den person som HofRätten föreslår; och HofRätten deremot, äger dessutom ej heller mera än mensklig förmåga, att mota intriger, hvilka aldrig bedrifvas uppenbarligen. Hvem kan hindra en part att veta när en lottad Referent begär permission, eller är i begrepp att emottaga ett förordnande till annan tjenstebefattning? Hvem kan hindra en part att då, inför HofRätten, framställa sitt hemliga ombud såsom Competent till den ledig blifvande platsen, i egenskap af adjungerad Ledamot, utan att HofRätten ens någonsin skall kunna ana, att det är en tillställning af Parten? Bör jag förmoda en *Juridisk* Taskspelare vara oskickligare än den, som ur en kortlek låter mig, huru ofta jag än vill, uttaga ett kort efter mitt behag, hvilket likväl alltid blifver ett och samma kort, och således endast heter att vara efter mitt behag, men i verkligheten är efter hans eget. HofRätten kan således blifva bedragen, hvilket tydligen synes, att Lagstiftaren äfven förutsatt när lottning blifvit anbefalld; hvarigenom en sådan möjlighet skulle, om ej upphäfvas, åtminstone försvåras. Dessutom frågas billigt, om lagligen föreskrifne Controller skola, i somliga fall, icke få gälla derföre, att principen för Controll förutsätter obehagliga möjligheter, eller *mannamohn*, såsom Utskottet uttrycker sig? På den grund borde alla Controller afskaffas.

Nu säger Lagen bestämdt, att Referent icke kan handlägga mål, som ej genom lottning honom tillkommit; derföre utdelar man målen

genom den scrupuleusaste lottning, emellan de sittande Ledamöterne; men sedan Lottningen är skedd, vill man anse målen tillhöra sjelfva Stolen på hvilken första Ledamoten suttit; så att man på denna stol anser sig, genast efter lottningen, och så ofta man behagar, kunna utan lottning, insätta hvarje främmande person, som kan komma i fråga såsom Adjungerad Ledamot. Är sådant rimligt? I Lagen står likväl att man skall lotta emellan personer och ej emellan stolar: är det sundt förnuft uti, att uppbygga med ena handen och nedrifva med den andra? Att först lotta noggrant om hvilken person, som skall emottaga ett mål, och sedan utbyta den efter behag? Under sådana förhållanden bör jag göra mig skäligen säker, att Ridderskapet och Adeln ej låter förvilla sig af Utskottets Betänkande.

När nu det samma ej mera kan återremitteras, så anhåller jag om afslag derpå; samt att Herr Grefven och Landtmarskalken täcktes göra proposition på min, till Utskottet gjorda framställning, i likhet med hvad Biskop Wallenberg föreslagit, nemligen: *att den Person, som på vanligt sätt anmäles till adjungerad Ledamot, måtte förut vara bestämd genom lottning emellan 3:ne, hvilka Presidenten äger, att i detta ändamål inför HofRätt uppgifva.* Förhållandet till Kongl. Maj:t bör förblifva orubbeligt detsamma som förut, hvarigenom ingen verkelig förändring uti formaliteter åstadkommas: enda skillnaden är att HofRätten vid Förslagets upp-

sättande begagnar *Hazarden* i stället för *omdömet*, uti sann slutföljd af Lagens föreskrift.

N:o 2.

Friherre *af Nordin*, *Carl Johan:*

Jag har yttrat genom min reservation, den öfvertygelse jag hyser om Höglofl. StatsUtskottets nu ifrågavarande Betänkande; det tillhör oss alla att kunna misstaga sig och mig snarare än många andra, det är således troligt att jag det gjort enär jag tillhör minoritetens tanka, men att de skäl Utskottet lagt till grund för sitt afstyrkande af Kongl. Maj:ts Nådiga proposition, icke kunnat verka hos mig någon förändrad öfvertygelse, dertill tror jag mig fullkomligen berättigad, emedan jag anser mig hafva i mitt serskilta yttrande vederlagt Utskottets uppgifne grunder, i följe hvaraf jag vördsamt anhåller det Utskottet måtte få sig återremitteradt dess Betänkande med anmodan att framlägga mera sanna grunder eller ock förändra resultatet af dess yttrande.

N:o 3.

Grefve *Mörner*, *Carl:*

Då jag till Protocollet för den 12 sistledne Maj anhöll att Besvärs- och Economie Utskottets Betänkande rörande yrkad befrielse

för Gottlands Hemmansägare att underhålla Lastagebryggor vid de på Ön varande Landthammar måtte blifva hvilande, skedde det af den anledning att jag trodde mig kunna anskaffa handlingar hvarpå Wisby Stads innevånare grundade deras förmenta rättighet att för Statens enskilda behof uppbära och använda de medel, som erläggas af Fartyg hvilka besöka ifrågavarande Landthamnar, till bevisning hvarom jag nu får den äran upplysa, dels att 45 § i Kongl. Resolution på CommerceCollegii besvär af den 9 December 1766 bestämt innehåller, att Kongl. Maj.t på sådan grund afslagit den af Gottlands allmoge gjorde begärau att antingen befrias från Bryggornes vidmagthållande och byggande vid Hamnarne och Lastageplatsarne, eller ock sig till hjelp dervid undfå de Bropenningar som Wisby Stad äger uppbära; att rättigheten för nämnde Stad till Hamn och Bropenningars uppbärande så väl vid Staden som Landthamnarne samt Allmogens skyldighet att bygga och underhålla Hamnbryggorne vore grundad i äldre och sednare Kongl. Resolution och previlegier, dels ock att Rikets Ständer vid 1815 års Riksdag jemväl afslagit Gottlands Allmoges lika beskaffade anhållan på sätt Besvärs- och Economi-Utskottets då afgifne Betänkande närmare innehåller; och som förmodeligen närvarande Ständers EconomiUtskott saknat kännedom om förenämnde Handlingars tillvaro, och på grund deraf frånkänt Wisby Stads innevånare en dem af ålder tillerkänd rättighet, anhåller jag att till vinnande af nödig rättelse härutinnan

Utskottets Betänkande må varda återremitteradt.

N:o 4.

Grefve *Hård*, *Carl Gustaf*:

I anledning af StatsUtskottets utlåtande, till jämkning af RiksStåndens meningar, rörande anslaget för Hans Kongl. Höghet KronPrinsens förmälning och utrikes resa m. m., hvilket utlåtande af Högvördige Präste samt Vällofl. BorgareStånden blifvit gilladt, yttrar sig Hedervärda BondeStåndet i dess den 6 nästledne Junii meddelade ProtocollsUtdrag, sålunda: hvilket Förslag i så måtto godkändes, som Ståndet biföll, att Redactionen af Riksens Ständers Expedition må, i likhet med Präste- och BorgareStåndens beslut, innehålla: dels att 300,000 R:dr skola af SalpeterFonden utgå, icke såsom förskott, utan såsom en utgift, derföre ingen ersättning Fonden tillflyter; dels ock att den summa, Rikets Ständer erbjudit, skall utgifvas, med berörde 300,000 R:dr af SalpeterFonden och de öfrige 300,000 som blifvit anviste att förskottsvis erläggas af RiksgäldsContoirets medel, till den del, som af redan varande tillgångar icke kan bestridas, tagas i beräkning vid den blifvande Bevillningssummans bestämmande, utan att någon serskild Bröllopsgärd må äga rum; börande dock i Expeditionen sluteligen tilläggas, att som BondeStåndet vid dess ifrågavarande bifall fä-

stat det vilkor, att förstnämnde 300,000 R:dr borde vid Bevillningens fördelning ersättningsvis komma jordbruket och Städernes jord till godo, genom repartition å andra Näringar eller artiklar, så skulle slutligen afgörandet af nämnde vilkor, betraktadt såsom en Bevillningsfråga, framdeles, sedan BevillningsUtskottet deröfver blifvit hördt, öfverlemnas till Riksens Höglofl. Ständer i sammanhang med öfrige Bevillningsgrunder."

Häraf synes uppenbart, att BondeStåndet bifallit ärendets expedierande, i enlighet med Präste- och BorgareStåndens beslut, men förändrat den serskilda mening, som förut utgjort ett vilkor för dess bifall till SalpeterFondens användande, till en serskild fråga, som, efter BevillningsUtskottets hörande, får af Riksens Ständer serskildt afgöras.

Den underdåniga skrifvelsen är alltså uppsatt på grund af tre Stånds sammanstämmande beslut; men den mening, som BondeStåndet ansett böra deruti slutligen inflyta, har ExpeditionsUtskottet ansett icke kunna intagas, då endast ett Stånd derom meddelat föreskrift.

Bilaga

Bilaga

till PleniProtocollet för den 12 Julii, eftermiddagen.

N.o 1.

Herr *Gyllenheim*, *Eric Gustaf*:

Äganderättens helgd är i all väl ordnad Lagstiftning sökt och vårdad, såsom en af den sammas förnämsta lifsprinciper. Den utgör i Samhälls-organisationen dess hufvudelement, eller egentliga palladium. Endast i högsta nödfall, då det allmännas behof och välfärd sådant kräft, har man någon gång häri tillåtit sig smärre undantag, men sorgfälligt undvikit en större rubbning genom positiva och generella stadganden. Hvad Höglofl. Sammansatte Utskotten deremot tillstyrkt och antagit, i deras nu upplästa Förslag om Vattenverks inlösen och utrifvande; synes innefatta ett vådeligt afsteg från den i anförde måtto förut gällande grundsats. Början till ett dylikt ingrepp i enskilta rätts förhållanden skulle i fortsättningen kunna leda till de mest farliga följder. Bästa beviset derå företer sig af sjelfva det uppgjorda Förslaget, då Utskotten, för att vara consequenta i deras åsigter nödgats äfven tillstyrka undanrödjandet af ordentligen

ingångna Contracter emellan Vattuverks- och Jordägare om skadestånd för det lidande de förre kunna tillfoga desse sednare. Om nu i öfverensstämmelse med denna principe den ene grannen för hvarje förmodadt eller verkeligt mehn och oundvikelig servitut skulle kunna depossedera den andra, huru mångfaldiga anspråk i sådan väg skulle icke kunna uppstå, och hvar skulle gränsorna för dylike yrkanden i deras utsträckning rätteligen bestämmas? Att allmänt väl i förevarande fråga så aldeles nödvändigt påkallar den föreslagne hårda tvångsmésuren, torde ock fastmera vid sakens riktiga betraktande förefalla tvifvelaktigt och problematiskt, som i vårt land öfver allt finnes större tillgång på jord och odlingsmark, än på tjenlige strömfall och vattulägenheter. Detta bekräftas ju nogsamt i den klagan man här inom detta rum förut hört, att jordbruket redan skall vara drifvit till omåttelighet och verkat öfverproduction. Men vare härmed, huru det vill, skulle säkerligen det förra, utom hvad som åstadkommes genom dessa sednare Naturens stora drifkrafter, till så mångfaldiga yrken och inrättningar för enskildte och för det allmänna lika oumbärliga, icke kunna äga bestånd, och än mindre vinna förkofran; ty menniskan lefver icke allena af bröd, och icke uppfyllas alla hennes behof af jordens oförädlade alster.

För öfrigt är man nu mera tämmeligen öfverens derom, dels att Lagar som icke medföra en gifven och ostridig nytta, skada ge-

nom deras blotta tillvarelse, i det de försvåra tillfället för Samhällets medlemmar att sjelfva efter godtfinnande till deras inbördes förmon ordna och förvalta sina angelägenheter; och dels att den ena Näringen icke bör gynnas på den andras bekostnad, utan att de bäst frodas, enär de få gå i bredd och hålla hvarandra hand i hand. Om man i förra tider stundom häri handlat olika, har man dock nu tillräckeligen insett både oklokheten och obilligheten deraf, och må väl nu icke komma i fråga att någon vedergällningsrätt skulle utöfvas till jordbrukets fördel för det högre och kan hända, mindre tillbörliga prérogatif eller skydd Bruks- och Vattenverken, likasom en eller annan rörelsegren, tillförene erfarit.

Jemnförelsen som man till stöd för mera nämnde project velat hämta från de existerande tvångsbuden i Skiftes- och StängselFörfattningarne, äfvensom i börd och annan lösningsrätt håller icke eller vid närmare granskning profvet. De förre afse icke annat än alla delägarnes gemensamma vinst och förmon i ägoväldet; icke deras totala skiljande derifrån; och de sednare rubba icke eller en af Lagen och alla formaliteter fastställd ägande- eller besittningsrätt, utan endast öfverlemna åt vissa personer en optionsrätt, hvilken, vid handeln köparen bekant, ej kan sägas directe kränkt hans företag och välfärd, eller mehnligt förnärmat hans med lagligt värn omgärdade rättigheter.

På dessa skäl och de flere väl grundade, hvilka blitvit framstälde af dem, som yttrat sig emot den omnämnde tvångslagen, anser jag för min del dess antagande betänkeligt, och tror att detta ämne, hvari meningarne äro så märkeligen delade, åtminstone icke allt för fort må påskyndas, utan anstå till pröfning, i sammanhang med nya LagFörslaget till Jorda- och ByggningaBalkarne, samt hvad deri innefattas, rörande vattuafledningar och Sjöars uttappande eller sänkning m. m.

Men derest omständigheterne, emot ofvan anförda tanka, skulle finnas så starka och tvingande att nödvändigt lagförändring genast måste vidtagas, till afhjelpande af de stora hinder vattuverken förmenas tillfoga jordbruket, vågar jag vördsammast hemställa, huruvida icke, vid närmare öfvervägande af de väsendtliga svårigheter, som i verkställigheten komma att möta omförmälte Förslag, deremot för ändamålet kunde anses tillräckligen verkande och mera rättsenligt om en Författning blef förslagen och utfärdad af ungefär följande uppställning och syftning:

1:o. Att då till Kronohemman, Boställe eller Fideicommisse hörer vattenverk som medelst uppdämning eller öfversvämning skadar angränsande jordägare, må denne sistnämnde, uppå föregången anmälan hos Konungens Befallningshafvande i orten, derå anställa lösningsanspråk, och i händelse lägenheten blott tillhörer Kronan, då förvärfva sig densamma,

efter enahanda grunder som för skatteköp; men i fall åter enskild mans rätt derunder är beroende, bör hemmansägaren eller hans efterträdare å jorden till det lösta vattuverkets afträdare eller dess rätts innehafvare, erlägga årligen en från samma sin Fastighet utgående ränta eller afgift, svarande emot vattenverkets i laga ordning uppskattade behållning och inkomst. Att såsom Höglofl. Utskotten synes hafva beredt öfverlemna i inlösarens välbehag att på hvad ställe och så aflägse som helst, anvisa till vederlag, skulle otvifvelakteligen medföra många och eftertänkelige ledsamheter; ty högst obilligt vore väl att en Tjensteman, eller FideiCommissarie, boende t. ex. i Skåne, skulle åtnöjas med surrogat i Norrland.

2:o. Då Vattuverk säljes, skall den som kan ådagalägga att detsamma gör fårfång å hans jordbruk, äga frihet att framför bördeman det inom Laga Stånds tiden mot köpeskillingen tilll sig lösa; och så vida vattuverket ej är serskildt skattlagdt eller afsöndradt från en på samma gång upplåten Hemmansfastighet må han då icke dessmindre få vattuverket derifrån utbrutit och efter föregången uppskattning köpeskillingen bestämd.

3:o. Enär i så kallade Döger- och Sqvalte qvarnar, så väl som i andra vattenverk flere äro delägare, och halfva eller större antalet af Interessenterne vilja emot lösen afstå en sådan deras qvarn- och vattenlägenhet till den jordägare, som deraf på sitt Hemmans

område lider ifrågaställde förlust och intrång, vare äfven de öfrige förstnämnde delägare ett lika lösningsanspråk för sina anlotter underkastade.

4:o. Hvad beträffar ersättningen för klandradt och utdömdt vattenverk, torde den från föregående synpunkter ej böra upptagas högre än antingen, då börd eller utlösen från full ägande rätt inträffar, till gällande verkeliga värdet efter sista köpeskillingen, med tillökning af gjorda nödiga omkostnader, eller ock, då besittningen i innehafvarens hand endast varit tilldeld och anslagen, till verkets gifna säkra afkomst, beräknad efter de fem sista årens medelpris. Detta sistnämnda belopp, hvilket ej mindre än Kronans ränta och alla andra fastställda utskylder, som vattenverket dittils ålegat, öfverflyttas på lösningsgifvarens hemman och blir detsamma för alltid åtföljande, bör komma, i enlighet med hvad Höglofl. Utskotten förordnat, att bestämmas genom Nämnd, eller mätismäns ordom, men för den som deråt ej nöjes, genom Domstolarnes pröfning; hvarvid dock ej, såsom i förslaget är sagt, lärer vara lämpeligt eller nog tydeligt att åberopa Kongl. Förordningen den 26 October 1743, utan endast att förklara, det dylika frågor, i likhet med andra tvistemål, få ifrån UnderRätt till HofRätten, och vidare till Konungens Högsta Domstol fullföljas.

5:o. Sluteligen torde äfven närmare än hvad allmänna Lagen härom utstakar, böra

påbjudas, att vid blifvande undersökningar om nya qvarnars eller vattenverks anläggande sorgfälligt må tillses, och innan bifall derå meddelas, med visshet inhemtas, det vattenskada af samma Verk ej kan orsakas å ofvan och nedan, eller omkringliggande ägor; äfvensom uttryckeligen föreskrifvas, att öfverenskommelser emellan vattenverks och jordägare i sådane ämnen hädanefter ej må träffas eller medföra förbindande verkan för längre tid, än emellan dem som desamma afslutat.

I förening med återremiss af Utskottets Betänkande, derest en sådan beslutes, utbeder jag mig vördsammast att desse mina anmärkningar få vara följaktige, till det afseende de kunna förtjena.

Bilagor

till PleniProtocollet för den 14 Julii, eftermiddagen.

N:o 1.

Herr *Hegardt, Christian Bernhard:*

Det är icke min afsigt att nu ingå uti en fullständig granskning af sammansatta Stats-

och BancoUtskottens Betänkande, eller att våga ett försök att i hela sin vidd utreda förevarande vigtiga och invecklade ämne. Det är endast för att i allmänhet yttra mina tankar derom, som jag anhållit om ordet och vördsamt utber mig att för en stund få fästa Höglofl. Ridderskapets och Adelns uppmärksamhet.

Utskotten synas mig, så vidt jag fattat deras mening, erkänna angelägenheten af en Myntbestämning eller Realisation, hvarmed förstås hvarken mer eller mindre än Banco-Sedelns bestämda silfvervärde och VexelBankens återförsättande i verksamhet till upprätthållande af detta bestämda silfvervärde. Häruti instämmer jag fullkomligen, och anser ifrågavarande Realisation högt påkallad, icke blott af sakernes närvarande ställning, och af behofvet att afhjelpa den öfverklagade penningebristen och tillfälliga förlägenheten, utan fastmera och förnämligast af Statens allmänna och ständigt fortfarande Interesse, som bjuder sträng och allvarlig redlighet i penningeverket likasom i alla andra offentliga inrättningar. Härtill erfordras, att Nationen får veta hvad de löften egentligen innehålla som Banken, under namn af sedlar utgifver, och att dessa löften noggrant uppfyllas.

Vill man ändamålet, så måste man vilja medlen. Vill man att Bankens Sedlar skola äga ett stadgadt värde, så måste man vara beredd att inlösa dem vid anfordran, så må-

ste man icke frukta att röra vid Bankens silf. verfond, hvars bestämmelse är just denna och ingen annan. Innan denna utvexling af silfver emot sedlar företages, kan ett stadgadt sedelvärde icke förväntas, man må uttänka och vidtaga hvilka anstalter som helst. Detta ha Utskotten också insett, och deras föremål synes halva varit att bereda möjligheten af en sådan utvexling i framtiden. Deremot ha Utskotten, om icke alldeles afstyrkt, åtminstone icke tillstyrkt den för närvarande eller inom någon viss tidepunkt. De ha icke uppgifvit någon Realisationsplan, utan blott föreslagit förberedande anstallter till en Realisation, till hvars företagande de ansett förstärkning af Bankens SilfverFond oumgängeligen nödig, ända till tvåtredjedelar motsvarande den utelöpande Sedelstockens belopp, efter den evalvationsgrund, som komme att antagas. Denna omtanka att tryga verkställigheten af ett så vigtigt företag, denna försigtighet att ej begynna hvad man ej med visshet tror sig kunna fullborda, är visserligen lofvärd.

Jag erkänner det, och misskänner ej de stora svårigheter, som nu förete sig för utförandet af äfven den bäst uppgjorda Realisationsplan; men jag tror att dessa svårigheter ligga icke så mycket uti SilfverFondens förmodade otillräcklighet eller mindre förmonliga förhållande till den nuvarande Sedelstocken, ej heller uti de betänkligheter man velat fästa vid upptagandet af ett lån för Ban-

ken, i händelse det befunnes nödigt; utan framför allt uti de öfverdrifna anspråk, som både för allmän och enskild räkning göras på Bankens biträde med understöd och försträckningar af alla slag: anspråk som ensamt förorsakat att Banken icke kunnat göra rätt för sig, och som äro — må de icke länge förblifva — det väsendtligaste hinder för Sedelvärdets bestämmande och Bankens återställande uti ett rättsenligt skick. Så länge detta hinder får fortfara, så länge anspråk på lån skola gälla mer, än anspråk på rätt, så länge medgifver jag, att det ej är värdt att tänka på Myntbestämning eller realisation, änskönt Silfver-Fonden fullt motsvarade Sedelstocken. Men om detta hinder undanröjes, om dessa anspråk på lån och understöd af Banken inskränkas till hvad Banken förmår uppfylla, i förening med sine egne förbindelsers uppfyllande; med ett ord: om man en gång och för alltid upphör att begära oförenliga ändamåls vinnande; att begära af Banken att den skall åtaga sig hvad den ej kan åtaga sig, utan att förstöra sin egen Credit, att den skall förse Landet med ett så kalladt tillräckligt RörelseCapital, ett visst qvantum bytesmedel, bestående i siffror, hvarmed man inbillar sig kunna tillskapa Nationalvälstånd; men som ej ett hårsmån ökar den verkliga förmögenheten, utan allenast på sin höjd befordrar dess omflyttning troligen icke oftast till sådana händer, som bäst använda den; emedan en lätt vunnen tillgång, merendels lättsinnigt användes. Om, säger jag, man afstår från dessa anspråk; så vågar jag

yttra den öfvertygelse, att en Realisation af Bancosedlarne till deras nuvarande Silfvervärde, att stadga, och ordning i penningeverket äro både möjlige och lätte att återställa och bibehålla; kanske utan, och säkert utan betydlig förstärkning af Bankens nuvarande silfverförråd.

Jag åberopar såsom grund för denna min öfvertygelse allt hvad så väl Kongl. Finance-Comitéen uti sitt underdåniga Betänkande, som jag i egenskap af dess Ledamot särskildt, i detta ämne yttrat och sökt bevisa; och den upplysning vi nu vunnit om Bankens tillstånd, bestyrker den tanka jag hyst om dess förmåga att reda sig; endast man med allvar vill att den skall göra det. Blotta förberedande anstallter, under det man från Riksdag till Riksdag uppskjuter verkställigheten, skola endast, fruktar jag, bereda stadga åt den opinion att ingen stadga i penningevärdet, åtminstone icke i vår tid, är att hoppas, eller efter andras åsigter att befara.

Att för Bankens räkning uppköpa silfver, när det behöfves, är visserligen angelägit och nyttigt; men att fastställa ett visst Sedelpris, hvartill silfver emottages i Banken, utan tillika fastställd förbindelse, att efter samma beräkningsgrund utgifva silfver för sedlar, är en anstallt som, så framt den skall vara något annat än ett simpelt lån på silfver, synes mig ingen ting kunna uträtta; aldraminst gifva styrka åt Bankens credit och hoppet om en

snart tillstundande realisation. Derigenom sättes väl en gräns för myntförbättring; men lemnas ett öppet fält för myntförsämringen. Det tyckes dessutom vara en förvänd ordning att bestämma hvad det redbara myntet eller metallen skall gälla i sedlar, då det tvertom kommer an på att bestämma hvad sedeln är värd i verkligt mynt eller metall. Om silfver skall köpas, tror jag vara bäst att Banco-Styrelsen uppdrages derom besörja och på det för Banken förmonligaste sätt dertill använda det anslag, som af Bankens årliga vinst eller inkomst, till detta ändamål bestämmes; men icke att Sedelstocken ökas för att köpa silfver. Det synes utan ändamål att göra skuld, endast för att få medel att betala samma skuld; så framt man icke hyser den hemliga afsigt att på de sednare långifvares bekostnad bereda en större utdelning åt massans samtlige borgenärer.

Skulle Realisation beslutas och sättas i verket innan nästa Riksdag, så torde till förstärkning af Bankens Fond genom uppköp af silfver, äfven kunna användas de af Fastighets- och Odlingslånen inflytande räntor och Capitalafbetalningar. och i följd häraf dessa slags lån för framtiden upphöra: Fastighetslånen såsom utan nyttigt ändamål, och odlingslånen, emedan de befunnits föga eller intet tjena till det åsyftade ändamålet.

Efter den rigtiga grundsats att befria Banken från betungande och med dess soliditet

oförenliga bidrag och uppoffringar till utomordentliga Statsbehof och arbetsföretag, som anses medföra allmän nytta, ha Utskotten föreslagit att upptaga lån uppå Statsobligationer med ränta. Det bör likväl först vara afgjordt att dessa behof äro verkliga och oundvikliga; att dessa företag äro af så mycken vigt för allmänt väl, att de på ett eller annat sätt böra på Staten bekostnad utföras. I detta fall är det utan tvifvel för Folket mindre kännbart att medlen dertill genom upplåning anskaffas och efterhand återbetalas, än om de antingen genom betydligt förhöjd beskattning inom korrt tid skulle utkräfvas, eller ock såsom hittils ofta skett af Banken, förmedelst ny sedelutgifning tillskapas; enär följden deraf blefve Sedelvärdets ytterligare försämring och ökad svårighet för den åsyftade penningeverkets Reglering. Men om denna olägenhet skall förekommas måste Statsobligationerne vara grundade allena på Statens eller Riksgälds-Contoirets inkomster, och hvarken directe eller indirecte gravera Banken; så att tillökning af dess Sedelstock deraf uppkommer; hvilket i synnerhet i början af Realisationens verkställighet kunde blifva ganska menligt. De obligationer som RiksgäldsContoiret till förberörde ändamål komme att utgifva, borde derföre, i min tanka, icke ställas på betalning vid anfordran, utan på vissa afbetalningsterminer med 4 eller 5 procent ränta; hvartill ett mot behofvet svarande lån troligen skulle utan svårighet erhållas. Jag nekar icke att ju obligationer som betalas vid anfordran och

dertilll löpa med ränta, om ock under 3 procent, erbjuda vissa fördelar, och, utan tvifvel, med lika säkerhet, vore begärligare än obligationer med högre Ränta på längre betalningsterminer. De vore, så länge deras inlösen aldrig vägrades, aldeles lika med det gångbara mynt hvarmed de inlöstes, och kunde till lika hög ränta som detta åter utlånas. Men det är just derföre jag anser betänkligt att för närvarande införa dylika obligationer, om det nemligen allvarligt är i fråga, att återgifva stadga åt penningeverket, och göra Banken och den allmänna värdemätaren — penningen — oberoende af Staters och enskilde personers störrre eller mindre lånebehof och skuldsättning.

Jag tillstyrker för min del att Utskotten måtte anmodas bestämt uppgifva till hvilket silfvervärde de anse utvexling af sedlar mot redbart mynt utur Banken kunna äga rum; vare sig 120, 128 eller 132 skilling för SilfverRiksdalern. Någon äfven mindre billig beräkningsgrund är bättre än ingen; är bättre än den fortfarande ovissheten om myntets rätta värde och dess ständiga ombytlighet. Derjemte tillstyrker jag att Utskotten i sammanhang härmed måtte få sig uppdragit att utarbeta och framlägga en Realisationsplan, möjlig att verkställas innan nästa Lagtima Riksdag; och att endast så vidt det är förenligt med detta ändamål föreslå medel och utvägar att afhjelpa den öfverklagade penningebristen, bereda tillgång på allmänna Lån till Näringarnes un-

derstöd och biträden till allmänt nyttiga företag.

Sluteligen anhåller jag vördsamt att hvad jag nu haft den äran yttra måtte; om det finnes förtjena något afseende, få medfölja den återremiss af Utskottens Betänkande Höglofl. Ridderskapet och Adeln torde finna för godt att besluta.

N:o 2.

Herr *Peresvetoff Morath, Anders Wilhelm*:

De hvilka yrka ett skyndesamt verkställande af Realisation eller utväxling af Silfver ur Banken mot Sedlar, antaga såsom ostridigt, att intet Land kan hafva underballance i handel, utan att tillgångar och behof måste rätta sig efter hvarandra; att någon betydligare del af Bancosedlarne ej kan presenteras till utbyte i Banken mot Silfver, hvarken på en gång eller successivt vid hvilket ofördelagtigt Handelsförhållande som hälst, efter som Sedlar äro för den inre rörelsen beqvämare än metalliskt mynt, och Rikets mindre Folkmängd mot dess vidsträkthet gör circulationen af myntet trögare, samt alltså sammansättningar för stora och hastiga speculationer i hänseende till det metalliska nästan omöjliga; att i afseende på Fragt- och Assurancekostnad det alltid skall blifva dyrare, att med metalliskt mynt på Utrikes ort betala Importartiklar än med Växlar

under en genom Realisationen stadigvarande Cours; att om man äfven ville antaga, det sådane förhållanden ägde rum, som föranledde till någon utförsel af Silfvermynt, det ovilkorligen skulle återkomma i följd af den lära, att det bytesmedel man nödvändigt behöfver, det förskaffar man sig för hvad pris som hälst, och att intet annat sätt gifves, att återföra välstånd i Landet, än att genast tillvägabringa en Realisation, hvars fördelar den af år 1776 vitsordar.

Det första påståendet är, efter min tanka, grundadt, så vidt nemligen fråga är om ett land der Creditpapper utgöra Riksmyntet, ty der kan annan eller större import ej äga rum, än den som af exporten, och en mindre betydlig KöpmannaCredit betäckes, emedan Creditmynt i sig sjelft ej är vahra, och derföre icke kan i allmänhet anses begärligt på Utrikes handelsplatser, eller utgöra export-artikel, såsom det mettalliska; men deremot synes mig klart, att när ett Land, hvilket länge icke ägt annat än Creditmynt återfår metalliskt, importen kan längre tid ganska betydligt ökas utöfver exportbeloppet just genom möjligheten, att med sjelfva metalliska myntet, såsom vahra, ersätta skillnaden.

Den enskildta vinsten beräknar ej det allmännas, utan står vanligen i strid deremot; således, i händelse af en realisation i Sverige, skulle det förhållande troligen inträffa, att då

vådan

vådan af Coursförändring troddes genom realisation vara försvunnen, speculationerne å importvahror ökade sig, och öfverstego exportbeloppet, hvaraf följde att växelbehofvet kunde göra det till vinst, att utföra Silfver, såsom betalning för Importartiklarne, och då Bancosedlar, i förhållande till det uttagne och utförde Silfret, i Banken inginge, försvårades penningerörelsen i landet allt mer och mer, och Näringarne aftynade.

Vid ett sådant missförhållande emellan export och import skulle exportartiklarne minskas, ty utan tillräckligt mynt i omlopp kunde productionens nu varande belopp ej bibehållas. Det återstod då icke annat medel än att alltjemt minska Importen till dess man återhunnit jemnvigtspunkten.

Landets inre ställning under en sådan återgångstid vore naturligtvis bedröflig. Myntets försvinnande ur rörelsen skulle hindra den just derigenom allt mer och mer aftynande enskildta Crediten, att medelst private assignationer eller löpande skuldbevis surogera det försvunna myntet.

Från denna sida är således ingen hjelp att förvänta, och om skatterne ej kunna nedsättas i förhållande till ett sålunda förminskadt Rörelsecapital, så finnes äfven där en ordsak till än svårare förlägenhet.

Möjligheten af exportens förökande berodde då derpå, att Fragthandeln under tiden, blefve så till Sveriges fördel, att vinsten deraf återförde det metalliska myntet, och med det ökad production af exportable effecter. På detta hopp hvilade alltså ytterst Realisationens framgång. Om det felslog är ej svårt, att förutse i hvilken belägenhet Staten befunne sig.

Tiden för en sådan öfvervigt i handel torde vara aflägse och man gjorde försigtigast att först afbida en lyckligare HandelsConjunctur, innan man vidtager financielle åtgärder, förutsättande att den redan finnes.

Bland märkvärdigheter denna Riksdag räknar man med skäl, att upphäfvande af det så kallade Prohibitive Systemet yrkas på samma gång som man vill åstadkomma en realisation ehuru på sätt jag nu sökt visa, ett ännu strängare prohibitive Systeme än det nu varande, måste, sedan Realisationen skedt, följas, emedan endast genom en inskränkt import något hinder gifves för Silfrets utförande.

Vid afgörande af frågan om en realisation nu skall ske eller icke, förete sig biomständigheter så aldeles egne, att derät måste lämnas stor uppmärksamhet. Sveriges Pappersmynt utgör Finlands egenteligaste Mynt. Detta sednare Land drifver således sin rörelse på Sveriges bekostnad. En här verkställd Realisa-

tion medför för Finland alla fördelarne, men kostnaden och vådorne blifva Sveriges ensak.

Om man föreställer sig, att en Bank med Silfverfond kunde för Finland erfordras, så kan man äfven tänka sig möjligheten, att tillvägabringa denna inrättning med en del af det Silfver, som nu förvaras i Svenska Banken.

I det ögonblick en Realisation här verkställdes kunde ju i Finland föreskrifvas, att skatterne endast i Svenska BancoSedlar skulle utgå och ett högre agio tillika utsättas, hvarefter Svenska Sedlar mot Rubelmynt inväxlades. På detta sätt hopsamlades skyndsamt det i Finland varande Svenska myntet ansedt till 5 millioner R:dr, och Silfver kunde derföre snart sagt på en gång utur Svenska Banken lyftas. Detta Silfver återkommer säger man, Handeln med Finland skall småningom återföra det; men utom det att Sveriges Handelsförhållande med nämnde Land nu är af den beskaffenhet, att Sverige dervid ej äger fördelen, skulle ju Finland kunna finna det lämpligt, att förfara så som vi hittills förfarit, det vill säga ur sin Bank ej utväxla Silfver, utan låta det dit indragne hvila såsom Hypotheque för af Finska Banken utgifvande Sedlar. I detta fall torde de som så ifrigt yrka Realisationen ej förmå sätta denna Silfvermassa i rörelse.

Vidare säger man, hvad hindrar Finnarne, att vid nu varande förhållande när som hälst förvandla Svenska Sedlar till Silfver genom

växlars uppköpande i Sverige? eller hafva Finnarne ett bestämdt tycke för det i Svenska Banken förvarande framför allt annat Silfver?

Sannt är att Finnarne kunna, så som nu understundom inträffar, på Sveriges Beurser köpa Växlar för det i Finland varande Svenska myntet, men så länge Sverige ej äger metalliskt i omlopp, kan detta växelköpande ej ske annorlunda än i mon af tillgångar å exportable varor härstädes, ur det skäl jag förut omnämnt. Deraf följer tydligen, att Finlands Köpmän kunna blott till en del årligen i växlar omsätta Sedlarne. En utväg den de i allt fall varsamt måste anlita, ty i annat fall stiger Coursen på Svenska Beurserne till den höjd att en importspeculation till Finnland, verkställd medelst Svenska växlar, köpte efter en sådan Cours ej kan medföra annat än förlust emedan Utländske Köpmän i sådant fall kunde i Finnland lefverera den utländska varan för bättre pris, än den af Finnska Köpmannen på sådant sätt dit införskaffade.

Deremot när Realisationen skedt förlora Finnarne icke vid att köpa Växlar på Svensk Beurs, ty Coursen stiger ej betydligt här så länge något Silfver finnes qvar att utföra, och det nu varande Correctivet är då försvunnit.

Uppskjutes åter Realisationen kan genom i Sverige ökad Production af sådane varor, som från Finland nu måste införas, Finska Handeln blifva för Sverige oskadlig. Erfaren-

heten visar, att vi äro på vägen till detta mål. När det hinnes upphör vådan af Svenska myntets löpande i Finland, och realisation har då ett hinder mindre emot sig.

Det är för närvarande icke lätt, att i Financefrågor öfvertyga Svenska Folket med andre än fullgode skäl.

Detta folk har så länge varit föremål för Financielle misstag både af fordna Regeringar, och Folkets egne Ombud, att det nu funnit mödan värdt, att göra sig något närmare bekant med Financevettenskapen och Stats-Economien.

Man måste således beqväma sig, att en gång för alla sätta å sido enskild vinning, och enskildte afsigter samt handla redligt och öppet. De fordna bivägarne äro genom Bankens Publicité stängde; man har således ej val mellan att stadna på den punkt man står, eller, följd af Nationens uppmärksamhet, gå rätt fram till målet.

När vid sådane omständigheter man säger det Svenska Folket, att det skall realisera sitt mynt, som icke annat vore än att Banken skulle till sine Creditorer göra utdelning af sine tillgångar, och man vidare säger att Realisationen skulle ske med utländskt lån, som åter icke annat är, än att utbyta en inhemsk icke räntebärande skuld mot en utländsk med ränta, så är det ej underligt om Folket svarar Nej,

ty det har af enskild erfarenhet lärt, att den som lånar på ett ställe för att betala på ett annat, har gjordt jemnt ingen ting mer och ingenting mindre än ombytt Borgenär.

Det vill icke eller hjelpa, att åberopa 1776 års Realisation (den år 1800 beslutade har man såsom för nära vår tid, visligen satt å sido) ty RiksgäldsContoirets handlingar framlägga förhållandet den tiden i sin rätta dag. En här vidfogad Bilaga visar, att från den 1 Augusti 1779 till den 24 April 1789 under det Sveriges Fragthandel i följd af NordAmerikanska kriget inbringade betydligt, och Sillfisket dessutom var ymnigt, mera än 3 millioner i Utländske Lån (Coursen var då pari) måste af Regeringen upptagas för åtskillige behof. Om än antages, att af denna summa 1 million åtgått för Konung Gustaf III:s utländska resa, hvilket synes högt beräknadt, återstår dock 2:ne millioner, hvilka under denna del af Realisationsperioden fallit Staten till last, och valverade i Bancosedlar efter 128 sk. Cours utgöra den betydliga summan af 5 millioner 333,333 R:dr 16 sk. i Bancosedlar.

Ej utan skäl kan härvid anmärkas, att en stor del, kanske allt, af desse millioner dragits i Växlar och alltså icke ökat den då i Bankens hvalf varande Silfverfond eller det inom Riket löpande Silfvermyntet, samt att de Utländske Lånen i följd deraf icke omedelbart understödt Realisationen af år 1776, men att desse millioner indirecte bidragit att upprätthål-

la den, det visar sig när man besinnar, att då under denna tid vissväxt hemsökt Landet ett större qvantum Spannemål måst införskrifvas, och i anseende till Kriget Flottor utrustas &c., ett af tvänne fall skulle inträffa antingen att man nödgades göra Lån utrikes, eller ock att om genom ökad beskattning desse summor upptagits, Coursen i anseende till ökadt växelbehof i mon af en ökad import skulle stiga, och i och med detsamma Silfver utföras.

Följderne af kriget, och en, tid efter annan, ökad import bidrogo sluteligen dertill att när lån ej mera upptogos, Silfret efter denna period allt mer och mer utgeck. Det kunde ej återföras annorlunda än genom ökad export, men huru litet detta varit möjligt att åstadkomma, visar sig bäst vid betragtande deraf, att Sillfisket sedermera minskats, att Frankrike, England och Ryssland började tillverka betydligt mera Jern än på 70 och 80 talen, och att den i England uppfundne Pudlings-Processen gjordt Engelska Jernet till sådane ändamål gagneligt, hvartill det under nämnde period ej kunde användas.

Man har länge påstått, att det krig med Ryssland som Sverige företog år 1788 var en följd allena af Regentens utomordentliga utgifter för sig och Hofvet, hvika utgifter skulle undangömmas bland krigskostnaderne? men man glömmer aldeles att beräkna huru hans bemödande att på sätt jag nämnt, genom Lån å utrikes ort indirect upprätthålla Realisationen,

till en del invecklat Staten i de skulder, hvarom RiksgäldsContoirets Handlingar lämna ett så bedröfligt minne; man glömmer att denna så naturliga önskan att kunna upprätthålla en Realisation den han sjelf verkställt, försatte Konungen i den nödvändighet, att för Nationen dölja rätta förhållandet.

Hade Konungen yppat, att Lån nästan årligen måste göras så hade ju sådant haft ett menligt inflytande på Coursen, misstroende till Realisationens bestånd uppstått, och i och med detta samma Realisationens fördelar försvunnit.

Denna obehagliga belägenhet förklarar lätt dels hvarföre Ständerne den 26 Januarii 1779 kunde hos Konungen aflägga sin tacksägelse för det han, som orden lyda, genom rådighet och försigtighet återställt säkerhet i myntvärdet och säga, att honom allena varit förbehållit, att inom korrt tid verkställa hvad Ständerne nästan under 30 år fåfångt eftersträfvat, hvadan ock Ständerne för sig, samtid och efterverld förklarade deras tacksamhet för detta Konungens storverk, dels ock hvarföre Konungen vid 1786 års Riksdag i sitt tal till Ständerne yttrade, att han ej sammankallat dem för att af dem äska nya gärder, ej kräfva nya pålagor, samt Ständerne i samma års Riksdagsbeslut bland annat förklarat, att de af Stats-Utskottets Berättelse om StatsVerkets tillstånd funnit, att erforderlige penningesummor blifvit anslagne till de i Staten uppförde behof,

och att anledning vore, att förmoda, det sådane utvägar blifvit nyttjade, att Riket icke blifvit belastadt med någon ny och Ständerne icke vetterlig skuld.

Af denna framställning torde kunde dragas den följd att 1776 års Realisation understödd af synnerligen lycklige Handelsconjuncturer troligen ändock visat sig annorlunda i fortsättningen äfven under Konung Gustaf III:s regering om icke utländske Lån tid efter annan blifvit upptagne, hvarigenom vexelbehofvet ej fick tillfälle visa sig i sitt rätta skick.

Med detta exempel för sig, är det ej förmätit, att tro det hvilken realisation som helst här företages den har stora svårigheter, att besegra och bär icke alltid så gyldene frukter, som dem man deraf lofvar sig.

Jag vill dock icke gå ända derhän, att påstå det ingen Realisation skall för Svenska Folket bära andra än bittra, ehuru män af erfarenhet och af financiella kunskaper yttrat det Nordens Folk räkna sina olyckor från 2:ne snart sagt medfödda, origtiga idéer, den ena att i Norden söka det öfverflöd och de njutningar som Södern erbjuder, och den andra att anse Guld- och Silfvermynt för detta Folk oumbärligt, ehuru hvad öfverflödet angår Naturen sjelf ådagalagt, att det ej åt Norden är ämnadt, och i afseende på verldsmyntet, dess bibehållande i rörelsen måste bero af ett stän-

digt fluxus & refluxus, som ej är möjligt förekomma med en 4 à 5 månader om året hämmad Sjöfart.

De betänkligheter jag förut anfört, jemte minnet deraf att missväxter kunna påkalla en hastigt ökad import af Spannemål, till och med blott fruktan för missväxt så som år 1819, då 376,677 Tunnor säd, mjöl oberäknadt, infördes, torde vara skäl nog för den mening, att Utskotten rätteligen förfarit då de för närvarande afstyrkt Realisation.

Bland de förslag HufvudBetänkandet innehåller, har intet med så mycken bitterhet anfallits, som det att nu bestämma grunden så för invexling af silfver mot sedlar, som för framtida utvexlingen af specie-mynt och jag skall derföre, sedan jag nu yttrat mig i frågan om Realisationen inskränka mig blott till besvarande af de inkast, som mot detta Utskottens Förslag blifvit gjordt.

För min del har jag ansedt antagandet af samma Förslag vara enda sättet, hvarigenom striden mellan Penningeägares och de Gäldskyldiges intressen kunde, i sakernes nu varande skick, upphöra, men man synes häldre vilja fortsätta en strid, hvars verkningar Sveriges Financehistoria visat hafva varit så bedröfliga. Man vill på ingendera sidan gifva hoppet förloradt om vinst på hvarandras bekostnad. Penningeägaren kunde om Utskottens Förslag antogs ej erhålla 48 sk. i Silfver för

En R:dr i Bancosedlar, den han sig förvärfvadt under 50, 100, 120 eller 136 sk:s Cours, och den gäldbundne kunde ej få betala efter hög Cours, såsom 140 eller 150 eller 160 skillingar, en skuld som tillkommit då Coursen var under 128 sk.

Emellertid hafva desse skillde intressen ej försmått att låta framställa ett annat skäl hvarföre Förslaget ej borde godkännas, det nemligen, att då nuvararande Ständers Beslut kunna af kommande Ständer upphäfvas, skulle ingen säkerhet gifvas derföre att icke den Cours, hvarefter nu varande Ständer förklarade in- och utvexlingen böra ske, ansåges af nästa Ständer olämpelig, och af dem böjdes eller sänktes, hvarigenom ett tillstånd af allmän förvirring, vådligare än det närvarande, skulle uppstå i Landets inre rörelse.

Är det då så litet bindande för kommande Ständer, att alla Skuldförbindelser, alla köp, alla näringsföretag blefvo under tiden beräknade efter det fastställde Coursförhållandet?

När nästa Riksdag inträffade hade ju den fixerade Coursen för en blifvande utvexling redan vunnit en viss häfd hos Nation. Alla individuers förhållande voro fästade dervid. Hvar och en måste försvara denna punkt kring hvilken hela rörelsen löpte — och Nationens Ombud skulle vilja, eller ens våga rubba det då bestående förhållandet, och i och med detsam-

ma förstöra sista lemningen af enskild och allmän credit.

Man synes ej vilja hogkomma huru svårt det i alla tider och alla Länder varit, att ändra de grunder, hvarpå Folket vänt sig, att göra sina beräkningar.

De åsigter hvarmed en Generation uppväxer behåller den länge. Således hvad vanan befäster under den tid som förflyter till nästa Riksag må, med tillämpning häraf skäligen kunna beräknas till fördel för Utskottens Förslag och att vanan är mägtig det visar sjelfva penningeförhållandet i Sverige.

Om man frågar den stora, mindre bildade delen af Nation hvad en Svensk SilfverRiksdaler är värd i BancoSedlar, så svarar denna del af Folket säkerligen 48 skillingar, och det skall icke blifva lätt att göra för det begripligt Coursens verkningar, hvarigenom 1 R:dr i BancoSedlar i dag förskaffar ett större qvantum silfver än i morgon, eller är det annat än en blott idée, lika med den som Utskotten i dess förenämnde Förslag utveckladt, hvaraf förhållandet mellan Banco- och RiksgäldsSedlarne bestämmes, emedan de förre, hvilka äro de sednares värde mätare, sjelfve ej äga något oföränderligt värde.

Öfvertygad, att bland de Förslag Utskottens Betänkande innehåller, intet skulle komma att blifva så gagneligt, om det antoges, som

Räkning öfver RiksgäldsContoirets Gäld ifrån 1777 års slut till den 24 April 1789.

				Capital Svenskt Banco.			
			Skuld vid 1778 års början.				
	Lånet N:o		1. Så kallade äldre Genüesiska - - - - - - - -	587,500	—	—	1778
	—	—	2. Af Hoope & Comp. i Amsterdam den 1 Dec. 1767 - - -	270,833	16	—	
	—	—	3. Senare så kallade Genüesika - - - - - - - -	587,500	—	—	
	—	—	4. Af Hörnecca & Hoope i Amsterdam - - - - -	361,111	5	4	
	—	—	5. dito dito den 1 Mars 1770 - - - -	451,388	42	8	
	—	—	6. Det så kallade Bargimska i Amsterdam den 1 Mars 1770 -	451,388	42	8	
	—	—	7. Af Hoope & Comp. samt Fizeaux Grand & C. i dito d. 1 Nov. 1775.	1,083,333	16	—	1779
	—	—	8. — Jan & Carl Hasselgren i dito d. 19 Febr., 15 Maji och 15 Nov. 1776	1,083,333	16	—	1780
	—	—	9. — Breutani Cimaroli i Genua den 1 Augusti 1777 - - -	451,076	18	8	
	—	—	10. — Tilltänkta Lånet af Grewe & Comp. i Hamburg - - -	726,562	24	—	1781
			Summa —	6,654,027	37	4	1782
			Upptagne Lån:				1783
1779							1784
Aug.	1	—	— 11. Af Jan & Carl Hasselgréen i Amsterdam - - - -	375,000	—	—	1785
Sept.	15	—	— 12. — Hoope & Comp. samt Fizeaux Grand & Comp. i dito - -	281,250	—	—	1786
Oct.	1	—	— 13. — Cousin Brentani Cimaroli i Genua - - - - - -	447,656	12	—	1787
1780							1788
Junii	14	—	— 14. — Hoope & Comp. samt Fizeaux Grand & Comp. i Amsterdam	458,333	16	—	1789
1782							
Mars	1	—	— 15. dito dito - - - - - - - -	429,687	24	—	
1782		—	— 13. Tillökning derå - - - - - - - - - -	103,305	12	—	
1783							
Nov.	1	—	— 16. — Jean Martin Smets Enka i Antwerpen - - - - -	755,555	26	8	
Dec.	1	—	— 17. — Hoope & Comp. samt Fizeaux Grand & Comp. i Amsterdam	566,666	32	—	
1785		—	— 18. — dito dito - - - - - -	791,666	32	—	
1786		—	— 19. — dito dito - - - - - -	571,875	—	—	
1787		—	— 20. — Jean Martin Smets Enka i Antwerpen - - - - -	361,111	5	4	
		—	— 21. — dito dito - - - - - -	361,111	5	4	
		—	— 22. — dito dito - - - - - -	361,111	5	4	
		—	— 23. — Hoope & Comp. samt Herr Fizeaux & Comp. i Amsterdam	550,000	—	—	
1788		—	— 24. — Jan & Carl Hasselgren i Amsterdam - - - - -	362,500	—	—	
			Summa —	12,410,857	16	—	

				Capital Svenskt Banco		
			Betalte Lån:			
	N:o	1.	Betaldt genom ett sednare Lån - - - - - - - - - -	387,500	—	—
		2.	— — StatsSecreteraren Joh. Liljencrantz - - -	270,833	16	—
		10.	Icke kommit till verkställighet - - - - - - - -	726,562	24	—
			Summa —	1,584,895	40	—
	N:o	3.	Betalt genom N:o 13 - - - - - - - - - - - -	387,500	—	—
		4.	dito dito N:o 11 - - - - - - - - - - -	361,111	5	4
		5	dito dito N:o 12 - - - - - - - - - - -	451,388	42	8
	Af N:o	6	betalt genom StatsSecreteraren Liljencrantz - - - - -	45,138	42	8
	dito		Resten genom N:o 15 - - - - - - - - - - -	406,250	—	—
	Af N:o	7	betalt - - - - - - - - - - - - - - -	6,589	21	5⅔
	dito		dito - - - - - - - - - - - - - - -	4,645	47	8
	dito		dito - - - - - - - - - - - - - - -	376,750	—	—
	N:o	9.	dito - - - - - - - - - - - - - - -	118,749	43	3
	—	7.	dito - - - - - - - - - - - - - - -	358,333	16	—
	—	9.	dito - - - - - - - - - e - - - - -	111,006	45	4
	—	11.	dito - - - - - - - - - - - - - - -	183,333	16	—
	—	8.	dito - - - - - - - - - - - - - - -	93,750	—	—
	—	9.	dito - - - - - - - - - - - - - - -	110,998	47	4
	—	15.	dito - - - - - - - - - - - - - - -	30,586	2	9
			Skuld den 24 April 1789, å Lånet N:o 7 — 337,015: 26, 10⅔.			
			— 8 — 989,583: 16, —			
			— 9 — 90,320: 26, 9.			
			— 11 — 191,666: 32, —			
			— 12 — 281,250: — —			
			— 13 — 520,375: 21, 3.			
			— 14 — 458,333: 16, —			
			— 15 — 429,687: 24, —			
			— 16 — 755,555, 26, 8.			
			— 17 — 566,666: 32, —			
			— 18 — 791,666: 32, —			
			— 19 — 571,875: — —			
			— 20 — 361,111: 5, 4.			
			— 21 — 361,111: 5, 4.			
			— 22 — 361,111: 5, 4.			
			— 23 — 550,000: — —			
			— 24 — 362,500: — —			
			7,979,827	29	6⅔	
			Summa —	12,410,857	16	—

Stockholm af RiksgäldsContoirets BokslutsContoir den 15:de April 1823.

F. Torgstedt.

det ifrågavarande, röstar jag för bifall derå, men om det lyckas de ömsesidiga öfverdrifterne att förhindra ett sådant antagande anser jag dock icke saken för alltid förlorad. Man torde nästa Riksdag finna nödigt att gilla idéen och man torde då göra Utskotten mera rättvisa än de nu fått erfara.

Jag anhåller om Ridderskapets och Adelns öfverseende för det jag så länge upptagit dess tid; men sakens vigt och min önskan, att något nyttigt må denna Riksdag tillvägabringas har ej tillåtit mig att stillatigande afbida Ridderskapets och Adelns Beslut i ämnet.

(Se Bifogade Tabell).

N:o 3.

Herr *Dalman, Lars Johan*:

Innan Myntregleringen, detta vigtigaste af alla Riksdagsärender, definitift afgöres, kan jag ej afhålla mig, att ännu en gång, ehuru troligen förgäfves, erinra om några för mig oemotsägliga reflexioner.

1:o Allmänt och enskildt förtroende är af lika hufvudsaklig väsendtlighet för allmänna välmågan, genom befordrandet af en liflig rörelse, som vinden för det bäst utrustade Skepp. Detta förtroende kan endast skapas, genom att de i Banken deponerade myntbara Metal-

ler göras i nya Sedlar rörliga, som skulle äga fullt Silfvervärde. Men resten af utelöpande representativer, utgörande omkring 15 millioner, finge qvarstanna i rörelsen i egenskap af Skuldbevis med säkerhet af de Banken lämnade Hypotheker och Nationens garantier, samt genom det föreslagne årliga Silfveruppköpet i så måtto småningom försvinna, som de å det insatta Silfret af Banken tagne depositionsbevis skulle berättiga till förstörande af en lika valeur CreditSedlar.

2:o. Alla meningar synas öfverensstämma, att en successive förbättring af Representativernes förhållande till reela Fonden nu mera är skadlig och orättvis. Hvad kan då vinnas genom ett uppskof uti det beslut, att Banken gör rätt för sig med 40 för 100:det så långt den kan? Det skall ju ändå nödvändigt en gång gå dertill, eller är det väl möjligt, att man vill plundra Penningeägaren ännu mer genom att blott fixera Sedlens maximi-värde, men ej gränsen för dess fallande?

Vill man betaga Handel och Näringar all utväg, att erhålla stående penningelån? Är det så man kan retablera Crediten? eller kan denna Credit existera i ett land, der Lagstiftningen bemyndigar den låntagande återlemna ett ringare värde än det han emottagit, då ziffertalet och ej det Silfverbelopp, hvarpå Myntrepresentativen lyda, får vara grunden för en försträcknings årliga återgäldande? Är det att

förmoda, att stående lån i detta Land skall på drägliga vilkor erhållas?

3:o. Har man uppgifvit eller kan man uppgifva något rimligt skäl, hvarföre Nationalförmögenhetens bevis skall ännu vidare identifieras med Statens skuldbevis och desse två slags contrasterande papper dela samma öde?

4:o. Kan någon vara enfaldig nog, att låta narra sig af det bedrägliga project, att öka villervallan med räntebärande Statsobligationer, förfallna vid uppvisandet? Behöfs mer än sunda förnuftet för att finna huru de voro onödiga om RiksgäldsContoiret hade verkliga medel att disponera, att de således utan ny amortissementsfond blifva en ny brèche på Bankens Credit; efter Banken ansvarar för alla RiksgäldsSedlars inlösen, eller ock skola desse obligationer, då RiksgäldsContoiret ej kan dem vid uppvisandet honorera, falla till hvad FilialDisconternes föllo och värka samma elände. Besparas icke räntan, om Banken genast börjar sin föreslagne utredning och den qvarstående Riksskulden af circa 15 millioner Banko ökas med de millioner som oundvikeligen tarfvas. Det vore åtminstone handla gerad. Men då jag ej tror att Landtbruket bör skuldsättas synes mig FastighetsLånefonden borde först i stället användas.

I allmänhet tycker jag mer om direct öppen bevillning till hvad omöjligen undvikas

kan, efter man då oförvilladt vet sin ställning. För det hemliga gift, det aqua tofana, som ligger i all beskattning genom rörelsemedlets vacklande värde i ett fictivt rörelsecapital, skall jag ej tröttna att varna, och upphör aldrig att hata denna beskattningsmethode af allt mitt hjerta.

5:o. Utskotten hafva ej bevärdigat någon uppmärksamhet till mitt Förslag om Bankens återförande till sin primitiva function, likväl med uppskof af Silfrets utvexling tills vidare. Jag skulle högeligen önska blifva undervisad om de sanna oöfvervinnelige svårigheter, som dervid skulle möta.

Då denna mesure är i mitt begrepp grundvalen för ordning, reda, allmänt och enskilt förtroende, fosterlandskänsla, industri med ett ord det hvarpå hela Nationalvälmågan fotar sig, vill jag ej följa Utskotten i Betänkandets detailler, viss inom mig, att hela Systemet är falskt och bygdt på grundsatser, hvilka erfarenheten hittills har jäfvat, och att snart eller sent man måste komma till det naturliga enkla, orubbliga, *att rörelsemedlens ändamålsenliga nytta ej hvilar på phraser, ej eller på ombytlige skördar och säljbara producter, utan blott på Metallvaluta i hvalfven.*

N:o 4.

N:o 4.

Herr *Silfverberg*, *Magnus Diedric*:

I anledning af Höglofl. Stats- och Banco-Utskottens Betänkande angående Financeregleringen, anhåller jag vördsamt att i korrthet få yttra mig.

Allmänna tänkesättet synes vara tämeligen stadgadt i öfvertygelsen om nödvändigheten af en myntbestämning eller realisation, men om densamma icke skall vara beräknad blott för det närvarande ögonblicket, då den verkställes, synes man äfven böra vara betänkt på de garantier man kan äga för framtiden för det bestämde myntvärdets orubbliga bestånd, och i detta afseende uppfyller det betänkande, den af Kongl. Maj:t i nåder tillförordade Comité afgifvit mera den billiga förväntan man derpå synes kunnat äga, än det nu under öfverläggning varande utlåtande af Höglofl. Stats- och Banco-Utskotten.

Jag tror att Höglofl. Financeberedningen på ganska goda skäl afstyrkt en realisation, som skulle grunda sig på Rikets skuldsättande genom utländskt lån; men deremot synes mig de betänkligheter vara af mindre vigt, som anföras emot det förslaget, att enskilte personer skulle inbjudas att deltaga i Banken och derstädes insätta reda penningar, hvarefter

Bankens styrelse skulle öfverlemnas gemensamt åt Rikets Ständers Fullmägtige och de enskilte delägarnes ombud. Utan att våga ingå i någon tolkning af 72 §. RegeringsFormen, skulle jag tro den mera afse, verkställande magtens icke deltagande i Bankens styrelse och Förvaltning, än något hinder för Rikets Ständer från en förändrad organisation af densamma, hvars ändamål skulle blifva att genom helgden af ett afslutadt Contract med private Actieägare och förbindelsen att detsamma uppfylla, bereda en garantie emot Bankens framtida anlitande af Rikets Ständer vid påkommande behof, och hvarförutan en realisation blott blir en temporair åtgärd i likhet med de föregående, och saknande yttersta vilkoret för Bankens fortfarande Credit, som beror på säkerheten af ett orubbeligt myntvärde.

Sedan de af FinanceComitén uppgifne Förslag af Höglofl. Financeberedningen ej befunnits antaglige, återstod naturligtvis inga andra åtgärder att föreslå, än inköp af myntbara metaller af Guld och Silfver för en del af Bankens årliga räntor till förstärkande af dess reela Fond, samt Sedelstockens bestämmande vid en viss summa, hvilka jag äfven tror såsom motverkande det representativa myntets ytterligare försämring till nästa Riksdag vara ganska ändamålsenliga, i synnerhet om någon anstalt vidtoges, icke att styra VäxelCoursen, hvilket erfarenheten visat äfven med stora uppoffringar vara omöjeligt, men att genom uppköp af Växlar vid öfverflödig tillgång och ä-

terförsäljning af de samma vid brist, förekomma de för Handel och Näringar så högst skadlige betydliga fluctuationer af den samma. Möjligheten häraf bevises af de obetydliga variationer Coursen undergått, under loppet af förledit och detta år, hvilket kan tillskrifvas de af tillförordnade StatsSecreteraren för Handels- och Financeärenderne gjorde trasseringar.

Om man äfven skulle antaga att Banken utan säkerhet för myntvärdets orubbeliga bestånd i framtiden, kunde få den Credit, att en realisation med $\frac{2}{3}$:delars Silfverfond beräknad efter t. ex. 128 sk. Cours, af utelöpande Sedelstocken 30 millioner blir möjelig, hvilket jag dock ej vågar hoppas, så erfordras dertill $7\frac{3}{4}$:dels millioner i Silfver, således $2\frac{3}{4}$:dels millioner utöfver Bankens nu varande redbara fond; om vidare antages att till uppköp häraf årligen anslås en summa af 416,666 R:dr Banco-Sedlar, så åtgår dertill omkring 17 år, innan någon Realisation kan komma i fråga, af hvilka skäl, man, enligt hvad jag förut haft äran yttra, mera synes böra anse de af Höglofl. FinanceBeredningen uppgifne Förslag, såsom motverkande en ytterligare Sedelmyntets försämring, än som förberedande åtgärder till en framdeles realisation, enär det synes vara aldeles omöjligt, att kunna förutse eller ens ana, hvilka grundsatser eller beslut Rikets Höglofl. Ständer i Financielt afseende torde gilla eller fatta vid de Riksmöten, som under nämnde längre tiderymd komma att äga rum. Utur denna synpunkt betragtadt, kan jag icke eller

medgifva rigtigheten af 128 sk. Cours såsom grund för inköpet af Silfver, ty om man vill ändamålet, måste man vilja medlen. Det synes således vara tillräckeligt om den föreskriften meddelades Rikets Ständers BancoFullmägtige, att till bästa möjeliga pris och Cours verkställa inköpen, och då dervid iagttoges att inköpen skedde den tid af året, då exporten är som lifligast och VäxelCoursen lägst, hvarefter Silfvervärdet alltid bestämmes, synes alla vidare föreskrifter i detta afseende vara öfverflödige. Dessutom synes mig den föreslagne bestämningen af 128 sk. så väl för Silfverinköpen, som ock till grund för den i en aflägsen framtid möjeligen blifvande Realisationen, enligt första Alternativet af 4:de Hufvudpunkten af Betänkandet, innefatta både en orättvisa emot BancoSedels innehafvarne emedan den betydligt öfverstiger det nu varande värdet efter Cours, och af samma skäl en verkelig myntförsämring, ty om den antages, skall den ofelbart leda derhän att VäxelCoursens minimum blir 128 sk. enligt det värde en Riksdaler i Silfver genom Rikets Ständers beslut erhållit, och att en lägre Cours endast genom ett för Riket fördelagtigt Handelsförhållande skall kunna uppkomma, som ehuru icke omöjligt, åtminstone icke är troligt. Utaf anförde skäl anhåller jag om återremiss af Betänkandet samt att desse mine anmärkningar få densamma åtfölja.

N:o 5.

Herr *Bruncrona*, *Gustaf Adolph*:

Medlem af de sammansatte Stats- och BancoUtskotten har jag deltagit i omröstningarne och besluten rörande den Financeplan, hvilken Riksens Höglofl. Ständers ompröfvande blifvit underställd, hvarvid jag i vissa frågor tillhört minoriteten af de röstande. Genom ämnets föredragande, icke ostyckadt i hela dess omfattning utan punktevis, och genom min bristande uppmärksamhet, att sedan bifall till en föregående punkt blifvit lemnadt, förändring i en sednare icke kunde åstadkommas, har i några fall händt, att utan rubbning i det hela af det System som blifvit uppställdt eller af redan fattade beslut, jag inom Utskotten icke vidare ansett mig kunna anföra hvad jag önskat. Af denna anledning har jag trott mig böra spara mina anmärkningar till dess jag fått tillfälle yttra dem med öfversigt af allt hvad dermed står i sammanhang, biträdd af det ljus discusionerne inom Utskotten under utvecklingen af planen mig lemnat, hvarunder min öfvertygelse äfven närmare hunnit stadga sig. Detta tillfälle har vid Betänkandets föredragning inför Ridderskapet och Adeln yppat sig och för att ej åter anse mig bunden, skyndar jag mig, att utan att inskränka mig till någon viss punkt, utlåta mig öfver allt hvad med det ämne jag går att framställa äger gemenskap.

Utskotten hafva antagit 2:ne äfven af mig på det högsta gillade principer: den ena att Banken med hänsigt å nyttan och möjligheten af en blifvande realisation, så mycket ske kan bör consolidera sig: den andra, att till förekommande af de menliga följder både i sjelfva verket och opinionen, som inblandning af Stats-Verkets angelägenheter med Bankens, måste hafva på den sistnämndes och dess Myntrepresentativers Credit, desse Verks hittills ägde förhållanden till hvarandra borde så vidt möjligt vore upphöra. De föreslagne RiksgäldsContorets 3 procents Obligationer att inlösas af Banken, StatsVerkets fortsatta räntefria betalningsskyldighet till denna Bank, och åter Bankens skyldighet att betäcka utgifter till företag egenteligen tillhörande Staten och främmande för Bankens functioner och behof, leda likväl hvarken till den åsyftade consolideringen eller till upplösning af de anmärkte skadliga förhållanden emellan StatsVerk och Bank; och om än de föreslagne relationerne dem emellan icke befinnas så obestämde och oinskränkte, som vid förre anslag ägt rum, blir dock opinionen icke gynnande för Bankens Credit, så länge man vet att hon icke kan honorera egna förbindelser, under det hon bispringer Staten. Nödvändigheten af denna omgång och det invecklade förhållandet, att emottaga af StatsVerket och åter utbetala åt det samma torde vara grundad på mindre tvingande skäl och antaglige beräkningar, hvilka böra vika för det verkliga och i utförandet påtagligt riktiga; varande den minskning i bevillningen derigenom

tillika blifvit åsyftad i det hela skenbar, hvilket jag nedanföre tror mig kunna ådagalägga.

Deremot vore efter min tanka mera ändamålsenligt att, till sådane oundviklige företag, som nu mera fortsättningen af Götha- och HjelmareCanaler, samt Strömrensningarne under instundande 5 år anses vara, och der återbetalning ej äger rum, upptaga lån emot Statsobligationer på tid, med 5 procents ränta och årlig amortering. Enligt uppgjord calcul skulle till dessa utgifter successivt under 5 år åtgå 2,780,000 R:dr. Om Banken i stället att å ena sidan af Statsverket emottaga Capitalafbetalningar å dess Lån, för att till silfver, såsom föreslagit är, dem förvandla, och å den andra, använda andre inkomster till bestridande af utgifter för det allmänna, främmande för dess bestämmelse samt icke förenlige med dess närvarande behof och den realisation, som åsyftas, om Banken, säger jag, i stället skulle uppoffra sin vid detta års slut återstående fordran hos Statsverket i Capital R:dr 5,233,026 emot förbindelse å Statens sida, att genom RiksgäldsContoiret utgifva förenämnde 5 procents obligationer och dem amortera med 100,000 R:dr årligen, så skulle det således upptagne allmänna lånet vara betalt på 27 år med 4,216,500 R:dr, och som ett öfverskott derigenom uppkom af R:dr 1,016,526 kunde denna summa tillhandahållas och användas, i händelse utgifterne öfvergingo kostnadsförslagen för återstoden af Canalerne eller ock till dylike behof i framtiden. Jag har bifogat en

Calcul, hvilken icke torde behöfva uppläsas, öfver progession och minskningen af räntan, samt beloppet af både capital och ränta på dessa 27 år. Afbetalningen af den sammanslagne summan eller R:dr 4,216,500 på af Utskotten föreslagit sätt med 150,000 R:dr årligen, skulle åter upptaga 28 år, utgörande således skillnaden af betalningstiden endast ett år, och någon förökning i bevillningen genom den åtgärd jag föreslagit, komme således ej i fråga. Banken oberoende och öfverlemnad orubbad åt sin egen verksamhet, skulle deremot använda sin behållning 600,000 R:dr att så fördelaktigt möjligheten medgåfve, efter omständigheternes föranledande till större eller mindre belopp, dock ej under ett minimum af t. ex. 450,000 R:dr årligen, inköpa Silfver till förstärkande af dess Fond; och som åtskillige lån af Trollhätte CanalDirection, Städer, och Kyrkor blifvit begärde till ett belopp af något öfver 600,000 R:dr, så i händelse desse skulle beviljas, kunde de af öfverskott successivt utgått till dess de blifvit fyllde, hvartill äfven i händelse af behof förskottsvis FastighetsLåneFonden kunde begagnas, på det nya Statsobligationer för sådane lån icke måtte behöfva utfärdas; ty det är blott utbetalningar, som icke äro räntebärande och som aldrig återgäldas, hvarifrån jag i Bankens närvarande tillstånd skulle önska densamma vara befriad. Sedan en gång Banken consoliderat sig i den mon, att silfverutvexling kan medgifvas och fortgå, må Banken, efter afsättning af en viss del af sina inkomster till

ytterligare inköp af silfver, i fall uttömning skulle påfordra ett sådant inköp, öfverlåta det öfriga antingen till verkställande af stora allmänt nyttiga företag eller, till nedsättande af bevillningen, att användas för de vanlige Statsbehofven. Uppoffringen för Banken af en fordran hos Statsverket, som rätt betraktad, ej kommer densamma till godo; och förökningen af ränta å obligationerne med 2 procent, hvilken å ett hvarje år genom amorteringen förminskadt LåneCapital äfven med hvarje år blefve mindre betydlig, uppväges i allt fall fullkomligen af de derigenom vundne 2:ne stora ändamål, en påskyndad Realisation genom Bankens hastigare consolidering och Statsverkets fullkomliga skiljande från all inblandning med Bankens operationer.

Jag föredrager Statsobligationer på tid med 5 procents ränta de föreslagne 3 procents obligationerne. De förra afhjelpa i någon mon den öfverklagade penningeförlägenheten, men blifva dock ej löpande, såsom obligationer, betalningsbare a vista, och fordra ej såsom desse en fortsatt ålitning i Banken och en sammanblandning af detta verk och RiksgäldsContoiret, hvarutom de anviste tillgångarne möjeligen icke förslå. 3 procents obligationerne kunna ej betraktas annorledes än såsom ett mynt surrogat utöfver den summa af 30 Millioner Utskotten ansett tillräcklig för rörelsen, och i denna egenskap har man äfven tagit i beräkning f. d. FilialDiscontverkens dylika obligationer, såsom utgörande en

integrerande del af dåvarande RörelseCapital. Då Banken i allt fall skall vara beredd att vid påfordran inlösa desse 3 procents obligationer vore det bättre att assignationer på Banken till fyllande af behofvet enkelt utgåfvos, hvarigenom åtminstone ränta bespardes. Om likväl den egenteliga Sedelmassan såsom föreslagit blifvit, förökas utöfver dess närvarande belopp, om dess utspridning befordras genom forsatte fastighetslån och Banco-Discontens utgreningar, om nya rörelsemedel uppkomma genom private associerades Disconträttighet och en utvidgad assignationsrätt för enskilte, samt om i allmänhet penningens omlopp befordras genom ett bättre ordnadt executions- och hypotheksväsende, samt allmänna och enskilta Creditens förbättrande, så torde vara rådligast att lika litet genom löpande 3 procents obligationer som Assignationer, än ytterligare öka penningesurrogaterne, hvarigenom man åter torde blottställas för de olägenheter, som efter uppoffringar och enskiltes olyckor nu mera i det mästa synas öfvervundne. Jag skall alltid bestrida en förbättring af Representativa myntet genom indragning; men lika mycket anser jag till sina följder vådligt ehuru för ögonblicket lockande, ett för hastigt uppsvält och alltför mycket utvidgadt RörelseCapital i papper.

De af mig föreslagne 5 procents obligationer hafva ock den med rättvisa förenad eegenskap, att som de allmänna arbeten genom dem tillvägabringas medföra nytta åt efterkommande,

tyngden af kostnaderne äfven utsträckes till framtiden utan att fördelt på en mängd af år blifva särdeles tryckande. Förminskning af en årlig utgift till Banken ifrån 500,000 R:dr till emellan 100,000 och 200,000 R:dr blir i allt fall en betydlig lättnad för Nationen, hvilken på sätt jag visat, lika mycket äger rum vid den förenklade liqvidationsmethod jag föreslagit, som vid den Utskotten ifrågasatt. Begärligheten af desse obligationer sätter jag ej ens i fråga. Garantien är tillräckelig för att gifva dem förtroende och RiksgäldsContoirets förre obligationer lemna rum till en i detta afseende tryggande erfarenhet. Oanvände Capitaler skola troligen egenteligen användas till erhållande af sådane obligationer, och som upplåningen skulle ske under loppet af 5 år torde densamma ej böra föranleda till många uppsägningar hos enskilte, helst om det stadgades, att innehafvare af de undet tiden utlottade obligationer skulle hafva förmonsrätt till omsättning.

Hvad särskillt angår Bankens uppköp af silfver, så tror jag Bancoadministrationen borde erhålla uppdrag, att efter för tiden efter sannolikt mest gynnande conjuncturer uppköpa silfver antingen genom vexlar eller helst genom direct utbyte mot Sedlar, utan att bindas vid något visst maximipris, hvarom allt Banco-Utskottet torde utfärda en närmare instruction. Då silfver blir en vara, som med säkerhet kan vinna afsättning, tror jag att silfver jemväl skall finnas att tillgå, och ehuru jag med-

gifver att dess införskrifning eller införande icke kan ske annorledes än genom direct eller indirect utbyte mot Svenska exportartiklar, hoppas jag dock att Coursen icke derigenom borde märkeligen höjas, dels emedan summan icke är i den grad betydlig, att den i mindre delar efter hand använd, hastigt skulle verka på Coursen, dels emedan genom säkerheten, att få afnämare af silfret till ett pris som ej mycket kan omvexla, en större och hastigare förnyad export bör uppmuntras, än då andre varor tagas i retour hvilkas pris äro vacklande och hvilkas afyttrande leder till en långsammare omsättning af det till export nödige RörelseCapitalet; och om en mindre qvantitet utländske Fabrikater derigenom skulle införas eller desamma i någon mon blifva dyrare, skall inhemska näringsfliten blott deraf ytterligare sporras.

I händelse Utskottens utlåtanden och Förslag, så vidt de angå de af mig vidrörde punkter, blifva återremitterade anhåller jag att detta mitt yttrande måtte återremissen åtföljа.

(Se vidfogade Tabell.)

N:o 6.

Friherre *Lagerbjelke*, *Gustaf*:

Efter långa och mödosamma öfverlägg-

Calcul.

Upplåningsterminer.		LåneCapital.		Afbetalningstermin.		Amorterings-Fond.	Ränta.	Summa.
1824	Jan	Upplånas	620,000	—	—	— —	— —	— —
1825	—	Rest. 520,000 Uppl. 620,000	1,140,000	1825	Jan.	100,000	31,000	131,000
1826	—	Rest. 1,040,000 Uppl. 540,000	1,580,000	1826	—	100,000	57,000	157,000
1827	—	Rest. 1,480,000 Uppl. 490,000	1,970,000	1827	—	100,000	79 000	179,000
1828	—	Rest. 1,870,000 Uppl. 370,000	2,240,000	1828	—	100,000	98,500	198,500
1829	—	— —	2,140,000	1829	—	100,000	112 000	212,000
1830	—	— —	2,040,000	1830	—	100,000	107,000	207,000
1831	—	— —	1,940,000	1831	—	100,000	102,000	202,000
1832	—	— —	1,840,000	1832	—	100,000	97,000	197,000
1833	—	— —	1,740,000	1833	—	100,000	92 000	192,000
1834	—	— —	1,640,000	1834	—	100,000	87,000	187,000
1835	—	— —	1,540,000	1835	—	100,000	82 000	182,000
1836	—	— —	1,440,000	1836	—	100,000	77,000	177,000
1837	—	— —	1,340,000	1837	—	100 000	72,000	172,000
1838	—	— —	1,240,000	1838	—	100,000	67 000	167,000
1839	—	— —	1,140,000	1839	—	100,000	62,000	162,000
1840	—	— —	1,040,000	1840	—	100,000	57,000	157,000
1841	—	— —	940,000	1841	—	100,000	52,000	152,000
1842	—	— —	840,000	1842	—	100,000	47,000	147,000
1843	—	— —	740,000	1843	—	100,000	42,000	142,000
1844	—	— —	640,000	1844	—	100,000	37,000	137,000
1845	—	— —	540,000	1845	—	100,000	32,000	132,000
1846	—	— —	440,000	1846	—	100,000	27,000	127,000
1847	—	— —	340,000	1847	—	100,000	22,000	122,000
1848	—	— —	240,000	1848	—	100,000	17,000	117,000
1849	—	— —	140,000	1849	—	100,000	12,000	112,000
1850	—	— —	40,000	1850	—	100,000	7,000	107,000
				1851	—	40 000	2,000	102,000
				Summa R:dr		1,640,000	1,576,500	4,216,500

ningar mera försvårade genom allas trånande väntan och mångas växande oro, hafva de förenade Stats- och BancoUtskotten till Plena öfverlemnat det vigtigaste af denna Riksdags arbeten, det mest magtpåliggande törhända, som vid något af våra Riksmöten kan komma i fråga. Tider hafva gifvits, då personliga behofvet af skydd och säkerhet, samt nödvändigheten att försvara de i detta hänseende förvärfvade rättigheter, utgjorde förnämsta syftemålet för Menniskan i samhällstillstånd. Men uti de nya förhållanden af lagar, seder, och civilisation som numera allmänt äga rum, lärer vara otvifvelagt, att *ägande rättens helgd* blifvit Samhällslifvets första vilkor, och snart sagt det kraftigaste skyddsmedlet för alla andra medborgerliga fri- och rättigheter.

Sakkunnigare män (och sådane finnas många) må döma om Financeregleringsplanen i sin helhet, i alla sina delar, samt i dessas inbördes sammanhang. Jag kan det icke; och ägde jag än dertill något mått af förmåga, skulle jag likväl icke inlåta mig i denna utförligare granskning, öfvertygad som jag är att deruti vara eller blifva förekommen, och angelägen att så vidt på mig beror, tiden icke må genom återupprepanden förspillas. Några här och der uppsökta anledningar till anmärkning, är det enda jag ämnar tillåta mig, och jag har dertill valt de föremål, som i allt fall synts mig förutsätta den största skiljagtighet i opinionen.

Utskotten afstyrka Realisationen. De grunder på hvilka denna mening hvilar, äro omständeligen utvecklade; de stå öfver allt att upptäcka, de utgöra så till sägande, Betänkandets quintessens och arbetet skulle med en kortare benämning kunna kallas Stats- och Banco-Utskottens Betänkande *emot Realisationen.* Intet klander kan med rättvisa drabba denna syftning, betragtad i sin första grund, som är deras upprigtiga öfvertygelse, hvilka densamma uppfattat. Jag högaktar hvarje sätt att dömma, som öfvertygelsens innerlighet tilldanat. Men för min del hade jag af allt hjerta önskat möjeligheten af Myntvärdets bestämmande: jag hade trodt och tror ännu grundorsaken till det öfverklagade onda ligga uti Värdemätarens vacklande och merendels fallande egna värde; jag hade trodt och tror ännu, att den stora Samhällsprincipen, äganderättens betryggande, ju förr dess heldre kräfver denna åtgärd, som af ingen annan fullkomligen *kan* ersättas; men jag seglar icke emot strömmen, jag kämpar icke emot omöjligheten. Denna omöjlighet, må hända blott ögonblickets, skulle jag likväl vilja härleda, icke så egenteligen ifrån de af Utskotten uppgifna skäl, dem jag för öfrigt lemnar i deras värde, utan ifrån den så väl inom som utom Riksens Ständer emot Realisationen uppstigna Opinion, så framt denna verkeligen kan anses vara den allmänna. Realisationens framgång bör nödvändigt vara ett verk af förtroende, ej blott hos några, utan hos den öfvervägande mängden; detta verk skulle gradvis försvåras med af det ökade an-

tal röster som deremot låter höra sig: den blefve overkställbar vid en allt för stark sinnenas delning, vid en alltför stor skiljaktighet af tankar. Detta oaktadt skulle jag alltid med oro och afsaknad nödgas afstå ifrån det hopp, hvars till intet görande Betänkandets första hufvudpunkt åsyftar.

Dernäst förekomma under N:ris 2 och 3 tvenne andra punkter af nära förvandtskap med hvarandra, den ena rörande *ett visst anslag af Bankens behållna vinst för att inköpa Guld och Silfver*, den andra angående *tillåtelse för hvar och en, att emot myntbara Metaller i Banken tillväxla sig Sedlar*. Den senare af dessa båda punkter torde anses förtjena ett närmare eftersinnande; den förra synes mig af egenskap att göra gagn eller skada, allt efter vilkoren för verkställigheten. Det blifver således för mig oundvikeligt att, ehuru för tidigt, vidröra de ännu oupplästa utlåtanderna Litt. A. och B. Då man beslutar att icke genast realisera, förutsätter jag, att man upprigtigt önskar inträda uti ett väntnings- och beredelsetillstånd, ämnadt att så vidt ske kan, påskynda det resultat som man ännu anser vara återhållit af en temporär omöjlighet, och endast af den. De två punkterna, helst den förra, kunna i sig sjelfva anses såsom hörande till ett sådant väntnings- och beredelsetillstånd. Men hvarföre då bestämdt utsätta ett värde af 128 sk. Banco för SilfverRiksdalern? Om detta anses vara ett medelvärde, är det visserligen något högt emot ögonblickets förhållanden helst då man

besinnar att Coursen nu är i fallande, icke genom konstlade åtgärder, utan ganska naturligen, genom den starka skeppningen. Skillnaden emellan värdet af Hamburger Banco Växeln och det förmodade Silfvervärdet, föranleder icke heller fullkomligen till det föreslagna Maximipriset. Första effekten kunde blifva både Coursens och Silfvervärdets uppjagande på en gång ända till detta åsatta Maximipris; deraf må hända mångas öfvertygelse, att tendensen af hela anstalten är mindre ett *Status qvo*, än en verkelig myntförsämring; deraf åter oro och fruktan hos dem, som genom tidshändelserna redan så mycket förlorat; deraf änteligen disponibla Capitalers utvandring utur landet. Emot denna sista förutsättning kunde väl invändas, att de BancoSedlar för hvilka Vexlar i sådant ändamål blifvit inköpte, i alla fall qvarblefvo i Riket, fast uti andra händer; men då den Vexeltillgång hvarmed våra Utrikes Handelsbehof skola betäckas, derigenom minskades, torde i alla fall ett sådant resultat icke vara att förakta. Dessutom, hvilket betänkligt aflägsnande ifrån verkelig rättsgrund låge icke uti detta uppjagade värde? Och den moraliska åsigten äfven åsidosatt, hvad praktisk nytta kunde väl deraf åstadkommas, då efter cursens uppsättande till 128 Skillingar silfver icke mera stode att erhålla för samma pris, och det påräknade uppköpet deraf nödvändigt skulle afstanna? såsom skäl för denna bestämning af 128 sk. har jag hört anföras, att deraf uppkommer jämn räkning, äfven i

mynt-

myntfraktionerna. Skälet synes mig hvarken vara af de vigtigaste eller af de mäst bindande; det gäller för öfrigt lika väl, i fall priset bestämdes till 120 sk; men jag yrkar ingendera. Det första, eller 128 sk. tror jag vara obilligt, derföre att det genom sin moraleffekt på Börsen, gjorde alla redan så lidande ägare af BancoSedelCapitaler några skilling fattigare på värdet af hvarje R:dr Hamburger Banco, samt dessutom, som redan nämndt är, skulle tyckas antyda en i afseende på myntvärdets upprätthållande mindre gynsam syftning. För det andra Maximipriset åter, eller 120 sk., vore, åtminstone i nuvarande förhållanden, föga eller intet Silfver att få. Min tanke vore således den, att intet Maximipris för Silfveruppköp eller Silfverinvexling åsattes, utan att Riksens Ständer uppdrogo åt Bankostyrelsen, att dervid taga de åtgärder, som med dess öfvertygelse, erfarenhet, samvete, samt ansvarighet inför sina principaler, ansåges öfverensstämma. Deraf sattes Bancostyrelsen i tillfälle att inställa, återtaga, inskränka eller utvidga sina operationer efter omständigheternas föranledande och conjunkturen. Den blefve, ju mer fria händer den fick, ju mindre beroende af Speculanters möjeliga sammansättningar.

Hvarje år gifvas gynsammare tillfällen, till exempel vid utskeppningens början, likasom ofördelagtigare, vid de tidepunkter då im-

porten skall betalas. Vissa år gifvas äfven af helt och hållit missgynnande egenskap, andra tvertom: hvarföre icke då medgifva Banco-Styrelsen rättighet, att på ett följande år, om så nödigt vore öfverflytta en del af de uppköp, som det föregående varit tillämnade?

Vissa föreskrifter uti en Specialinstruction kunde för öfrigt tjena till säkerhet emot ej troliga, men möjliga öfverdrifter i tillämpningen. Jag hyser det hopp, att uti mitt Förslag att icke åsätta något maximipris för uppköp och invexling af Silfver, intet intresse vore förnärmadt, ingens farhåga väckt, ingen vådelig inverkan på framtiden åsyftad. Dessa omständigheter äro af stor vigt. Min mening är åtminstone den, att aldrig någon hufvudsakelig anstalt i Financeväsendet kan med hopp om varaktigt bestånd vidtagas, så framt den icke är byggd på sträng rättvisa och ögonskenlig oväldighet. För min del kan jag således icke antaga de tvenne oftanämnde punkterna, helst den sista, utan uttryckeligt förbehåll af de här åfvan föreslagna förändringar och tillägg.

Fjerde Hufvudpunkten af Utskottens Betänkande delar sig i tvenne Alternativer. Af dessa, om *något* måste väljas, instämde jag helst i det andra, det nemligen, att *grunden för Speciemynts utvexling må till framtiden uppskjutas.*

Bestämmandet af 128 sk. värde för SilfverRiksdalern synes mig här ännu mindre läm-

peligt än i de förut omförmälte fall. Genom ett sådant beslut för alla tider, måste farhåga för anstalternas allmänna tendens till en viss grad af försämring, ännu mera ökas; och jag skulle tro Allmenhetens rättskänsla deraf kunna såras. Någon nytta af en så för tidig bestämning kan jag icke heller inse; kommande Ständer skulle i allt fall handla efter förevarande omständigheter, föga bekymrande sig om äldre åsigter. Der funnes således ingen verkelig garanti å ena sidan; der vore å den andra säker minskning i ögonblickets myntvärde. Då jag härmed sammanställer ett annat yttrande af Utskotten, det nemligen, att *den tidepunkt då Bankens tillgångar uti Metalliſk valuta, till två tredjedelar ſvara emot Sedelſtocken, allmän utvexling af reelt mynt må äga rum*, så stadgas än mer min öfvertygelse i denna del. Många Riksdagar skola föregå den utsatta Epoken. Sedelbeloppet föreslås nu till 30 millioner; SilfverFonden skulle således hinna uppgå till värdet af 20; och då jag härvid tager i betraktande de uppgifna tillgångarna, torde den önskan icke anses förmäten, att vi helt enkelt må öfverlåta omsorgen om Silfverutvexlingsvärdets bestämmande, åt våra Barnabarns lyckliga efterkommande.

Bilaga

till Pleni-Protocollet för den 15 Julii, förmiddagen.

N:o 1.

Grefve *von Platen, Balzar Bogislaus*:

Då jag varit af en annan mening, än det i går genom pluralitet fattade beslut äfven af det skäl utöfver hvad jag redan andragit eller skulle kunna andraga, att den Styrelse hvilken förmodeligen kommer att utföra detta beslut lämnar oss i okunnighet om sin öfvertygelse i ämnet; hvilken alltså möjeligen kan vara stridande med den plan som antages, ett förhållande efter min tanka helt inconstitutionelt: då ett sådant förhållande hälst i Financefrågor är högst vådeligt: och sist då jag anser besluten för det allmänna af högst menlig och skadlig påföljd, så får jag, med upprigtigaste önskan, att denna min åsigt grundad på öfvertygelse måtte vara misstagen, dock anmäla min reservation mot det fattade beslutet.

Bilaga

till PleniProtocollet för den 15 Julii, eftermiddagen.

N:o 1.

Friherre *af Nordin, Carl Johan:*

Det upplästa Betänkandet Lit. B. innehåller tvenne ämnen, jag anhåller att endast öfver det senare må tillåtas mig yttra några ord.

Inom Utskotten förevar fråga om rättighet att in- och utvexla silfver på sätt min reservation derom innehåller, men den rådande tanken ansåg denna åtgärd icke lämpelig, hvarföre ock densamma pag. 9 finnes afstyrkt, men då tankarne härom voro inom Utskottet mycket delade, föranledes jag, att å nyo väcka denna fråga såsom efter min tanke, det enda nu mera möjliga medel att försäkra penningeägarne för ytterligare förluster; äfvensom lemnande ett tillfälle för den gäldskyldige, att utan risque försäkra sig för förlust, i händelse han af Fordringsägaren tvingas att förskrifva sin skuld i Silfver efter dagens varande Cours.

Jag har hört framställas emot denna in- och utvexling 2:ne vigtiga inkast, som jag tor-

de få något närmare granska. Man har trott genom en sådan tillåtelse många nu placerade Capitaler skola blifva uppsagde för att i Banken insättas. Det må tillåtas mig nämna, att denna fruktan icke bör skjäligen kunna äga rum, ty om denna rättighet af för många eller med för stora Capitaler på en gång begagnas måste ovilkorligen Coursen uppstegras och hvar och en som under ett sådant förhållande sig deraf begagnar, derpå förlora. Det är endast genom en försigtig och långsam insättning vid sådane förhållanden då Coursen håller sig under den utsättande in- och utvexlingens belopp, som den med fördel kan komma i fråga. För öfrigt hvartill skola de utbekomne Sedlarne användas? Någon skrinläggning är icke att befara sedan man försäkrat sitt Capital. Det har af Utskotten sjelfve blifvit medgifvit, att hufvudgrunden till den förevarande penningeförlägenheten härrör af Sedelmyntets vacklande värde; men detta vacklande värde är ju ej detta Capital mera underkastadt.

Man har vidare fruktat menliga följder för vår Vexelcours och att vexelvingleri skulle kunna uppstå, om man lemnade Köpmännen tillfälle att insätta sitt ägande Silfver i Banken, att de genom erhållande BancoSedlarne ytterligare skulle sättas i tillfälle att inköpa nya Vexlar och än ytterligare uppjaga coursen; men jag vågar hemställa, blifver ej härigenom det Silfver han intager för de sålunda köpte Vexlarne så mycket dyrare och en så-

dan transaction endast ledande till förlust. En Silfvertillgång inom landet, som är disponibel, är ju rätta motvigten emot en stigande cours likasom silfverköp och insättning, är den sanna och rätta motvigten om Vexelcoursen vill declinera. Är handelsvägen till vår fördel blifver det en möjlighet för Köpmannen, att ifrån utrikes ort intaga Silfver, det i Banken insätta och utfå nya BancoSedlar, hvarigenom RörelseCapitalet i nyttig väg blifver ökadt, emedan det i Banken har full valuta och representerar en verklig product lika som om vår handel blir oförmonlig skall denna åtgärd leda att jämna Coursen och motverka all onaturlig fluctuation. Skiljande mig i denna väsenteliga del ifrån Utskottens Förslag vågar jag vördsamt tillstyrka återremiss af detta Betänkande.

Bilagor

till PleniProtocollet för den 19 Julii, förmiddagen.

N:o 1.

Herr *af Klintberg, Carl:*

Af sjukdoms förfall hindrad, att, efter min önskan bivista Högloff. Ridderskapets och

Adelns Plenum den 23 sistlidne Junii, då mitt anförande rörande de af Höglofl. Bevillnings-Utskottet föreslagne grunder för Tullagifternes beräknande upplästes, har jag, ehuru samma hinder ännu fortfar, ansett mig, böra nyttja detta tillfälle, att försöka utreda och besvara några under discussionen i detta ämne väckta frågor, om hvilka jag varit i tillstånd att inhemta kännedom.

Det är nemligen af en värd Ledamot uppgifvit, att Lånerättighet i ManufacturDiscont-Fonden är för den finare Jernmanufacturen i Eskillstuna fristad fastställd till $73\frac{1}{3}$ procent; att KlädesFabriksidkares Disconteringsrätt i nämnde Fond uppgår till 104 procent af värdet på de tillverkningar, som förfärdigas af Svensk Ull, och att, oagtadt de betydliga understöd, hvarmed de Svenske Fabrikerne gynnas, tillverkningarnes qvantitet under de sednare 20 åren likväl aftagit; till bevis hvarpå anföres, att vid visse Fabriker antalet af arbetare och Väfstolar blifvit sedan år 1783 till 1821 förminskadt, nemligen arbetarnes antal vid Klädes- och StoftsFabrikerne från 4,646 till 1,729, vid Bomulls- och Linne-Fabrikerne från 2,710 till 823; vid BandFabrikerne från 193 till 188 och vid SidenFakerne från 1,121 till 634 personer, samt att antalet af Väfstolar blifvit nedsatt vid Klädes- och StoftFabrikerne från 591 till 411 och vid SidenFabrikerne från 638 till 634 stycken; äfvensom att, hvad Klädestillverkningen serskildt angår, densamma aftagit, så att den för

år 1800 med 150,729 alnar öfverstigit tillverkningens belopp år 1821.

För att söka undanrödja de origtiga begrepp, hvartill desse ofullständige uppgifter möjligen kunde föranleda, har jag trodt det vara min pligt att upplysa.

1:o. Att, enligt nu gällande föreskrifter, som hufvudsakligen öfverensstämma med Rikets Ständers vid sista Riksdag uttryckeligen yttrade önskan, att Jern- och Metallförädlingen måtte framför alla andra Manufacturer understödjas och uppmuntras, Eskilstuna fristad väl åtnjuter den förmån, att en hvar, som för dervarande Manufacturister eller arbetare underhåller Förlag och i betalning derföre emottager deras tillverkningar, får, då Förlagssumman det föregående året utgjort 4000 R:dr och derutöfver, upptaga lån till 40 procent deraf, samt att derjemte de af Fristadens Manufacturister eller arbetare, som sysselsätta sig med finare Jern- och Metallförädling, äga att uppbära lån till $33\frac{1}{3}$ procent af den summa, hvartill deras tillverkningar det nästförflutna året uppgått; men att dervid tillika är förordnadt, att desse serskildte Låningsförmåner icke kunna tillgodonjutas af en och samma person i egenskap af både Förläggare och tillverkare, samt att, den som ingått i båda dessa näringsföretag, bör vid årets början anmäla sig till den *Ettdera* åtföljande lånerätt, hvaraf han helst vill sig begagna.

2:o. Att till handelns befrämjande Discontlånen få meddelas till $\frac{3}{4}$:delar af Ullens inköpssumma emot Ränta af 4 procent för lån, som grunda sig på inköp af Ull i Junii, Julii, Augusti och September månader, och emot 5 procent för dem som utgå i anledning af sednare på året gjord Ullhandel; att denna anstallt, hvarmed åsyftas att bereda Schäfferiägaren skyndsam afsättning på den råvaran emot Contant betalning, således är till denna sednares förmon vidtagen, likasom FabriksIdkarens rätt, att för sin tillverkning uppbära DiscontLån, hvilka för innevarande år äro bestämde till 29 procent af värdet, har för afsigt, att underlätta försäljningen af den färdige varan, vid hvars inköp Handlanden vanligen betingar sig 9 å 12 månaders anstånd med betalningen, och att det väl kan hända, att FabriksIdkaren någon gång upptager lån i DiscontFonden, emot pantsättning af en Revers, utgifven för en tillverkning, som är förfärdigad af ett parti Ull, vid hvars uppköp han förut blifvit understödd med lån af den så kallade UllDiscontFonden; men att dylika händelser likväl måste ganska sällan inträffa, hvilket kan slutas deraf, att af 86 FabriksIdkare, som för sine klädestillverkningar sistledit år åtnjutit Discontlån, uppgående till ett belopp af omkring 446,929 R:dr, endast 36 under samma tid begagnat sig af Lån utur UllDiscontFonden till en sammanräknad summa af circa 128,087 R:dr.

3:o. Att den anmärkte förminskningen

uti antalet af arbetare vid ofvannämnde Fabriker utan all tvifvel hufvudsakligen härrört dels af vunnen större arbetsskicklighet och dels deraf, att åtskillige Mechaniske Machiner blifvit i sednare tider här införde och begagnade, hvarigenom i synnerhet vid visse Fabriker behofvet af arbetare ganska betydligen förminskats, en omständighet, som väl ej bör läggas desse inrättningar till last, aldraminst i ett land, der man med skäl klagar öfver brist på arbetande händer i alla mödosamma handteringar.

4:o. Att, då man undersöker förhållandet särskildt vid Klädes- och särskildt vid StofftsFabrikerne, hvilka uti ofvannämnde uppgift på antalet af Väfstolar äro sammanslagne, den ganska väsendtliga olikhet i resultatet uppkommer, att Väfstolarne vid KlädesFabrikerne utgjorde år 1783 ett antal af 290, och år 1821, ej mindre än 366 stycken och således det sednare året 76 flere än det förstnämde; men att deremot vid StofftsFabrikerne antalet fanns 1821, minskadt från 301 till 45 eller med 256 Stolar, hvilket härrört af den ganska naturliga orsak, att i sednare tider bruket af de fleste Stofftsväfnader, såsom Camelotter, Rasker, Chalonger, Ettaminer, Sattiner, och så kalladt Camelotte de Brussel med flere dylika tyger nästan alldeles upphört. Om således, oagtadt ofvananförde ej obetydliga tillökning i antalet af VäfStolar, Klädestillverkningen icke destomindre i anseende till antalet aftagit, så kan deraf ej dragas någon

för dessa Fabriker menlig slutsats, då man vid närmare granskning finner, att denna skiljagtighet egenteligen har sin orsak uti den i sednare tider förminskade tillverkningen af grofva och så kallade Stetinerkläden, hvilken förminskning till stor del uppkommit deraf, att sedan Allmogen och Ståndspersoner på Landet, i den mon tjensteverk till Ylleväfnaders beredning blifvit spridde i Landsorterna, mer och mer företagit sig att af egen Ull låta i sine hushåll förfärdiga kläden för eget behof, samt tillverkningen af Vallmar till afsalu äfven tilltagit, afsättningen på KlädesFabrikernas tillverkningar, särdeles af grofva Kläden blifvit i samma mon minskad. Då man derjemte har sig bekant, att på ett lika antal Väfstolar ett vida större qvantum af grofva än af fina kläden kan på lika tid åstadkommas; så inser man lätt, att tillverkningen kunnat stiga i värde under samma tid, som den i mängd aftagit; äfvensom det måste medgifvas, att i det hela någon sådan förminskning icke ägt rum, som man af omständigheterne kunnat förmoda, då man eftersinnar, att förlusten af Finland medfört en betydlig inskränkning i de tillfällen till afsättning, som de Svenske Fabrikerne förut ägde i nämde Land, hvilket, med ganska få egna Fabriker och underkastadt de FörbudsFörfattningar i afseende på importhandeln, som voro här i Riket gällande, förut från Sverige förseddes med sine fläste förnödenheter af Manufacturvaror.

Att, såsom en följd af allmänhetens ökade

håg för tillverkning af Bomullsväfnader, smaken för de mera redbara och för Riket naturligare Linnetillverkningarne skall, på sätt en värd Talare anmärkt, de sednare åren aftagit, är en supposition, som ej med något bevis kan styrkas. Om denna sistnämnde tillverknings rätta belopp saknar man väl tillförlitliga upplysningar, emedan de berättelser angående productionen af Husväfnader, som inkomma från Landsorterne, merendels alltid i en sammanräknad summa innefatta beloppet af både Bomulls- Ylle och Linnetillverkningar och för öfrigt äro grundade på uppgifter, hvilka, såsom utan all Controll meddelte af enskildte personer, måste vara så mycket mera opålitliga, som man ej saknar skäl till den förmodan, att verkliga förhållandet blifvit af mången förtegadt, under farhåga, att kännedomen om en större tillverkning skulle kunna föranleda till en högre beskattning. Jag anser det emedlertid vara vida mera sannolikt, att Linnetillverkningen i det hela under de sistförflutne åren blifvit ökad, än att densamme aftagit; och att detta förhållande äger rum i anseende till Kronobergs och VästerNorrlands Län, ådagalägges tillförlitligen af officiella Handlingar, som utvisa, att i förstnämnde Län tillverkningen af Linneväfnader, som år 1819 utgjorde 456,141 alnar, uppsteg år 1821 till 506,842 alnar, och att de premier, som efter Författningarne bestås för fina Lärftsväfnader, uppgingo i VesterNorrlands Län år 1817 till 3001 R:dr 17 sk. 7 r:st; men år 1821, till 3,317 R:dr 45 sk. 6 r:st och således det sena-

re året till 316 R:dr 27 sk. 11 r:st mera än under det förra.

Den mindre fördelagtiga ställning i hvilken Näringarne uti åtskillige Rikets Städer sig befinna, härrör af orsaker, som ej stå i någon förbindelse med de TullFörfattningar, som hittills varit gällande, och det blefve säkerligen ett misslyckadt bemödande, att söka befordra deras uppkomst genom en tillåten obehindrad införsel af främmande Manufacturvaror. Jag har redan haft tillfälle yttra min öfvertygelse i detta ämne, och får dervid endast tillägga, att FörbudsSystemet i Sverige varit i förra tider sträckt vida utöfver hvad som nu i många år ägt rum, utan att derigenom exportationen af Rikets producter blifvit hindrad.

Hvad jag anfört i frågan om Rikets Tulluppbörd i det hela och om beloppet af denna Uppbörd för Caffe och Vin serskildt, är grundadt på officiella uppgifter från Tullverket, och finnes ej med antagliga bevis vederlagdt af hvad Herr Tham deremot anmärkt. I enlighet med de mig meddeldte Extracter af Tullräkenskaperne har jag uppgifvit, att förledit år 1,058,066 skålp. Caffebönor och 3,459 Åhmar Vin förtullades och till StatsCassan inbragte en inkomst, den förstnämde varan af 66,129 R:dr och den sednare af 83,016 R:dr Hamb. B:co. Herr Tham åter har beräknat årliga Tulluppbörden på dessa artiklar efter ett medium af 3:ne år. Det är således påtagligt, att våra uppgifter ej kunnat till ziffran

öfverensstämma. Hvilkendera af dem är, i anseende till resultatet, den mäst påliteliga, är hvad jag, af Herr Tham dertill uppmanad, nu skall söka ådagalägga. Om man nemligen antager, att, enligt Herr Thams uppgift, Tullen på Caffé åren 1819—20 och 21, efter 3 sk. Hamb. B:co för skålp, renderat per medium en summa af 74,028 R:dr samma mynt årligen; så följer deraf, att det qvantum, som tjenat till grund för denne beräkning, utgjort 1,184,448 skålp.; och då Tulluppbörden på detta qvantum calculeras efter Bevillnings-Utskottets förslag; så visar sig dervid, att, då ofvannämnde summa af 74,028 R:dr Hamb. B:co, efter den af Herr Tham upptagne Cours af 128 sk., utgör 197,408 R:dr Svenskt B:co, ett lika parti Caffe, beräknadt till 28 sk. Skålp. uppgår i värde till en summa af 690,928 R:dr B:co och således, efter 20 procent derå, lemnar en Tullinkomst af endast 138,185 R:dr, hvarigenom på denna artikel allena skulle uppkomma en årlig förlust af 59,223 R:dr, eller en difference, som med icke mindre summa, än 44,554 R:dr öfverstiger det belopp af 14,669 R:dr, som Herr Tham uppgifvit. För att på ett ännu mera öfvertygande sätt ådagalägga verkligheten af det resultat, som af mig åberopas, torde ej vara utan allt ändamål att tillämpa ofvan anförde beräkningsgrund till ett mindre qvantum af t. ex. 1000 skålp., som förtullade efter 3 skilling skålp., inbringa en inkomst i Hamb. B:co af 62 R:dr 24 sk., eller, efter 128 sk. Cours, 166 R:dr 32 sk. Svenskt B:co, men deremot, efter 20 procent å det till

28 sk. antagne Tullvärdet, endast en summa af 116 R:dr 32 sk. B:co, då differencen blifver 50 R:dr, hvilken, beräknad på ett circa 1184 gånger större qvantum af 1,184,448 skålpund, uppgår till ett belopp af omkring 59,200 R:dr Banco.

Den af Herr Tham uppgjorda calcul angående Tulluppbörden på Vin kan af mig ej controlleras, då upplysning saknas om verkliga beloppet af de partier deraf, hvarå den samma är grundad. Det återstår således för mig endast, att söka med ytterligare bevis styrka, att mina af den värde Talaren klandrade uppgifter i denna del äro snarare för lågt än för högt beräknade. För att tydligen kunna utreda detta förhållande, torde det göra tillfyllest, att Tullbeloppen, efter de förut anförda olika beräkningssätten, calculeras på ett visst qvantum, hvilket äfven här lämpeligen kan antagas till det af 3,459 Åhmar, som förledit år förtullades. Det lärer ej kunna bestridas, att nu varande Tull på detta qvantum, à 24 R:dr per Åhm, utgör, enligt hvad jag i mitt anförande uppgifvit, 83,016 R:dr Hamburger B:co eller, à 120 sk. Cours, 207,540 R:dr Svenskt B:co. Efter Utskottets förslag antages Tullvärdet för de vanlige Vinsorterne, efter ett medium emellan 40 sk. och 1 R:dr 12 sk. B:co per Kanna, till 1 R:dr 2 sk. Kannan, som på en Åhm af 60 kannor utgör 62 R:dr 24 sk. eller på 3,459 Åhmar tillsammans 216,187 R:dr 24 sk, derå Tullen, efter

ett

ett medelbelopp af 45 procent, uppgår till endast 97,284 R:dr 18 sk., så att följagteligen Utskottets förslag, om det antoges, skulle på en Vinimport af ifrågavarande qvantum tillskynda Staten en förlust af 110 255 R:dr 30 sk. eller 83,236 R:dr 14 sk. utöfver den summa af 27,019 R:dr 16 sk., som i Herr Thams calcul upptages. Att denna af mig uppgifna brist med skäl bör anses mera lågt än högt beräknad, torde äfven kunna bevisas däraf, att Tullupphörden i Hamburger Banco på det qvantum af 3,459 Åhmar, som förledit år förtullades, blifvit i ofvan anförde Calcul reducerad i Svenskt Banco efter endast 120 sk. Cours, ehuru de medelcourser, som för samma år följdes vid Tullafgifternes bestämmande i Svenskt Banco, uppgingo ifrån 123 sk. till 124 sk. 10 r:st. Jag öfverlemnar till Herr Thams egen granlagenhet, att afgöra, huru hans uppgifter och öfrige emot mig ställde anmärkningar böra bedömas. För min del tillåter jag mig deröfver ej någon annan reflexion än den enda, att hvad Herr Tham funnit tjenligt anföra, är af den beskaffenhet, att det icke kan förändra den öfvertygelse, jag redan yttrat, att genom den af BevillningsUtskottet föreslagne nedsättning i Tullen på ofvanberörde båda importartiklar, en ganska betydlig förlust skulle för StatsCassan uppkomma, hvarvid jag ansedt mig tillika böra öppet förklara, att, efter hvad jag vid närmare granskning sjelf erfarit, den irring ägt rum vid den i mitt för-

ra anförande åberopade calculens uppgörande, att StatsCassans förlust på VinTullen blifvit upptagen till 3,459 Rdrs ringare belopp, än densamma, efter den dervid följda beräkningsgrund, rätteligen bordt utgöra.

Sedan Höglofl. BevillningsUtskottet i bestämda ordalag föreslagit, att "inga utländska varor måtte anses förbudna, utan alla kunna emot Tull här införas" samt ovilkorligen tillstyrkt antagandet af en på detta Förslag, grundad Tullbevillningsreglering, utan annat undantag deruti, än att, "om någon främmande magt aldeles förböde införseln af en eller flera af Sveriges förnämsta exportproducter" det i alla fall skulle ankomma på Kongl Maj:ts Nådiga godtfinnande, att "enär sådant kunde ländа till Statens sanna fördel, förbjuda införseln här i landet af de förnämsta exporter, som från en sådan Utländsk magt till Sverige annars directe införas", har det i sanning förekommit mig och troligen flere andre oförväntadt, att nu mera höra förklaras, att "Utskottet ej på minsta sätt velat inskränka Kongl. Maj:ts höga rätt, att förbjuda eller tillåta varor att införas till eller utföras från Riket." I fall en sådan mening stått att förena med innehållet af Höglofl. Utskottets Betänkande, hade jag med största nöje undgått, att upptaga Höglofl. Ridderskapet och Adelns tid med hvad jag trott mig böra anföra, för att söka ådagalägga origtigheten af Utskottets framställning i denna del af ämnet.

Af hvad för öfrigt förelupit under Discussionen i denna fråga, har jag anledning sluta, att uti mitt ofvannämde anförande, der en af Kongl. Maj:t under min contrasignation utfärdad Författning åberopas, ordet *Westindien* kommit att inflyta i stället för *Ostindien*. Att sådant ej kunnat härröra af annat än af missskrifning, lärer ej ens hafva undfallit den värde Talare, som ansett denna i hufvudsaken aldeles likgiltiga omständighet förtjena att vidröras, och lärer således något mitt vidare yttrande häröfver nu mera kunna anses öfverflödigt.

Jag anhåller vördsamt, att desse mine anmärkningar måtte få åtfölja återremissen till Höglofl. BevillningsUtskottet.

N:o 2.

Grefve *von Schwerin, Fredric Bogislaus*:

I afseende på Utskottens Betänkande eller Förslag angående *sättet* att bestrida de penningeanslag för allmänna arbeten och företag, hvilka Riksens Ständer vid denna Riksdag torde besluta, utber jag mig att få yttra mina tankar.

Af det *sätt* hvarpå Riksens Ständer besluta att kostnaden för allmänna arbeten och företag skola bestridas, beror efter min öfvertygelse, huruvida den till de financiella ore-

dornas häfvande uppgjorda plan, skall lyckas eller misslyckas.

Dessa allmänna arbeten och företag äro för närvarande Götha- och HjälmareKanaler. Det understöd som förr åt de samma blifvit beviljadt har bestått i nya Sedelutgifningar. Opinionen tillåter icke längre att begagna denna utväg.

Första frågan blir således nu om Nationen skall fortfara att understödja dessa företag, då den förr nyttjade utvägen är stängd, då Bancovinsten måste dertill användas, och då enär en gång Bankovinsten upphör, och den upphör så snart som penningeväsendet blir regleradt, directa pålagor blifva enda medlet att åstadkomma dessa bidrag.

Huru än enskilta Riksdagsmän komma att öfver denna fråga yttra sig, så är det dock icke svårt att förutse att desse ytterligare bidrag komma att af Riksens Ständers pluralitet beviljas. Det kan förutses att vid hvarje ny Riksdag, nya propositioner till ytterligare bidrag komma att göras, såsom t. ex. till Hamnbyggnader för de Städer, hvilka genom Kanalen komma i communication med hvarandra, och det kan förutses också att Ständerna komma att bevilja dem.

Då detta sannolikt blir förhållandet, tror jag att Riksens Ständer, som utöfva Folkets rätt, att sig allena beskatta, skulle handla väl

emot det skattdragande Folket, om de directe underhandlade med de Bolag, som bedrifva dessa allmänt gagnande företag, om de på en gång förnöjde deras anspråk på biträde och satte dem i tillfälle att sedan kunna hjelpa sig sjelfve.

Det ständiga behofvet af medlande åtgärder, äfven som tillfället att kunna såsom medlare uppträda, äro förhållanden, som inom en constitutionel Stat lätt kunna rubba den åsyftade jemnvigten; och har man en gång oförsigtigtsvis kommit in uti dem, så är det fördel vid att ju förr dess heldre lösa sig derifrån.

Jag skulle derföre anse nyttigt och nödigt att de Höglofl. Utskotten begärde att bestämt få veta, huruvida Kanalbolagen anse sig vara fullt belåtne med de bidrag, hvarom nu anmälan skett, och att de i vidrigt fall måtte uppgifva hvad de anse sig behöfva till företagens fulländande. Ständerne se då en gräns för anspråken på biträde och kunna i följd deraf fatta sitt beslut.

Det är klart att bidragets storlek skall bestämma sättet af dess åstadkommande.

Den plan som Utskotten uppgjort till bidragens utgörande består i en penningeomsättning, hvaraf kostnaden bestrides med $\frac{3}{00}$ af den behöfliga summan. Denna operation äger visserligen den förmon att vara mindre kostsam

än vanliga Lån; men först och främst är den osäker; för det andra är den motbjudande för opinionen derigenom, att den tillskyndar en del medborgare en vinst, som icke motsvaras af någon åtgärd och uppoffring å deras sida. TreprocentsSedeln, inlösbar vid uppvisandet är i Banquierens hand det samma som Contante penningar. Skulle han se någon utväg för sig att kunna vidga sin rörelse genom lånta penningar, så kommer detta Statens anbud att betala hallva räntan för honom, att lika som förr i Hufvudstaden samla alla Capitaler. Skulle framtida behof påkalla en utsträckning af denna Låneoperation, och hos oss återvänder man icke gerna från den väg man börjat beträda, så blir följden den att Landsorterna komma att tömmas på Capitaler.

Skulle en ny DepositBank stiftas så behöfs, till fyllande af de bidrag som nu äro i fråga icke mera än en anvisning på en säker inkomst, och bolagen kunna sjelfve ombesörja de Lån som på inkomsten kunna grundas.

Men då man icke kan undgå att inse att förr eller senare Statsskulder icke kunna undvikas, och då införandet af ett klokt Stats-LåneSystem utgör enda garantien för Bankens integritet och enda förvaringsmedlet mot den rubbning i enskiltas välstånd som Statsskuldsättningarne hittills hos oss åstadkommit, så vet jag ej hvarföre man skulle tveka att genast öfvergå dertill och att låta bli alla så-

dana interims Förslager, som lätt kunna öka oredan.

Jag vet att man säger: att Styrelsen lätt kan missbruka den en gång öppnade skuldsättningsbanan; men Folkrepresentantens obenägenhet att säga Nej när Styrelsen fordrar ökade Skatter kan också missbrukas. Ock deri äger ett inhemskt Statsskuldsystem ett väsentligt företräde framför skatteökningen, att, i förra fallet Kapitalisten som uppbär Statsräntor blir lika med den vanliga Skattdragaren intresserad uti att controllera Styrelsen i Statsmedlens kloka användande, då han nu, sjelf så godt som intet bidragande till Statens underhåll, alldeles icke bryr sig om att deltaga uti controllen, utan tvärtom ofta kan se enskild fördel för sig, att den skattdragande Fastighetsägaren dignar under bördan.

Jag delar icke deras farhågor, som frukta för inhemska Statsskulder, när Nationen äger rättighet att genom sina ombud bestämma vilkoren för dem. Jag ser deri den enda möjligheten för Skattdragaren att åt sine efterkommande bereda de större krafter, som fordras för att bära den större bördan. Det fins ingen Constitutionel Stat som icke haft skulder, som icke sett sig tvungen att göra skulder, och ingen som förlorat sina Constitutionella friheter i följd af sina skulder.

Månne man gjort sig fullt reda för hvad inhämska StatsLån vilja säga. De äro ej af

samma beskaffenhet, som, de hvarigenom Dumbom satte sig i skuld. De Lån en Stat gör äro myntlefverenser mot vilkor som blifva lindrigare i samma mon som reqvisitionerna ökas. Man får således icke fråga huru stor är Statens skuld, utan hvad kostar Statens skuld? och hvad utträttas med de lån som Staten gjort? Jag hyser den bestämda öfvertygelsen att icke mindre till stadgande af vårt myntväsende än till stadgande af vårt Constitutionella system, inhemsk Statsskuld ovilkorligen fordras; äfven som att under vår nu varande representation, det skall bli mindre svårt att förebygga ytterlighet i Statsskuldens tillväxt, än ytterlighet i skattebördans.

Jag anser mig derföre förpligtad att anhålla det Utskotten behagade till förnyad pröfning företaga frågan om inhemska Stats Lån, helst som de skäl, Utskotten anfört till stöd för sitt ogillande utaf dem, äro af den beskaffenhet att de bära sin ogillbarhet inom sig.

Utskotten säga: "erfarenheten vittnar att ett allmänt StatsLånSystem icke i längden kan fortsättas utan genom räntornas nedsättande; derigenom återfaller då det Capitalbelopp, hvarå obligationerna lyda till ett i sjelfva verket mindre, och Capitalförmögenheten i landet blir derigenom den samma som den förut varit."

Det synes således äfven vara af Utskotten antagit såsom en sanning att verkningen af ett väl organiseradt StatsLånesystem är att

räntorna falla. Häri skulle jag tro ligger enda möjligheten för "beredandet af den ökade välmågan, uppkommen genom Handel och Näringars tillväxt, som Utskotten förutsätta böra finnas, innan Nationalskulden skulle kunna ökas *utan att vålla räntornas fall*". Jag befarar att Utskotten har ansett Capitalägarne utgöra ett slutit Samfund, frikallade från det, andra Näringsidkare gemensamma öde, att låta hvem som helst få täfla om att till möjligen lägsta pris fylla de allmänna behofven.

Jag förmodar att fördelen utaf att till intet göra detta monopol, under hvilket både Stat och Näringarne under sekler suckat, och hvilket nu genom Bancohemlighetens undanrödjande förlorat sin Patron och sin Mäklare, skall för Staten och för Nationen blifva vida större, än förlusten kan bli om StatsLåneSystem skall inleda till 2 à 3 millioners utgifter som möjligen kunnat besparas.

Om än i detta ögonblick man kunde hjelpa sig fram utan StatsLån, anser jag dock bättre att man genast vidtager denna utväg, öfvertygad som jag är att genom ett klokt Lånesystem våra Constitutionella förhållanden skola consolideras. Men vi hafva redan Statsskuld; skulden till Banken, Riksgäldssedlarne och Capitalet af de 200,000 R:dr, hvilka årligen till Hans Maj:t genom Bevillning och från RiksgäldsContoiret utgå. Denna skuld belöper sig på omkring 13 millioner.

Det är således icke fråga om att nu först öppna dörren för StatsLån. Skulder finnas redan; det bör vara fråga om att bringa dem i det ordentliga system, att de icke hindra oss att reda vårt pennningeväsen.

Af dessa skäl anhåller jag om återremiss på Betänkandet. Jag vill ej utlåta mig öfver sättet att göra StatsLån. Behöfver man göra afseende på RörelseCapitalets belopp och kommer det att utgöras endast af Numerairen, så torde man böra utgifva obligationer, men mot låg ränta, om än för dem icke skulle erhållas den summa hvarpå de lyda; skulle åter Deposit-Banken komma till stadga, säkra transactioner kunna göras och RörelseCapitalet på en annan väg kunna ökas, så är det ofelbart bättre att införa bruket af inscriptioner.

N:o 3.

Friherre *Björnstjerna, Magnus*:

De förenade Stats- och BancoUtskotten hafva i förevarande utlåtande anfört, att så vida ordning i allmänna penningeväsendet skall återföras, Bankens Credit icke vidare bör ålitas genom en utgifning af nya sedlar, som icke vore motsvarad af réel valuta, samt att derföre, enär det disponibla öfverskottet af Bankens inkomster icke förslår till utgifternes bestridande, bristen bör fyllas genom penningars upptagande mot skuldförbindelser, hvarigenom

en kommande tid i någon mohn delar kostnaderne af de arbeten, hvaraf den närvarande draga frugterne.

Vid denna premiss har jag ingenting att invända, men vid verkställigheten deraf eller *queſtio quo modo* uppstå flere betänkligheter hos mig.

När en viss Summa antages nödig att upplånas, emedan Staten icke är i tilltälle contant anskaffa den, men anstallt likväl fogas att skuldförbindelserne derå varda, om så äskas, genast med Bancomynt infriade, hvilket är förhållandet med de proponerade 3 procentsSedlarne, så måste man antingen öfverträda principen om faran att anlita Bankens Credit, eller ock utsätta sig för faran att 3 procentsSedlarne sakna tillräcklig fond för deras godtgörande. Det sednare blir här desto mera att befrukta då mindre Creditivet äfven är på samma Upplånings Conto anvist, hvarigenom om detta af Regeringen lyftades andra upplagan af FilialDisconternes Bankrout, lätteligen kunde uppstå. När en Stat på egen garantie upplånar penningar under skyldighet att genast vid anfordran infria sina skuldförbindelser innefatta desse sednare egenskapen af *mynt*, och böra i sådant fall icke bära Ränta, hvarföre i *thy fall* det vore lämpeligare att till ifrågavarande Publika arbeten använda RiksgäldsSedlar, då *Räntan helt och hållet beſparas.*

Det är vidare att bemärka hurusom denna Uplåningsgrund i practiskt hänseende förefaller olämplig. Staten behöfver för året en viss gifven summa, eller hvad bristen som skall fyllas utgör; men inlösningen à vista af 3 procents Sedlarne förutsätter likväl en ständig fluctuation i penningetillgången. Följakteligen kan den ena dagen insättas vida öfver det belopp Staten erfordrar; och man nödgas då *vägra* vissa personer att begagna deras penningar; följande dagen åter uttagas penningar af andra personer, och nu står Staten åter i saknad af deras förseträckning som den föregående afvisades. Härigenom skulle således Staten blifva inblandad i dagliga circulationen af privatas penningar på ett sätt, som föranleder oreda och missnöjen, samt alldeles afvek från de bestämde Beräkningsgrunder, som i Statens financiella angelägenheter alltid böra följas.

Vid dylika förhållanden och då de fördelar som Utskotten åsyftat, nemligen att återbetalningen ställes på längre tid och att räntan blifver den minsta möjliga, den förra icke vinnes, och den sednare icke utan uppoffring af grunderne för Bankens förvaltning kan vinnas, torde en annan utväg för bristens fyllande böra vidtagas.

Skälen hvarföre Utskotten afstyrkt begagnandet af RiksgäldsContoirets obligationer på längre betalningstid, äro inga andra än att lånen skulle behöfvas till ett mindre betydligt

belopp, och att obligationer af denna art kunde vackla i sitt värde och förlora förtroendet i det allmänna. Desse inkast nogare granskade, torde likväl förfalla. Ju mindre belopp obligationerne utgöra, ju säkrare bör man vara att de bibehålla sitt värde, hvilket åter beror derpå att räntan ordentligt betalas. I fall denna utsättes till 5 procent om året så utgör den väl högre belopp än Utskotten föreslagit, men vinnes fördelen att Capitalet, såsom säkert och lönande förräntadt, icke på längre tider efterfrågas, och erfarenheten har bestyrkt att dylika räntebärande obligationer af RiksgäldsContoiret utfärdade alltid bibehållet sitt värde.

Det är endast RiksgäldsContoirets utan ränta löpande obligationer, till exempel de för FilialDisconternes Assignationer utgifna, hvilka både i och för ränteförlusten nödvändigt skulle förlora något i sitt Capitalvärde. Riksens Ständer äga med Obligationernes utfärdande i Bankens vinster tillräckeliga medel icke blott till ordentliga ränteliqvider derå, utan äfven till årlig Amortering, hvilken blefve ännu mera betydlig om afbetalningarne som å Statsverkets skuld äro hädanefter med 150,000 R:dr Banco föreslagne, fingo äfven till successiv minskning af Obligationernes belopp användas, i ställe för till Silfverinköp, hvarigenom, enär 266,666 R:dr redan äro dertill anslagne, en höjning i Vexelcoursen äfven mindre kunde befaras.

De föreslagne 3 ProcentsSedlar förefalla mig som en *Amphybie* emellan Banco- och StatsskuldsSedlar medförande bådas olägenheter utan att hafva någonderas fördel; ehuru till inskränkt belopp utgifne försämrande likväl Bancomyntets värde då de äro en slags utgrening deraf, men kunna å andra sidan för samma deras inskränkta belopp icke uppfylla de stora ändamål, som med Statspapper vinnas.

Skulle krig eller missväxt inträffa kunna de deraf härrörande utgifter omöjligen bestridas med de föreslagne 3 Procents sedlar, hvilka utgifne till större summa och ställde att à vista inlösas mot BancoSedlar, skulle medföra lika olycklige följder, som uppstodo af Banco-Sedelstockens förökning efter 1809 års Riksdag; deremot kan vid sådana olyckliga tillfällen systemet af Statspapper (Stocks eller Fonder) användas utan att derföre Bancomyntets värde blifver försämradt.

Alla Europas Stater utan undantag lemna dertill efterdömet: blott Sverige står qvar, förutan ett sådant Creditmynt, hvars drifkraft, likt ångmachinens, rätt använd, medför den mest underbara verkan å Handel, Näringar och Jordbruk, hvilka derifrån kunna hemta Lifsprincipen till hvarje economiskt företag, nemligen *Förlag*.

Om det medelst Statsskuldens contracterande tillkomne Capital användes på productionens ökande, finnes knappt något maxi-

mum för dess möjliga belopp, ty i mohn denne ökas, vexa uti en ännu större progession de skattskyldiges tillgångar att fylla de deraf tillflytande räntor, och Landet går framåt i Production, Handel, Näringar, Jordbruk och Prosperitet, i stället att skrida tillbaka.

Detta är i synnerhet förhållandet med Statsskuld; tillskapad medelst ett nytt i omlopp satt räntebärande Creditmynt, för hvilket *lån icke blifvit upptagne.* Det ökar rörelsen och lemnar Förlagstillgångar åt all industrie, utan att dessa Förlagstillgångar å annat håll gå förlorade för productionen, som är casus när Statsskulden tillkommit *genom lån*; ty Långivaren skulle, om han ej gifvit lånet, äfven användt sina penningar productift. I förra fallet är det således ett alldeles nytt tillskapadt RörelseCapital, i det senare blott en öfverflyttning från den ena handen till den andra (uppfyllande likväl under tiden Statens behof).

Detta hvad Capitalet beträffar; hvad åter räntan angår, så betalas den af alla skattskyldige samfällt, och uppbäres af de Medborgare enskildt hvilka för ögonblicket äro i besittning af Statsobligationerna, och som det gör Staten, såsom Stat betraktad, lika, hvilka de äro som befinnas vara i besittning af dessa räntor, blott beloppet *circulerar*; medför betalandet deraf intet slags förfång för landets välmagt. De äro, dessa räntor, en penning, som den högra handen betalar till den ven-

stra båda tillhörande samma kropp (Statskroppen).

Deraf följer visserligen ej att inrikes Statsskuld icke äfven medför olägenheter; men de äro ringa i jemförelse med de deraf uppstående fördelar. Skulle man uppgöra en plan, som å ena sidan upptoge de förmoner som tillflutit en Stat, medelst begagnandet af National-Crediten, samt å andra sidan de olägenheter den åstadkommit, torde vågskålen visserligen luta till förmån för Statsskulden.

Ehuru man genom Statsskuld drager vexlar på tillkommande generationer, tror jag dem äfven vinna derpå, då de i arf erhålla ett väl odladt Land, i stället för ett vanhäfdadt, en på tillräckliga Capitaler stödd blomstrande Handel, i stället för en vanmägtig, och lifvade slöjder i stället för aftynade. Äfven våra efterkommande torde således tacka oss och med erkänsla ihogkomma, att om utskylderne, genom Statsskuldens bildande, blifvit ökade, deremot Nationens tillgångar att betala dem, uti en ännu större progression, blifvit ymniga.

Den af Utskottet åsyftade fördel att Handlandes samt publika Verks och Cassors Cassabehållning mot 3 procent ränta skulle sålunda kunna insättas och komma i rörelsen i stället att de nu ligga obegagnade kan lämpligare tillvägabringas i sammanhang med de af Utskot-

skotten föreslagne PrivatDiscontinrättningar, hvarom jag då frågan förekommer vidare skall utveckla mina tankar.

Huru obetydlig differencen i räntan är på 3 och 5 procents sedlarne synes deraf, att de förre på 5 år, efter den till utgift påräknade summa skulle uppgå till 150,000 R:dr, de sednare till 250,000 R:dr, således 100,000 R:drs difference på 5 år, och jag frågar om det ej lönar denna uppoffring för att å ena sidan icke försämra Bancosedlarnes värde, som troligen skulle inträffa medelst de till à vista inlösning föreslagne 3 procents Sedlar, och för att å andra sidan gå ett verkligt gagnande System till mötes, som i vådans stund kan utvidgas, i stället att vidtaga en halfmesure som väl kan medföra skadliga, men aldrig nyttiga följder.

För öfrigt är jag helt och hållet af en värd Ledamots tanka att *Planens storlek bör bestämma medlen*; det vore således önskvärdt om Götha Canal Direction kunde uppgedess behof för att helt och hållit fullborda det stora arbetet, då man troligen, torde finna att detta jemte öfrige Publike företag icke kunna *fullbordas* på det föreslagne sättet (med 3 procents sedlar) och att man således slutligen alltid blir tvungen att vidtaga andra åtgärder.

N:o 4.

Friherre *Lagerbjelke, Gustaf:*

Ibland en mängd af vigtiga föremål, som under sist förflutna veckor ömsom kräft eller tillryckt sig uppmärksamheten, har det tör hända för mången, och säkerligen för mig varit omöjligt, att ägna en lika sorgfällig grad af granskning åt alla. Åtminstone skulle jag för min del hafva önskat mera tillfälle och mera förmåga att inhemta grundelig kännedom af det magtpåliggande Förslag, som innefattas i Utskottens Utlåtande Lit. E., det nemligen, att mot skuldförbindelser upptaga penningar till vissa behof.

Tvenne vigtiga premisser synes mig i detta hänseende påkalla undersökning: den första, utredandet af verkligheten eller rättare sagt oundvikligheten utaf sjelfva behofven; den andra, svar på frågan, om ingen annan tillgång än den föreslagna finnes, eller om af alla möjliga tillgångar denna likväl är tjenligast att anlita.

Hvad först behofven angår, händer det väl understundom enskildte, att så snart lätt lånetillgång finnes, en mängd anledningar till utgifter genast tillkomma, eller åtminstone öfverdrifvas. Så förmodar jag visst icke att förhållandet äfven är med StatsFinancen; och om än det i allmänhet ej alltid kan undvikas, att ju icke behofven i någon mohn uppsvälla

med upptäckten af medel att tillfredsställa dem, tror jag dock icke ett dylikt fall nu hafva inträffat. Det är sannt, jag har för länge varit frånvarande, för länge lefvat afskiljd ifrån allmänna ärenderna för att rätt kunna bedöma alla de uppgifne behofven, men detta är ett skäl till att icke lösligen bestrida dem. Det vore måhända öfverflödigt, att i afseende på det drygaste af dessa behof, återupprepa hvad så ofta blifvit sagt, än i en rättvist beundrande ton, om idéens storhet och arbetets förträfflighet, än med en klagande stämma, om de betänkliga följder för allmänna och enskilta penningeställningen som af kostnader, utöfver allt förhållande med de första beräkningarne, varit föranledda. Vare dermed huru det kan, der står likväl arbetet, till betydligaste delen fullbordadt! både intresset att ej bortskänka frukten af gjorda uppoffringar, och Nationalstoltheten, som kräfver fasthet i beslut samt helhet i gerning, och efterverlden som skall dömma oss strängt, om den förlorar sin nästan försäkrade arfsrätt; allt fordrar nu ett sluteligt biträde; och frågan torde egenteligen blott vara om lindrigaste sättet. Föga annat lärer vara att säga om de mindre behof, till hvilkas fyllande låneutvägen blifvit föreslagen; de syfta på riksegagneliga företag, de hafva redan länge varit understödda och för dem gäller äfven, fast i mera inskränkt mått, principen att ej genom vägran af ytterligare tillskott, uppoffra framtida vinsten af hvad redan påkostat blifvit. Ett nytt behof, fast icke i Utlåtandet upptagit, synes vara

han hittills i Bevillning erlagt, heldre än att i StatsLåneväg öppna en port, som hvarken han, eller hans barn eller dessas afkomlingar någonsin skulle se tillsluten. Och huru stor vore icke tillfredsställelsen att till nödens verkeliga timma, till något för Statens bestånd eller fall afgörande ögonblick, kunna bespara det stora, och möjligtvis *enda* hjelpemedlet?

Men jag framställer allt detta ingalunda såsom ett Förslag, utan blott såsom tankar, förhända förtjenta af Utskottens vidare upplysta eftersinnande, så framt utlåtandet i allt fall skulle återremitteras. Kan åter denna utväg icke antagas; skulle opinionen både inom och utom Riksens Ständer oåterkalleligen kräfva Bevillningens nedsättning *då* återstode olyckligtvis icke annat än skuldsättning; det vill säga, *quæstio an* vore då att anse såsom afgjord.

Ordningen komme sedan till undersökande af sättet, vilkoren, följderna, med ett ord, af *quæstio quomodo*, men detta kräfver både theoretiska och praktiska insigter i Financeläran, och jag har följagteligen derom föga att säga. Utom det af Utskotten framstälta Förslag, har jag äfven hört ett annat nog allmänt omtalas, innebärande likhet med Fransyska och Engelska Fonderna. Jemförda med hvarandra, tycks hvart och ett af dessa Systemer hafva sina fördelar och sina olägenheter. StatsObligationer, sådana som Utskotten dem föreslagit, sy-

med upptäckten af medel att tillfredsställa dem, tror jag dock icke ett dylikt fall nu hafva inträffat. Det är sannt, jag har för länge varit frånvarande, för länge lefvat afskiljd ifrån allmänna ärenderna för att rätt kunna bedöma alla de uppgifne behofven, men detta är ett skäl till att icke lösligen bestrida dem. Det vore måhända öfverflödigt, att i afseende på det drygaste af dessa behof, återupprepa hvad så ofta blifvit sagt, än i en rättvist beundrande ton, om idéens storhet och arbetets förträfflighet, än med en klagande stämma, om de betänkliga följder för allmänna och enskilta penningeställningen som af kostnader, utöfver allt förhållande med de första beräkningarne, varit föranledda. Vare dermed huru det kan, der står likväl arbetet, till betydligaste delen fullbordadt! både intresset att ej bortskänka frukten af gjorda uppoffringar, och Nationalstoltheten, som kräfver fasthet i beslut samt helhet i gerning, och efterverlden som skall dömma oss strängt, om den förlorar sin nästan försäkrade arfsrätt; allt fordrar nu ett sluteligt biträde; och frågan torde egenteligen blott vara om lindrigaste sättet. Föga annat lärer vara att säga om de mindre behof, till hvilkas fyllande låneutvägen blifvit föreslagen; de syfta på riksegagneliga företag, de hafva redan länge varit understödda och för dem gäller äfven, fast i mera inskränkt mått, principen att ej genom vägran af ytterligare tillskott, uppoffra framtida vinsten af hvad redan påkostat blifvit. Ett nytt behof, fast icke i Utlåtandet upptagit, synes vara

tillkommit. Jag lemnar derhän lämpeligheten att i detta hänseende tillita Statslåneutvägen; men bör förklara, att det slag af ovanliga bidrag, för hvilket jag med mesta tillfredsställelse skulle rösta, vore det som ägde Rikets försvarsverk till direct föremål: ty jag har länge insett, och i sednare tider haft tillfälle att än mera inse allt hvad i detta vigtiga ämne ligger förvaradt, allt, säger jag, ära, oberoende, säkerhet, långvarig fred, samt till och med en rätt förstådd hushallsprincip, ty i behofvets yttersta stund mångdubblas kostnaderna. Den särdeles vexling af förnödenheter som höra till försvarsverket, har, så snart medel till deras anskaffande finnas, en välgörande verkan på en mängd af Näringar.

Detta är hvad jag i anseende till Behofven haft att andraga.

Hvad dernäst beträffar medlen till fyllandet af dessa behof, så uppstår först en tvekan, nödig att antingen till visshet förvandla, eller ock att undanrödja, den nemligen, om ingen annan utväg finnes än Statens skuldsättning. Man omtalar och har länge omtalt en temmeligen betydlig minskning af Bevillningen. Opinionen tyckes hafva påkallat den; nästan från Riksdagens början synes den vara likasom satt utur all fråga; Utskotten lära äfven taga den för afgjord, så skulle man åtminstone kunna sluta deraf, att ibland möjliga tillgångar till extra behof Bevillningen icke blifvit påräknad. Ännu hafva dock Riksens

Ständer icke officielt bekräftat minskningsprincipen; ty godkännandet af Betänkandet Litt. D., som föreslagit en nedsatt summa att af Staten hädanefter till Banken betalas, innebär ännu möjligheten att till ett annat ändamål använda den besparing i Bevillningen, som deraf uppkommer. Troligt vore, att det Bevillningsbelopp, som nu är i fråga att försvinna, skulle kunna uppfylla de extra behofven, helst om vissa der ibland vore belåtna med något minskade, men längre fortsatta bidrag. Utskotten säga väl, och på goda grunder, att *då frugterna af flera arbetsföretag egentligen skola skördas i en kommande tid, denna äfven synes böra deltaga i kostnaden.* Men hvad som tyckes vara anticipation, kan i vissa omständigheter ligga tungt nog på den närvarande tiden. Om till exempel (detta är en blott hypothes) ett StatsLån skulle, under en epok af olyckligt misstroende, *anses* indirekt bidraga till Sedelmyntvärdets nedsättning, månne ej då samtiden, icke den kommande, mäst vore anlitad, och det med en art af Beskattning, den mest tryckande af alla, den nemligen som tölle vissa classer af medborgare till last? Och blefve icke då framtidens påräknade biträde säkrare vunnit, såsom jag nyss nämnde, med minskning af bidragen men med deras fortsättande långt in i den kommande tiden?

Jordbrukarens behof af lättade bördor är kändt och erkändt; Bevillningen lärer likväl vara den minst besvärande Omöjligt vore således icke, att mången villigt betalade hvad

haa hittills i Bevillning erlagt, heldre än att i StatsLåneväg öppna en port, som hvarken han, eller hans barn eller dessas afkomlingar någonsin skulle se tillsluten. Och huru stor vore icke tillfredsställelsen att till nödens verkeliga timma, till något för Statens bestånd eller fall afgörande ögonblick, kunna bespara det stora, och möjligtvis *enda* hjelpemedlet?

Men jag framställer allt detta ingalunda såsom ett Förslag, utan blott såsom tankar, törhända förtjenta af Utskottens vidare upplysta eftersinnande, så framt utlåtandet i allt fall skulle återremitteras. Kan åter denna utväg icke antagas; skulle opinionen både inom och utom Riksens Ständer oåterkalleligen kräfva Bevillningens nedsättning *då* återstode olyckligtvis icke annat än skuldsättning; det vill säga, *questio an* vore då att anse såsom afgjord.

Ordningen komme sedan till undersökande af sättet, vilkoren, följderna, med ett ord, af *questio quomodo*, men detta kräfver både theoretiska och praktiska insigter i Financeläran, och jag har följagteligen derom föga att säga. Utom det af Utskotten framstälta Förslag, har jag äfven hört ett annat nog allmänt omtalas, innebärande likhet med Fransyska och Engelska Fonderna. Jemförda med hvarandra, tyckas hvart och ett af dessa Systemer hafva sina fördelar och sina olägenheter. StatsObligationer, sådana som Utskotten dem föreslagit, sy-

nas mig vara mindre utsatta för vackling och vanvärde fasst visst icke derifrån frikallade. StocksSystemet åter, skulle i våra serskilta Financeförhållanden äga det företräde, att det i en framtid icke kunde förleda till utgifvande af nya Bancosedlar utan motsvarande réel fond, emedan Capitalet aldrig betalas, hvilket är fallet med StatsObligationer, vare sig successivt eller på en gång. Fonder äga äfven för dem som önska mycket bidrag för Capitalrörelsen, den egenskap, att erbjuda en oföränderlig tillgång. Deremot, och i den belägenhet våra financer äro att bero af ett obestämdt myntvärde, skulle fonder oundvikeligen blifva utsatta för tvenne arter af vacklande osäkerhet; den nemligen af BancoSedlarnas, och den af Fondernas eget Börsvärde; men ägde vårt mynt ett stadgadt värde, skulle jag ej tveka att såsom princip heldre antaga förslaget af consoliderade Fonder. Detta är allt hvad jag för det närvarande har att säga om dessa täflande systemer, och skulle gerna tillägga: "huru lyckligt vore det ej att kunna undslippa dem båda!" Men Statsbehof fyllas icke med fromma önskningar.

Slutligen kan jag ej undgå att hembära Utskotten en gärd af erkänsamt bifall för deras pag. 29 stadgade princip, att StatsLån böra anses såsom nödtvungna åtgärder för oundgängeliga behof, och icke såsom något annat. Den sats att Statens skuldsättning, skulle genom den ökade rörelsen frambringa allmänt och enskilt välstånd, (en sats hvar corolarier

kunde sträcka sig längre än sjelfva föreställningen anar:) synes mig vara grundeligen vederlagd, och jag finner dervid intet att tillägga. Ett anförande af mig i detta hänseende vore så mycket öfverflödigare, som det föga kunde innehålla annat än en mer eller mindre tröttande utveckling af den gamla godkända Apothegmen: *Ju mer man lånar, ju mer man sätter sig i skuld.*

Bilagor

till PleniProtocollet för den 19 Julii, eftermiddagen.

N:o 1.

Herr *Lilljestråle, Gustaf*:

Vid förenade Stats- och BancoUtskottens Betänkande rörande DiscontLån, anhåller jag få göra följande anmärkningar.

Utskotten hafva rätteligen bedömt 6 procents ränta, såsom allt för hög, då halt års

ränta, genast vid Låns meddelande afdrages. Den borde efter min öfvertygelse ej vara högre än 4 procent. Hvad disconten genom denna minskning förlorar, ersättes genom motivet att vara ädel utan synnerlig förlust, ty räntan blifver ändå genom HalfårsRäntans afdrag å Lånebeloppet och påräknad ränta deraf, ändå nära 6 procent, den enda som Sveriges Lag medgifver såsom rättsenlig. Hvad deröfver stiger är ocker och hårdhet.

Den så kallade öfver-räntan, eller rättare, straff-räntan bör aldrig vara eller kunna blifva högre än 8 procent, dem Utskotten äfven föreslagit. En Assistance, som förtrycker den Gäldbundne genom ett i min tanka allt för högt ocker är ej en välgörighetsanstalt, utan rent af ett Strypsystem. Bättre är att om man får lof att säga vara snål på Lån, eller noggrann i valet af Låntagare.

Trenne månader till Respitmånader, synes vara rättare än tvenne, i anseende till närvarande penningförlägenhet.

Att som nu öfligt är, $\frac{1}{5}$:del ovilkorligen skall afbetalas å LåneSummans Capital, vid hvarje halft års förlopp, är icke heller enligt med de flästas intresse. Lånet forceras således ut, inom $2\frac{1}{2}$ år. Månne ej $\frac{1}{6}$:del kunde vara tillräckeligt. Den minsta lindring vore en välgärning för mänge Låntagare i närvarande brydsamma conjuncturer och fordrar Riksens Höglofl. Ständers ömaste behjertande.

Utskottens Förslag om serskildte afdelningar af BancoDisconten, uti Götheborg och en af Rikets södra Städer, gillar jag aldeles. Jag skulle vilja tillägga det 3:dje stället Gefle till förmon för Rikets Norra Provincer; likväl för alla med något mindre Creditiver än för Hufvudstället, Stockholm.

I händelse af återremiss, anhåller jag att desse mine anmärkningar må den samma åtföljа

N:o 2.

Friherre *Boije, Ludvig*:

Den Financeplan, som Stats- och Banco-Utskotten föreslagit, lemnar visserligen förhoppning derom, att en lättnad skall äga rum i den allmänna förlägenhet i Landsorterne, som är bevittnad, ej blott af Riksdagsmännen derifrån, utan äfven af allmänna rösten. Förhoppningen beror dock på den värkställighet, som Planen får; och i denna verkställighet kommer Discontadministrationen att taga en stor del. Min öfvertygelse är, att den förändring, som tiden gifvit åt allmänna behofvet, bör också verka till förändring i sättet att administrera hjelpemedlet; och jag tror alltså, att i föreskrifterne för Discontutlåningen, en sådan förändring nu bör vidtagas, som ger Inrättningen mera rigtning till öfverensstämmelse med jordbrukarens tillstånd.

Vid de 2:ne sistförflutne Riksdagar gjordes, inom Ridderskapet och Adeln, motioner om en JordbruksDiscont; men de mötte svårigheter; och man ansåg Jordbrukaren böra åtnöjas med, dels det tillfälle till Fastighets- och OdlingsLån, som lemnades, och dels med tillträdet till Allmänna Disconten. Fastighets-Lånen gåfvo icke Jordbrukaren annan lättnad, än den, som var gemensam för Brukspatronen och Fastighetsägaren i Städerne; och då dessa Lån nu inskränkas till blott de summor, som under tiden varda inbetalde, så blifva de också, i sjelfva verket, föga att påräkna. Odlings-Lånen komma nu, efter Utskottens Betänkande, att upphöra; hvilket jag icke, med kännedom huru litet det verkat till Odlingar, kan ogilla. Inom FinanceCommittéen var en anstalt föreslagen till Lån på spannemål; men den lärer icke kunna anses medföra så tillförlitlig säkerhet, att den kan antagas; och genom den förändring, som MagazinsInrättningen torde, vid denna Riksdag, komma att undergå, lärer äfven den lättnad för Spannemålsafsättning, som derifrån ofta ägt rum, komma att försvinna. För Jordbrukaren återstår således intet annat biträde, än Allmänna Disconten; och det är då billigt, att denna tillgång icke får sådane vilkor, som, genom deras stränghet, verka till Jordbrukarens utestängande.

Man invänder att den redbare Jordbrukaren bör icke röra sig med lånta penningar; och bör alltså inga lån behöfva: och jag vore färdig att medgifva denna sats, om jag tod-

de mig, mera i anseende till Jordbrukaren, än i anseende till andre Näringsidkare, tillåtit att glömma allmänhetens behof af utväg och rådrum till utarbetning utur den skuldsättning, hvartill ett föregående, ända till ytterlighet, drifvit CreditSystem, varit så lockande. En sanning är, att Jordbrukaren, lika med andre Näringsidkare, genom berörde System kommit i skulder; och jag vet då icke med hvad skäl man skulle mera vägra honom, än alla andra, möjligheten till utbetalning. Må man jemföra med hans, de utvägar, som äro andre Näringsidkare öppne. Brukspatronen lånar, för 3 procent, på sitt namn, i JernContoret; och, för lika ränta, på sitt jern, i Banken. Exporteuren belånar sine metaller i Banken för lika låg ränta, intill den stund de exporteras. Fabrikanten lånar, för 4 procent i Manufactur-Disconten, serskilt på sin rudimaterie, och serskilt på sin production; och dessutom äga alla desse Näringsidkare lika rätt till Lån i Allmänna Disconten. För dem är det vilkor, som vid sista Riksdag påböds, att $\frac{1}{5}$:del af Discont-Lånet, beräknad efter dess primitiva belopp, skall hvarje halfår inbetalas, lätt att fullgöra, emedan deras rörelse är af natur, att dertill gifva utväg; men för Jordbrukaren var detta band alltför strängt, emedan skörden är icke mera än en om året, och Spannemålens försäljning går icke lätt i Landsorterne. Såsom ett bevis derpå, att vilkorets stränghet verkat till mången Jordbrukares utestängande från Disconten, kan man åberopa det förhållande, som annars skulle svårligen kunna förklaras,

nemligen, att ehuru, i alla Landsorter, förlägenheten varit svårast inom JordbrukareClassen, stodo dock, vid Riksdagens början, nära två millioner, i Disconten obegagnade, och ett fortfarande af denna stränghet, vore nu så mycket mera orättvist, som, genom de öfrige Lånetillgångarnes upphörande, Jordbrukares behof att anlita Disconten, blifver större.

Genom Bankens Publicitet är nu mera bevisadt, att Bankens och RiksgäldsContoirets Sedelstock år 1809 utgjorde sammantagne 28 Millioner, samt att nu utelöpande Sedelstock också utgör 28 Millioner; men af allmänna PostTidningen för den 23:dje Januarii 1809, stytkes, att coursen då var blott Femtiosex Skillingar på Hamburg; då deremot den nu är 122 Sk. Denna skillnad i Cours bevisar, att Sedelstocken, i förhållandet till Silfvervärdet, och den verkliga tillräckligheten, för det närvarande, icke ens uppgår till hälften af hvad den var 1809; och när man vidare tar i betragtande, dels att, sedan Finlands afstående, den ansenliga del af Sedelstocken, som finnes i Finland, icke mera tillhör Sveriges RörelseCapital; och dels, att det just var år 1809, som Creditsystemet feck sin skadligaste utvidgning; så blifver också, genom allt detta, bevisadt att den öfverklagade penningebristen, och det deraf uppkommande lånebehofvet måste vara större nu, än förr.

Vid denna beskaffenhet, och då Discontutlåningens ändamål är, att åt penningecircula-

tionen gifva en mera lifvad verksamhet, anser jag angelägit vara, dels, att på det låneanslaget måtte bättre förslå för alla Lånesökander, de stora lånen förminskas; emedan ändamålet måste bättre uppfyllas, derigenom, att många Låntagare få små lån, än att ett mindre antal får stora lån; och dels, att Jordbrukaren som sällan behöfver stora lån, förunnas den lättnad, som af hans belägenhet så högeligen påkallas: och, på grund af desse skäl, föreslår jag alltså, att i de reglementariske föreskrifterne må göras följande förändringar och tillägg:

1:o. Att det nu gällande maximum för Discontlån, måtte nedsättas ifrån 6000 R:dr Banco till 4,000 R:dr Banco, med rättighet till omsättning hvarje halfår, samt inbetalning af en Femtedel af lånet, men icke beräknadt efter primitiva belopp, utan efter dess belopp den stund, då omsättningen sökes.

2:o. Att den Jordbrukare, hvars skuld i Disconten icke öfverstiger 2000 R:dr Banco, må få omsätta den med inbetalning, hvarje halfår, af en tiondel af lånets belopp, sådant det är, då omsättningen sökes.

3:o. Att för den Jordbrukare, hvars lån i Disconten icke öfverstiger 1000 R:dr Banco, låningstiden må hädanefter blifva ett år, och omsättningssumman en femtedel af lånets då varande belopp; samt

4:o. Att, i anseende till lånesökande af BondeStåndet, vederhäftighetsbevis äfven af Kyrkoherden i Församlingen må erfordras; emedan Presterskapets kännedom, i denne del, oftast är säkrare än Domarens.

N:o 3.

Hörsamste Memorial!

Under den 11 sistlidne Junii har Höglofl. Ridderskapet och Adeln behagat till RiddarhusUtskottets Utlåtande remittera en af Friherre Wrangel, Henning, väckt motion, att introduction å Riddarhuset hädanefter icke må emellan Riksdagarne af RiddarhusDirectionen meddelas, utan ankomma på det beslut Ridderskapet och Adeln under Riksdag in Pleno derom fattar, i hvilket afseende Friherre Wrangel jemväl begärt, att RiddarhusOrdningens lydelse i denna del måtte derefter lämpas; och har RiddarhusUtskottet i sammanhang härmed äfven fått emottaga åtskilliga Ledamöters berörde dag uti detta ämne afgifne yttranden.

RiddarhusUtskottet har, vid öfvervägande af hvad sålunda blifvit föreslagit, ansett sig först böra undersöka hvad de ifrån äldste tider utkomne RiddarhusOrdningar i denna del innehålla, och hvarvid Utskottet inhemtat: att RiddarhusOrdningen af år 1626, hvilken varit till kraft och verkan gällande till år 1762, bjuder: *att den Ad-*

lade skulle te sig på Riddarhuset, hälst när möten höllos för att blifva inmatriculerad; att Riddarhus-Ordningen af 1762 icke innefattar någon föreskrift, huru med introductioner skulle tillgå; att sedan Konung Gustaf III år 1778 åter upplifvade 1626 års RiddarhusOrdning, förenämde stadgande å nyo varit förr gällande att anse intill dess Ridderskapet och Adeln vid 1809 och 1810 årens Riksdag antog en ny RiddarhusOrdning; att RiddarhusOrdningarne af den 31 Mars och den 13 October 1810 icke innehålla något stadgande, hvarigenom Introductions beviljande af RiddarhusDirectionen emellan Riksdagarne är medgifvit; att, efter hvad Matrikeln utvisar, Introduction ända till på 1770-talet vanligen meddelades under påstående Riksdag, ehuru det understundom inträffat att sådan jemväl deremellan ägt rum, men att, efter denna tid, Introductioner utan afseende på Riksdag blifvit af RiddarhusDirectionen beviljade, hvartill anledning icke annorledes synes vara i Författningarne gifven, än derigenom, att något bestämdt Förbud deremot icke funnits; samt att Riddarhus-Direction så väl uti den Instruction, som ehuru påtänkt och föreslagen år 1800, för år 1810 den 25 April blef för densamma af Ridderskapet och Adeln utfärdad, som ock uti det förnyade Förslag dertill, som af RiddarhusUtskottet vid 1817 och 1818 årens Riksdag uppgjordes, fått sig tillagd rättigheten, att Introduction emellan Riksdagarne meddela. Och som, vid ett så beskaffadt förhållande, frågan

huru-

huruvida Introduction må endast vid Riksdag eller deremellan äga rum, synes vara beroende af Riddarskapets och Adelns godtfinnande och den föreskrift som, i öfverensstämmelse dermed, kan blifva rörande detta ämne uti RiddarhusDirectionens Instruction införd, hälst Ridderskapet och Adeln, och således äfven RiddarhusDirectionen, i allt fall, i afseende på förekommande frågor om Introduction, icke äger någon annan ledning för sin åtgärd i denna del, än hvad som är med Ståndets Privilegier och Rikets Grundlagar instämmande, samt ett uppskof med Introductions erhållande intill dess Riksdag infaller icke kan innebära ett förnärmande af den adlades eller den upphöjdes på grund af en sådan nådebevisning vunna anspråk på representationsrätt, enär densamma ej kan komma i fråga att utöfvas förr, än vid allmänt Riksmöte och det jemlikt ordalydelsen i Kongl. Förordningen den 8 Maji 1775 jemförd med Kongl. Brefvet den 11 Februarii 1800, måste antagas, att den adlade eller upphöjde äger, att ifrån den stund han fullgjort præstanda och sig till Introduction hos RiddarhusDirection *anmält*, tillgodonjuta alla de fri- och rättigheter, som den förlänte värdigheten i öfrigt åtföljа; alltså och då Ridderskapet och Adeln, om Utskottet får döma från de flere Ledamöters yttranden som i ämnet talat, synes åstunda den förändring som blifvit föreslagen, och RiddarhusUtskottet jemväl för sin del anser densamma icke medföra

några olägenheter, utan fast mer befrämja en nödig ordning och bereda ett tillfälle för Ridderskapet och Adeln att sjelfve lära känna de Ledamöter, som med dem införlifvas innan något allmänt förtroende blifver å Ståndets vägnar dem uppdragit; finner Utskottet, icke något hinder för tillstyrkande af den förändring Friherre Wrangel åsyftat, att nemligen Introduction hädanefter ej må meddelas af annan än Ridderskapet och Adeln under påstående Riksdag, men icke deremellan; dock som den tid af 2:ne år som genom ofvanberörde Författningar är vorden föreskrifven den som adlad eller upphöjd blifvit, att begära Introduction, synes, oagtadt en nu föreslagen förändring, lämpelig att bibehålla enär det ej bör alldeles ankomma på den adlade eller upphöjde, att efter godtfinnande fördröja fullgörandet af de vilkor som erfordras, innan de förmoner hvilka den förundte värdigheten åtfölja, få tillgodonjutas; anser Utskottet sig icke hafva skäl att tillstyrka nåändring uti hvad Författningarne i denna del innehålla. Hvilket dock allt till Höglofl. Ridderskapet och Adelns vidare pröfning vördsamt öfverlemnas.

Stockholm den 9 Julii 1823.

På RiddarhusUtskottets vägnar

Eric Sparre.

N. Snoilsky.

N:o 4.

Hörsamste Memorial!

Sedan Höglofl. Ridderskapet och Adeln vid sista Riksdag funnit för godt förordna, att det af RiddarhusUtskottet uppgjorde Förslag till en ny Instruction för RiddarhusDirectionen jemte Riddarhusets Embets- och Tjenstemän, samt till Reglemente för låns meddelande från de under RiddarhusDirectionens förvaltning ställde Cassor, skulle till RiddarhusDirectionen öfverlemnas, för att provisoriskt lända till efterrättelse intill näst derpå följande Riksdag, då RiddarhusDirectionen borde Utlåtande deröfver till Ridderskapet och Adeln afgifva; och RiddarhusDirectionen af sådan anledning, uti 12 §. af dess vid denna Riksdag aflemnade RiksdagsBerättelse, under förmälan, att vid anställd granskning af förslagen, Directionen funnit åtskillige rättelser deruti nödige, tillkännagifvit, att en ny redaction både till Instruction och LånReglemente blifvit af Directionen författade, och, jemte de af RiddarhusUtskottet vid 1817 och 1818 årens Riksdag först uppgjorde, bifogade nämnde RiksdsgsBerättelse, för att underställas Ridderskapets och Adelns vidare pröfning; så har RiddarhusUtskottet på grund af den generela remiss Utskottet fått emottaga af samma Berättelse, bland annat jemväl företagit sig granskning af berörde Förlag, så vidt det rörer Instructionen för RiddarhusDirectionen och Riddarhusets Tjenstemän, men deremot uppskjutit med en sådan åtgärds vid-

tagande i afseende på LånReglementet, emedan Utskottet trott, derest en slik granskning skulle med fullständighet och nytta för framtiden kunna åstadkommas, det vara lämpeligast att låta anstå dermed intill dess sig visat hvad förändring, i afseende på Hypotheksväsendet och räntans beräknande på utlånte medel, som Riksens nu församlade Ständer, finna skäl vidtaga, hälst en ändring deruti naturligtvis måste jemväl medföra rubbning i de grunder hvarpå LånReglementet hittills hvilat; och har Utskottet, efter anställd noggran jemförelse emellan den Redaction sista Riksdags-RiddarhusUtskott i förstnämnde del uppgjort och den, som af RiddarhusDirectionen blifvit föreslagen, samt efter öfvervägande af de skäl RiddarhusDirectionen uti sitt Protocoll för de gjorde ändringarne anfört, väl godkänt Directionens Förslag i det hufvudsakligaste, men tillika ansett detsamma på ett och annat ställe erfordra någon ytterligare jemkning och tillägg, hvadan Utskottet för mera redighet skull låtit omskrifva Redactionen till berörde Instruction, sådan Utskottet ansett den böra blifva; och får Utskottet nu till Ridderskapets och Adelns skärskådande härjemte öfverlemna samma redaction tillika med de förut så väl af 1817 års RiddarhusUtskott som af RiddarhusDirectionen uppgjorde Förslager, under förklarande, det Utskottet så mycket mindre tvekat att särskildt till Ridderskapet och Adeln framkomma med sitt yttrande öfver Instructionen, skildt från LånReglementet, som den för-

ra utgör ett för sig sjelft bestående helt, utan såmband med nämnde Reglemente.

Då ett omständeligt uppräknande af de mindre ändringar, i afseende på ordställningen, som Utskottet ansett sig böra i åtskillige §. §. af Directionens Redaction göra, endast skulle leda till vidlyftighet utan redbar nytta, helst de samma vid anställd jemförelse lätt upptäckas, har Utskottet trott det göra tillfyllest, att i förevarande Betänkande blott uppgifva de mera väsenteliga rättelser, tillägg eller förkortningar jemte skälen dertill, som vid författandet af Utskottets Förslag pröfvats nödige; och skall Utskottet vid denna korrta öfversigt följa den nummerordning §. §. i Directionens Förslag innehafva.

2 §. Utskottet har ansett denna §. som innehöll stadgande, att de personer, hvilka utsågos till RiddarhusDirecteurer borde vara sådane, som enligt 41 §. RiksdagsOrdningen äro oförhindrade, att till Ledamöter i Utskott väljas, böra på detta ställe uteslutas och i stället införas i RiddarhusOrdningen, enär denna föreskrift egenteligen bör iagttagas af Ridderskapet och Adeln vid in Pleno anställande val.

4. §. Då Utskottet trott det vore mera förenligt med vigten af den befattning, som tillhör Ridderskapet och Adelns Fullmägtige i Banken eller RiksgäldsContoiret, eller en Revisor af Statsverkets tillstånd och förvaltning,

att han blifver utsedd directe af Ståndet in Pleno, och ej på sätt hittills skedt af RiddarhusDirectionen, antingen ensam, eller med biträde af redan kallade Revisorer; har Utskottet flyttat till RiddarhusOrdningen ej allenast det stadgande, som innefattar sjelfva föreskriften om valet, utan ock dervid gjort det tillägg, att särskildte Suppleanter jemväl skola af Ridderskapet och Adeln utses, på det sätt och till det antal, som i Utskottets Förslag till RiddarhusOrdningens 2:dra Afdelning närmare kommer att uppgifvas; samt deremot i denna §. föreskrifvit, att först i den händelse, att alla dessa Suppleanter inträdt i deras befattningar och ledighet icke destomindre skulle uppkomma, Directionen skall äga, att genom val med slutna sedlar kalla den Ledamot som ytterligare kan erfordras. Vidare har Utskottet ansett ett stadgande vara i Instructionen behöfligt, som lemnar den utsträckning åt Directionens valrätt vid förekommande fall, att Directionen är obehindrad att derest icke särskildte förbehåll ligga i vägen, till allmänna befattningar å Ståndets vägnar, välja sina egna Ledamöter, hvilket särdeles vid Taxeringsmäns val dervid så sällan, oagttadt kallelse, någon af Ridderskapet och Adelns Ledamöter utom Directionen sig infinner, understundom kan komma i fråga att tillämpas; och har i öfverensstämmelse härmed lydelsen af 4 §. blifvit förändrad på sätt Utskottets Förslag närmare utvisar.

Dessutom har Utskottet på enahanda skäl

som vid 2 §. blifvit anfördt uteslutit sista momentet af 4 §. i Directionens Förslag.

6 §. Enär 1:sta §. af Utskottets Förslag innehåller den allmänna föreskrift, att RiddarhusDirectionen skall noggrannt iagttaga hvad Rikets gällande Grundlagar och RiddarhusOrdningen kunna Directionen i särskildta fall föreskrifva, har Utskottet ansett denna §. på detta rum kunna utgå.

8 §. I öfverensstämmelse med de grunder Utskottet framställt, och det tillstyrkande Utskottet i anledning deraf gjort uti dess den 9 i denne månad afgifne Betänkande, öfver Friherre H. Wrangels motion angående Introductioners beviljande endast under påstående Riksdag, har Utskottet förändrat lydelsen af denna §. på sätt den nya Redactionen närmare innehåller.

Emellan den 12 och 13 § § af Directionens Förslag har Utskottet infört en ny § som har till föremål, att närmare bestämma RiddarhusSecreterarens skyldighet i afseende på ett skyndsamt befordrande till trycket af Ridderskapets och Adelns Protocoller under Riksdag.

13 §. Uti 9 §. af RiddarhusDirectionens RiksdagsBerättelse har blifvit hemställdt, att äldste Sönerne af de sedan 1809 adlade ätter, måtte enär de i öfrigt äro behörigen qvalificerade och äga erforderlig skicklighet, få till Tjenstemän vid Riddarhuset antagas; och har,

såsom skäl härföre, blifvit anfördt, att bemälte Söner redan fått sig af Ridderskapet och Adeln tillagdt rättigheten att söka RiddarhusStipendium och FriCadettplatser på Carlberg; och någon gällande orsak syntes icke förekomma, hvarföre äldste Sonen af sådan ätt, enär han i förenämde fall ansåges lika med Adelsman, skulle endast i fråga om att anställas som Tjensteman vid Riddarhuset, såsom ofrälseman betraktas, hvarföre Directionen, enligt hvad den förmält, med berörde förändring endast haft för afsigt att bereda öfverenstämmelse i föreskrifter hvilka hvilade på samma grund. Och som RiddarhusUtskottet fullkomligen delar RiddarhusDirectionens öfvertygelse i detta fall, får Utskottet tillstyrka bifall å ofvannämde Förslag samt att i anledning deraf, ett sådant tillägg måtte vid denna §. göras, som i Redactionen blifvit infördt.

Vidare har Utskottet vid slutet af förevarande §. föreslagit ett annat tillägg, åsyftande, att bestämma, huru förfaras skall, då någon af Riddarhusets Tjenstemän visa en fortfarande vårdslöshet eller försummelse i sina skyldigheters fullgörande: ett sillägg, som troligen ej skall komma ifråga att tillämpas, men som likväl för fullständighetens skull icke bör uti Instructionen saknas.

14 §. Vid denna §. har Utskottet ansett det tillägg böra göras, att Directionen skulle äga att fastän alla Pensionsrummen voro upptagne, under visst förbehåll försäkra en till

Pension berättigad Tjensteman vid Riddarhuset som sådant vid afskedstagandet begär, eller hans Enka och barn, om Pensions tillgodonjutande framdeles då ledighet bland pensionairerne inträffa.

2:dra Art. 13 §. Som RiddarhusUtskottet vid granskning af Directionens Protocoller inhämtat, att Directionen ansett sig föranlåten bestämma en viss tid, inom hvilken det vid förelagt äfventyr ålåge en Pensionair af de under RiddarhusDirectionens förvaltning ställde fonder, att sin Pension uttaga; och Utskottet funnit skäl att med någon jemkning gilla hvad sålunda provisoriskt varit föreskrifvit; har Utskottet trott stadgandet derom böra i denne §. af Instructionen, der det hittills saknats, införas, för att så medelst vinna den helgd, som bör tillkomma ett bud, hvilket med Ridderskapets och Adelns bifall skall tjena till ovilkorlig efterlefnad.

3:dje Art. 1 §. Vid denna §. har Utskottet ansett tjenligt utsätta, att sysslorne vid Riddarhuset äro att anse såsom endast beroende af Ridderskapets och Adelns förtroende, och att följakteligen Riddarhusets Tjenstemän kunna i den ordning som i § närmare blifvit bestämd, från sine befattningar af Ridderskapet och Adeln skiljas, hvarom något stadgande uti Instructionen hittills icke funnits.

4 §. Har blifvit sammanförd med den nästföregående 3, såsom afhandlande enahan-

da ämne, och hvarigenom förstnämnde §. på detta rum utgått.

12 §. Denna §. har blifvit ur Utskottets redaction utesluten, emedan den ansetts tjenligare kunna inflyta i RiddarhusOrdningen, i sammanhang med der förekommande stadganden om RiddarhusSecreterarens åligganden under Riksdag.

28 §. Som ordalydelsen i denna §. sådan som den i Directionens Förslag finnes upptagen, synts Utskottet icke nog bestämdt innehålla Fiscalens skyldigheter i de fall som der voro i fråga, har Utskottet författat och i det nya Förslaget infört en förändrad redaction af samma §.

Slutligen får Utskottet hemställa om icke, derest Höglofl. Ridderskapet och Adeln skulle behaga gilla den Instruction för RiddarhusDirectionen och Riddarhusets Tjenstemän som Utskottet nu föreslagit, samma Instruction måtte i likhet med hvad tillförene skett, vårda å Riddarhusets bekostnad till trycket befordad så att densamma för alla som det åstunda må vara tillgängelig. Hvilket dock allt till Höglofl. Ridderskapet och Adelns vidare omprövvande vördsamt öfverlemnas.

Stockholm den 16 Julii 1823.

På RiddarhusUtskotets vägnar

Erik Sparre.

N. Snoilsky.

Instruction.

Hvarefter RiddarhusDirectionen jemlikt RiddarhusOrdningen har sig att rätta, och hvaruti äfven de vid Riddarhuset anstålde Embets- och Tjenstemäns skyldigheter äro utstakade.

I Artikeln.

Om RiddarhusDirectionens sammansättning och åligganden.

1 §.

Jemte ett noggrannt iagttagande af hvad Rikets gällande Grundlagar och RiddarhusOrdningen kunna i serskildte fall RiddarhusDirectionen åläggas, har Directionen ej allenast att bevaka Höglofl. Ridderskapet och Adelns rätt och fördelar, utan ock att verkställa Ridderskapet och Adelns fattade beslut.

Svarar mot 1:sta hälften af 1 §:n.

2 §.

Directionen åligger der-

Svarar mot den

jemte, att vaka deröfver, att Riddarhusets och öfriga Cassors samt dertill hörande TestamentsFonders angelägenheter förvaltas i enlighet med Testaments - Författningarne och UtlåningsReglementet, samt att i allmänhet hvar och en af Riddarhusets Embets- och Tjenstemän fullgör sine åligganden enligt denna Instruction.

8:de §. i Directionens förslag.

3 §.

RiddarhusDirectionen väljes vid slutet af hvarje Riksmöte enligt RiddarhusOrdningen, och består af sju Ledamöter, hvilka uti sina befattningar fortfara intill dess nytt val blifvit verkställdt. Af dessa Sju Ledamöter skall den äldste efter Matrikeln föra ordet och endast 6 åtnjuta honorarium.

2:dra hälften af 1 §. i Directionens förslag.

4 §.

Hafva alla de af Ridderskapet ock Adeln valde Suppleanter, såsom ständiga Ledamöter i Directionen inträdt, må de rum i Directio-

3 §. i Directionens förslag.

nen, som än ytterligare kunna blifva ledige, tillsättas genom val, som af Directionen med slutna Sedlar anställes.

5 §.

Genom val med slutna sedlar återbesätter äfvenledes Directionen, under iakttagande af RiksdagsOrdningens och RiddarhusOrdningens föreskrifter, de ledigheter, som emellan Riksdagar kunna yppa sig, sedan de af Ridderskapet och Adeln valde Suppleanter inträdt, ibland Ridderskapets och Adelns Fullmägtige i Riksens Höglofl. Ständers Bank och RiksgäldsContor, äfvensom bland Revisorerne af Ridderskapet och Adeln öfver berörde Riksens Ständers Verks samt StatsVerkets förvaltning och Räkenskaper. Vidare har RiddarhusDirectionen att hvarje år välja tvänne af Ridderskapet och Adeln till Revisorer uti Rikets Ständers BancoDiscontVerk. Vid alla dessa val, då 2:ne få lika många

Svarar mot 4 §. i Directionens förslag.

röster anställer Directionen genast dem emellan lottning. Skulle den sålunda genom lottning utsedde, befattningen sig afsäga, anställes nytt val. Vid alla andra tillfällen sker omröstningen inom Directionen öppet till Protocollet och i händelse af paria vota, blifver den mening gällande, uti hvilken den efter Matrikeln äldste närvarande Ledamoten instämmer.

Skulle någon Riddarhus-Directeur, vid de val som, enligt hvad serskildt finnes stadgadt, böra inför Riddarhus Directionen förrättas, undfå de fleste rösterne, och den befattning hvartill han sålunda blifvit kallad är af den beskaffenhet, att den får med Ledamötskap i Directionen förenas, då må samma Riddarhus Directeur icke kunna en slik befattning sig afsäga, derest han ej kan styrka laga förfall.

6 §.

Vid Directionens sam- Svarar mot 5 §. i

mankomster skola minst fem Ledamöter vara närvarande. Directeurerne kunna begagna sig af 3:ne månaders tjenstledighet årligen i den ordning de anmälan derom göra inför Directionen, dock ej flere än högst 2:ne på en gång. Anmäler Directeur laga förfall, att återtaga sin befattning efter nämnde tids förlopp, eller skulle så många Directeurer af laga förfall vara hindrade, att fem icke kunna vara närvarande vid sammankomsterne, inträde då af Suppleanterne den som närmast är i ordningen. Skulle alla sådane hafva inträdt, fylles den lediga platsen genom val enligt föregående §. Den inträdande åtnjuter under den tid han förrättar tjensten den bortovarandes honorarium.

Directionens förslag.

Försummar bortrest Directeur, utan anmäldt laga förfall, att inställa sig till tjenstgöring inom utsatt tid, varder hans plats i Directionen såsom ledig ansedd.

7 §.

Riddarhus Directionen besörjer äfven Styrelsen och Förvaltningen af Wadstena Adeliga JungfruStifts Ärender, enligt de för denna Inrättning serskildt utfärdade föreskrifter, samt efter hvad i denna Instruction derom vidare finnes stadgadt.

Svarar mot 7 § i Directionens förslag.

8 §.

Emellan Riksdagarne äger Directionen att emottaga ansökningar om Introductions vinnande å Riddarhuset, dervid Directionen åligger, att, med iakttagande af föreskriften i Kongl. Förordningen den 8 Maji 1775 jemförd med Kongl. Brefvet den 11 Februarii 1800, tillse, dels huruvida Introductionen inom tvänne år efter det den sökande blifvit i Adeligt Stånd försatt, eller i Friherrlig eller Grefvelig värdighet upphöjd, är vorden hos Directionen begärd, dels ock om alla erforderlige handlingar såsom: Kongl.

Svarar mot 9 §. i Directionens Förslag.

Maj:ts

Maj:ts Nådiga Diplome i Original jemte afskrift deraf, vederbörliga qvittencer öfver erlagde Introductionsafgifter till Kongl. Cancelliet och Riddarhuset, samt fullständig genealogie, äfvensom vapenplåt, blifvit ansökningen bifogade; och må Directionen, derest allt finnes vara i behörig ordning, meddela bevis att alla för den sökte Introductionen föreskrifne præstanda äro vordne fullgjorde, samt sådant i Tidningarne kungöra, då en sådan person sedermera, enligt nämnde Författningar, äger tillgodonjuta alla de förmoner, som med den förlänte värdigheten i öfrigt äro förenade; skolandes Directionen sedermera vid näst infallande Riksdag hos Ridderskapet och Adeln skrifteligen anmäla de personer hvilka sålunda äro behörige att Introduction å Riddarhuset erhålla i den ordning deras præstända blifvit godkände.

9 §.

Directionen utser vid hvarje års början inom sig tvenne Ledamöter, hvilka skola hafva inseende öfver räkenskaperne och allt hvad som hörer till Kammererare-Contoiret, samt i följd deraf ett halft år hvardera vårda den ena af nycklarne till Pantkistan, samt de i densamma, enligt upprättade förteckningar, förvarade Lånehandlingar, hvadan han bör under samma tid vid Documenternes uttagande eller inläggande alltid sjelf vara tillstädes; en Ledamot, hvilken med biträde af RiddarhusSecreteraren skall hålla noggran tillsyn öfver RiddarhusArchivet, och de genealogiska Tabellerne; en Ledamot hvilken skall efterse de till Riddarhusets tomt hörande byggnader och alla öfriga Riddarhusets economica, samt slutligen tvenne Ledamöter hvilka skola hafva tillsyn öfver behandlingen af alla vid Riddarhuset uppkommande frågor af Juridisk beskaffenhet.

Svarar mot 10§. i Directionens Förslag.

10 §.

Sist en månad före den tid då Lagtima Riksdag infaller och genast efter det kallelsen till Urtima Riksdag blifvit i Hufvudstadens Kyrkor uppläst, låter Directionen i Tidningarne kungöra och erinra huru Fullmagterne till den blifvande Riksdagen böra, enligt RiddarhusOrdningen inrättas, hvad som bör iagttagas om inträde å Riddarhuset skall vinnas, samt i öfrigt besörja, att i uppropslistan varder antecknadt, allt hvad som kan föranleda till hinder för en ätt, att få utöfva sin Representationsrätt, äfvensom att serskilte af RiddarhusCancelliet upprättade och i HofRätterne med de der befintelige anteckningar jemförde sammandrag, öfver de vid Riddarhuset samlade underrättelser, som kunna förhindra särskildte Ledamöser af Ridderskapet och Adeln, att intaga Säte och Stämma, varda vid uppropslistan bilagde.

Svarar mot 11 §. i Directionens Förslag.

11 §.

Directionen får ej förändra de enligt fastställd Stat för Riddarhuset Embets- och Tjenstemän anslagne löner, arfvoden och hushyror, ej heller någon ny syssla med eller utan lön inrätta, emedan sådant af Höglofl. Ridderskapets och Adelns förordnande ensamt beror.

Svarar mot 12 §. i Directionens Förslag.

12 §.

Vid början af hvarje Riksdag åligger det Directionen, att till Ridderskapet och Adeln inkomma med Förslag huru tryckningen af Ridderskapet och Adelns Protocoller må lämpeligast och med största skyndsamhet kunna verkställas.

Ny §.

Directionen åligger dessutom tillse, att Riddarhus-Secreteraren i afseende på utlemnandet till tryckning i fullständigt skick af Ridderskapets och Adelns Protocoller fullgör sina skyldigheter, så att denna tryckning, hvilken i RegeringsFormen

är föreskrifven, må blifva verkställd så fort ske kan och senast inom ett år från Riksdagens slut. Skulle denna tid öfverskridas vare Directionen skyldig, att genast förklara RiddarhusSecreterareesysslan ledig, så vida han ej kan förete laga förhinder, hvilka, om än de af Directionen godkännas, skola underställas Ridderskapets och Adelns pröfning vid dess nästa sammankomst.

13 §.

Om RiddarhusSecreterareesysslan mellan Riksdagarne blifver ledig, äger Directionen derom genast i allmänna Tidningarne kungöra till sökandes underrättelse, att inom 56 dagar efter ledigheten med sine ansökningar och bifogade betyg inkomma, hvarefter Directionen, genom omröstning till Protocollet, utväljer den som anses vara skickligast, samt honom genom Constitutorial i sysslan insätter, till näst infallande Riksdag, då valet underställes Ridderskapets och

Svarar mot 13 § i Directionens Förslag.

Adelns pröfning och gillande.

Den som till Secreterare antages, äger tillstånd att äfven innehafva sådan publique tjenst inom Stockholm, som icke bland förtroende sysslor räknas, eller så upptager hans tid, att Riddarhusets angelägenheter deraf kunna lida, emot förbindelse, att inom en månad före den tid då Lagtima Riksdag infaller, och inom fjorton dagar efter kungörandet af kallelsen till Urtima Riksdag, inför Riddarhus-Directionen visa, att han, under hela den förestående Riksdagen erhållit behörig permission ifrån den publique tjenstbefattning han innehafver; uraktlåter han denna permission söka, äge Directionen att affordra honom hans afskedsansökning och derefter förklara sysslan ledig.

De öfrige Riddarhusets så ordinarie som extra ordinarie Tjenstemän får Directionen efter godtfinnan-

de antaga och de förre genom Protocollsutdrag i syss: lorne stadfästa, hvarvid endast iagttages, att så väl RiddarhusSecreteraren som alla öfrige ordinarie och extra ordinarie Tjenstemän böra vara af Adelig börd eller ock äldste Sonen af en sedan 1809 Adlad ätt och kunna förete sådane Academiske vittnesbörd, som fordras till inträde i Rikets HofRätter och Collegier, hvarjemte Riddarhus-Kammereraren bör anskaffa antagelig borgen för uppbörden.

Visar någon Riddarhusets Tjensteman vårdslöshet eller försummelse i sin tjenst, varde han derföre af Directionen varnad, skulle rättelse derigenom ej vinnas, må den felagtige af Directionen suspenderas från tjensten på högst trenne månader med förlust af motsvarande lön; men derest detta ej eller skulle hjelpa, äger Directionen, att suspendera den felagtige från tjenst och lön till nästa Riksdag; ankommande då på Ridderskapets och Adelns pröfning, huru-

vida han må vidare i sysslan varda bibehållen eller icke.

14 §.

Om någon af Riddarhusets Tjenstemän, efter en tjenstetid af 20 à 30 år, under hvilka han på Verkets ordinarie Stat varit oafbrutit uppförd, ifrån sysslan begär afsked, eller genom döden afgår, samt i senare händelsen varit gift och efterlemnadt Enka eller Barn uti mindre tillräcklige vilkor, och den afskedstagande eller efterlefvande hos Directionen söker pension, äger Directionen rättighet till följd af Ridderskapets och Adelns beslut den 23 Januarii 1779, att i likhet med hvad för afskedstagande Embetsmän på Kronans stat bestås, samt med afseende på förekommande omständigheter, sådane pensioner bevilja, som till en tredjedel eller hälften, svara mot det belopp den afgåendes lön på Riddarhusets stat utgjort; dock likväl med iagttagande af, att ej större antal än

Svarar mot 14 §. i Directionens Förslag.

två högst tre sådane Pensionairer, må under en och samma tid antagas, på det Cassan härigenom ej måtte ädragas allt för kännbara utgifter. Skulle någon sökande till Pension sig anmäla, fastän alla Pensionsrummen redan äro upptagne, och finner Directionen densamma vara till pension berättigad, då må en sådan person erhålla försäkran, att varda vid inträffande ledighet dertill förhulpen, derest icke på den tiden annan sökande skulle finnas, hvilken i anseende till längre tjenstetid eller större behof, är framför den förre berättigad, att en slik förmon tillgodonjuta.

15 §.

Ej må någon Ledamot af RiddarhusDirectionen eller någon af Riddarhusets Tjenstemän Lån af Riddarhus-Cassan eller dertill börande Fonder erhålla, eller i egenskap af Ombud eller Fullmägtig dervid biträda andra.

Svarar mot 15 §. i Directionens Förslag.

II. Artikeln.

Om Directionens ÅrbetsOrdning.

1 §.

Directionen sammanträder så ofta Ordföranden, i anledning af förefallande göromål det bestämmer. Dessutom bör efter Posternes ankomst en eller tvänne Directeurer å Riddarhuset sig infinna, hvarom Ledamöterne sig emellan öfverenskomma, för att i närvaro af Secreteraren och Kamereraren öppna och till dem aflemna ankommande Bref, att i Diarium införas, besörja de mål som fordra skyndsam åtgärd, och influtne medel Kamereraren tillställa, för att i Banken låta insätta.

Svarar mot 1 §. i Directionens Förslag.

2 §.

Vid alla sammanträden föres öfver de ämnen som i Directionen förehafvas, Protocoll, hvilket justeras vid nästa sammanträde. Utgående expeditioner kunna serskildt justeras om skyndsam-

Svarar mot 2 §.

heten det fordrar. Dessa Protocoller med Bilagor registreras och inbindas för hvarje år.

Vid utlåtandens afgifvande så väl till Kongl. Maj:t som Ridderskapet och Adeln, äger den Ledamot, som ej förenat sig med pluralitetens mening, att låta sitt serskildta yttrande åtfölja om han det åstundar, och nämnes derom i sjelfva utlåtandet.

Diarium bör af RiddarhusSecreteraren föras öfver alla mål, som inkomma, samt ankomstdagen och Actens OrdningsNummer så väl i Diarium som å Acten tecknas, hvarefter målen af RiddarhusSecreteraren i Directionens nästa sammankomst ovilkorligen föredragas, för att dervid erhålla den åtgärd som vederbör.

Till alla räkningar och böcker som skola föras äfven som för Capitations-redogörelserne samt Consistoriernes uppgifter, meddelar Directio-

nen de för ändamålet lämpeligaste formulairer.

3 §.

Vid början af hvarje år låter Directionen genom RiddarhusCanzliet eller Contoret upprätta Förteckningar in dupplo, dels öfver de till Genealogiske samlingarne hörande underrättelser, som till följd af Kongl. Maj:ts Nådiga förordnande den 31 Augusti 1762, Directionen årligen har att införvänta från RegementsChefs och Consistorierne, dels öfver de Autoriteter hvarifrån Capitationsafgifter och medel till Directionen böra ingå, och dels öfver de räntor som på bestämda tider skola för utlånte Capital inflyta; kommandes det ena exemplaret af dessa Förteckningar, att alltid qvarblifva på Directionens Sessions-bord, så att derå må kunna göras anteckningar i den mohn Handlingar och medel inkomma, och det andra förvaras hos Secreteraren eller Kamereraren, som hvar och en för

Svarar mot 3 §. i Directionens Förslag.

sin del inom årets slut, hos Directionen anmäler hvad härutinnan kan vara underlåtit, på det Directionen må vara i tillfälle utfärda påminnelse om fullgörandet.

4 §.

Svarar mot 4 §.

När större eller mindre reparationer å Riddarhuset och dertill hörande byggnader skola företagas, låter Directionen genom erfarne Byggmästare och Handtverkare upprätta kostnadsförslag, som vid Directionens sammanträde granskas; men skulle serdeles betydliga reparationer å Riddarhuset vara nödige, bör arbetet i Tidningarne kungöras, och på Auction vid utsatt tid utbjudas, mot borgen för fullgörandet af den, som stadnar för minsta budet; varandes Directionen skyldig att undvika alla Extra utgifter, som icke för Riddarhuset äro oumgängelige och ej eller ingå i kostnader vid allmänna fröjdebetygelser i Hufvudstaden, efter som Riddarhuset är sedan dess upp-

förande ansett såsom Locus Publicus, och på sådan grund fritaget från utgifter af denna egenskap. Likväl äger Directionen att härvid göra undantag vid de tillfällen, då till firande af märkvärdiga händelser andre Publiquehus och byggnader i Staden eclaireras, med fästadt noga afseende på all möjlig besparing i kostnaden.

Hvarken RiddarhusSalen eller något inom Riddarhuset varande rum upplåtes hädanefter till begagnande af något sällskap eller någon Comité eller till Concenters uppförande, utom för Frimurare Barnhuset, hvars Direction erhållit Ridderskapets och Adelns tillåtelse, att årligen å LångFredagen i RiddarhusSalen låta uppföra Concert, emot vilkor, att ersätta allt hvad som derigenom kan komma att skadas. Likväl må det ankomma på Directionens pröfning, att vid något serskildt tillfälle göra undantag från detta allmänna stadgande.

5 §.

Då contante penningar till Directionen insändas, med Reversal in dupplo och sedelförteckning, bör å det qvarblifvande reversalet ankomstdagen jemte målets Ordningsnummer anteknas; å det andra, som återsändes, teknas qvitto, underskrifvit af 2:ne Directeurer samt af Kamereraren contrasigneradt.

Svarar mot 5 §.

En serskild bok bör finnas, hvaruti en af Directeurerne anteknar å ena sidan, alla de extra medel, som till Directionen insändas, och till Kamereraren aflemnas, för att i Banken insättas, och å den andra inskrifves BancoAttestens datum och Nummer, hvarefter Attesten till Kamereraren återlemnas.

De medel som till Kamereraren directe aflämnas, dels för upplupne räntor, (hvilka eljest på sätt i 9 §. uti LåneReglementet föreskrifves, böra af Låntagarne sjelfve insättas i Banken), dels för andra afgifter, äger

Kamereraren att genast insätta för den räkning Cassan i Banken låter föra, samt BancoAttesten inför Directionen uppvisa.

Alla qvittencer på till Cassor eller Fonder under RiddarhusDirectionens förvaltning ställde af enskilde inbetalde medel, utfärdas och undertecknas af Kamereraren samt annoteras af Secreteraren, som med sin underskrift bestyrker samma annotation. Skolande Secreteraren öfver sådane utgifne qvittencer, hvilka böra vara numererade föra serskild anteckning, hvilken vid hvarje Directionens sammankomst uppvisas för att i ofvan omförmälte Bok införas. Kommandes till följd häraf, inga andre af Kamereraren utgifne qvittencer att för gällande anses.

6 §.

Så snart Kamereraren emottagit penningar och dem i Banken insatt, antecknas de

Svarar mot 6 §.

de i den räkning med Växel-Banken, som af honom föres efter meddeladt formulaire på det sätt, att Riddarhus-Cassan bibehåller sin serskildta räkning under namn af Riddarhusets räkning N:o 1.

Alla TestamentsFonder, med undantag af den Vennerstjernska, få en Bancoräkning under namn af Riddarhusets räkning N:o 2; Capitationsräkningen under namn af Riddarhusets räkning N:o 3, hvarjemte serskildte räkningar föras i Banken för Adeliga Cadettskole Fonden med dertill hörande Vennerstjernska Gåfvo-Fonden, för Wadstena Adeliga JungfruStiftsCassan med derunder lydande Fonder, samt sluteligen för Grefveliga Schefferska Stiftningen.

Kamereraren förer likväl för Riddarhusets räkning N:o 2 en med serskildta Columner inrättad räkning för de olika Fonderne, och de per-

soner med hvilka räkning anses nödig.

Å alla utbetalningar som skola ske, ehvad de grunda sig å de fastställde Staterne, eller godkände räkningar, bör Kamereraren först uppsätta anordning, som af Directionen underskrifven bilägges, jemte de qvitterade räkningarne, till verification vid HufvudBoken. Således skola först alla räkningar uppvisas för Directionen och vara påskrifne af någon Directeur, att arbetet eller betingandet är fullgjordt och fullgodt; och sluteligen, i händelse upphandlingar af inventarier äro i fråga, och lefvereringen af vederbörande bestyrkt, bör den tillkomne persedlen uti Inventarium uppföras. Sedan dessa anordningar blifvit utfärdade, sker utbetalningarne genom assignationer på Banken, hvilka af Kamereraren upprättas och af minst 2:ne Directeurer undertecknas samt contrasigneras af RiddarhusSecreteraren och RiddarhusKamereraren.

Dessa Assignationer numereras och anteknas i en dertill inrättad Cassa-Bok samt af Kamereraren afföras i dess VexelBancoräkning under den dag, de emot behörigt qvitto uttagas.

Till förekommande af allt för vidlyftig Assignering på Banken, må det vara Directionen öppet, att till Kamereraren, om så nödigt pröfvas, assignera 2 à 300 R:dr till bestridande af mindre och dageligen förefallande smärre anordnande utgifter. Dessa medel redovisas af Kamereraren vid första Sessionen i hvarje månad.

7 §.

Inkommande Redogörelser öfverlemnas till Kamererarens handläggning, efter de föreskrifter, som Directionen vid hvarje fall pröfvar nödige, sedan de blifvit i Directionen föredragne och uti Protocollet anteknade.

Svarar mot 7 §.

8 §.

Ansökning om Lån utur någon af de under Directionens vård ställde Cassor och Fonder, ingifves till Secreteraren, hvilken, sedan ansökningen blifvit uti Diarium antecknad, samt jemte Bilagor öfverlemnad till Kamererarens och Fiscalens åtgärder, har att sedan desse Tjenstemäns utlåtanden inkommit, alltsammans hos Directionen vid dess nästa sammankomst föredraga.

Svarar mot 8 §.

Dessa utlåtanden böra inom 8 dagar för hvardera af ofvannämnde Tjenstemän vara till Secreteraren aflemnade och finner Directionen, vid skedd föredragning, att så väl behörig säkerhet, enligt LåneReglementet är ställd, som ock att det sökta Lånet ej öfverstiger hvad på Panten utlånas får; samt att tillgång för lånets utassignerande då är eller snart kan blifva, så skall det lån som beviljas, i förra fallet, genast anordnas och i det senare,

lemnas Sökanden i mån af Cassans tillgångar.

Enär tillgången medgifver, att medel kunna mot stadgad ränta utlånas, från de under Directionens inseende ställde Cassor och Fonder, bör Directionen vid ansvar iagttaga, att det sker i den ordning och efter den föreskrift som stadgadt är i det utfärdade LåneReglementet: ankommande på Kamererarens särskildta ansvar om någon af de i samma Reglemente påbudne uppgifter saknas, och på Fiscalens, om den lagliga åtgärd uteblifver, honom tillhörer att verkställa.

§. 9.

Alla Skuldsedlar till hvarje Cassa eller TestamentsFond skola numereras efter den ordning i hvilken de blifvit beviljade och penningar derå utgifna. Äro Cassorne i behof af sina penningar, böra af de lån, som anses lika säkra och för hvilka räntorne blifvit

Svarar mot 9 §.

lika ordentligt inbetalte, det äldsta efter nummer, till en del, eller helt och hållet först infordras, efter iagttaget förbehåll om uppsägningstid.

10 §.

De yttranden och utlåtanden, hvilka af Tjenstemännen inför Directionen afgifvas, skola i Protocollet intagas, om de äro munteliga, eller åberopas såsom bifogade, om de äro skriftlige.

Svarar mot 10 §.

11 §.

Directionen föranstaltar, det RiddarhusCanzliet alla Söcknedagar samt KammererareContoiret 2:ne à 3:ne dagar i veckan, finnas öppna och tillgänglige på viss utsatt och anslagen tid, för dem, hvilka der behöfva söka upplysningar eller underrättelser, eller ock inbetala penningar eller eljest med Riddarhuset hafva några angelägenheter.

Svarar mot 11 §.

12 §.

Pensioner, Stipendier m. m. böra, enligt Föreskrifterne, utdelas af Directionen, som noga efterser, att ansökningarne äro med nödige betyg och allegater försedde.

Svarar mot 12 §.

13 §.

Directionen låter årligen den 2 Maji, men om, då Helgedag inträffar, näst derpå följande Söcknedag öppna Stiftsmatrikeln till lottning och inskrifning enligt särskildt derom utkomne Författningar, och bör derest sådant sker under påstående Riksdag, LandtMarskalken anmodas, att dervid vara tillstädes.

Svarar mot den 16 §. Directionens Förslag.

14 §.

Sedan Kamereraren uti Maji månad aflemnat calcul för den Pensionsutdelning som från StiftsCassan kommer att äga rum i December månad, bestämmer Directionen antalet af Pensionairer för löpande året. Vid

Svarar mot 13 §. i Directionens Förslag.

samma tillfälle aflemnar Kamereraren uppgift på alla de Pensionairer, som då ännu ej anmält sig till erhållande af Pension för det förflutna året då Directionen äger att genom annonce i Tidningarne förelägga de uteblifne, att inom den 1 Maji det påföljande året, sig anmäla, till utbekommande af Pension vid förlust af all vidare rättighet dertill.

Vid början af December månad hvarje år upprättar Kamereraren förteckning å alla de StiftsJungfrur som äro berättigade att för det löpande året pension åtnjuta; hvarefter samma Förteckning af Directionen granskas, jemte de inkomne Prestbetyg och beloppet af de pensioner, som skola utbetalas, anordnas.

Vid Directionens första sammanträde uti Januarii månad det påföljande året anmäler Kamereraren hvilka StiftsJungfrur då ännu icke vederbörligen anmält sig till Pensions utbekommande, och

Directionen förordnar i anledning deraf huruvida och till hvad del penningarne böra uti Banken insättas, för att ej annorledes än efter Directionens förnyade pröfning af Pensionairens behörighet till Pensions undfående, utassigneras.

Pensionairerne af de öfrige under RiddarhusDirectionens förvaltning ställde Fonder skola inom 6 månader efter det årets utgång för hvilket Pensionerne blifvit anslagne, desamma uttaga vid förelagdt äfventyr, att i annat fall varda af deras pension för det löpande året förlustige, och skulle en pensionair under hela detta år icke anmäla sig till pensionens utbekommande, blifve då densamma för ledig förklarad.

Skulle dock en Pensionair af StiftsCassan eller de öfrige Fonderne sedermera hos RiddarhusDirectionen gifva sig tillkänna, samt med trovärdige mäns betyg styrka, att hon genom inträffade särskildta

händelser hvilka ej kunnat förutses eller afvärjas, varit ur ståndsatt att pensionen förr utbegära, och att hon ännu fortfar att vara berättigad till pension, då må Riddarhus-Directionen äga, att vid inträffad ledighet, efter att till Protocollet hafva anfört sine skäl; åter uppföra en sådan person till pensions åtnjutande, i hvilket fall hon skall äga företräde framför andre medsökande, som pension tillförene icke innehaft.

15 §.

Vid början af hvarje qvartals sista månad anordnas så väl för Riddarhuset som för StiftsCassan, Directeurernes Honorarier, Tjenstemännens löner, Pensioner m. m.

Svarar mot 14 §.

16 §.

Directionen utser vid början af Martii månad en af dess Ledamöter, som äger att revidera de vid denna tid aflämnade Hufvudböcker, samt huruvida

Svarar mot 15 §. i Directionens Förslag.

1:o. Dibitering och Creditering,

2:o. Verificering enligt Instruction,

3:o. Räntebetalning;

4:o. Inteckningsförnyelserne äro rigtigt och behörigen fullgjorde; hvarefter Cassorne af honom och dem, som hafva Cassanycklarne jemte RiddarhusFiscalen inventeras. Då Revisionen slutad är, aflemnas skriftelig berättelse öfver förhållandet, jemte Förslag till de förbättringar som kunna finnas nödige, att antingen af Directionen genast antagas, eller i blifvande RiksdagsBerättelsen för Ridderskapet och Adeln anmälas. Efter hvad Revisionens Berättelse föranleder, sker Remiss till vederbörandes Utlåtande, och, sedan detsamma inkommit, besluter Directionen huruvida décharge må meddelas, då den reviderande Directeuren sådant i Hufvudböckerne antecknar med

åberopande af nyssnämnde Berättelse.

17 §.

De förändringar, tillägg och förbättringar i denna Instruction, som under utöfvandet skulle finnas nödige, böra af Directionen i den till Ridderskapet och Adeln inlemnande RiksdagsBerättelsen föreslås. För öfrigt skall det vara Directionen, som äger Ridderskapets och Adelns hela fortroende, tillåtit, att vid möjeligen sig företeende särdeles tillfällen, enär antingen uti Instructionen ingenting finnes föreskrifvet, eller den icke lemnar tydelig anvisning, efter bästa öfvertygelse taga sitt beslut, då likväl alla de skäl, hvarå Directionen sitt beslut grundat, böra omständeligen uti Protocollet intagas.

Svarar mot 17 §. i Directionens Förslag.

III. Artikeln.

Om Riddarhusets Tjenstemän

samt

Om deras skyldigheter.

1 §.

Riddarhusets Tjenstemän äro:

Svarar mot 1 §.

Riddarhus-Secreteraren, RiddarhusKamereraren, som äfven är Kamererare för Stiftsärenderne, RiddarhusFiscalen, som äfven är Ombudsman för Stiftsärenderne, förste Canzlisten och andre Canzlisten, hvilka alla befattningar endast äro beroende af Ridderskapets och Adelns förtroende, så att dessa tjenstemän kunna från deras sysslor af Ståndet skiljas när femsjettedelar af Ståndets vid omröstning in Pleno närvarande Ledamöter sådant nödigt anse.

RiddarhusSecreteraren.

2 §.

RiddarhusSecreteraren å-

Svarar mot 2 §.

ligger; att vid Riksdagar föra Protocollet i Höglofl. Ridderskapets och Adelns Plena, och är för sina Riksdagsgöromål Ridderskapet och Adeln allena ansvarig. Honom tillkommer, att noga upptaga hvad han hörer under sammankomsterne talas och beslutas, äfvensom hvad i öfrigt förelöper, samt att icke uti Protocollet införa något, som han icke sedt, hördt eller annorlunda än han det fattadt: ställande sig till efterrättelse hvad RiddarhusOrdningen vidare härom stadgar.

RiddarhusSecreteraren är ej tillåtit, att för någon annan än Landtmarskalken eller de som i ämnet talat, visa ett ojusteradt Protocoll: åliggandes honom äfven att före justeringen å Riddarhuset för den Ledamot som det åstundar uppläsa dess anförande; och vare en Ledamot obetagit att, vid sättet huru dess tankar blifvit till Protocollet fattade, meddela RiddarhusSecreteraren sina anmärkningar; denna sist-

nämde må dock ej derpå göra något vidare afseende, än som kan stå tillsammans med hvad i 1:sta Momentet föreskrifves.

Vill någon Ledamot skrifteligen inlemna hvad han munteligen anfört, kan det honom ej förvägras; men RiddarhusSecreteraren åligger i sådant fall, att derest olikhet emellan Protocollet, och det inlemnade anförandet skulle finnas, vid Protocollsjusteringen anmäla förhållandet, och anförandet uppläsa.

3 §.

RiddarhusSecreteraren får ej vägra någon Ledamot underrättelse ur PleniProtocollerne för de förflutne Riksdagarne äfvensom ur justerade Protocoller, inlemnade Memorial, eller på bordet lagde munteliga yttranden, ej eller förneka någon Ledamot att deraf taga afskrift.

Svarar mot 3 och 4 §§. i Directionens Förslag.

Det samma gäller i afseende på alla Deputations-

eller Utskottshandlingar, undantagande Hemliga Utskottets och ConstitutionsUtskottets samt alla förseglade Handlingar, till hvilka tillträde ej utan vederbörlig tillåtelse lemnas.

4 §.

Ej må Protocoller eller dertill hörande Handlingar åt andra än Riksens Ständers Utskott utlemnas, med mindre Ridderskapet och Adeln dertill sitt samtycke lemnat, och äfven i sådant fall icke utan qvitto. Ett ojusteradt Protocoll och Handlingar dertill få aldeles icke utlånas. Då emellan Riksdagar Rikets Collegier eller Riksens Ständers Verk, begära tillgång till de uti RiddarhusArchivet förvarade Handlingar och Protocoller som ej äro förseglade eller böra hemliga hållas, må det vara RiddarhusSecreteraren tillåtit, att de begärte Handlingarne med RiddarhusDirectionens tillstånd emot qvitto utlemna.

Svarar mot 5 §. i Directionens Förslag.

5 §.

5 §.

Emellan Riksdagarne är det RiddarhusSecreterarens åliggande, att föredraga Ärenderne uti RiddarhusDirectionen samt de utgående Expeditionerne uppsätta och contrasignera. Honom tillkommer äfven, att i egenskap af Archivarius med biträde af Förste Canzlisten vårda och i ordning hålla Ridderskapets och Adelns Protocoller och öfriga Handlingar.

Svarar mot 6 §.

6 §.

RiddarhusSecreteraren äge ansvaret och inseendet enligt upprättade och underskrifne Inventarier öfver alla Handlingarne och allt annat af hvad namn det vara må, som Ridderskapets och Adelns Archiv tillhörer; han äge ock under en Directeurs tillsyn hufvudansvaret för sjelfva Riddarhusets värdande samt att emellan Tjenstemännen efter omständighe-

Svarar mot 7 §.

ferne tillsynen fördela; och åligger det RiddarhusSecreteraren fördenskull att ovilkorligen bebo de honom i Riddarhuset anslagne rum.

7 §.

RiddarhusSecreteraren är, så länge icke alla Riddarhusets Genealogier äro completterade, skyldig, att årligen lemna 100 renskrifna Genealogiska Tabeller samt i öfrigt söka befordra allt som till Riddarhusets gagn och bästa hörer.

Svarar mot 8 §. i Directionens förslag.

8 §.

Riddarhus-Secreteraren skall vid Directionens sammankomster ovilkorligen yttra sig öfver alla förekommande ämnen, dock utan att deltaga i besluten. Under Directionens inseende är han hufvudman för arbetet inom Canzliet, ansvarar för göromålens behöriga gång, tillser i följd deraf, att Riddarhusets CanzliBetjening förrättar sine åligganden med ordning och skicklighet,

Svarar mot 9 §. i Directionens Förslag.

samt anmäler inför Directionen, om någon icke fullgör sin skyldighet. I sammanhang härmed tillhör det Secreteraren, att vid sysslors tillsättande lemna sitt utlåtande öfver de sökandes behörighet och skicklighet.

Efter slutad Riksdag inlemnar han till Directionen vid dess första sammanträde den förteckning från RiddarhusUtskottet, som till honom bör afgifvas på alla Ridderskapets och Adelns under Riksdagen tagne beslut, hvilka fordra Directionens åtgärd, samt företer sedan vid första Sessionen i hvarje månad recapitulationslista på alla oafgjorde mål, med upplysningar om orsakerne, som föranledt uppskofven.

I öfrigt ställe han sig till noggran efterrättelse hvad i ArbetsOrdningens 2:dra §. stadgadt är så ock ansvarar för Postbokens förande.

9 §.

RiddarhusSecreteraren åligger, att emottaga och granska alla till Introductioner hörande præstanda, så ock jemföra Vapenplåten med Sköldebrefvet, innan Introductionsansökningen hos Directionen anmäles.

Svarar mot 10 §.

10 §.

De anordningar som af Directionen på Cassan utfärdas contrasigneras af RiddarhusSecreteraren.

Svarar mot 11 §.

RiddarhusKamereraren.

11 §.

RiddarhusKamereraren åligger, att emottaga och behörigen förvara alla till Cassorne inflytande medel, samt begagna det uti Riddarhuset för honom bestämda arbetsrum, så för sig som till förvarande af de dess tjenst tillhörande Handlingar. Pantkistorne böra insättas uti något säkert hvalf å Riddar-

Svarar mot 13 §.

huset, försedt med behörigt Jernstängsel.

I enlighet med Directionens anordningar, besörjer han utgifterne, samt desamma enligt fastställda formulairer bokförer; så ock ansvarar med ersättningsskyldighet för alla de utgifter, hvilka ej enligt föreskrift äro verificerade.

12 §.

Då Contante medel till Directionen insändas, ställe sig Kamereraren till noga efterlefnad hvad i ArbetsOrdningens 5 §. stadgadt är.

Svarar mot 14 §.

13 §.

Riddarhus-Kamereraren bestrider Revisionen af inkommande Capitations och andre Redogörelser, samt ansvarar för alla Cassahandlingars ordenteliga registrerande, förvarande samt inbindning.

Svarar mot 15 §.

14 §.

Hufvudböckerne böra årligen innan den sista Februarii vara afslutade och inlemnade till Directionen, att revideras enligt ArbetsOrdningens 16 §

Svarar mot 16 §.

15 §.

Vid medlet af Januarii månad hvarje år skall Kamereraren till Directionen aflemna förteckning på de Dibitorer, hvilka uteblifvit med den Räntebetalning, som till nämnde tid bordt inflyta.

Svarar mot 17 §.

I Maji månad aflemnar Kamereraren till Directionen en förteckning på alla de Skuldebref och Inteckningar, hvilka det påföljande året skola förnyas. Försummar han denna uppgift, blifver han ansvarig för häraf uppkommande förluster.

16 §.

Vid inträffande Concurser bör Kamereraren sist en

Svarar mot 18 §.

månad före Inställelsedagen, vid vederbörlig Domstol med Ed fästa rigtigheten af Cassans fordran, samt deröfver tillställa Directionen bevis.

17 §.

Sedan Kamereraren från Secreteraren fått sig remitterade inkomne LåneActer, upprättar han deröfver inom åtta dagar efter emottagandet fullständig och behörig Rotulus samt calcul öfver afkastningen; bifogandes dervid skrifteligen de anmärkningar, han anser kunna äga rum, hvarefter LåneActen aflemnas till Fiscalen.

Svarar mot 19 §.

18 §.

Kamereraren vakar öfver Adeliga JungfruStifts-Matrikelns tillbörliga förände, samt Ordenskorsens insändande efter genom Giftermål eller dödsfall afgångne StiftsJungfrur och åligger, att inom slutet af April månad hvarje år uppgifva alla desse, samt hvilka der-

Svarar mot 20 §.

ibland varit Pensionairer, och sedan i Maji månad en calcul för Pensionsregleringen för det löpande året, som upptager ej allenast de ännu lefvande Pensionairer, utan ock antalet af ledige Pensionsrum, samt i hvad mån, i förhållande till Stifts-Casssans tillgångar, Pensionsrummen kunna ökas.

Sedan Directionen bestämt Pensionairernes antal upprättar Kamereraren i början af December månad Förteckning på alla StiftsJungfrur som skola erhålla Pension, hvarefter Pensionerne på sätt 14 §. 2 Art. här ofvan innehåller, anordnas och utbetalas.

19 §.

Upphandling af det bestämda qvantum Ved, Ljus och Skrifmaterialier, som för Riddarhuset årligen erfordras, sker efter anmälan hos Directionen af Kamereraren, när tillgången det medgifver och det för möjeligaste bästa pris kan erhållas.

Svarar mot 21 §.

20 §.

Öfver de medel som utlånas, förer Kamereraren en särskild Bok, hvilken under särskild Nummer innehåller en korrt antekning af hvarje Låntagares namn och adress, Pantens beskaffenhet, Fonden till hvilken lånet hörer, tiden då räntan skall erläggas, samt dagen hvarförinnan Intekningen bör förnyas.

Svarar mot 22 §.

21 §.

Öfver de Riddarhuset tillhörige persedlar bör af Kamereraren upprättas och hos honom förvaras ett ordenteligt Inventarium, hvaruti alla de förändringar med Directionens vettskap införas, som sedermera tillkommit.

Svarar mot 23 §.

Riddarhus Fiscalen.

22 §.

RiddarhusFiscalen åligger, att vara närvarande vid anteckningarne, så väl vid Riksdagens början, som under loppet deraf, och der-

Svarar mot 24 §.

vid anmäla de hinder, som enligt till RiddarhusDirectionen inkomne underrättelser, kunna betaga särskildte personer af Ridderskapet och Adeln deras Säte och Stämma, på det ej Poletter må utdelas till andre än sådane, som enligt RiddarhusOrdningen dertill äro berättigade.

23 §.

I alla frågor som härmed gemenskap äga, är RiddarhusFiscalen Actor och bör han derföre vid RiddarhusUtskottets sammanträden vara närvarande. Honom åligger derjemte tillse, att den fastställde ordningen inom Riddarhuset varder iagttagen, äfvensom att öflige Ceremonier följas, samt anteckna och uppropa Deputationer, som från Ridderskapet och Adeln skola afgå.

Svarar mot 25 §.

§ 24.

Förbryter sig någon emot Ståndets ordningsstadga, har Fiscalen, att böterne honom

Svarar mot 26 §.

affordra och om de ej genast erläggas, den felagtige för RiddarhusUtskottet uppkalla och der sitt påstående göra.

25 §.

RiddarhusFiscalen är derjemte så väl RiddarhusCassans, som de öfrige under RiddarhusDirectionens vård stående Cassors Ombudsman, hvarföre honom åligger

Svarar mot 27 §.

1:o. Granska de Låneansökningar jemte Rotulus och anmärkningar, som Kamereraren enligt 16 §. denna Art. aflemnar, samt utlåta sig huruvida den erbjudne säkerheten är sådan, att lånet enligt Författningarne kan bifallas, eller hvad dervid kan vara att erinra; samt inom åtta dagar efter deraf erhållen del, den sålunda beredde LåneActen jemte skrifteligt utlåtande till Secreteraren återlemna.

2:o. Sedan Kamereraren till Directionen ingifvit förteckningar på så väl In-

teckninge förnyelser som obetalte Räntor, åligger det Fiscalen att efter Lag och Utlåninge-Reglementet med dem förfara samt räkning öfver utgifterne till Directionen inlemna.

3:o. I alla Rättegångar som röra Riddarhuset utförer Fiscalen Directionens talan och sedan Kamereraren enligt 16 §. i denna Artikel, afgifvit bevis öfver beedigandet inför Domstol vid inträffande Concurser, skall Fiscalen, enligt UtlåningeReglementets §. bevaka och utföra Cassans talan, äfvensom för Directionen tidigt tillkännagifva i alla mål som dess befattning tillhörer, hvad af honom blifvit tillgjordt, hvad åtgärd derå följt och hvad i öfrigt kan vara anmärkningsvärdt.

4:o. Öfver alla Remisser och anförtrodde göromål bör Fiscalen föra ordentligt Diarium med anteckning hvad som i hvarje sak tid efter annan blifvit tillgjordt, och huru den blifvit afslutad,

samt vid hvarje års slut till RiddarhusDirectionen häröfver med Berättelse inkomma.

26 §.

RiddarhusFiscalen åligger att uti alla frågor af Juridisk beskaffenhet förfara efter Lag och de Testamentariska förordnanden, som i serskildte fall kunna vara gifna, äfvensom att tillse, det enahanda behandlingssätt iagtages då sådana frågor i Directionen förekomma, hvadan han äger, att derest något häremot skulle förelöpa sin mening i ämnet till Directionens Protocoll afgifva. Likaledes må han till rättelse hos Directionen anmäla om han förnimmer någon olaglighet blifva af Riddarhusets Tjenstemän begången; och skall han i öfrigt vara närvarande vid Directionens öfverläggningar samt Cassornes inventering samt deras rätt och säkerhet yrka och bevaka. Börandes Fiscalen till alla Directionens handlingar äga fri tillgång.

Svarar mot 28 §.

27 §.

Skulle under påstående Riksdag, RiddarhusFiscalen af laga förfall vara hindrad att tjensten förrätta, bör han det hos LandtMarskalken anmäla.

Svarar mot 29 §.

RiddarhusCancellisterne.

28 §.

De tvenne RiddarhusCanzlisterne skola i allmänhet förrätta hvad dem af RiddarhusSecreteraren, antingen på Ridderskapets och Adelns eller RiddarhusDirectionens vägnar anbefalles; och samfällt biträda den RiddarhusDirecteur, som hafver de genealogiska Handlingarne samt Archivet under dess vård, och derjemte årligen hvardera aflemna femtio renskrifna Genealogiska Taboller.

Svarar mot 30 §.

29 §.

Förste Canzlisten åligger föra protocollet i Directionens sammankomster. Un-

Svarar mot 31 §.

der påstående Riksdag är han tillika Secreterare i RiddarhusUtskottet, och besörjer så väl Protocollet som alla de Expeditioner, hvilka ifrån detta Utskott utfärdas.

30 §.

Andra Canzlisten är Secreterare vid Föredragningen af Adeliga JungfruStifts ärenderne, samt ansvarig för alla dithörande Handlingar. Under Riksdagarne är han, näst RiddarhusSecreteraren närmaste Föreståndaren för Ståndets Canzli, och skola ej mindre de vid slike, än vid andre tillfällen antagne Extra RiddarhusCanzlister, under hans tillsyn förrätta deras arbeten.

Svarar mot 32 §.

1817 års RiddarhusUtskotts Project till Instruction,

hvarefter RiddarhusDirection, jemlikt 50 §. i RiddarhusOrdningen, *e.*

RiddarhusDirectionens förslag till Instruction,

hvarefter RiddarhusDirection, jemlikt 50 §. i RiddarhusOrdningen, har sig att rätta,

mellan Riksdagarne har sig att hädanefter rätta, och hvaruti äfven de der under anställde Embets- och Tjenstemäns göromål och skyldigheter äro utstakade; stadfästad af Ridderskapet och Adeln vid Riksdagen i Stockholm den 1818.

och hvaruti äfven de derstädes anställde Embets- och Tjenstemäns göromål och skyldigheter äro utstakade.

1. Artikeln.

Om Directionens sammansättning och åligganden.

1 §.

RiddarhusDirection, hvilker ej allenast bevakar Höglofl. Ridderskapets och Adelns rätt och enskildta fördelar, uan äfven efter föreskrift verkställer Ridderkapets och Adelns fattade Beslut, väljes af Ridderskapet och Adeln vid slutet af hvarj Riksmöte, enligt 50 §. i Riddarhus-

1 Artikeln.

Om Directionens sammansättning och åligganden.

1 §.

RiddarhusDirection, hvilken ej allenast bevakar Höglofliga Ridderskapets och Adelns rätt och enskildta fördelar, utan äfven efter föreskrift verkställer Ridderskapets och Adelns fattade beslut, väljes vid slutet af hvarje Riksmöte, enligt 50 §. i RiddarhusOrdningen af Ridderskapet och

Ordningen af den 13 October 1810 och består af sju Ledamöter, hvilka uti sine befattningar fortfara intill nästa Riksdag, *då det blifvande RiddarhusUtskottet, enligt* 49 §. *i RiddarhusOrdningen, under påstående Riksdag, ej allenast öfvertager göromålen, utan ock granskningen af förra Styrelsens åtgärder sedan sist förflutne Riksdag.*

och Adeln, samt utgöres af sju Ledamöter, hvilka uti sina befattningar fortfara intill dess nytt val blifvit verkställdt. Af desse sju Ledamöter skall den äldste efter Matrikeln föra ordet, och endast sex åtnjuta honorarium.

2 §.

Till Ledamot i denna Direction må icke väljas någon af de Embetsmän, hvilka enligt 41 §. i RiksdagsOrdningen af den 10 Februarii 1810, med de sedermera af Konungen och Riksens Ständer antagne förändringar, *icke äro berättigade att* i Utskott väljas, eller i val till Utskotts-Ledamöter deltaga.

2 §.

Till Ledamot i denna Direction må ej väljas någon af de Embetsmän, hvilka efter 41 §. i RiksdagsOrdningen den 10 Februarii 1810, med de sedermera af Konung och Riksens Ständer antagne förändringar, icke kunna till Ledamöter i Utskott väljas, eller i val till UtskottsLedamöter deltaga.

Den Directeur, som enligt Matrikeln är den äldste, förer ordet.

3 §.

Äfvenledes väljes af Ridderskapet och Adeln, efter samma grunder, vid hvarje Riksdag, trenne Suppleanter, hvilka i den ordning de fleste rösterne erhållit, inträda uti Directionen, antingen såsom ständige Ledamöter, då något rum deruti blifvit aldeles ledigt, eller såsom vicarierande i de fall härefter stadgas; hafva alla dessa Suppleanter såsom ständiga Ledamöter i Directionen inträdt, må de rum i Directionen, som än ytterligare kunna blifva ledige fyllas genom val, som inom Directionen med slutna sedlar anställes.

3 §.

Af Ridderskapet och Adeln väljes, efter samma grunder, vid hvarje Riksdag trenne Suppleanter, hvilka i den ordning de fleste rösterne erhållit, inträda uti Directionen, antingen såsom ständige Ledamöter, då något rum deruti blifvit ledigt, eller såsom vicarierande i de fall härefter stadgas; hafva alla dessa Suppleanter såsom ständige Ledamöter i Directionen inträdt, må de rum i Directionen, som än ytterligare kunna blifva ledige, tillsättas genom val, som af Directionen med slutna sedlar anställes.

4 §.

Genom val med slutna sedlar, uppfyller äfvenledes Directionen de ledigheter som emellan Riksdagar kunna yppa sig, ibland Ridderskapets och Adelns Fullmägtige i Riksens Höglofl. Ständers Bank och RiksgäldsContor, äfvenledes bland Revisorerne af Ridderskapet och Adeln, öfver berörde Riksens Ständers Verk samt Statsverkets förvaltning och Räkenskaper. *Detta senare val sker samfälldt med de öfrige Revisorerne, och sedan desse sin Revisions förrättning slutat, skrider Riddarhus - Directionen, samfällt med dem, till val af Revisorer till näst inträffande Revision, hvarvid en tredjedel af de afgående Revisorerne kunna å nyo inväljas.*

Vid alla dessa val, då 2:ne få lika många

4 §.

Genom val med slutna sedlar återbesätter äfvenledes Directionen de ledigheter, som emellan Riksdagar kunna yppa sig, ibland Ridderskapets och Adelns Fullmägtige i Riksens Höglofl. Ständers Bank och RiksgäldsContor, äfvensom bland Revisorerne af Ridderskapet och Adeln, öfver berörde Riksens Ständers Verks samt StatsVerkets förvaltning och Räkenskaper.

Vid hvarje slutad Revision, företager Riddarhus - Directionen, samfällt med de afgående Revisorerne, val af nya, för näst inträffande Revision, hvarvid en tredjedel af de förre Revisorerne kunna å nyo inväljas. RiddarhusDirectionen äger, att hvarje år välja tvänne af Ridder-

röster, anställer Directionen genast dem emellan lottning, och om den sålunda genom lottning utsedde, befattningen sig afsäger, anställes nytt val. Vid alla andra tillfällen sker omröstningen inom Directionen öppet till Protocollet, och i händelse af paria vota, blifver den mening gällande på hvilken den efter Matrikeln äldste närvarande Ledamoten med sin röst faller.

Ej må Ledamot af Riddarhus - Direction derjemte *kunna* vara Fullmägtig i Riksens Ständers Bank eller i deras RiksgäldsContor, eller Revisor öfver dessa Verks samt Stats Verkets tillstånd, styrelse och förvaltning, *utan att i och med detsamma upphöra vara i RiddarhusDirection.*

skapet och Adeln till Revisorer uti Rikets Ständers Banco DiscontVerk.

Vid alla dessa val, då 2:ne få lika många röster, anställer Directionen genast dem emellan lottning. Skulle den sålunda genom lottning utsedde, befattningen sig afsäga, anställes nytt val. Vid alla andra tillfällen sker omröstningen inom Directionen öppet till Protocollet och i händelse af paria vota, blifver den mening gällande, uti hvilken den efter Matrikeln äldste närvarande Ledamoten instämmer.

Ej må Ledamot af Riddarhus - Direction derjemte vara Fullmägtig i Riksens Ständers Bank, eller i deras RiksgäldsContor, eller Revisor öfver dessa Verks samt StatsVer-

kets tillstånd, Styrelse och Förvaltning.

5 §.

Directeurerne kunna begagna sig af 3:ne månaders tjensteledighet årligen, i den ordning de anmälan derom göra inför Direction, dock ej fler än högst 2:ne på en gång, emedan fem Directeurer böra minst vara närvarande, då beslut skall fattas eller något val anställas. Amäler Directeur laga förfall att vara längre än 3:ne månader frånvarande, inträde för denna tid Suppleant i hans ställe uti Directionen. *Blifver någon Directeur öfver denna tid frånvarande, utan att deff förinnan hafva anmält laga förfall, anfes deff plats vacant, och ersättes genom en af Suppleanterne, eller om alla deffe af Ridderfkapet och Adeln valde Suppleanter redan i Directionen*

5 §.

Vid Directions sammankomster skola alltid 5 Ledamöter minst vara närvarande. Directeurerne kunna begagna sig af 3:ne månaders tjensteledighet årligen, i den ordning de anmälan derom göra inför Direction, dock ej flere än högst 2:ne på en gång. Anmäler Directeur laga förfall, att vara längre än 3:ne månader frånvarande, inträde för denna tid Suppleant uti hans ställe i Directionen. Skulle åter så många Directeurer af laga förfall vara hindrade, att ej fem kunna på en gång vara närvarande, inträde de i tour varande Suppleanter tills de frånvarande återkommit och åtnjuta under den tiden den dem tillkommande andelen

ingått, genom val af Directionen enligt 4:de §. Skulle åter så många Directeurer af laga förfall vara hindrada, *att sammankomsterne icke blifva fulltalige till beslutsfattande*, inträde de i tour varande Suppleanter tills de frånvarande återkommit.

af den bortovarandes honorarium.

6 §.

Skulle den högst olycklige händelse af Konungahusets utgång, inträffa, hvarom 94 §. af den år 1809 fastställde och antagne RegeringsForm och 10 §. af den 1810 fastställde och antagne RiksdagsOrdning handla, ställe Directionen sig till efterlefnad hvad ofvanberörde Grundlagar stadga, rörande Riddarhus-Directionens förhållande vid ett slikt tillfälle.

6 §.

Skulle den högst olyckliga händelse af Konungahusets utgång, inträffa, hvarom 94 §. af den år 1809 fastställde och antagne RegeringsForm, samt 10 §. af den 1810 fastställde och antagne RiksdagsOrdning, handla, ställe Directionen sig till efterlefnad hvad ofvanberörde GrundLagar stadga, rörande RiddarhusDirectionens förhållande vid ett slikt tillfälle.

7 §.

RiddarhusDirectionen öfvertager äfvenledes enligt Ridderskapets och Adelns beslut år 1810, styrelsen och förvaltningen af Wadstena Adeliga JungfruStifts Ärender, enligt de för denna Inrättning serskildt utfärdade föreskrifter, samt hvad framdeles uti denna Instruction derom stadgas.

8 §.

Af de 7 Directeurerne komma sex att åtnjuta de vanlige Honorarierne. För den tid som Suppleant inträder i Directeurs befattning, åtnjuter han deff Honorarium.

9 §.

Hvarje Directeur vakar hufvudsakligen deröfver, att Riddarhusets och öfrige Cassors, samt dertill hörande Testa-

7 §.

RiddarhusDirectionen öfvertager äfvenledes, enligt Ridderskapets och Adelns beslut år 1810, styrelsen och förvaltningen af Wadstena Adeliga JungfruStifts Ärender, enligt de för denna Inrättning serskildt utfärdade föreskrifter samt hvad framdeles uti denna Instruction derom stadgas.

8 §.

Hvarje Directeur vakar hufvudsakeligen deröfver, att Riddarhusets och öfrige Cassors samt dertill hö-

mentsFonders angelägenheter förvaltas i enlighet med denna Instruction, och *det af Kongl. Maj.t i Nåder fastfälde* UtlåningsReglementes föreskrift, samt att i allmänhet hvar och en af *Riddarhusets betjening* fullgör sine åligganden enligt denna Instruction.

Hvarje Directeur skall yttra sig öfver alla de mål, som till öfverläggning förekomma, samt anmäla allt hvad han finner böra fästa Directionens uppmärksamhet i afseende å Stiftelsernas angelägenheter; hans skyldighet är ock, att, då Direction vid något tillfälle skulle lemna honom ett serskildt uppdrag, detsamma antaga och efter bästa vett utföra.

10 §.

Vid Introductioners beviljande iakttager Directionen hvad Kongl. För-

rande TestamentsFondersangelägenheter förvaltas, i enlighet med denna Instruction och UtlåningsReglementets föreskrift, samt att i allmänhet hvar och en af Riddarhusets Tjenstemän och Betjening fullgör sine åligganden enligt denna Instruction.

9 §.

Med iaktagande af Föreskriften i Kongl. Förordningen af den 8

ordningen af den 8 Maji 1775, jemförd med Kongl. Brefvet af den 11 Februarii 1800, stadgar, så att de personer som till Grefvelig, eller Friherrlig värdighet blifva upphöjde samt med Adelskap benådade, böra inom 1:ne år efter utnämnandet hafva sig till Introduction anmält, vid förlust af all vidare rätt dertill, så framt ej Kongl. Maj:t genom serskildt nådig Resolution täckes den förflutne tiden återställa.

Då en slik Introduction begäres, bör in originali uppvisas Konungens Nådiga Diplom, och åligger Direction noga tillse, att icke allenast vederbörliga qvittencer öfver de i Författningarne påbudne Introductionsafgifter, utan ock Skölde brefs afskrift, vapenplåt, samt fullständigt upprättad Biografisk Genealogie öfver alla de till Ätten hörande

Maji 1775, jemförd med Kongl. Brefvet af den 11 Februarii 1800, bör Directionen, vid Iutroductions beviljande tillse, att densamma ej må bifallas för andra, än sådane personer, hvilka inom 1:ne år efter det de blifvit antingen i Adelig, Friherrlig eller Grefvelig värdighet upphöjde, sig till Introduction å Riddarhuset anmält, och de derföre erforderlige præstanda fullgjort, så framt ej Kongl. Maj:t genom serskildt Nådig Resolution täckes försuten tid återställa.

Då en slik Introduction begäres, bör in originali uppvisas Konungens Nådiga Diplom och åligger Direction noga tillse, att icke allenast vederbörliga qvittencer öfver de i Författningarne påbudne Introductionsafgifter, utan och Skölde-

personer, till Directionen varda ingifne innan Introductionslistan utfärdas.

Efter skedd Riksdagskallelse och under påstående Riksdag, må det undantag härifrån äga rum, att Introduction kan beviljas så snart de påbudne afgifter genom behörige qvittencer styrkas vara erlagde, samt vederbörande StatsSecreterares bevis deröfver företes, att namn och vapen äro fastställde, samt Diplomet under renskrifning, dock bör Introductionens kungörande i Tidningarne ej ske förr, än alla ofvanskrifne præstanda äro fullgjorde.

debrefvet i afskrift, vapenplåt, samt fullständigt upprättad Biografisk Genealogie öfver alla de till Ätten hörande personer, till Directionen varda ingifne innan Introductionslistan utfärdas.

Efter skedd Riksdagskallelse och under påstående Riksdag, må det undantag härifrån äga rum, att Introduction kan beviljas, så snart de påbjudne afgifter genom behörige qvittencer styrkes vara erlagde, samt vederbörande StatsSecreterares bevis deröfver företes, att namn och vapen äro fastställde, samt Diplomet under Renskrifning; dock bör Introductions kungörande uti Tidningarne ej ske förr, än alla ofvanskrifne præstanda äro fullgjorde.

11 §.

Af Directions Ledamöter utses, genom frivilligt val eller lottning, inom Direction 2:ne, hvaraf den ene skall hafva specielt inseende och ansvar öfver Räkenskaperne och allt hvad som hörer till Kamererare-Contoiret med der befintelige äldre och sednare Handlingar, allt det Economiska, så ock de till Riddarhusets tomt hörande byggnader, äfven tillsyn å HyresContracternes uppfyllande; hvarjemte han förvarar den ena och Kamereraren den andra af Nycklarne till de med 2:ne Lås försedda Jernbeslagne kistorne, hvari Lånehandlingarne efter derå ordentligen upprättade Förteckningar äro förvarade, tillika med allt annat, som hörer till säkerhet och rättelse för Redogörelseverket

10 §.

Direction utser vid hvarje års början inom sig icke allenast tvenne Ledamöter, hvilka skola hafva inseende öfver räkenskaperne och allt hvad som hörer till Kamererare-Contoiret, samt i följd deraf ett halft år hvardera vårda den ena af Nycklarne till Pantkistan, hvari Lånehandlingarne, enligt derå upprättade Förteckningar, äro förvarade, och under berörde tid, så länge Nyckeln jemte denna befattning innehafves, ansvara för vården af alla handlingar, som i ofvannämnde Kista äro deponerade, samt derföre vid Documenternas uttagande eller inläggande sjelf vara tillstädes, utan ock en Ledamot, hvilken med biträde af Riddarhus-Secreteraren skall hålla noggrann tillsyn öfver

och dess serskildta Fonder. Den andre Directions Ledamoten åligger, att med biträde af RiddarhusSecreteraren och Canzlisterne hålla noggran tillsyn öfver RiddarhusArchivet samt de Genealogiske Tabellerne: hvarutti, uppå dess ansvar, genast bör införas alla de underrättelser, så fort de ankomma, hvilka, enligt utfärdadt påbud från vissa Auctoritéter äro att årligen införvänta; så ock hvad genom allmänna Tidningar i sådan väg kungöres.

12 §.

Sedan Riksdagskallelsen blifvit i Hufvudstadens Kyrkor kungjord, låter Direction i Tidningarne efter vanligheten kungöra och erinra huru Fullmagterne till den blifvande Riksdagen böra, enligt §. i RiddarhusOrd- RiddarhusArchivet, och de Genealogiske Tabellerne, äfvensom en Ledamot, hvilken skall efterse de till Riddarhusets tomt hörande byggnader och alla öfriga Riddarhusets Economica, samt slutligen tvenne Ledamöter hvilkas åtgärder alla vid Riddarhuset uppkommande frågor af Juridisk beskaffenhet tillhörer.

11 §.

Sist en månad före den tid då Lagtima Riksdag infaller och genast efter det kallelsen till Urtima Riksdag blifvit i Hufvud-Stadens Kyrkor uppläst låter Direction i Tidningarne kungöra och erinra huru Full-

ningen inrättas, samt hvad eljest bör iakttagas, om inträdande å Riddarhuset skall vinnas, samt i öfrigt besörja att i den uppropslista som upprättas, varder antecknadt allt hvad som kan föranleda till hinder för en ätt, att få utöfva sin Representationsrätt, äfvensom serskildt sammandrag upprättadt och bilagdt öfver de vid Riddarhuset samlade underrättelser, som kunna förhindra serskildta personer att intaga Säte och Stämma.

magterne till den blifvande Riksdagen böra, enligt 17 §. i RiddarhusOrdningen inrättas, hvad som bör iakttagas om inträde å Riddarhuset skall vinnas, samt i öfrigt besörja, att i den uppropslista som upprättas, varder antecknadt allt hvad som kan föranleda till hinder för en Ätt, att få utöfva sin Representationsrätt, äfvensom att serskildte af Riddarhus - Cancelliet upprättade, och i Hof-Rätterne med de der befintlige anteckningar collationerade sammandrag, öfver de vid Riddarhuset samlade underrättelser, somkunna förhindra serskilde. te Ledamöter af Ridderskapet och Adeln, att intaga Säte och Stämma, varda vid uppropslistan bilagde.

13 §.

Direction får ej i någor

12 §.

Direction får ej för-

måtto mellan Riksdagarne förhöja eller förbättra de enligt fastställd Stat för Riddarhusets Embets- och Tjenstemän anslagne löner, arfvoden och hushyror, ej eller någon ny syssla med eller utan lön tillöka, emedan sådant af Höglofl. Ridderskapets och Adelns eget förordnande beror.

14 §.

Om RiddarhusSecreterareSysslan emellan Riksdagarne blifver ledig, må Direction derom i allmänna Tidningarne kungöra till Sökandes *underrättelse*, och sedan ibland dem genom omröstning till Protocollet utvälja den, Direction anser vara skickligast, samt honom genom Constitutorial i sysslan insätta till nästinfallande Riksdag, då valet underställes Ridderskapets och Adelns *gillande*.

ändra de enligt fastställd Stat för Riddarhusets Embets- och Tjenstemän anslagne löner, arfvoden och hushyror, ej eller någon ny Syssla med eller utan lön tillika, emedan sådant af Höglofl. Ridderskapet och Adelns förordnande ensamt beror.

13 §.

Om RiddarhusSecreterareSysslan emellan Riksdagarne blifver ledig, äger Direction derom genast i allmänna Tidningarne kungöra till sökandes underrättelse, att inom 56 dagar efter ledigheten med sine ansökningar och bifogade betyg inkomma, hvarefter Direction, genom omröstning till Protocollet, utväljer den, som anses vara skickligast, samt honom genom Constitutorial i

Den som till Secreterare antages, må äga tillstånd äfven innehafva sådan publik tjenst inom Stockholm, som icke bland förtroende sysslor räknas, emot förbindelse, att *vid hvarje Riksdags början* inför RiddarhusDirection visa, att han erhållit behörig Permission för hela den förestående Riksdagen, ifrån den Publica tjenstebefattning han innehafver; uragtlåter han det, äge Direction att affordra honom dess afskedsansökning och derefter förklara sysslan ledig, samt i öfrigt förfara efter ofvan anförde föreskrift.

De öfrige Riddarhusets Tjenstemän äger Direction att efter godtfinnande antaga och genom Fullmagt eller ProtocollsUtdrag i sysslorna stadfästa, hvarvid endast iagttages, att så väl RiddarhusSecretesysslan insätter, till näst infallande Riksdag, då valet underställes Ridderskapets och Adelns pröfning och gillande. Den som till Secreterare antages, äger tillstånd innehafva sådan publik tjenst inom Stockholm, som icke bland förtroende sysslor räknas, emot förbindelse, att inom en månad före den tid, då Lagtima Riksdag infaller, och inom 14 dagar efter kungörandet af kallelsen till Urtima Riksdag inför RiddarhusDirection visa, att han, under hela den förestående Riksdagen, erhållit behörig permission ifrån den Publika Tjenstebefattning han innehafver; uraktlåter han denna permission söka, äge Direction att affordra honom hans afskedsansökning, och derefter förklara sysslan ledig.

De öfrige Riddar-

raren som alla öfrige Ordinarie och Extra-Ordinarie Tjenstemän böra vara af Adelig börd, samt att RiddarhusKamereraren bör prestera antagelig borgen för uppbörden, hvarjemte de böra förete sådane Academiske vittnesbörd som fordras till inträde i Rikets HofRätter och Collegier.

husets så Ordinarie som Extra Ordinarie Tjenstemän får Direction efter godtfinnande antaga och de förre genom Fullmakt eller ProtocollsUtdrag i sysslorne stadfästa, hvarvid endast iakttages, att så väl Riddarhus-Secreteraren som alla öfrige Ordinarie och Extra Ordinarie Tjenstemän, böra vara af Adelig börd, och kunna förete sådane Academiska vittnesbörd som fordras till inträde i Rikets HofRätter och Collegier, hvarjemte Riddarhus Kamereraren bör præstera antagelig borgen för uppbörden.

15 §.

Om någon af Tjenstemännen inom Riddarhuset, *efter en tjenstetid af* 20 *à* 30 *år* ifrån sysslan begär afsked eller med döden afgår, och i händelse han

14 §.

Om någon af de inom Riddarhuset på Ordinarie Stat uppförde Tjenstemän, efter en sammanräknad tjenstetid af 20 à 30 år, ifrån sysslan begär afsked, eller

han varit gift, efterlämnar Enka eller Baru uti mindre tillräckelige vilkor, samt den afskedstagande eller efterlefvande hos Directionen söker någon ärlig Pension, äger Directionen rättighet, till följe af Ridderskapets och Adelns beslut af den 23 Januarii 1779 att i likhet med hvad för afskedstagande Embetsmän på Kronans Stat bestås, samt med afseende på förekommande omständigheter, sådane pensioner bevilja som till en tredjedel eller hälften svara mot det belopp den afgåendes lön på Riddarhusets Stat utgjort; dock likväl med iakttagande af, att ej större antal än två sådane pensionairer måga, under en och samma tid, antagas, på det Cassan härigenom ej måtte åeller med döden afgår, samt i sednare händelsen varit gift och efterlemnat Enka eller Barn uti mindre tillräckelige vilkor, och den afskedstagande eller efterlefvande hos Directionen söker pension, äger Directionen rättighet till följe af Ridderskapets och Adelns beslut af den 23 Januarii 1779, att i likhet med hvad för afskedstagande Embetsmän på Kronans Stat bestås, samt med afseende på förekommande omständigheter, sådane pensioner bevilja, som till en tredjedel eller hälften, svara mot det belopp den afgåendes Lön på Riddarhusets Stat utgjort; dock likväl, med iakttagande af, att ej större antal än två högst tre sådane Pensionairer, måga under en

dragas allt för känbara utgifter.

och samma tid antagas, på det Cassan härigenom ej måtte ådragas alltför känbara utgifter.

16 §.

Ej må någon Ledamot af Riddarhus-Direction eller någon af Riddarhusets Tjenstemän och Betjening Lån af RiddarhusCassan eller dertill hörande fonder erhålla, *eller i egenskap af Ombud eller Fullmägtig dervid biträda andra; ej eller å Låntagares vägnar penningar emottaga och qvittera. Dem dock obetagit att meddela underrättelser om de vilkor som för Låns erhållande enligt UtlåningsReglementet fordras.*

15 §.

Ej må någon Ledamot af Riddarhus-Direction eller någon af Riddarhusets Tjenstemän och Betjening, Lån af RiddarhusCassan eller dertill hörande Fonder erhålla.

II. Artikeln.

Directions ArbetsOrdning.

1 §.

Direction sammanträder, så ofta Ordföranden, i anledning af förefallande göromål, det bestämmer. Dessutom bör en eller tvenne gånger i veckan efter Posternas ankomst, åtminstone en eller tvenne Directeurer sig infinna, hvarom Ledamöterne sig emellan öfverenskomma, för att i närvaro af Secreteraren och Kamereraren öppna ankommande Bref, inkomne mål som fordra skyndsam åtgärd till utlåtande utställa, samt till Kamereraren aflemna för att i Banken låta insätta de medel som insändas.

II. Artikeln.

Directions Arbets-Ordning.

1 §.

Direction sammanträder så ofta Ordföranden, i anledning af förefallande göromål, det bestämmer. Dessutom bör en eller tvenne gånger i veckan efter Posternas ankomst åtminstone en eller tvenne Directeurer, sig infinna, hvarom Ledamöterne sig emellan öfverenskomma, för att i närvaro af Secreteraren och Kamereraren öppna och till dem aflämna ankommande Bref, att i Diarium införas, besörja de mål som fordra skyndsam åtgärd, och influtne medel Kamereraren tillställa, för att i Banken låta insätta.

2 §.

Vid alla sammanträden föres *ordenteligt Protocoll* öfver de ämnen som i Directionen förehafvas. Protocollet justeras vid nästa sammanträde. Utgående *Expeditioner böra vara i enlighet med Protocollet* och kunna serskildt justeras om skyndsamheten det fordrar. Dessa Protocoller registreras och inbindas sedan för året.

Vid utlåtandens afgifvande, så väl till Kongl. Maj:t som Ridderskapet och Adeln, äger den eller de Ledamöter, som ej förenat sig med pluralitetens mening, att låta sin serskildta tanka åtfölja, om han det åstundar, och nämnes derom i sjelfva utlåtandet.

Ett serskildt Diarium eller Dagbok bör finnas öfver alla mål

2 §.

Vid alla sammanträden föres, öfver de ämnen som i Directionen förehafvas, Protocoll, hvilket justeras vid nästa sammanträde. Utgående Expeditioner kunna serskildt justeras om skyndsamheten det fordrar. Dessa Protocoller med bilagor registreras och inbindas för hvarje år.

Vid Utlåtandens afgifvande, så väl till Kongl. Maj:t som Ridderskapet och Adeln, äger den Ledamot, som ej förenat sig med pluralitetens mening, att låta sitt serskilda yttrande åtfölja.

Diarium bör af RiddarhusSecreteraren föras öfver alla mål som inkomma, samt ankomstdagen och Actens OrdningsNummer så väl i Diarium som å Acten tecknas, hvar-

som inkomma och till Expedition befordras, samt af RiddarhusSecreteraren deruti införas, sedan ankomstdagen samt Actens OrdningsNummer blifvit å den samma åtecknade.

Sedan målen äro af Riddarhus-Secreteraren emottagne att i Diarium införas, bör han dem i nästa sammankomst ovilkorligen föredraga, då de efter sin serskildta beskaffenhet remitteras till vederbörandes åtgärd, för att afgifva dess utlåtande till framdeles föredragande, ifall sådant icke genast kunnat verkställas enligt 1 §. 3 Mom.

Till alla Räkningar och böcker som skola föras, äfvensom för Capitations-redogörelserne samt Consistoriernes, Regementernes och Domstolarnes uppgifter efter målen af RiddarhusSecreteraren i Directionens nästa sammankomst ovilkorligen föredragas, för att dervid erhålla den åtgärd som vederbör.

Till alla Räkningar och Böcker som skola föras, äfvensom för Capitations-redogörelserne samt Consistoriernes och Regements-Chefernes uppgifter, meddelar Directionen de för ändamålet lämpeligaste formulairer.

meddelar Directionen de för ändamålet lämpeligaste formulairer.

3 §.

Vid början af hvarje år, låter Directionen genom vederbörande RiddarhusCancellie eller Contor upprätta förteckningar in dupplo, dels öfver de till Genealogiska samlingarne hörande underrättelser, som till följe af Kongl. Maj:ts Nådiga förordnande den 31 Augusti 1762, Directionen årligen har att införvänta, från Herrar Landshöfdingar, RegementsChefs och Consistorier, dels öfver de Auctoriteter, hvarifrån Capitationsafgifter och medel till Direction böra ingå, och dels öfver de räntor som på bestämda tider skola för utlånte Capital inflyta; kommandes det ena Exemplaret af dessa Förteckningar att

3 §.

Vid början af hvarje år låter Directionen, genom vederbörande RiddarhusCancellie eller Contor, upprätta Förteckningar in dupplo, dels öfver de till Genealogiska Samlingarne hörande underrättelser, som till följe af Kongl. Maj:ts Nådiga Förordnande den 31 Augusti 1762, Directionen årligen har att införvänta, från Herrar Landshöfdingar, RegementsChefs och Consistorierne, dels öfver de Auctoriteter, hvarifrån Capitationsafgifter och medel till Direction böra ingå, och dels öfver de räntor som på bestämda tider skola för utlånte Capital, inflyta; kommandes det ena exemplaret af dessa Förteck-

alltid qvarligga på Directions Sessionsbord, så att derå må kunna göras anteckningar i den mohn handlingar och medel inkomma, och det andra förvaras hos Secreteraren och Kamereraren, som hvar och en för sin detaille inom årets slut hos Direction anmäler hvad härutinnan kan vara underlåtit, på det Direction må vara i tillfälle utfärda påminnelse om fullgörandet.

4 §.

När större eller mindre reparationer å Riddarhuset och dess område skola oumgängeligen företagas, låter Direction genom erfarne Byggmästare och Handtverkare upprätta behörige kostnadsförslag, som vid Directions sammanträde granskas; men skulle serdeles betydliga re-

ningar att alltid qvarblifva på Directions Sessionsbord; så att derå må kunna göras anteckningar i den mohn Handlingar och medel inkomma, och det andra förvaras hos Secreteraren och Kamereraren, som hvar och en, för sin del, inom årets slut, hos Direction anmäler hvad härutinnan kan vara underlåtit, på det Directionen må vara i tillfälle utfärda påminnelse om fullgörandet.

4 §.

När större eller mindre reparationer å Riddarhuset och dertill hörande byggnader skola företagas, låter Direction genom erfarne Byggmästare och Handtverkare upprätta kostnadförslag, som vid Directions sammanträde granskas; och skulle serdeles betydliga reparationer å

parationer å Riddarhuset vara nödige, bör arbetet i Tidningarne kungöras och på Auction vid utsatt tid utbjudas mot borgen för fullgörandet af den, som stadnar för minsta budet; varandes Direction skyldig, att undvika alla extra utgifter som icke äro till Riddarhusets nödtorf oumgängelige, och ej eller ingå i kostnader vid allmänna fröjdebetygelser i Hufvudstaden, efter Riddarhuset är, sedan dess uppförande, ansedt som en Locus publicus, och på sådan grund fritaget från utgifter af denna egenskap. Likväl äger Direction att härvid göra undantag, vid de tillfällen, då till firande af märkvärdiga händelser, andra Publika hus och byggnader här i Staden eclaireras, med fästadt noga afseende på

Riddarhuset vara nödige, bör arbetet i Tidningarne kungöras och på Auction vid utsatt tid utbjudas, mot borgen för fullgörandet af den, som stadnar för minsta budet; varandes Direction skyldig att undvika alla extra utgifter, som icke äro till Riddarhusets nödtorft oumgängelige, och ej eller ingå i kostnader vid allmänna fröjdebetygelser i hufvudstaden, efter Riddarhuset är, sedan dess uppförande, ansedt som en Locus Publicus, och på sådan grund fritaget från utgifter af denna egenskap. Likväl äger Direction, att härvid göra undantag, vid de tillfällen, då till firande af märkvärdiga händelser, andra Publica hus och Byggnader i staden eclaireras, med fästadt noga afseende på all

all möjlig besparing i kostnaderne.

Hvarken RiddarhusSalen eller något inom Riddarhuset varande rum *upplåtes hädanefter till begagnande af något Sällskap eller Comitté*, utom för FrimurareBarnhuset, som genom dess Direction, erhållit Ridderskapets och Adelns tillåtelse, att årligen å Långfredagen i RiddarhusSalen låta uppföra Concert, emot vilkor att ersätta allt hvad som derigenom kan komma att förfaras. Likväl må det ankomma på Directionens pröfning, att vid något serskildt tillfälle göra undantag från detta allmänna stadgande.

5 §.

Då contante penningar till Direction insändas, med Reversal

möjlig besparing i kostnaden.

Hvarken RiddarhusSalen eller något inom Riddarhuset varande rum, upplåtes hädanefter till begagnande af något Sällskap eller Comitté eller till Concerters uppförande, utom för FrimurareBarnhuset, hvars Direction erhållit Ridperskapets och Adelns tillåtelse att årligen å Långfredagen i RiddarhusSalen låta uppföra Concert, emot vilkor, att ersätta allt hvad som derigenom kan komma att skadas. Likväl må det ankomma på Directions pröfning, att vid något serskildt tillfälle göra undantag från detta allmänna stadgande.

5 §.

Då contante penningar till Direction insändas med Reversal

in dupplo och Sedelförteckning, bör, å det qvarblifvande Reversalet, ankomstdagen, jemte målets ordningsnummer antecknas. Den som insändt medlen bör i svar undfå från Direction qvitto derföre å ena Reversalet underskrifvit af 2:ne Directeurer med Kamererarens contrasignation.

En särskildt medelsanteckningsbok bör finnas, hvaruti en af Directeurerne å ena sidan införer alla de medel som till Directionen inkommit och till Kamereraren aflemnar, för att i Banken insättas och å den andra inskrifvas Bancoattestens datum och nummer; hvarefter attesten till Kamereraren återlemnas.

De medel som till Kamereraren directe inflyta dels för upplupne

in dupplo, och Sedelförteckning, bör å det qvarblifvande Reversalet ankomstdagen jemte målets ordningsnummer antecknas. Å det andra, som återsändes, tecknas qvitto, underskrifvit af 2:ne Directeurer samt af Kamereraren contrasigneradt.

En serskildt bok bör finnas, hvaruti en af Directeurerne antecknar å ena sidan, alla de extra medel som till Directionen insändas, och till Kamereraren aflämnas, för att i Banken insättas, och å den andra inskrifvas BancoAttestens datum och nummer, hvarefter Attesten till Kamereraren återlemnas.

De medel som till Kamereraren directe aflemnas, dels för upplupne räntor hvilka på sätt uti 9 §. uti Låne-Reglementet föreskrifves, böra af Låntagarne

räntor hvilka egenteligen, på sätt uti 9 §. i LåneReglementet föreskrifves, böra af Låntagarne sjelfve insättas i Banken, dels för andra uppbörder, äger Kamereraren, att derstädes genast insätta för den räkning, Cassan der låterföra, samt BankoAttesten inför Directionen uppvisa. Trycktaoch numererade samt med Riddarhusets sigill försedde qvittencer för sålunda influtne medel, eller aflämnade Bancoattester äger Kamereraren till vederbörande aflämna. Dessa qvittencer, hvilka nummereras i en nummerföljd för hela året, emottagas af Kamereraren 25 stycken i sender inför Directionen, sedan de derstädes blifvit numererade.

Vid den första Session i hvarje månad äger Kamereraren redovisa de emottagne sjelfve insättas i Banken, dels för andra afgifter, äger Kamereraren att genast insätta för den räkning Cassan i Banken låter föra, samt BancoAttesten inför Directionen uppvisa.

Alla qvittencer på till Cassor eller Fonder under RiddarhusDirectionens förvaltning ställde, af enskildte inbetalde medel, utfärdas och underteknas af Kamereraren samt annoteras af Secreteraren, som med sin underskrift bestyrker samma annotation. Skolande Secreteraren öfver sådane utgifne qvittencer, hvilka böra vara numererade, föra särskildt anteckning, hvilken vid hvarje Directions sammankomst uppvisas, för att i ofvan omförmäldte bok införas; kommandes till följe häraf, inga andra af Kamereraren utgifne

och utgifne qvittencerne uti en serskildt dertill inrättad Bok, hvaruti den äldste närvarande Ledamoten påtecknar ouppvist N:o datum.

qvittencer att för gällande anses.

6 §.

Så snart Kamereraren emottagit penningar och dem i Banken insatt, införas de i den Räkning med Vexel-Banken, som af honom föres efter meddeladt formulair, på det sätt att RiddarhusCassan bibehåller sin serskildta räkning under namn af Riddarhusets Räkning N:o 1.

Adeliga CadettesskoleFonden, Vennerstjernska Fonden, samt alla öfriga TestamentsFonder, få en BancoRäkning under namn af Riddarhusets TestamentsFonder N:o 2, samt CapitationsRäkningen under namn af

6 §.

Så snart Kamereraren emottagit penningar och dem i Banken insatt, införas de i den räkning med Vexel-Banken som af honom föres efter meddeladt formulair, på det sätt att RiddarhusCassan bibehåller sin särskildta räkning under namn af Riddarhusets Räkning N:o 1.

Alla TestamentsFonder, med undantag af den Wennerstjernska få en BancoRäkning under namn af Riddarhusets TestamentsFonder N:o 2, Capitations-Räkningen under namn af Riddarhusets Räkning N:o 3; hvarjemte

Riddarhusets Räkning N:o 3; hvarjemte en serskildt Räkning föres i Banken gemensamt för Wadstena Adeliga JungfruStifts Cassa och derunder lydande Fonder, utom Grefveliga Schefferska Stiftningen, som lika som hittills bibehåller sin egen serskildta BancoRäkning.

Kamereraren förer likväl en med serskildta columner inrättad räkning för de olika Fonderne och derunder hörande Verk och personer, med hvilka räkning anses nödig.

Å alla utbetalningar som skola ske, ehvad de grunda sig å de fastställde Staterne eller beviljade Räkningar, bör Kamereraren först uppsätta anordning, som af Directionen underskrifven, stadnar jemte de qvitterade Räkningarne till verserskildte räkningar föras i Banken för Adeliga CadetteSkoleFonden med dertill hörande Wennerstjernske GåfvoFonden, för Wadstena Adeliga JungfruStiftsCassan med derunder lydande Fonder samt sluteligen för Grefliga Schefferska Stiftningen.

Kamereraren förer likväl för Riddarhusets räkning N:o 2, en med serskildta columner inrättad räkning för de olika Fonderne och de personer, med hvilka räkning anses nödig.

Å alla utbetalningar, som skola ske, ehvad de grunda sig å de fastställde Staterne eller godkände Räkningar, bör Kamereraren först uppsätta anordning, som af Directionen underskrifven bi ägges, jemte de qvitterade räkningarne till verification vid Hufvudboken.

fications vid Hufvudboken.

Desſa anordningar få ej upprättas på andra än de å Stat och enligt Contracter utgående poſter, ſå vida ej Räkningarne ſom ſkola betalas, äro från Directionens Protocoll påteknade, att Directionen deſamma godkänt till betalning, och till huru ſtort belopp. Således skola först alla Räkningar uppvisas för Directionen och böra vara påskrifne af någon Directeur att arbetet eller betingandet är fullgodt eller fullgjordt samt nödvändigt och sluteligen i händelse upphandlingar äro i fråga, och lefvereringen af vederbörande bestyrkt, hvarefter den tillkomne persedlen bör inför Direction uti Inventarium uppföras.

Sedan desse anordningar blifvit utfärdade ske utbetalningarne genom assignationer på Banken, hvilka af Kamereraren upprättas och af minst 2:ne Directeurer undertecknas samt förses med Riddarhus - Secreterarens och RiddarhusKamererarens contrasignation. Dessa Assignationer nummereras och antecknas i en dertill inrättad Cassabok samt af Kamereraren afföras i dess VexelBancoräk-

Således skola först alla Räkningar uppvisas för Direction och vara påskrifne af någon Directeur, att arbetet eller betingandet är fullgjordt och fullgodt, och sluteligen, i händelse upphandlingar af inventarier äro i fråga, och lefvereringen af vederbörande bestyrkt, bör den tillkomne persedlen uti Inventarium uppföras.

Sedan dessa anordningar blifvit utfärdade, ske utbetalningarne genom assignationer på Banken, hvilka af Kamereraren upprättas och af minst 2:ne Directeurer undertecknas samt förses med Riddarhus - Secreterarens och RiddarhusKamererarens contrasignation. Dessa Assignationer nummereras och antecknas i en dertill inrättad Cassabok samt af Kamereraren afföras i dess VexelBancoräk-

nom Assignationer på Banken, hvilka af Kamereraren upprättas och af minst 2:ne Directeurer undertecknas samt förses med RiddarhusSecreterarens och Riddarhus - Kamererarens contrasignation.

Desse Assignationer nummereras och antecknas i en dertill inrättad Utgiftsmedelbok, samt af Kamereraren afföras i dess VexelBancoRäkning under den dag de emot behörigt qvitto uttagas.

Till förekommande af allt för vidlyftig assignering på Banken, må det vara Directionen öppet att till Kamererarens Cassa, om det så nödigt pröfvas, assignera 2 à 300 R:dr, till bestridande af de mindre och dageligen förefallande smärre anordningarne.

Desse medel redoning under den dag de emot behörigt qvitto uttagas.

Till förekommande af allt för vidlyftig assignering på Banken, må det vara Directionen öppet att till Kamererarens Cassa, om det så nödigt pröfvas, assignera 2 à 300 R:dr till bestridande af de mindre och dageligen förefallande smärre anordningarne. Desse medel redovisas af Kamereraren vid första Sessionen i hvarje månad.

visas af Kamereraren vid första Sessionen, i hvarje månad, *äfvensom det åligger Kamereraren att vid samma tillfälle uppgifva hvilka af de till honom utlemnade Assignationer kunna vara outtagne och hos honom qvarligga.*

7 §.

Inkommande redogörelser öfverlemnas till Kamererarens handläggning, efter de föreskrifter, som Direction vid hvarje fall pröfvar nödige, samt sedan de uti Protocollet blifvit intagne och Direction föredragne.

8 §.

Utlåtanden å Låneansökningar böra inom åtta dagar till föredragning inför Direction vara till Secreteraren återlemnade; och finner Direction då, att

7 §.

Inkommande redogörelser öfverlemnas till Kammererarens handläggning, efter de föreskrifter, som Direction vid hvarje fall pröfvar nödige, sedan de blifvit Direction föredragne och uti Protocollet antecknade.

8 §.

Ansökning om Lån utur någon af de under Directionens vård ställde Cassor och Fonder, ingifves till Secreteraren, hvilken sedan ansökningen blifvit

i Di-

så väl behörig säkerhet, enligt LåneReglementet är ställd, som ock att det sökte Lånet ej öfverstiger hvad på Panten utlånas får, samt att tillgång, för Lånets utassignerande då är eller snart kan blifva, så skall detlån som beviljas, i förra fallet genast anordnas och i det sednare lemnas Sökanden, i mohn af Cassans tillgångar, hvarom allt han erhåller Protocollsutdrag, enligt hvad i LåneReglementet stadgas.

Enär tillgången medgifver att medel kunna, mot stadgad ränta utlånas, från de under Directionens inseende ställde Cassor och Fonder, bör Directionen iakttaga, att det sker i den ordning och efter den föreskrift som stadgadt är i det utfärdade LåneReglementet: ankom-

i Diarium antecknad, samt jemte bilagor öfverlemnad till Kamererarens och Fiscalens åtgärder, har, att sedan desse Tjenstemäns utlåtanden inkommit, alltsammans hos Directionen vid dess nästa sammankomst föredraga.

Utlåtanden å Låneansökningar böra inom åtta dagar till föredragning inför Direction vara till Secreteraren återlemnade; och finner Direction då, att så väl behörig säkerhet enligt LåneReglementet är ställd, som ock att det sökte lånet ej öfverstiger hvad på Panten utlånas får, samt att tillgång för Lånets utassignerande då är, eller snart kan blifva, så skall det lån som beviljas i förra fallet genast anordnas och i det sednare lemnas Sö-

mandes på Kamererarens ansvar med dess borgen om nödige uppgifter, försummas och på Fiscalens ansvar om den laglige åtgärd uteblifver, honom tillhörer att utföra.

kanden i mohn af Cassans tillgångar.

Enär tillgången medgifver, att medel kunna, mot stadgad ränta utlånas, från de under Directionens inseende ställde Cassor och Fonder, bör Directionen iakttaga, att det sker i den ordning och efter den föreskrift som stadgadt är i det utfärdade LåneReglementet: ankommandes på Kamererarens ansvar, om någon af i detta Reglemente påbudne uppgifter saknas, och på Fiscalens, om den lagliga åtgärd uteblifver, honom tillhörer att verkställa.

9 §.

Alla Skuldsedlar å hvarje Cassa eller TestamentsFond skola nummereras efter *sin ålder*.

Äro Cassorne i behof af sine penningar, bör

9 §.

Alla SkuldSedlar till hvarje Cassa eller TestamentsFond, skola nummereras efter den ordning i hvilken de blifvit beviljade, och penningar, derå utgif-

af de lån som anses lika säkra och för hvilka Räntorne blifvit lika ordenteligt inbetalte, det äldsta efter nummer, till en del eller helt och hållit först infordras, efter iakttagen förbehållen uppsägningstid.

10 §.

De yttranden och utlåtanden hvilka af Tjenstemännen, dels enligt pligt, dels i följd af anfordran inför Directionen afgifvas, skola i Protocollet intagas, om de äro muntelige eller åberopade bifogas om de äro skriftelige.

11 §.

Directionen föranstaltar, det Riddarhus-Canzliet alla Söcknedagar i veckan samt Kamererare - Contoiret

ne. Äro Cassorne i behof af sine penningar, bör af de Lån som anses lika säkra och för hvilka Räntorne blifvit lika ordentligt inbetalte, det äldsta efter nummer, till en del, eller helt och hållet först infordras efter iakttagen förbehållen uppsägningstid.

10 §.

De yttranden och utlåtanden hvilka af Tjenstemännen inför Directionen afgifvas, skola i Protocollet intagas, om de äro muntelige, eller åberopade bifogas, om de äro skriftelige.

11 §.

Directionen föranstaltar det Riddarhus-Cancelliet alla Söcknedagar i veckan samt Kamererare - Contoiret

2:ne eller 3:ne dagar i veckan finnas öppne och tillgänglige på viss utsatt och anslagen tid, för att emottaga Reqvisitioner om de underrättelser samt upplysningar, som sökas och åstundas för att med Directionens bifall och tillåtelse meddelas.

2:ne à 3:ne dagar i veckan finnas öppne och tillgängelige på viss utsatt och anslagen tid, för dem, hvilka der behöfva söka upplysningar eller underrättelser, eller ock inbetala penningar, eller eljest kunna hafva med Riddarhuset att skaffa.

12 §.

Directionen åligger sedan Riksdagskallelse är kungjord, ifrån Hof-Rätterne införskaffa vederbörligen styrkte Förteckningar på dem af Ridderskapets och Adelns medlemmar, hvilka sedan sista Riksdag blifvit ställde under Förmynderskap eller gjort Concurs och ej ifrån Creditorers kraf ännu blifvit frikände eller underrättelse att någon sådan icke finnes, derest den ej förut till Directionen ingått.

13 §.

Pensioner, Stipendier, m, m. böra på det sätt Testamenten och serskilte Författningar, som för en del Stiftningar kunna ligga till grund, efter ordalydelsen utdelas; samt böra ansökningarne derom af Directionen noga granskas, att de enligt föreskift äro med nödige betyg och Allegater försedde.

12 §.

Pensioner, Stipendier, m. m. böra enligt föreskrifterne, utdelas, samt noga efterses, att Ansökningarne äro med nödige betyg och Allegater försedde.

14 §.

Sedan Kamereraren uti Maj månad aflemnat calcul för den Pensions utdelning, som från StiftsCassan kommer att äga rum i *November* månad, bestämmer Direction antalet af Pensionairer för löpande året; vid samma tillfälle aflemnar Kamereraren uppgift på alla de Pensionairer, som då ännu ej anmält sig till erhåll-

13 §.

Sedan Kamereraren uti Maj månad aflämnat calcul för den Pensions utdelning, som från StiftsCassan kommer att äga rum i December månad, bestämmer Directionen antalet af Pensionairer för löpande året; vid samma tillfälle aflemnar Kamereraren uppgift på alla de Pensionairer som då ännu ej anmält sig till erhållande af

lande af Pension för det förflutna året, då Directionen äger, att, genom annonce i Tidningarne, förelägga de uteblifne, att inom den 1 Maj det påföljande året sig anmäla till utbekommande af pension, vid förlust af all vidare rättighet dertill.

Uti början af December månad aflemnar Kamereraren förteckning på alla de Pensionairer af Stifts-Cassan som insändt behörigt Prästebetyg att de lefva ogifte då Directionen för dem anordnar Pensionsbeloppet; en dylik Förteckning och anordning inlämnas och verkställes uti slutet af December månad för dem som sedan första anordningen insändt Prästebetyger; för alla andra anordnas Pensionsutdelningen i mohn af inkomne Prästbetyg endast i sista qvartals-

Pension för det förflutna året, då Directionen äger att genom annonce i Tidningarne förelägga de uteblifne, att inom den 1 Maj det påföljande året sig anmäla, till utbekommande af Pension, vid förlust af all vidare rättighet dertill.

Vid början af December månad hvarje år, upprättar Kamereraren Förteckning å alla de StiftsFröknar, som äro berättigade att för det löpande året Pension åtnjuta; hvarefter samma förteckning af Directionen granskas, jemte de inkomne Prästbetyg och beloppet af de Pensioner som skola utbetalas anordnas.

Vid Directionens första sammanträde uti Januarii månad det påföljande året, anmäler Kamereraren hvilka StiftsFröknar då ännu

månaden. *Den 1 i hvarje Qvartals sista månad anordnas Lönerne, Tjenstemännens Pensioner m. m.*

icke vederbörligen anmält sig till Pensions utbekommande, och Directionen förordnar i anledning deraf huruvida och till hvad del penningarne böra uti Banken insättas, för att ej annorledes än efter Directionens förnyade pröfning af Pensionairens behörighet till Pensions utfående, utassigneras.

14 §.

Vid början af hvarje qvartals sista månad anordnas så väl för Riddarhuset som för StiftsCassan, Directeurernes Honorarier, Tjenstemännens löner, Pensioner m. m.

15 §.

Directionen utser vid *slutet af Februarii månad* en Directeur, som äger att noggrant revidera de vid denna tid aflämnade Hufvud-

15 §.

Directionen utser vid början af Martii månad en af dess Ledamöter, som äger att revidera de vid denna tid aflämnade Hufvud-

vudböckerne samt huruvida:

1:o Debitering och Creditering,

2:o Verificering enligt Instruction,

3:o Räntebetalning,

4:o Inteckningsförnyelserne äro rigtige och behörigen fullgjorde; hvarefter Cassorne af honom och dem som hafva Cassanycklarne jemte RiddarhusFiscalen inventeras, då efter slutad Revision, skriftelig berättelse aflämnas öfver förhållandet, jemte Förslag till förbättringar som kunna finnas nödige, att antingen af Direction genast antagas, eller i blifvande RiksdagsBerättelsen intagas.

Efter hvad Revisionens berättelse föranleder sker Remiss till

Böcker samt efterse, det Inteckningsförnyelserne äro rigtigt och behörigen fullgjorde; hvarefter Cassorne af honom och dem som hafva Cassanycklarne, jemte RiddarhusFiscalen, inventeras. Då revision slutad är, aflämnas skriftelig berättelse öfver förhållandet, jemte förslag till de förbättringar, som kunna finnas nödige, att antingen af Direction genast antagas, eller i blifvande RiksdagsBerättelsen för Ridderskapet och Adeln anmälas. Efter hvad Revisionens berättelse föranleder, sker Remiss till vederbörandes utlåtande, och sedan det samma inkommit, beslutar Direction huruvida decharge må meddelas, då den reviderande Directeuren sådant i Hufvudböckerna påtecknar med åberopan-

vederbörandes utlåtande, och sedan detsamma inkommit besluter Direction, huruvida decharge må meddelas, då den reviderande Directeuren sådant i HufvudBöckerna påtecknar med åberopande af nyssnämnde Berättelse.

de af nyssnämnde Berättelse.

16 §.

Directionen låter årligen den 2 Maj, om ej Helgedag inträffar, öppna StiftsMatrikeln till lottning och inskrifning enligt serskildt derom utkomne Författningar.

16 §.

Direction låter årligen den 2 Maj, men om då Helgedag inträffar, näst derpå följande Söcknedag, öppna StiftsMatrikeln till lottning och inskrifning enligt serskildt derom utkomne Författningar.

17 §.

De förändringar, tillägg och förbättringar i denna Instruction, som under utöfvandet skulle finnas nödige, böra af Direction i

17 §.

De förändringar, tillägg och förbättringar i denna Instruction, som under utöfvandet skulle finnas nödige, böra af Direction, i

RiksdagsBerättelsen intagas, för att innan slutet af påstående Riksdag blifva deruti iakttagne, *och ehuru Ridderſkapet och Adeln, i följd af en inhämtad längre erfarenhet anſer här giſne föreſkrifter i allo vara lämpelige*, skall det dock vara Direction, som äger Ridderskapets och Adelns hela förtroende, tillåtit, att vid möjeligen sig företeende serdeles tillfällen, då här antingen ingenting finnes föreskrifvit, eller ock icke lämnas nog tydelig anvisning, efter bästa vett, taga sitt beslut, hvilket dock med alla motiver omständeligen intages i Directionens Protocoll.

den till Ridderskapet och Adeln inlemnande Riksdags-Berättelsen, föreslås. För öfrigt skall det dock vara Direction, som äger Ridderskapets och Adelns hela förtroende, tillåtit, att vid möjeligen sig företeende särdeles tillfällen, enär antingen uti Instruction ingenting finnes föreskrifvit, eller den icke lämnar nog tydelig anvisning, efter bästa öfvertygelse taga sitt beslut, då likväl alla de skäl, hvarå Direction sitt beslut grundadt, böra omständeligen uti Protocollet intagas.

III. Artikeln.

Riddarhusets Tjenstemän samt deras skyldigheter

1 §.

Tjenstemännen *och Betjeningen* äro: Riddarhus - Secreteraren, RiddarhusKamereraren, som äfven är Kamererare för Stiftsärenderne, RiddarhusFiscalen, som äfven är Ombudsman vid Stiftsärenderne; förste Cancellisten och andre Cancellisten.

RiddarhusSecreteraren.

2 §.

RiddarhusSecreteraren är enligt 14 §. af Instruction förbunden den samma noggrant uppfylla. Han äger ej under Riksdagarne utöfva sin Representationsrätt på Riddarhu-

III. Artikeln.

Riddarhusets Tjenstemän samt deras skyldigheter.

1 §.

Ordinarie Tjenstemännen äro: RiddarhusSecreteraren, Riddarhus - Kamereraren, som äfven är Kamererare för Stiftsärenderne, RiddarhusFiscalen, som äfven är Ombudsman vid Stiftsärenderne; förste Cancellisten och andre Cancellisten.

RiddarhusSecreteraren.

set, honom dock obetagit, att vid förefallande tillfällen, efter hos Landtmarskalken gjord anmälan afgifva de upplysningar han kan finna nödige; åliggandes honom tillika, att då upplysningar af honom äskas, de samma aflämna, sedan han först af Landtmarskalken blifvit uppropad.

3 §.

RiddarhusSecreteraren bibehåller de rum i Riddarhuset som af ålder varit honom tillslagne, och vid tillträdet honom genom syn tillefvereras, samt vid afflyttning lika beskaffade återlemnas.

4 §.

RiddarhusSecreteraren åligger, att vid Riksdagar föra Protocollet uti Höglofl. Ridderskapets och Adelns Plena och är så väl för

2 §.

RiddarhusSecreteraren åligger, att vid Riksdagar föra Protocollet i Höglofl. Ridderskapets och Adelns Plena, och är för sine

detta som för sine öfrige göromål i tjensten under varande Riksdag, Ridderskapet och Adeln allena ansvarig. Honom tillkommer äfven noga upptaga hvad han hörer under sammankomsterne talas, förelöpa och beslutas, samt att icke låta uti Protocollerne inflyta något, som han icke sett, hört, eller annorlunda än han det fattat, ställande sig dervid till efterrättelse hvad 39 §. RiddarhusOrdningen vidare stadgar.

RiddarhusSecreteraren är ej tillåtit, att för någon visa ojusteradt Protocoll eller mundteligt yttrande; likväl åligger honom, äfven före justeringen, att hemma hos sig för den Ledamot, som det åstundar, uppläsa dess anförande och vare en Ledamot obetagit att vid sättet huru dess Riksdagsgöromål, Ridderskapet och Adeln allena ansvarig. Honom tillkommer att noga upptaga hvad han hörer under sammankomsterne talas, förelöpa och beslutas, samt att icke uti Protocollet införa något, som han icke sedt, hört, eller annorlunda än han det fattat: ställande sig till efterrättelse hvad 39 §. RiddarhusOrdningen vidare härom stadgar.

RiddarhusSecreteraren är ej tillåtit, att för någon annan än Landtmarskalken eller de som i ämnet talat, visa ett ojusteradt Protocoll; åliggandes honom äfven att före justeringen, å Riddarhuset, för den Ledamot som det åstundar uppläsa dess anförande: och vare en Ledamot obetagit, att vid sättet huru dess tankar blifvit till Proto-

tankar blifvit till Protocollet fattade, meddela RiddarhusSecreteraren sina anmärkningar; denne sistnämnde må dock ej derpå göra något vidare afseende än som kan stå tillsammans med hvad i 1:sta Momentet stadgas.

Vill någon Ledamot skrifteligen inlämna hvad han munteligen anfört, kan det ej vägras; men RiddarhusSecreteraren åligger i sådan fall, ett slikt anförande, sjelfkrafd vid Protocollsjusteringen anmäla och uppläsa.

5 §.

RiddarhusSecreteraren kan ej vägra någon Ledamot underrättelse ur PleniProtocollerne för de förflutne Riksdagarne, äfvensom ur justerade Protocoller för den

collet fattade, meddela RiddarhusSecreteraren sina anmärkningar; denne sistnämnde må dock ej derpå göra något vidare afseende, än som kan stå tillsammans med hvad i 1:sta Momentet stadgas.

Vill någon Ledamot skrifteligen inlämna hvad han munteligen anfört, kan det ej vägras; men RiddarhusSecreteraren åligger i sådant fall, ett slikt anförande sjelfkrafd vid Protocollsjusteringen anmäla och uppläsa.

3 §.

RiddarhusSecreteraren kan ej vägra någon Ledamot underrättelse ur PleniProtocollerne, för de förflutne Riksdagar, äfvensom ur justerade Protocoller för den påstå-

påstående, ej eller förneka någon Ledamot att taga afskrift deraf.

Det samma gäller i afseende på alla Deputations- eller UtskottsHandlingar, undantagande Hemliga Utskottets och alla förseglade Handlingar, till hvilka tillträde ej, utan vederbörlig tillåtelse, lämnas.

6 §.

Af ett ojusteradt Protocoll eller mundteligt yttrande som ej är lagdt på bordet, kan Riddarhus-Secreteraren ej utlämna någon afskrift, till annan person än den detsamma till Protocollet anfört. Afskrift af ett Memorial kan ej någon nekas.

7 §.

Inga Protocoller eller Handlingar dertill, kunna åt andra än Rik-

ende, ej eller förneka någon Ledamot att taga afskrift deraf.

Det samma gäller i afseende på alla Deputations- eller UtskottsHandlingar, undantagande Hemliga Utskottets och alla förseglade Handlingar, till hvilka tillträde ej utan vederbörlig tillåtelse lämnas.

4 §.

Af ett ojusteradt Protocoll eller mundteligt yttrande, som ej är lagdt på bordet, kan RiddarhusSecreteraren ej utlämna någon afskrift till annan person än den som det mundteligen yttrat. Afskrift af ett Memorial kan ej någon nekas.

5 §.

Inga Protocoller eller Handlingar dertill kunna åt andra än Rik-

sens Ständers, eller Ridderskapets och Adelns Utskott lämnas, utan Ridderskapets och Adelns samtycke, och äfven i sådant fall icke utan qvitto: ett ojusteradt Protocoll och Handlingar dertill, kunna aldeles icke utlånas. Likväl då emellan Riksdagar af Rikets Collegier och Riksens Ständers Verk till de uti Riddarhusets Archiv befintelige Handlingar och Protocoller, som ej äro förseglade eller böra hemliga hållas, tillgång äskas, må det vara RiddarhusSecreteraren tillåtit, att de begärde Handlingar emot qvitto utlämna; och åligger honom, att sådant uti Riddarhus-Directionens följande sammankomst anmäla.

8 §.

Emellan Riksdagarne är det RiddarhusSecreterarens

sens Ständers eller Ridderskapets och Adelns Utskott lämnas, utan Ridderskapets och Adelns samtycke, och äfven i sådant fall icke utan qvitto. Ett ojusteradt Protocoll och Handlingar dertill, kunna aldeles icke utlånas. Då emellan Riksdagar, af Rikets Collegier eller Riksens Ständers Verk, till de uti Riddarhusets Archiv befintelige Handlingar och Protocoller, som ej äro förseglade, eller böra hemliga hållas, tillgång äskas, må det vara Riddarhus-Secreteraren tillåtit, att de begärte Handlingar emot qvitto utlämna; och åligger honom att sådant uti Riddarhus-Directionens följande sammankomst anmäla.

6 §.

Emellan Riksdagarne är det RiddarhusSecreterarens

terarens åliggande, att föredraga ärenderne uti RiddarhusDirectionen, samt de utgående Expeditionerne uppsätta och contrasignera. Honom tillkommer äfven att, i egenskap af Archivarius med biträde af Förste Cancellisten vårda och i ordning hålla Ridderskapets och Adelns Protocoller och öfrige Handlingar.

9 §.

RiddarhusSecreteraren äge ansvaret och inseendet enligt upprättade och underskrifne Inventarier, öfver Archivet, Handlingarne och alla de tillhörigheter af hvad namn de vara må, som Riddarhuset tillhöra; han äge och under en Directeurs tillsyn, hufvudansvaret för sjelfva Riddarhusets vårdande, samt att emellan Tjen-

terarens åliggande, att föredraga ärenderne uti RiddarhusDirectionen, samt de utgående Expeditionerne uppsätta och contrasignera. Honom tillkommer äfven att, i egenskap af Archivarius, med biträde af Förste Cancellisten vårda och i ordning hålla Ridderskapets och Adelns Protocoller och öfrige Handlingar.

7 §.

RiddarhusSecreteraren äge ansvar och inseendet, enligt upprättade och underskrifne Inventarier, öfver alla handlingarne och allt annat af hvad namn det vara må, som Ridderskapets och Adelns Archiv tillhörer.

I anseende dertill att Riddarhus-Secreteraren hafver boningsrum på

stemännen och Betjeningen efter omständigheterne tillsynen fördela.

Riddarhuset, äger han under en Directeurs tillsyn, hufvudansvaret för sjelfva Riddarhusets vårdande samt att emellan Tjenstemännen och betjeningen efter omständigheterna tillsynen fördela.

10 §.

RiddarhusSecreteraren åligger årligen, att, intill dess alla Riddarhusets genealogier blifva completterade, lemna 100 renskrifne genealogier, samt i öfrigt af egen drift och nit söka befordra allt som till Riddarhusets gagn och bästa hörer.

8 §.

RiddarhusSecreteraren åligger årligen, att, intill dess alla Riddarhusets Genealogier blifva completterade, lemna 100 renskrifna Genealogiska Tabeller, samt i öfrigt af egen drift och nit söka befordra allt som till Riddarhusets gagn och bästa hörer.

11 §.

RiddarhusSecreteraren är Föredragande inför Directionen samt skall vid dess sammankomster ovilkorligen yttrar sig öfver alla förekommande ämnen,

9 §.

RiddarhusSecreteraren är vid Directions sammankomster föredragande samt skall då ovilkorligen yttra sig öfver alla förekommande ämnen, men ej

men ej deltaga uti besluten Under Directions inseende, är han hufvudman för arbetet inom Cancelliet, och ansvarar för göromålens behöriga och driftiga gång, samt tillser i följd deraf, att Betjeningen förrättar sine åligganden med ordning och skicklighet. Han anmäler motsatsen, eller om någon vägrar sitt tillhandagående. I sammanhang härmed, tillhör det Secretararen, att vid sysslors besättande, öfver de sökandes behörighet och skicklighet lemna sitt utlåtande.

Efter slutad Riksdag inlemnar han till Directionen vid dess första Session den Förteckning från RiddarhusUtskottet, som till honom bör afgifvas, på alla Ridderskapets och Adelns under Riksdagen tagne beslut, som

deltaga uti besluten. Under Directions inseende, är han Hufvudman för arbetet inom Cancelliet, och ansvarar för göromålens behöriga gång, samt tillser i följd deraf, att Betjeningen förrättar sine åligganden med ordning och skicklighet. Han anmäler motsatsen, eller om någon vägrar sin skyldighet fullgöra. I sammanhang härmed tillhör det Secreteraren att vid Sysslors besättande öfver de Sökandes behörighet och skicklighet lemna sitt utlåtande.

Efter slutad Riksdag inlemnar han till Directionen vid dess första Session, den Förteckning från RiddarhusUtskottet som till honom bör gifvas på alla Ridderskapets och Adelns under Riksdagen tagne beslut, hvilka fordra Directionens åt-

fordra Directions åtgärd, samt företer sedan vid första Session i hvarje månad en recapitulationsLista på alla oafgjorda mål, med upplysningar öfver de till uppskofven vållande orsaker.

I öfrigt ställe han sig till noggrann efterrättelse hvad i arbetsordningens 2:dra §. stadgadt är, så ock ansvarar för Postbokens förande.

12 §.

RiddarhusSecreteraren åliggger att emottaga och granska alla till Introductioner hörande præstanda, så ock jemföra Vapenplåten med Sköldebrefvet, innan de till Directionen anmälas.

13 §.

De anordningar som

gärd, samt företer sedan vid förssa Session i hvarje månad recapitulationsLista på alla oafgjorda mål, med upplysningar öfver de till uppskofven vållande orsaker.

I öfrigt ställe han sig till noggran efterrättelse hvad i arbetsordningens 2:dra §. stadgadt är, så och ansvararar för Postbokens förande.

10 §.

RiddarhusSecreteraren åligger att emottaga och granska alla till Introductioner hörande præstanda, så ock jemföra Vapenplåten med Sköldebrefvet, innan Introductionsansökningen hos Directionen anmäles.

11 §.

De anordningar som

af Directionen på Cassan utfärdas, contrasigneras af RiddarhusSecreteraren.

af Directionen på Cassan utfärdas, contrasigneras af Riddarhus-Secreteraren.

12 §.

Om RiddarhusSecreteraren under påstående Riksdag, genom laga förfall blifver hindrad sin tjenst förrätta och sådant anmäldt blifvit, äger LandtMarskalken, att någon dertill skicklig person af Ridderskapet och Adeln utse, som under tiden gör Secreterarens tjenst.

RiddarhusKamereraren.

14 §.

RiddarhusKamereraren åligger, att emottaga och behörigen förvara alla till Cassorne inflytande medel, samt äger att uti Riddarhuset begagna arbetsrum för sig, så ock till förvarande af de

RiddarhusKamereraren.

13 §.

RiddarhusKamereraren åligger att emottaga och behörigen förvara alla till Cassorne inflytande medel, samt begagna det uti Riddarhuset för honom bestämde arbetsrum, så för sig, som till för-

dess tjenst tillhörande Handlingar och Pantkistor, hvilka böra efter möjligheten uti något hvalf med behörigt Jernstängsel insättas.

I enlighet med Directionens anordningar besörjer han ensam utgifterne, samt de samma efter fastställda formulairer bokförer; så ock anvarar med ersättnings skyldighet för alla de utgifter, hvilka ej enligt föreskrift äro verificerade.

15 §.

Då Contante medel till Direction insändas, ställe sig Kamereraren till noga efterlefnad, hvad i arbetsordningens 5 §. stadgadt är.

16 §.

RiddarhusKamereraren bestrider Revisionen af inkommande

varande af de dess tjenst tillhörande handlingar. Pantkistorne böra insättas uti något hvalf, försedt med behörigt Jernstängsel.

I enlighet med Directionens anordningar, besörjer han utgifterna, samt de samma enligt fastställda formulairer, bokförer; så ock ansvarar med ersättnings-skyldighet för alla de utgifter, hvilka ej enligt föreskrift äro verificerade.

14 §.

Då Contante medel till Direction insändas, ställe sig Kamereraren tlil noga efterlefnad, hvad i arbetsordningens 5 §. stadgadt är.

15 §.

RiddarhusKamereraren bestrider Revisionen af inkommande

Capitations- och andra redogörelser, samt ansvarar för alla Cassahandlingars ordentliga registrerande och förvarande samt inbindning.

17 §.

Hufvudböckerne böra årligen vara i slutet af Februarii månad afslutade, *till hvilken tid Fiscalen bör hafva till Kamereraren ingifvit Förteckning på de utgifter, han beftridt för Casfan och derunder lydande Fonder.* Hvad som då kan vara obetalt, balanceras till påföljande året. Desse aflemnas vid samma tid till Direction att revideras, enligt arbetsordningens 15 §.

18 §.

Vid medlet af Januarii och Julii månader hvarje år, skall Kamereraren till Dire-

Capitations- och andra redogörelser, samt ansvarar för alla Cassahandlingars ordentliga registrerande och förvarande samt inbindning.

16 §.

Hufvudböckerna böra årligen innan den sista Februarii vara afslutade och inlemnade till Directionen, att revideras enligt arbetsordningens 15 §.

17 §.

Vid medlet af Januarii och Julii månader hvarje år, skall Kamereraren till Directionen

ctionen aflemna Förteckning på de Debitorer med deras adresser, hvilka uteblifvit med ett helt års räntebetalning.

Dessutom bör Kamereraren till den åtgärd 9 §. af LåneReglementet föreskrifver, till Directionen uppgifva de Debitorers namn och adresser, som uteblifvit öfver 1 månad med räntans erläggande.

I Maji månad aflemnar Kamerararen till Direction en Förteckning på alla de Skuldebref och Inteckningar, hvilka det påföljande året skola förnyas.

Försummade uppgifne förnyelser ersättas af Kamereraren.

aflemna Förteckning på de Debitorer, hvilka uteblifvit med den räntebetalning som till nämnde tid bordt influta.

I Maji månad aflemnar Kamereraren till Direction en Förteckning på alla de Skuldebref och Inteckningar, hvilka det påföljande året skola förnyas. Försummar han denna uppgift, blifver han ansvarig för häraf uppkommande förluster.

19 §.

Vid inträffande Concurser bör Kamereraren sist 1 månad före inställelsedagen vid vederbörlig Domstol beediga Cassans fordran, samt deröfver tillställa Direction bevis.

20 §.

Sedan Kamereraren från Secreteraren fått sig remitterade de inkomne LåneActer, upprättar han deröfver, inom *fyra* dagar, efter emottagandet, detaillerad Rotulus samt Calcul öfver afkastningen, ställande sig härvid LåneReglementet till efterrättelse; bifogandes dervid de anmärkningar skrifteligen han anser kunna äga rum, hvarefter LåneActen aflemnas till Fiscalen.

21 §.

Kamereraren vakar

18 §.

Vid inträffande Concurser bör Kamereraren, sist 1 månad före Inställelsedagen, vid vederbörlig Domstol beediga Cassans fordran, samt deröfver tillställa Direction bevis.

19 §.

Sedan Kamereraren från Secreteraren fått sig remitterade de inkomne LåneActer, upprättar han deröfver inom åtta dagar efter emottagandet, detaillerad och behörig Rotulus samt calcul öfver afkastningen, bifogandes dervid skrifteligen de anmärkningar han anser kunna äga rum, hvarefter LåneActen aflemnas till Fiscalen.

20 §.

Kamereraren vakar

öfver Adeliga JungfruStiftsMatrikelns tillbörliga förande samt Ordenskorsens insändande, efter genom Giftermål eller dödsfall afgångne Fröknar, och åligger i *November månad* uppgifva alla desse, samt deribland, hvilka varit Pensionairer, och slutligen en calcul till Pensionsregleringen för löpande året, som upptager ej allenast de ännu lefvande Pensionairer, utan ock antalet af ledige Pensionsrum, samt i hvad mon i förhållande till Stifts-Cassans förkofran eller förlust, *Pensionsrummen kunna antingen ökas eller de ledige rummen icke besättas.*

Sedan Direction bestämt Pensionsrummens antal, upprättar Kamereraren i *November månad* Förteckning på alla StiftsFröknar, som äro berättigade till pension *med columne i kanten för*

öfver Adeliga JungfruStiftsMatrikelns tillbörliga förande, samt Ordenskorsens insändande, efter genom Giftermål eller dödsfall afgångne Fröknar, och åligger, att inom slutet af April Månad hvarje år uppgifva alla desse samt deribland, hvilka varit pensionairer, och sedan i Maji månad en calcul för Pensionsregleringen för det löpande året, som upptager ej allenast de ännu lefvande Pensionairer, utan ock antalet af ledige Pensionsrum, samt i hvad mon, i förhållande till Stifts-Cassans tillgångar, Pensionsrummen kunna ökas.

Sedan Direction bestämt Pensionairernes antal upprättar Kamereraren i början af December månad, Förteckning på alla Stifts-Fröknar, som skola erhålla Pension, hvar-

folio af Preſtbeviſet och för qvittencet. Då Direction granſkat alla betygen, nummereras de och införas i Columnen på Förteckningen, ſamt utföres Summan. För dem ſom Preſtbevis felas, antecknas det i qvittence-Columnen, utan att penſionsſumman utföres, lika ſom det annoteras för dem, ſom äga afräkning å Skuld; ſedan uppſummering och anordning ſkett, beſörjer Kamereraren utbetalningen emot qvitto i Columnen af de närvarande, och annotation till folio för de frånvarande ſom inſändt löſa qvittencer.

För dem af Penſionairerne, ſom efter den föreſkrifne tiden inſändt ſina betyg utfärdas på ſamma ſätt anordning i ſlutet af December ſamt ſedermera hvarje qvartal å deras dem tillkommande Penſioner, enligt Kamererarens uppgift.

efter Pensionerne på sätt 13 §. 2 Artikeln här ofvan innnhåller, anordnas och utbetalas.

22 §.

Upphandling af det bestämda qvantum af Ved, Ljus och skrifmaterialier som för Riddarhuset årligen bör verkställas, sker genom anmälan till Direction af Kamereraren när medeltillgången det medgifver, med iakttagande af möjligaste bästa pris.

21 §.

Upphandling af det bestämda qvantum Ved, Ljus och Skrifmaterialier som för Riddarhuset årligen erfordras, sker efter anmälan till Direction af Kamereraren, när tillgången det medgifver, och det för möjligaste bästa pris kan erhållas.

23 §.

Räkningen med Riksens Ständers Bank bör vissa tider af året, eller enär nödigt aktas, collationeras af Kamereraren, som hos Direction uppgifver förhållandet.

24 §.

Öfver de medel som utlånas förer Kamereraren en serskildt bok och Räkning, hvilken med N:o innehåller en en kort anteckning af

22 §.

Öfver de medel som utlånas, förer Kamereraren en serskildt bok, hvilken med N:o innehåller en kort anteckning af Låntaga-

Låntagarens Namn och Pantens beskaffenhet, samt då räntan skall erläggas och blifvit betald.

25 §.

Öfver Riddarhusets tillhörigheter i persedlar, bör af Kamereraren upprättas och hos honom förvaras ett ordentligen författadt Inventarium, *hvilket efter afgång och tillkomst undergår förändring med Directionens vettskap.*

Riddarhus Fiscalen.

26 §.

Riddarhus-Fiscalen åligger att vara närvarande vid anteckningarne under Riksdagarne och dervid anmäla de officielt kända och till Riddarhus-Direction inkomne underrättelser, så och

rens Namn och Adress Pantens beskaffenhet, Fonden till hvilken Lånet hörer, tiden då räntan skall erläggas, samt dagen till Inteckningens förnyande.

23 §.

Öfver Riddarhusets tillhörigheter af persedlar, bör af Kamereraren upprättas och hos honom förvaras ett ordentligt författadt Inventarium.

Riddarhus Fiscalen.

24 §.

Riddarhus Fiscalen åligger att vara närvarande vid anteckningarne, så väl vid Riksdagens början, som under loppet deraf, och dervid tillse, att å inga andra Fullmagter, än de, som enligt Rid-

tillse att icke andre än behörigen inrättade Fullmakter enligt RiddarhusOrdningens föreskrift företes, på det ej poletter må utdelas för sådane personer som enligt RiddarhusOrdningen dertill icke äro berättigade.

darhusOrdningens föreskrift äro författade, afseende göres, äfvenledes anmäla de hinder, som, enligt till RiddarhusDirection inkomne underrättelser, kunna betaga serskildte personer af Ridderskapet och Adeln deras säte och stämma, på det ej Polletter må utdelas till andre, än dem, som enligt RiddarhusOrdningen, dertill äro berättigade.

27 §.

I alla frågor som härmed gemenskap äga inom Riddarhuset, är RiddarhusFiscalen Actor; äfvensom honom åligger, att handhafva den ordning som bör iakttagas inom Riddarhuset, samt att de emellan Ständen öflige Etiquetter varda iakttagne; anteckna och uppropa Deputationer som från Ridderskapet och Adeln afgå; äfven-

25 §.

I alla frågor som härmed gemenskap äga inom Riddarhuset, är RiddarhusFiscalen Actor; äfvensom honom åligger, att handhafva den ordning, som bör iakttagas inom Riddarhuset, att de emellan Ständen öflige Etiquetter följas, anteckna och uppropa Deputationer, som från Ridderskapet och Adeln afgå, och under påstående Riks-

som han under varande Riksdag vid RiddarhusUtskottets sammanträden alltid bör vara närvarande.

28 §.

Förbryter sig någon emot den i 48 §. af RiddarhusOrdningen omförmäldte stadga, till Ordnings vinnande vid Ridderskapets och Adelns sammankomster, har Fiscalen att de böter, hvilka å sådane förbrytelser äro utsatte, genast uttaga eller den felande i vidrigt fall inför RiddarhusUtskottet låta uppkalla och der sitt påstående göra.

29 §.

RiddarhusFiscalen är derjemte, så väl RiddarhusCassans, som de öfrige under Riddarhus - Directionens vård stående Cassors

dag, vid RiddarhusUtskottets sammanträden alltid vara närvarande.

26 §.

Förbryter sig någon emot den stadga 48 §. af RiddarhusOrdningen omförmäler, har Fiscalen att de böter, hvilka å sådane förbrytelser äro utsatte, af den felaktige genast uttaga, eller om denne vägrar böterne erlägga, honom för RiddarhusUtskottet låta uppkalla och der sitt påstående göra.

27 §.

RiddarhusFiscalen är derjemte så väl RiddarhusCassans, som de öfrige under Riddarhus - Directionens vård stående Cassors

Ombudsman, hvarföre honom åligger:

1:o Granska de Låneansökningar jemte Rotulus och anmärkningar som Kamereraren enligt 7 §. i dess Instruction aflämnar, samt utlåta sig huruvida den erbjudne säkerheten är sådan, att Lånet enligt Författningarne kan bifallas eller hvad dervid kan vara att erindra; samt inom fyra dagar hela den sålunda beredde LåneActen till Secreteraren återlämna, för att sluteligen i Directionen föredraga.

2:o Sedan Kamereraren till Direction ingifvit Förteckningar på så väl Inteckningsförnyelser som obetalte räntor, åligger Fiscalen, att, efter Lag- och Utlånings-Reglementet dem åtgärda, samt med Berättelse och Räkning öfver

Ombudsman; hvarföre honom åligger:

1:o Granska de Låneansökningar jemte Rotulus och anmärkningar, som Kamereraren, enligt 19 §. denna Artikel, aflämnar samt utlåta sig huruvida den erbjudne säkerheten är sådan, att Lånet enligt Författningarne kan bifallas, eller hvad dervid kan vara att erindra, samt inom åtta dagar, efter deraf erhållen del, den sålunda beredde Låne-Acten, jemte skrifteligt utlåtande, till Secreteraren återlemna.

2:o Sedan Kamereraren till Direction ingifvit Förteckningar på så väl Inteckningsförnyelser som obetalte räntor, åligger Fiscalen, att efter Lag och Utlånings-Reglementet med dem förfara samt Räkning öfver utgifterne

öfver utgifterne till Direction inkomma, *då den sednare till ersättning anordnas och af Kamereran observeras vid räntebetalningarne enligt Skuldebrefven, på sätt i 4 och 5 §§. för Kamereraren stadgadt är.*

3:o I alla Rättegångar utförer Fiscalen Directionens talan, och sedan Kamereraren, enligt 6 §. här ofvan, afgifvit bevis öfver beedigandet inför Domstol vid inträffande Concoursser, skall Fiscalen hos Concours-Domaren bevaka och utföra Cassans talan, samt derom för Direction tidigt tillkännagifva, äfvensom i andra mål hvad af honom derutinnan blifvit tillgjordt och hvad Utslag hos vederbörande följt.

4:o Öfver alla Reterne till Direction inlämna.

3:o I alla Rättegångar utförer Fiscalen, Directionens talan och sedan Kamereraren, enligt 18 §. i denne Artikel afgifvit bevis öfver beedigandet inför Domstol, vid inträffande Concurser, skall Fiscalen enligt Utlånings Reglementets 12 §., bevaka och utföra Cassans talan, äfvensom för Direction tidigt tillkännagifva, i alla mål, som dess befattning tillhöra, hvad af honom blifvit tillgjordt och hvad Utslag hos vederbörande derå följt.

4:o Öfver alla Remisser och anförtrodde göromål bör Fiscalen föra ordenteligt Diarium, med anteckning hvad i hvar och en sak, tid efter annan

misser och anförtrodde göromål bör Fiscalen föra ordenteligt Diarium med anteckning hvad i hvar och en sak blifvit tillgjordt, och huru den blifvit afslutad samt vid hvarje års slut till Riddarhus-Direction häröfver med Berättelse inkomma.

30 §.

Fiscalen åligger bevaka, att uti alla befattningar som till Riddarhus Direction höra, må enligt utfärdade Reglementen, Instructioner, Författningar och Testamenten, som ock enligt Ridderskapets och Adelns beslut förfaras, och att till rättelse inför Directionen anmäla hvad han finner deremot stridande: att Cassornas rätt och säkerhet yrka och utföra; han äge ock rättighet att Directionens alla öfverläggningar öfvervara samt va-

blifvit tillgjordt, och huru den blifvit afslutad samt vid hvarje års slut till Riddarhus-Direction, häröfver med Berättelse inkomma.

28 §.

Fiscalen åligger bevaka, att uti alla befattningar, som till Riddarhus Direction höra, må förfaras enligt utfärdade Reglementen, Instructioner, Författningar och Testamenten samt Ridderskapets och Adelns beslut, och att till rättelse inför Directionen anmäla, hvad han finner deremot stridande: att Cassornes rätt och säkerhet yrka och utföra: att Directionens alla öfverläggningar samt Cassornes inventerande öfvervara, och är plig-

ra vid Cassornas inventerande närvarande och är pligtig afgifva sitt yttrande i mål af hvad natur som hälst, om någon af Directionen det fordrar; honom lämnas fri tillgång när han det åstundar till alla tillåtne Handlingar, Böcker och Redogörelser.

tig afgifva sitt yttrande i alla de mål, Direction det fordrar. Honom lämnas fri tillgång till alla Handlingar, Böcker och Redogörelser, som till upplysning i dess tjenst nödige äro.

31 §.

Skulle, under påstående Riksdag, RiddarhusFiscalen vara hindrad af Sjukdom eller andra laga förfall, att i Ridderskapets och Adelns sammankomster tillstädes vara, och sin syssla förrätta, är det Landtmarskalkens rättighet att efter förefallande behof en annan i Fiscalens ställe förordna.

29 §.

Skulle under påstående Riksdag, RiddarhusFiscalen af Laga förfall vara hindrad, att tjensten förrätta, bör han det anmäla hos Landtmarskalken, som då lärer en annan i Fiscalens ställe förordna.

Riddarhus Cancellisterne.

32 §.

Båda Riddarhus-Cancellisterne skola i allmänhet förrätta det, hvad dem af RiddarhusSecreteraren, antingen på Ridderskapets och Adelns eller Riddarhus-Directionens vägnar anbefalles, och skola de samfällt biträda den Riddarhus-Directeur, som hafver Genealogiske Handlingarne samt Archivet under dess vård.

33 §.

Den Första Cancellisten åligger föra Protocollet i Directions sammankomster *samt anteckna alla ankomne eller afgående Bref m. m.* Under påstående Riksdag är han Secreterare i RiddarhusUtskottet

Riddarhus Cancellisterne.

30 §.

Bägge Riddarhus-Cancellisterne skola i allmänhet förrätta, hvad dem af RiddarhusSecreteraren, antingen på Ridderskapets och Adelns eller RiddarhusDirectionens vägnar anbefalles: och samfällt biträda den RiddarhusDirecteur, som hafver Genealogiske Handlingarne samt Archivet under dess vård, och derjemte årligen hvardera aflämna femtio renskrifna Genealogiska Tabeller.

31 §.

Den Första Cancellisten åligger föra Protocollet i Directions sammankomster. Under påstående Riksdag, är han tillika Secreterare i RiddarhusUtskottet, och besörjer så väl Protocollet, som alla

och besörjer så väl Protocollet, som alla de Expeditioner hvilka ifrån detta Utskott utfärdas.

34 §.

Den Andre Cancellisten är Secreterare vid Föredragningen af Adeliga JungfruStifts Ärenderne, samt för den skull ansvarig för alla dithörande Handlingar. Under Riksdagarne är han, näst Riddarhus-Secreteraren närmaste Föreståndaren för Ståndets Cancellie, och komma de vid slike tillfällen antagne extra Cancellister, att under hans tillsyn förrätta deras arbeten.

de Expeditioner, hvilka ifrån detta Utskott utfärdas.

32 §.

Den andre Cancellisten är Secreterare vid föredragningen af Adeliga JungfruStifts Ärenderne samt ansvarig för alla dithörande Handlingar: under Riksdagarne är han, näst RiddarhusSecreteraren närmaste Föreståndaren för Ståndets Cancellie, och komma de ej mindre vid slike än andre tillfällen antagne Extra Riddarhus-Cancellister, att under hans tillsyn förrätta deras arbeten.

Reglemente angående Lån af de under Riddarhus-Direction ställde Fonder.

1 §.

RiddarhusDirectionen äger tillse att de under dess inseende ställde Fonder, så vidt tillgången och de utgifter, hvilka deraf skola bestridas, det medgifva må göras frugtbara och till den ändan tillåtes Directionen, att, emot pant af fast Egendom, och laglig ränta, samt sex månaders uppsägning, Lån meddela utur alla de Cassor och Fonder, der ej serskildte Testamenten annorlunda föreskrifva; dock alldrig öfver 10,000 R:dr Banco hvarken till en och samma person eller på en och samma pant.

Reglemente angående Lån af de under Riddarhus-Direction ställde Fonder.

1 §.

RiddarhusDirectionen äger tillse att de under dess inseende ställde Fonder, så vidt tillgången och de utgifter, hvilka deraf skola bestridas, det medgifva, må göras frugtbara och till den ändan tillåtes Directionen, att, emot pant af fast Egendom, och laglig ränta, samt sex månaders uppsägning, Lån meddela utur alla de Cassor och Fonder, der ej serskilte Testamenten annorlunda föreskrifva, dock alldrig öfver 10,000 R:dr Banco, hvarken till en och samme person, eller på en och samma pant.

2 §.

Hypotheker hvarpå Lån få göras, äro:

1:o. *FrälseSäterier*, sedan de efter sjelfva jorden eller afkastningen af Åker och Äng blifvit värderade, hvarpå må utlånas högst $\frac{2}{3}$:delar af värdet.

2:o. *FrälseHemman*, efter samma grund halfva värderingssumman.

3:o. *KronoSkatte-Hemman*, endast då de ägas af Adelsmän, erhålla Lån derå till $\frac{1}{3}$:del af värdet, äfven enligt föregående grunder.

4:o På försäkrade väl underhållne och fördelagtigt belägne *Stenhus* i Stockholm får utlånas halfva Brandförsäkringsvärdet med vilkor af 2 Procent årlig afbetalning

2 §.

Hypotheker hvarpå Lån få göras, äro:

1:o. *FrälseSäterier*, sedan de efter sjelfva jorden eller afkastningen af Åker och Äng blifvit värderade, hvarpå må utlånas högst $\frac{2}{3}$:delar af värdet.

2:o. *FrälseHemman*, efter samma grund halfva värderingssumman.

3:o. *KronoSkatte-Hemman*, endast då de ägas af Adelsmän, erhålla Lån derå till en tredjedel af värdet, äfven enligt föregående grunder.

4:o. På försäkrade väl underhållne och fördelagtigt belägne, af Adelsmän ägande *Stenhus* i Stockholm, då BrandförsäkringsContoret Fribref derå utgifvit, får utlånas högst

på första Lånesumman, sedan Låntagaren i 5 år sig af Lånet begagnat.

Desse panter böra hälst vara belägne inom Stockholms, Uplands och Södermanlands Län, så länge möjeligen derstädes till dem finnes tillgång och Låntagare sig dertill anmäla.

Då lån beviljas utom de nu uppräknade Länen, så åligger Låntagaren, till förekommande af vidlyftig skriftväxling, att ställa vederhäftig borgen, för räntans erläggande, på bestämda tider, af någon inom eller nära Stockholm boende och af Direction godkänd person.

Som denna Utlåningsproportion är den högsta som får komma i fråga, så böra Assecurance och Värdering halfva Brandförsäkringsvärdet, med vilkor af 2 procent årlig afbetalning på första Lånesumman, sedan Låntagaren sig i 5 år af Lånet begagnat.

Som denna Utlåningsproportion är den högsta som får komma i fråga, så böra Assecurance och VärderingsInstrumenterne noga pröfvas. De sednare böra vara upprättade, enligt Banco-method och äger Direction, att äfven infordra uppgift på det värde hvartill panten blifvit uppskattad och taxerad, under de sist förflutne fem åren, samt sedan efter omständigheterne Lånings-summan så jemka, att Cassan i alla hänseenden må äga full säkerhet.

derings-Instrumenterne noga pröfvas. De sednare böra vara upprättade enligt Bancomethod, och då de finnas för höge, äger Directionen att infordra uppgift på det värde hvartill Panten blifvit uppskattad och taxerad under de sist förflutne fem åren, och sedan efter omständigheterna Låningssumman så minska, att Cassan i alla hänseenden må äga full säkerhet.

5 §.

Directionen tillåter ingen annan Inteckning i Panten framför sig än ett proportioneradt BancoLån, hvilket dock alltid sker så, att sammanräknade beloppet ej öfverstiger den för Panten i 2 §. medgifne högsta Lånesumma, hvadan Panten bör i öfrigt vara ograverad, så att Cassan kan blif-

3 §.

Directionen tillåter ingen annan Inteckning i Panten framför sig, än ett proportioneradt BancoLån, hvarvid dock alltid iakttages, att sammanräknade beloppet ej öfverstiger den för Panten i 2 §. medgifne högsta Lånesumma.

Jämte en sådan In-

va första Inteckningshafvare, hvarföre alla andra derå förut befintelige gravationer med CassaLånet infrias, och de förra Inteckningarne dödas inom viss förelagd tid, hvilket sker af Låntagare sjelf, då skillnaden emellan de förre gravationer och den Summa, som enligt 2 §. på Panten får utlånas, dertill är tillräckelig, i hvilket fall han endast utfår denna skillnad, till dess de förra Inteckningarne vederbörligen dödade uppvisas.

teckning bör till säkerhet derom, att räntan å meddeldte Lån blifver inbetald vid föreskrifven tid, Låntagaren ställa vederhäftig borgen af någon inom Stockholms Stad eller Stockholms Län boende af Directionen godkänd person, hvilken för räntornas betalande ansvarar såsom för egen skuld.

4 §.

Till Läns erhållande utur någon af de under RiddarhusStyrelsens vård ställde Fonder, erfordras följande säkerhetshandlingar:

1:o. Låntagarens Skuldebref till Cassan,

4 §.

Till Läns erhållande utur någon af de under RiddarhusDirections vård ställde Fonder, erfordras, Låntagarens till Cassan ställde Skuldebref, hvilket bör af honom egenhändigt vara skrifvit och underskrifvit, samt

egenhändigt underskrifvit af honom och, om han är gift, äfven hans Hustru med bägges anborna eller brukliga signet, bevittnadt af bofaste män, Domhafvanden eller tillförordnad Notarius Publicus och försedd med Domhafvandens derå påskrifna bevis, om Pantens intecknande; kommandes den sålunda beviljade och lagligen bevakade Inteckningen, sedan att gälla för Cassans räkning till dess den samme till Rätten återställes med Directions påskrift att den dödas må. Så väl Skuldebrefvet, som Inteckningsbeviset skola utan öfverskrift eller radering innehålla noga och tydelig uppgift af de pantsatte Fastigheterne; dessutom bör uti Inteckningsbeviset vara intagit huruvida sökanden nu mera är ensam ägare af Panten, och att han obehinom han är gift äfven med dess Hustrus underskrift och bägges brukliga signet försedt, samt bevittnadt af trovärdige personer, eller Domhafvanden, eller tillförordnad Notarius Publicus; och bör Domhafvanden derå hafva meddeldt bevis, om Pantens intecknande. Så väl Skuldebrefvet som Inteckningsbeviset skola utan öfverskrift eller radering innehålla noga och tydelig uppgift af de pantsatte Fastigheterne. För öfrigt bör Skuldebrefvet vara inrättadt efter följande formulair:

"Till de under RiddarhusDirections förvaltning ställde Cassor betalar undertecknad (vi undertecknade en för bägge och bägge för en) efter sex månaders uppsägning genom insättning i Riksens Ständers Bank och BancoAttestens afläm-

drad med Laga säkerhet kan den pantsätta; och derföre bör äfven uppgifvas, om han är ogift, enkling eller i annat gifte trädd, i hvilka både senare fallen afvittringsbevis äfven böra företes. För öfrigt bör Skuldebrefvet vara inrättadt efter följande formulair: "Som vi undertecknade af den under Högloflige RiddarhusDirectionens dispositionen ställde N. N. (Cassa) Fond) till Låns bekommit en summa stor oo R:dr Specie Banco, med vilkor af räntans erläggande till sex för hundrade om året, så förbinde vi härmed oss, en för bägge och bägge för en såsom för hvarderas egen skuld, att sex månader efter föregången uppsägning Lånet med upplupen ränta till fullo återbetala i samma mynt som vi af Cassan undfått och emedlertid vid nande, Låntagne oooo R:dr Banco Specie, för hvilka jag (vi) så länge detta Lån hos mig (oss) får innestå, årligen, genom lika beskaffad insättning erlägger (erlägga) ränta, beräknad efter sex för hundradet, på det sätt, att all den till detta års slut löpande ränta, betalas inom den sista nästkommande December, och sedan hvarje halft år, eller vid slutet af Junii och December månader, vid äfventyr, att Capitalet eljest utan uppsägning är till betalning förfallet; och pantsätter (a) jag (vi) till Cassans (Fondens) säkerhet så väl för Capitalet som den förskrifne räntan, min (vår) fasta Egendom N. N. Säteriet (FrälseHemman m. m.) belägen uti N. N. Län, N. N. Härad och N. Socken (Huset N:o uti Qvarteret N. af N. Församling vid N. Ga-

förlust af all uppsägning den utfäste räntan för innevarande år vid årets slut och derefter hvarje halft år inom slutet af Junii och December månad rigtigt erlägga; att de utgifter Cassan för Lånets skull emedlertid utbetalt, uppå erhållen tillsägelse, eller vid räntans betalande ersätta, och att alla förenämnde inbetalningar genom insättning i Riksens Ständers Bank samt insättningsattestens aflämnande till RiddarhusContoret verkställa.

Till Cassans säkerhet för fullgörandet häraf pantsättes härmed för oss och vår rätts innehafvare vår fasta Egendom N. N. uti N. N. Län, N. N. Härad och N. N. Socken (N. N. Stad, N. N. Församling och N. N. Qvarter under N:o oo vid N. N. Gata) med ta i Stockholm) uti hvilken Egendom, Inteckning utan mitt (vårt) vidare hörande härigenom tillåtes, och må till Cassans (Fondens) säkerhet beviljas.

I öfrigt och jemte det jag förbinder mig (vi förbinde oss) att ersätta Cassan alla de kostnader, den kan i afsseende på Inteckningsförnyelser, Lagsökningar eller hvad annat, i och för det meddeldte Lånet, få vidkännas, pantsätter jag (vi) äfven härmed all min (vår) öfriga Egendom, till säkerhet för hvad uti den intecknade panten möjeligen kan brista; och äger Höglofl. Riddarhus-Directionen, under hvars vård och förvaltning förenämnde Cassa (fond) är ställd, att göra Cassans rätt emot mig (oss) gällande, derest jag (vi) brister uti något af hvad vi

deruti för Cassans räkning af oss Iemnad och af N. N. Rätt beviljade Inteckning, enligt nedan påskrifne bevis.

Vi försäkra ock på vår heder och ära, att vi af denna pant äro ensamme ägare och kunna den lagligen pantsätta, samt icke hafva uppbörd, förmynderskap eller barnaarf om händer, eller häfta för någon skuld af hvad namn den vara må, som kan lända Cassan till förfång i dess inteckning- och förmånsrätt.

Sluteligen förpligte vi oss att noga iakttaga och fullgöra allt hvad Kongl. Reglementet om Lån utur de under Höglofl. RiddarhusDirections disposition ställde Cassor och Fonder föreskrifva, och att, derest vi uti något af det, hvartill vi oss härigenom förbundit, brista skulle, undergå oss härigenom förbundit; äfvensom att detta Skuldebref mig (oss) ohördan å annor man transportera.

Till yttermera visso har jag (hafva vi) detta Skuldebref i nedanstående vittnens närvaro erkändt, egenhändigt undertecknat och och med brukligt Insegel försett.

Ort, dag år.

N. N. N. N.

Sigill. Sigill.

allt hvad högstberörde Reglemente, Lag och Författningar förmå, så att äfven i händelse Cassan genom försäljning af den pantförskrifne Egendomen ej skulle erhålla förnöjelse för sin fordran, den af annan vår Egendom fast eller lös skall äga rätt, att för bristen njuta sin ersättning; hvilket allt med våra namns egenhändiga underskrift och med våra Signets undersättande bekräftas.

N. N. den år 18

N. N. N. N.

Sigill. Sigill.

Anmärkning.

1:o. Då Lån på Stads-Egendomar beviljas, inryckes tillika i skuldebrefvet förbindelsen af 2 procent afbetalning på sätt 2 §. stadgar.

Anmärkningar.

1:o. Då Lån på Stads-Egendomar sökes, införes tillika i Skuldebrefvet förbindelsen af 2 procent afbetalning, på sätt 2 §. stadgar.

2:o. Då Lån på hus sökes, ingifves Brandförsäkrings-brefvet i Hufvudskrift eller ock en af Bankens Registrator bevittnad afskrift huruvida Huset häftar för Bancolån eller ej; hvarförutan bevis från BrandförsäkringsContoiret, huruvida Huset häftar för premielån, skall åtföljа.

2:o. Då Lån på hus sökes, ingifves Brandförsäkrings-Contoirets Fribref i Hufvudskrift, eller ock om Huset förut är i Banken pantsatt, en af Bankens Registrator bevittnad afskrift, hvarförutan bevis från BrandförsäkringsContoiret, huruvida Huset häftar för premielån eller ej, skall åtföljа.

3:o. Vid Lån å Landt-Egendomar af här i §. 2 tillåten natur ingifves ordentlig värdering, upprättad på sätt nyssnämnde §. innehåller af Domaren i orten, hvilken af Directionen noga granskas.

3:o Vid Lån å Landt-Egendomar af här i §. 2 uppräknad natur, ingifves ordentlig värdering, upprättad på sätt nyssnämnde §. innehåller, af Domaren i orten.

4:o. Om panten är af Säteri eller Frälsenatur, ingifves Kongl. KammarCollegii bevis, att den ej häftar för bytesbrist eller annan Kronogravation och af hvad natur och mantals

4:o. Om panten är af Säteri- eller Frälsenatur, ingifves Kongl. KammarCollegii bevis, att den ej häftar för bytesbrist eller annan Kronogravation.

5:o.

tals storlek den verkeligen är.

5:o. Handlingar som styrka Lånesökandens äganderätt till panten, såsom köpe- eller gåfvobref med uppbudsbevis derå eller Fastebref. Är egendomen ärfd, företes Arfs-Instrumentet med bevis derom, att det är oklandradt, samt förre ägarens åtkomsthandlingar.

5:o. Handlingar som styrka Lånsökandens ägande rätt till panten, såsom Köpe-, Bytes- eller GåfvoBref, jemte FasteBref, eller bevis om oklandradt laga Stånd. Har Lånsökande, sedan sådan åtkomst, blifvit Enkling eller i annat Gifte trädt, uppvise han ock behörigt afvittringsbevis. Är Egendomen ärfd, företes ArfsInstrumentet med bevis derom, att det är klandradt, samt förre ägarens åtkomsthandlingar.

6:o. Protocollsutdrag öfver den meddelade Inteckningen, som äfven bör vara skrifven å sjelfva Originalskuldbrefvet.

6:o. ProtocollsUtdrag öfver den meddelade Inteckningen, som äfven bör vara skrifven å sjelfva Originalskuldbrefvet.

7:o. Gravationsbevis, upprättadt efter

7:o. Gravationsbevis, upprättadt efter de 10

10 föregående årens Intecknings Protocollers föranledande, utfärdadt antingen af Domaren i orten, der Egendomen är belägen eller ock af AdvocatFiscalen i den HofRätt, under hvars Jurisdiction Fastigheten lyder; börande detta bevis innefatta ej mindre upplysning om de Inteckningar, som i Egendomen för penningelån eller andra skulder kunna vara meddeldte, utan ock huruvida något Arrende-Contract om Egendomen är intecknadt. För LandtEgendom skola sådane bevis utfärdas, efter det Tingets slut, då Inteckningen för Cassan meddeldtes, och i Staden minst dagen efter den då Inteckningen der blef fastsäld.

föregående årens intecknings-Protocollers föranledande, utfärdadt antingen af Domaren i Orten, der Egendomen är belägen, eller ock af AdvocatFiscalen i den HofRätt, under hvars Jurisdiction Fastigheten lyder; börandes detta bevis innefatta ej mindre upplysning om de Inteckningar som i egendomen för penningelån eller andra Skulder, kunna vara meddeldte och gällande, utan ock, huruvida något, Egendomen till större eller mindre del angående, ArrendeContract deruti är intecknadt. För LandtEgendom skola sådane bevis utfärdas, efter det Tingets slut, då Inteckningen för Cassan meddeldtes, och i Staden, minst dagen efter den då Inteckningen der blef fastställd.

8:o. Sökanden vare

8:o. Sökanden vare

pligtig förete behörig Domstols samt Lands-Contoirs eller Förmäns bevis, att han ej är Uppbördsman, eller, om han tillförene haft uppbörd om händer, att han för densamma fullkomlig reda gjort och derföre på intet sätt häftar samt att han ej är Förmyndare eller har för barna-arf att ansvara, ej eller häftar för någon annan skuld, hvarigenom Cassans Intecknings- och förmonsrätt kan göras stridig, eller dess säkerhet vara något äfventyr underkastad.

9:o. Är den erbjudne Panten förut behäftad med BancoLån, skall med uträkning från Banken styrkas huru mycket derå återstår, så till Capital som upplupen ränta,

pligtig förete behörig Domstols samt Lands-Contoirs eller Förmäns bevis, att han ej är uppbördsman eller Föreståndare för Magaziner eller FattigInrättningar, eller om han tillförene haft uppbörd, eller så beskaffad befattning om händer, att han för densamme fullkomlig reda gjort, och derföre på intet sätt häftar, samt att han ej är Förmyndare, eller har för barna-arf att ansvara, ej eller häftar för någon annan skuld, hvarigenom Cassans Intecknings- och Förmonsrätt kan göras stridig, eller dess säkerhet vara något äfventyr underkastad.

9:o. Är den erbjudne Panten förut behäftad med Bancolån, skall med uträkning från Banken styrkas, huru mycket derå återstår, så till Capital som upplupen ränta.

10:o. Söker Förmyndare Lån på omyndigs fasta Egendom skall ej mindre Förmyndareförordnandet, än ÖfverFörmyndarens eller behörig Domstols samtycke till Lånet ingifvas.

10:o. Söker Förmyndare Lån på omyndigs Fasta Egendom, skall ej mindre Förmyndare-förordnandet, än ÖfverFörmyndarens eller behörig Domstols samtycke till Lånet ingifvas.

11:o. Skulle panten vara Lagstånden uti Lånsökandens hand, eller Fasta derå hunnit utfärdas, styrke då med Fångesmans serskildta egenhändiga och bevittnade qvitto, att köpeskillingen blifvit till fullo gulden, och någon Skuldsedel derföre ej utgifven.

12:o. Då lånen beviljas å pant, belägen i andra än de tre uti 2 §. uppräknade Län, så observeras att Borgesskrift för räntans erläggande äfven bifogas.

11:o. Låntagare utom Stockholm Stad eller Län, ställe för räntebetalning sådan borgen som i 2:dra §. föreskrifves.

5 §.

Åtkomsthandlingarne skola ingifvas i Hufvudskrift, men skulle Låntagaren åstunda att återtaga Hufvudskrifterne bör en behörigen vidimerad afskrift hos Directionen förvaras, som sedan den blifvit till likheten med originalet bestyrkt, af vederbörande Cassans Ombudsman uppvisas i Directionen.

Protocollsutdrag och bevis som af Häراds-Rätt eller annan Rätt utgifvas, skola med Rättens och Domarens vanliga Sigill bekräftas och under Privat persons namn å dess betyg, bör finnas caracteren utsatt och dess Sigill derunder.

6 §.

När Lån utur någon af Cassorne åstundas skall skriftelig ansök-

5 §.

Åtkomsthandlingarne skola ingifvas i Hufvudskrift, men skulle Låntagaren åstunda att återtaga Hufvudskrifterne, bör en behörigen vidimerad afskrift hos Directionen förvaras, som, sedan den blifvit till likheten med originalet bestyrkt, af vederbörande Cassans Ombudsman uppvisas inför Directionen.

Protocollsutdrag och bevis, som af Häراds-Rätt eller annan Rätt, utgifvas, skola med Rättens och Domarens vanliga Sigill bekräftas, och under enskildt persons namn å dess betyg, bör dess tjenst eller yrke, vara utsatt och Sigill derunder.

6 §.

När Lån utur någon af Cassorne åstundas, skall skriftelig ansök-

ning derom göras hos Direction, hvarvid bifogas de säkerhetshandlingar, Sökanden har att förete, hvilka äfven i ansökningen böra finnas uppräknade.

Från Diarium antecknas genast af RiddarhusSecreteraren å ansökningen ingifningsdagen, som der blifvit annoterad. Bevis öfver ingifvandet meddelas och anmärkningen jemte Handlingarne aflemnas till behörigt föredragande i Direction.

7 §.

Om Direction finner Lånehandlingarne fullständige och den erbjudne panten fullgod, samt bifaller Lånet, utassigneras summan genast, att tillställas Låntagaren, eller dess lagliga tillförordnade Fullmägtig, derest penningar äro att tillgå;

ning derom göras hos Direction, hvarvid bifogas de Säkerhets-Handlingar detta Reglemente bjuder, och hvilka äfven i ansökningen böra finnas uppräknade.

7 §.

Om Directionen finner Lånehandlingarne fullständige och den erbjudne Panten fullgod, samt bifaller Lånet, utassigneras antingen hela summan, eller delar deraf, i den mohn penningar i Cassan äro att tillgå, för att Låntagaren eller

men är ej tillräcklig Summa i Cassan då inne, kan Låntagaren, om han finner sig belåten att vänta, erhålla Protocollsutdrag öfver Lånets utgifvande så snart Cassabehållningen det medgifver, och må han äfven i afräkning derå genast erhålla hvad som möjeligen kan vara inneliggande, samt vidare, efter hand, återstoden så fort incassering sker. Ett så beskaffadt Protocollsutdrag, gäller dock endast i den persons hand, till hvars fördel det blifvit utfärdadt.

Kamereraren tecknar dock alltid vid sådane händelser, genast på Protocollsutdraget, huru stor Summa som blifvit i afräkning lemnad, och behålle han vid sista summans utlemnande samma Protocollsutdrag.

dess lagligen antagne Fullmägtig, tillställas.

Afslås Låneansökning, äge han då sine Handlingar återtaga.

Samma rätt äge äfven Lånsökande, hvars ansökning blifvit bifallen, ehuru penningar ej genast kunna erhållas om denne sedermera icke skulle finna sig belåten, att afvakta den tid, då lånet kan utbetalas.

Afslås Låneansökning eller vill Låntagare ej vänta tills penningarinflyta, behöfver ej Protocollsutdrag utfärdas; utan äge Sökanden då sina handlingar återtaga.

Samma rätt äge äfven Lånsökande, hvars Ansökning blifvit bifallen, och Protocollsutdrag derå utfärdadt, men sedermera icke skulle finna sig belåten med en längre väntningstid; dock vare han skyldig att vid handlingarnes återtagande, gifva tillbaka Protocollsutdraget, som genast af Kamereraren öfverkorssas och i Directionens nästa sammanträde uppvisas.

8 §.

Hvarje Lånsökande erhålle Lån i den ordning han sig anmält och fått sine handlingar

8 §.

Hvarje Lånsökande erhålle Lån, i den ordning han sig anmält och fått sine handlin-

pröfvade samt godkände.

Skulle på en gång tvenne eller flere sig anmäla, erhålle den eller de företräde, som minsta summorne äska.

Äro Summorne lika, blifver då den först hulpen som bästa panten bjuder. Inträffar den händelse, att Adelsman och Ofrälseperson på samma gång söka Lån, äge Adelsman företräde, helst desse Fonder samtelige tillkommit af Ridderskapets och Adelns egne sammanskotter och gåfvor, samt böra derföre, när behofvet så fordrar, användas först till deras nytta.

9 §.

Med tiden till räntans erläggande förhålles, såsom i ofvannämnde Formulair till Skuldebref finnes in-

gar pröfvade samt godkände.

Skulle på en gång tvenne eller flere sig anmäla, erhålle den eller de företräde, som minsta summan äska.

Äro summorna lika, blifve då den först hulpen, som bästa panten bjuder. Inträffar den händelse, att Adelsman och Ofrälseperson på samma gång söka Lån, äge Adelsman företräde, helst desse Fonder tillkommit af Ridderskapets och Adelns egne sammanskotter och gåfvor, samt böra derföre när behofvet så fordrar, användas först till deras nytta.

9 §.

Med tiden till räntans erläggande förhålles, såsom i ofvannämnde Formulair till Skuldebref finnes in-

taget, och om inbetalningen af ränta eller hufvudstod, eller afbetalningar å hufvudstoden skola gälla, måste de enligt hvad samma Förmulair föreskrifver, ske genom insättning i Banken för Cassans räkning och attesten lemnas till Kamereraren emot undfående af ett, utaf honom undertecknadt, och med Riddarhusets Sigill försedt, tryckt och numereradt qvittence. Vill någon sitt innehafvande lån, eller någon del deraf, som dock bör vara i jemna hundra- eller femtiotal, inbetala, lemnas honom tillstånd dertill, dock så att om han åstundar inbetala hela lånet, eller någon större Summa, som öfverstiger hälften, bör han derom 3 månader förut uti Direction tillsäga.

tagit, och om inbetalningen af ränta eller hufvudstod, eller afbetalningen å hufvudstoden skola gälla, måste de, enligt hvad samma Formulair föreskrifver, ske genom insättning i Banken för Cassans räkning, och attesten lemnas till Kamereraren, emot undfående af ett utaf honom undertecknadt, samt af RiddarhusSecreteraren annoteradt och med Riddarhusets Sigill försedt, tryckt och numereradt qvittence. Vill någon sitt innehafvande lån, eller någon del deraf, som dock bör vara i jemna hundradetal, inbetala, lemnas honom tillstånd dertill, dock så att om han åstundar inbetala hela Lånet, eller någon summa som öfverstiger hälften, bör han derom 3 månader förut uti Direction tillsäga.

10 §.

Allt hvad Cassan till Capitalers och Interessens infordrande, äfvensom till Inteckningars och Brandförsäkringars förnyande samt Lånens bevakande, i hvad måtto det vara må, nödgas förskjuta, kommer Låntagaren till last, och skall af honom jemte årliga räntan, eller på derom skeende tillsägelse ovägerligen återbetalas.

10 §.

Allt hvad Cassan till Capitalers och Interessens infordrande, äfvensom till Inteckningars förnyande, samt Lånens bevakande, i hvad måtto det vara må, nödgas förskjuta, kommer Låntagaren till last, och skall af honom jemte årliga räntan, eller på derom skeende tillsägelse, ovägerligen återbetalas.

11 §.

Så länge Låntagaren i rätt tid erlägger räntan och i öfrigt fullgör sina skyldigheter samt ingen anledning till osäkerhet för Cassan förekommer, må Lånet, om Cassan icke är i behof af sina penningar, eller Direction annorlunda för godt finner, hos honom innestå.

11 §.

Så länge Låntagaren i rätt tid erlägger räntan och i öfrigt fullgör sina skyldigheter samt ingen anledning till osäkerhet för Cassan förekommer, må Lånet, om Cassan icke är i behof af sina penningar, hos honom innestå.

Riddarhus-Fiscalen bör göra sig underrättad i Brandförsäkrings-Verken, om något i endera Cassan pantsatt Hus i Städerne skulle försämras och Brandförsäkrings-Summan nedsättas, på det Direction då må kunna Lånet uppsäga.

Riddarhus-Fiscalen bör göra sig underrättad i Brandförsäkrings-Verket, om något i endera Cassan pantsatt Hus skulle försämras, så att Brandförsäkrings-summan nedsättes, på det Direction då må kunna Lånet uppsäga.

12 §.

Brister Låntagaren uti fullgörandet af de honom åliggande skyldigheter vid utsatt tid, anses Lånet för uppsagdt, och bör, sedan 1 månad derefter, under lika försummelse förflutet, genast till RiddarhusFiscalens åtgärd öfverlämnas, att om utfordrandet af räntan, samt hvad afbetalas och ersättas bordt, draga försorg; men derest betalningen deraf inom ett halft år, efter förfallotiden, ännu icke är verkställd, och hvad då ytterli-

12 §.

Brister Låntagaren uti fullgörandet af de honom åliggande skyldigheter vid utsatt tid, anses Lånet uppsagdt, och bör, sedan 1 månad derefter, under lika försummelse förflutit, genast till RiddarhusFiscalens åtgärd öfverlämnas, att om utfordrandet af räntan, samt hvad afbetalas och ersättas bordt, draga försorg; men derest betalningen deraf inom ett halft år efter förfallotiden ännu icke är verkställd, och hvad då ytterligare betalas

gare betalas bör, äfven uteblifver, skall Cassan om Pantens försäljning i laglig ordning besörja.

13 §.

När någon till Cassans säkerhet intecknad Egendom, genom köp kommer utur förra ägarens hand, åligger Pantens nye ägare, sedan han första uppbudet erhållit, om han Lånet bibehålla vill, sig hos Direction, angående dess omsättning på sitt namn anmäla, och må tredje uppbudet af Domaren icke meddelas förr, än köparen med bevis från Directionen styrkt, antingen att han betalt Cassans fordran, eller med Direction på berörde sätt öfverenskommit.

14 §.

Då vid de hitintills

bör, äfven uteblifver, äger Cassan om Pantens försäljning i laglig ordning besörja.

13 §.

När någon till Cassans säkerhet intecknad Egendom genom köp kommer utur förre ägarens hand åligger Pantens nye ägare, sedan han första uppbudet erhållit, om han Lånet bibehålla vill, sig hos Direction härom ovillkorligen anmäla.

beviljade Lån, alla nu föreskrifne omständigheter icke kunna vara iagttagne, så ehuru desse få utestå så länge räntorna och öfrige skyldigheter ordenteligen likasom hittills inbetalas, bör dock vid skeende Inteckningsförnyelser, ovilkorligen iakttagas, att Låntagaren antingen genom påskrifning å sjelfva Skuldsedeln, eller serskild förbindelse åtager sig de skyldigheter, som detta LånReglemente stadgar.

15 §.

Kongl. Maj:t vill i Nåder hafva anbefallt Dess och Rikets Hof-Rätter, Landshöfdingar, Häradshöfdingar och vederbörande Embetsmän, att vid ansvar tillgörandes lämna RiddarhusDirectionen laglig handräckning och skyndsamt biträde, antingen det af Directio-

nen sjelf eller Dess Ombud begäres. Hvilket vederbörande till Underdånig efterrättelse länder.

Datum ut Supra.

Bilagor

till PleniProtocollet för den 22 Julii, förmiddagen.

N:o 1.

Grefve *von Schwerin, Fredric Bogislaus*:

Jag anhåller att få fästa Stats- och Banco-Utskottens uppmärksamhet på fördelarne af en ny DepositBank, uti den gamla Banken.

Hvem som helst borde äga rättighet att hålla conto med denna nya DepositBank.

Att för insatt Silfver få Sedlar,

Contos och att för återlemnade sedlar få sitt insatta silfver tillbaka.

Han skulle betala vid Silfrets insättande och öppnande $\frac{00}{00}$ samt silfrets uttagande $\frac{00}{00}$.

Frågan blir af hvilken beskaffenhet Sedlarne skulle vara; antingen SilfverSedlar, som blefve ett nytt mynt, förhållande sig till Bancotransportsedeln, efter som coursen höjer eller sänker dess värde; eller

Bancotransportsedlar, efter ett af Ständerne dem åsatt silfvervärde, beräknadt efter som man förmodar att gamla Banken en gång skall kunna mot Silfver inlösa sina Sedlar.

Det vore ofelbart rättast att utgifva SilfverSedlar. Ständernas pluralitet torde dock tveka att samtycka till inrättandet af en sådan depositBank, inom den gamla, af dem garanterade Banken, om SilfverSedlar skulle utgifvas och komma i rörelse. De torde befara att denna åt Capitalisten öppnade utväg att betrygga värdet af sitt Capital — då ännu frågan är oafgjord om VexelBanken, när den en gång återkommer i utöfning af sin function, skall inlösa TransportSedeln efter ordalydelsen eller på samma sätt som fordom med Kopparmynts- och med RiksgäldsSedeln hände, efter det värde som den under en längd af år i allmänna rörelsen ägt, skall begagnas

derhän

derhän att han genom hotelse, att i annat fall uppsäga sin fordran, tvingar Gäldenären att i R:dr Silfver omskrifva sin på R:dr transportsedlar lydande Revers. Detta blef många Gäldenärers öde då man år 1803 ifrån Riksgäldsräkning återgick till Bancoräkning.

Det vore ingen fara om utväg funnes för den uppsagde Gäldenären att genom lån hos andra Capitalister, antingen Svenska eller utländska, komma i tillfälle att genom gäldande af sin skuld i Transportsedlar komma ifrån den fordringsägaren som gör obilliga anspråk; men då här ännu saknas värderingsmethoder till bestämmande af Fastigheters Silfvervärde, äfvensom dugliga inteckningsoch executionslagar, är fastighetsägaren ur ståndsatt att göra sina anspråk på credit gällande. Sannolikt komma Ständerna i sakernas närvarande skick, att befara att denna anstalt icke lika betryggar Gäldenären som Borgenären.

Det återstår att se om det andra Förslaget ger trygghet tillfyllest åt Borgenären.

Sannolikt kommer åtminstone den större Capitalisten att derhän begagna den nya DepositBanken, att han söker betrygga sitt Capitals nu ägande Silfvervärde. Han kan tillvägabringa denna förmohn på det sätt, att han först uppsägar sin fordran, sedan för sina Transportsedlar, köper silfver, som han i nya Deposit-Banken utbyter mot Transport-Sedlar, dem han utlånar må hända till sam-

ma man hos hvilken han uppsade sin fordran. Gäldenärens skuld blir nu som förr Transportsedlar. DepositBanken blir Borgenären ansvarig för Transportsedlarnes Silfvervärde. Emellan Borgenären och Gäldenären förblifver enahanda förhållande, antingen coursen stiger eller faller, Transportsedelns Silfvervärde minskas eller ökas.

Den Capitalist som blott önskar att se värdet af sitt Capital betryggadt, lärer dock icke på denne omväg gå till målet. Den är kostsam; Silfret måste utifrån införskrifvas, och han är en tid i mistning af sin ränta. Han torde finna sig fullkomligen betryggad, om Gäldenären förbinder sig i händelse Transportsedeln skulle falla under det värde, efter hvilket den nya DepositBanken beräknar den vid sina vexlingar, och efter hvilket det förmodas att den gamla Banken en gång skall inlösa sina utelöpande Sedlar, att i Transport-Sedlar godtgörs skillnaden. Endast i afseendet på Capitalet borde han göra detta förbehåll; Ränteersättning borde han icke göra anspråk uppå. Räntan är ämnad att årligen förtäras; Capitalet åter att bibehållas vid hvad det är.

Denna Borgenärens begäran är billig. Hvarföre skulle Gäldenären neka att fylla den? Gör han det hvad blir följden? att Borgenären säger upp sin fordran; kan Gäldenären betala så förvandlar han sitt SedelCapital i effekter för hvilka han i andra Länder erhåller Metalliskt mynt och sitt Capital placerar han

sedan utomlands. Nu kan åter Gälldenären icke betala, så föreskrifver han nya vilkor, och det lindrigaste blir att Reversen ställes på Hamburger Banco, hvaraf åter följden blir att både Ränte- och Capital-liqvid komma att ske efter transportSedlarnes curs.

Men säger man: om af naturliga orsaker coursen skulle falla och Sedelmyntet förbättras, då låter den som har Silfver i den nya DepositBanken detsamma stå orördt; han går med sina Transportsedlar till den gamla Banken och får der mera för dem än han gifvit.

Det är först och främst föga sannolikt att BancoSedlarne, utan att en del förstöras skola förbättra sig. Det vore visserligen i det hela icke gagnande; det skulle försena den period som alla billigt sinnade efterlängta, perioden af fullkomlig trygghet i penningetransactioner, emedan första vilkoret för möjligheten deraf är liqvid på den förflutna tidens transactioner. Man borde derföre anse sig lika förpligtad att hindra sedelns förbättring, som man bordt anse för otillåtligt att verka till dess försämring. Men sedelns förbättring kan hindras derigenom att man låter den gamla Banken utgifva nya Sedlar till dess att den jemnvigt återställes som gör liqviden möjlig. Dessa nya Sedlar om den händelsen skulle inträffa, hvilket är föga sannolikt, kunde lemnas åt Staten och Bevillningen i samma mohn minskas.

Men hvilka äro de fördelar som genom denna nya DepositBank komma att beredas åt både Långifvare och Lånsökande.

Den förra ser en möjlighet att se värdet af sitt capital betryggadt.

Den senare njuter fördel deraf att de SilfverCapitaler som i Landet finnas kunna komma i rörelsen;

Honom beredes ytterligare den fördel att utländska Capitalister kunna med de inhemske täfla om utlåningsvinsten. Ja! han kan sjelf utan våda upplåna utländska Capitaler;

Indirecte beredes möjlighet för liqvider enskildte emellan hvarigenom åter det väsentligaste hindret för den gamla Bankens blifvande liqvid med sina Creditorer och sina Debitorer undanrödjes.

Den gamla Bankens utredning skall derigenom lättas. I den mohn som Capitalisterne begagnat sig af DepositBanken för att betrygga värdet af sina Capitaler; i den mohn som den penningelånande näringsIdkaren säkrare uppgjort sina affairer, upphör också tvisten om RörelseCapitalets belopp; den förra behöfver icke oroa sig öfver en temporair Sedel-imision ur den gamla Banken, den senare behöfver icke oroa sig, i händelse man i en framtid skulle låta den gamle Banken annihi-

lera en del af sin vinst, i stället för att använda den till silfverköp.

Genom denna DepositBank allena kan det bli möjligt att bilda PrivatBanker, hvilkas bestämmelse är att genom sedlar öka allmänna RörelseCapitalet i den mohn som Näringarne det behöfva; att möjligheten för creation af sådane papper icke bereddes, då man år 1777 införde bruket af Silfvermynt, var ofelbart hufvudorsak till flere Näringars och isynnerhet Åkerbrukets aftynande under denna period; att vid 1803 års Realisation utväg till circulation endast öppnades åt papper hvilande på namncredit, är ofelbart hufvudorsaken till den myntförvillelse och den förlägenhet i hvilken man nu råkat.

Den nya Bankens räkningar böra föras skiljde ifrån den gamlas, och betryggande garantier beredas genom Lagar och genom publicitet.

N:o 2.

Herr *von Quanten, Carl:*

Då Sammansatta Stats- och BancoUtskottens Betäakande blifvit af 3 Stånd i vissa delar återremitteradt, torde de grunder vi här antogo den 15 Julii genom votering, ej vunnit så fullkomlig laga kraft, att icke en ändring deruti skulle kunna äga rum, och det

är i anledning deraf, som jag ödmjukast anhåller, att desse mine tankar må få afgå till Sammansatta Utskotten.

Kan och bör ett myntvärde bestämmas, är den hufvudfråga, hvarom egenteliga striden är. Det är onekeligen första grunden i all Financelära att ernå ett bestämt myntvärde, och hvad Financeplan som Riksens Ständer kunna antaga, blifver alltid ofullkomlig, om detta vilkor ej ovilkorligen fästes dervid.

Det motbjudande ordet Realisation, har redan uppskrämt allas sinnen, och det ännu mera förhatliga vilkoret af ett utländskt Lån på 3 Millioner i Silfver, såsom oumgängeligt till utförandet af denna Realisation, hvilket jag med erfarenheten skall bevisa ej är behöfligt, har än mera fullbordat förbittringen, så att ehuru båda partierne högt önska en myntbestämning, stå de nu så i harnesk mot hvarandra, att endast ytterligheter å ena eller andra sidan, torde blifva att förvänta.

Jag vågar vördsamt framställa några åsigter i ämnet, och hoppas derigenom kunna undanrödja de skuggbilder och de farhågor, som uppställas, när man ens vågar nämna möjligheten af att bestämma myntvärdet med den Fond vi äga, utan biträde af främmande Silfverlån.

Vid granskningen af Bankens Tableauer,

som innefatta en Tiderymd af 44 år, upptäcker man följande förhållande.

Bankens Silfverfond utgör nu 1823, för att nyttja rundt tal, något öfver $4\frac{1}{2}$ million; lägger man dertill de år 1820 lyftade piastrar, och som borde kunna påräknas, går denna Silfverfond till nära 5 millioner. Bankens Bancosedelstock utgör nu circa 25 millioner, hvilken reducerad till Silfvervärde efter 126 sk. Cours uppgår till circa 10 millioner, och således är den utelöpande BancoSedelstocken något mer än dubbel emot SilfverFonden. Som erfarenheten visar, att under Epoken från 1802 till 1807 SilfverFonden jemt förminskades under det RiksgäldsSedelstocken förminskades, och BancoSedelstocken förökades; likväl under en allt jemt fortfarande ungefär AlpariCours och utvexling; så vill jag först uppställa förhållandet mellan SilfverFonden och BancoSedelstocken, jemfördt med det nuvarande, och derefter jemförelsen emellan hela RörelseCapitalet af BancoSedlar, RiksgäldsSedlar, samt Discontpapper, och den nuvarande.

År 1805 t. ex. var Coursen på Hamburg 50 sk., SilfverFonden i Banken 3,403,054, BancoSedelstocken 7 millioner då förhållandet räknadt efter 126 sk. myntvärde, var nära det samma som nu. 1806 var Coursen 51 sk., SilfverFonden 3,302,570 R:dr B:co, Sedelstocken 8,390,930, således redan förhållandet sämre då än nu. 1807 var MedelCoursen $54\frac{1}{2}$, SilfverFonden 2,909,285, BancoSedelstocken

9,554,050, således 3 gånger större än Silfver-Fonden. 1808 var SilfverFonden 5,437,114, Medelcoursen 53⅓ dels sk., BancoSedelstocken 17,526,190, eller öfver 3 gånger större; detta under brinnande krig. Nu är BancoSedelstocken blott något öfver 1 gång till så stor som SilfverFonden. RiksgäldsSedelstocken, som vid denna uppställning ej i jemförelse kommer oss till last, är nu blott 3,731,250 R:dr; men var deremot 1808 4,544,330, 1807 5,305,200, 1806 6,783,720, och 1805 8,302,310, jemte 1 million Discontpapper. Vårt förhållande mellan SilfverFond och BancoSedelstock var det året eller 1805 nära det samma som nu, men deremot hade vi samma år gångbart Riksgälds- och Discontpapper som gällde lika med Silfver 5,653,853 R:dr mer än nu, som gör 16,000,000 efter nu varande Cours.

Med de principer för all Bankinrättning man antagit, jemfördt med det förhållande som Tablauen af vår egen Bank lämnar från 1777 till 1822, visar sig, att Coursen bibehållit sig omkring allpari under vexling, med vida oförmånligare förhållande än nu. Vi njuta nu fredens lugn, vi behöfva ej som under hela den epoken skedde, importera Spannemål för millioner, räntorne för vår utländska skuld trycka ej nu som då på Handelsvägen. Vår Hufvudexport Jernet är efterfrågadt och säljbart, hvilket mellan åren 1807 och 1813, genom den då varande oförmonliga conjuncturen, betydligt ökade Vexelbehofven, till last för den Utländska handeln; våra Näringar producera

i alla utgreningar långt mera nu än då, Folkmängden har betydligt ökat sig; efter dessa framställda fackta, frågar jag vördsammast hvarföre det skulle behöfvas 8 millioner, Silfver nu till att realisera, eller låta utvexling gå med 10 till 11 millioner i Sedlar, då erfarenheten lär oss att sådant gått ann förut och således borde kunna verkställas nu, om vi också skulle äga många flera millioner i Sedlar än hvad vi äga. Jag tror att all Theori måste ramla för erfarenheten, och på den grunden ser jag ingen fara uti, att bestämma myntvärdet, och låta Utvexling gå, efter den princip jag längre fram skall föreslå. Om jag ej ser denna fara, så må den mig förlåtas, ty jag har ej fattat min opinion i luften, utan på facta och verkeliga förhållandet, af erfarenheten bestyrkt, framlagdt den till hvars och ens pröfning och undersökning; ingen lärer betvifla dess fördelar för Näringsidkaren vid minsta pröfning, och jag skall längre fram utveckla dem Som allmänna opinion tyckes vara, (men hvilket erfarenheten bestrider), att BancoSedelstocken, RiksgäldsSedeln, samt Discontpapperen sammanslagne böra anses utgöra det representativa myntet, hvaremot SilfverFonden bör vara relativ, hvilket 1818 års Financierer och äfven nu varande Financeafdelning antagit, så vill jag uppställa ett förhållande deremot, som blifver långt mera anmärkningsvärdt, och styrker ännu mera den sats jag framstäldt då vi alla måste vara öfverens därom, att vår nu varande Sedelstock 28,849,080 R:dr B:co och RiksgäldsSedlar tillsammans ej utgöra mer än

någor öfver 11 millioner i Silfver, eller det mynt, hvarefter all beräkning måste ske.

För att undvika anmärkning på ziffran, får jag äran nämna, att vid Sedelmassornes förvandling efter 126 sk. Cours, jag blott nyttjat jemt million tal, hvarföre jag också antagit närvarande RörelseCapital 28,849,080 R:dr till 29 millioner som gör något öfver 11,000,000, Silfver efter 126 sk. Cours.

Årtal	Den varande Silfverfonden i Banken.	B:co R. C. S. samt Discontpapper sammanslagna årligt Röresel-Capital.	Medelcours på Hamburg.	Förhållandet mellan Silfverfond och Sedelst. i Silfver.	Sedelstocken förvandlad till 126 sk. Cours.	Större RörelseCapital årligen emot 1822.
1803	5,417,751	14,576,810	51	1 till 4	36,000,000	7,000,000
1804	3,437,253	15,718,156	51	1 till 4½	38,000,000	9,000,000
1805	3,403,054	16,460,693	50	1 till 5	41,000,000	12,000,000
1806	3,302,570	16,798,968	51	1 till 5	41,000,000	12,000,000
1807	2,909,285	16,556,700	54	1 till 5	40,000,000	11,000,000
1808	5,437,114	24,115,629	53	1 till 4½	60,000,000	31,000,000
1809	5,224,027	29,555,097	59	1 till 5½	59,000,000	30,000,000
1822	4,576,801	11,000,000		1 till 2½	29,000,000	
	307,128	lyftade Piastrar.				

Då nu ingen kan förneka, att icke ökad folkmängd, ökad production och varumängd kräfva ökade Capitaler, och detta i stället blifvit förminskadt till den oerhörda grad som Tabellen utvisar, så torde det ej vara svårt att utleta ordsaken till den nu varande penningebristen och förlägenheten, som jag ensamt tillskrifver ett vacklande myntvärde, och deraf följande misscredit och oredor, hvilka efter min tanka komma att fortfara om nu varande Financegrunder antagas, och som på 5 år snart sagdt skall förstöra den Jordbrukande Classen; löntagare som äga Spannemål, eller andra Landmanna varor på sin Lön, och hvar och en Näringsidkare, hvilken ej är så lycklig att få afyttra sin vara till Exporteuren, ty den går skäligen skadeslös från förstörelsen och oredan, ty om jag antager att alla Näringar kräfva och uttaga en viss del af RörelseCapitalet, att den Utländska handelen, och Vexelköpen; hvilka endast bedrifvas af dem som hafva sina Capitaler rörliga, hvilken rörelse bestämdt uttager först sitt behof af RörelseCapitalet som ovilkorligen alltid måste ske efter Cours, och således uttaga och kräfva mera af RörelseCapitalet i samma mon som myntet försämras, till förlust för den inhämska Näringen, då ej RörelseCapitalet kan ökas i samma förhållande; så uppkommer häraf förlägenhet för den inhämska Näringen. Om således blott till exemp. den Utländska eller Stapelstads-Handelen under den jemna perioden till 1808 kräfde 10 millioner i Silfver, eller 25 millioner efter nu varanda Cours, så hade likväl den

inhämska, eller sådan som ej går på Export 6 millioner i Silfver, eller 15 millioner efter nu varande Cours; om jag nu antager som axiom, att Stapelstads Handelen måste gå sin jemna gång huru dåligt Myntvärdet än må vara, så följer deraf tydeligt att Köpmannen i stället för 10 millioner i Silfver nu behöfver 25 millioner efter nu varande Cours, och uppslukar således allt för de öfrige Näringarne; häruti ligger ordsaken hvarför Svenska Jordbrukaren nödgas sälja sin vara vida under Jordbrukare i andra Länder; i Länder hvarest ena årets production efter den andra af brist på afsättning måste uppläggas, i hvilket olyckliga förhållande aldrig vi borde vara, som äro producenter i ett land, hvarest comsumtion snart sagt är lika med production, ty den så utropade öfverproduction kan jag aldeles icke erkänna. Voro vi ett isoleradt land, som aldrig communicerade med andra länder, skulle det vara likgiltigt om våra penningar gällde mycket eller litet, men vi behöfva många utländska Varu-artiklar åfven till vårt uppehälle, vi måste således äfven afyttra våra egna, och det är derföre som vi lika med alla andra Nationer måste antaga den allmänna myntmätaren Silfret. Sanningen af denna satts vittnar om nödvändigheten att återföra ordningen, så vida man vill befordra trefnad och välmåga bland Svenska Folket.

Under den jemna epoquen jag i Tabellen upptagit, var Bankens SilfverFond till Sedelstocken som 1 till 4, 1 till 5, då vi likvist

under den tiden årligen importerade circa 250,000 Tunnor Spannemål. Lät nu vara att Sillfisket balancerade denna import, men så kommer räntan å utländska skulden oss till godo och nu är Bankens SilfverFond som 1 till $2\frac{1}{2}$; jag ser således ingen fara vara, om Banken in- och utvexlar Silfver efter 126 sk. cours. Men då ropas: *Finnarne uttaga genast silfver för sina 5 Millioner i Sedlar, för att dermed etablera en Bank i Finnland.* Detta låter förstörande för vår VexelBank, men faran torde ej vara särdeles stor; ty om Finnarne bestämt ämnade detta, så ser jag icke hvad som hindrade dem köpa Silfver på alla Börser genom Vexlar för sine Bancosedlar, så vida de ej äga ett bestämdt tycke för Silfret i Banken, mot allt annat Silfver, men som vi hafva stark handel på Finnland, finna Finnarne sin fördel af att äga våra Bancosedlar till bedrifvandet af denna handel. Finnarne förtjena på oss årligen efter de uppgifter jag förskaffat mig circa en half million i Sedlar, derföre köpa de sig Vexlar på Hamburg hvarmed de vidare trasera på andra orter. Blifver här Creditupplag torde hända att denna halfva Million äfven stadnar här. I dessa speculationer kunna de icke begagna Silfvermyntet; dessutom tror jag att om myntvärdet kunde bestämmas, skulle Finnarne lika gerna hafva sine hypotek i Stockholms Bank som annorstädes. Handelshistorien lemnar många exempel på, att ej vinsten af handelen bestämdt skall utgå i Silfver der, hvarest den visar sig, ty vår Finska underbalance corrigeras på annan naturlig väg

genom öfverbalancen på annat håll, eljest skulle ju Finnarne på 60 år äga hela vårt RörelseCapital, och härpå tviflar jag ganska mycket. Vidare säges, att om *Banken nu skulle utvexla Silfver mot Sedlar skulle säkerligen allt Silfver utvexlas.* Jag anser detta för en omöjlighet.

Vår Handel och våra Näringar stå ej i ett så olyckligt förhållande, vore det annorlunda skulle ingen Silfverbit finnas i Sverige. Här åtgår en mängd med Guld och Silfver till Uniformer årligen, enskildta personer öka årligen sitt antal af Silfverpiecer, och likväl finnes det en mängd Guld och Silfver till salu hos alla öfver hela Riket utspridde Guld- och Silfverarbetare. Om nu i första yran några 100,000 R:dr utvexlas, är jag öfvertygad att med vårt nuvarande handelsförhållande, skall mera på framtiden insättas än utvexlas.

Jag hänviser derföre till hvad jag hade äran yttra i Plenum den 26 Februarii: att när handel och varumängd ensamt förmå sätta ett värde på Bancosedelen, skall detta värde blifva beståndande om vexling blifver tillåten. Om derföre Banken utlemnar 2, 4 och 8 skillings stycken, högst 16 skillings stycken efter 126 skillings Cours, skulle $\frac{1}{6}$ vara 21 sk., och plåtstycket 42 sk., i BancoSedlar. 1000 R:dr dageligen vore det mesta som kunde hinna vexlas, som i anseende till sin valeur ej vore begärlig till utförsel.

Erfarenheten tyckes äfven visa, att bibe-

hållandet af RiksgäldsSedlar är förmånligare, till tryggandet af Bankens Credit än om allt föres på Banken; den inhemska rörelsen kan väl med dem hestridas, blott de få tagas i uppbörd, CassaRäntor och Kronoutskylder, detta bevisas år 1800, efter hvilken tid de aldrig ändrade agio, då deras antal var 12,000,000, och BancoSedelen knappa 2 Millioner i början. Månne ej äfven Discontrörelsen borde föras på RiksgäldsContoiret och Statsverket med ett Creditiv på Banken, då icke min plan vunnit framgång att förena denna rörelse med enskildtes Capitaler.

Efter hvad Utskotten nu föreslagit, att 30 Millioner skulle blifva det rätta RörelseCapitalet, visar sig att under den af mig i Tabellen citterade epoque, 40 Millioner och derutöfver varit hvad till Landets rörelse och vältrefnad erfordrats. Månne man derföre ej borde upphöra med den så länge till Landets skada begagnade Theoretiska uppställningen i financerne och directe öfvergå till erfarenhetsläran, för hvilken all Theori måste vika. Jag vågar derföre ödmjukast föreslå, att vi antaga myntvärdet till 126 sk. med vexling af mindre mynt, att vi under dessa 5 kommande åren så småningom förvandla våra BancoSedlar till SilfverSedlar efter denna Cours, uppställa detta förhållande i alla möjeliga utgreningar af liqvider och uppbörder, och sluteligen återföra oss till samma förhållande i RiksgäldsSedlar, BancoSedlar samt Discontpapper, som åren 1805 eller 1806, hvilket

bör kunna gå an då vi nu äga 11 à 1200000 R:dr större SilfverFond än då, och till hvilket utförande ej fordas särdeles financiel spetsfundighet då man endast behöfver ställa allt accurat som det var då.

Det är väl möjligt att jag misstagit mig i min framställning, att resultatet ej skall blifva sådant som jag förmodar, men så må det åtminstone medgifvas mig, att hvem som uppställer denna sats, på den erfarenhet Bankens Tableaurer lemnar, jemförd med det praktiska i alla andra Bankinrättningar, och med det historiska uti vårt Economiska förhållande under dessa åren, till Handel, Näringar och import; skall finna stöd för sin förmodan, *och den nu varande Bankens publicitet hvars nytta jag börjar betvifla* skall endast kunna hindra denna förmodade utgång.

N:o 3.

Herr *von Becker*, *Carl Johan*:

Då Sammansatta Stats- och BancoUtskottens så väl HufvudBetänkande i Financefrågan, som ock alla dertill hörande särskildta utlåtanden, äro hvar för sig granskade, samt åtskillige af dessa sistnämnde till Utskotten återremitterade; då alltså Utskotten, med fästadt afseende å RiksStåndens dels fattade beslut, dels gjorda anmärkningar, framdeles inkomma

komma med ett nytt FinanceBetänkande, sammanfogadt till ett helt och omfattande alla delar af Rikets allmänna och enskilda penningerörelse, lära ock Utskotten då tvifvelsutan gifva en närmare bestämning åt dess i Hufvud-Betänkandet yttrade framställning, "*att det representativa myntet må hållas vid en Sedelstock af circa* 30 *Millioner R:dr Banco.* Genom tolkningen af detta *Circa* kan Sedelstocken fixeras till 28 à 29 eller till 31 à 32 Millioner. Valet emellan dessa alternativer är vigtigt. Handelns och Näringarnes öde, det vill säga: Fäderneslandets väl beror derpå. Med värma för dessa stora intressen, och då enskilda angelägenheter oförtöfvadt kalla mig åter till min aflägsna hembyggd, anhåller jag ödmjukast, att få beledsaga de till Utskotten återgående Betänkanden med några strödda reflexioner, öfver vådan af en inskränkande förklaring af detta mindre bestämda uttryck.

Alla tiders och alla Länders erfarenhet hafva besannat nödvändigheten af ett efter Folknummern, gränsernas vidd, och varumängden afpassadt bytesmedel, d. v. s. RörelseCapital. Är detta tillräckligt, sprides deraf trefnad och välstånd i alla industriens grenar, hvaraf resultatet blir en stigande förkofran. Saknas åter, för Näringarne och Handeln denna lifgifvande impuls, skola de i brist af förlager tvina bort och en allmän förlägenhet uppstå, sådan den vi nu ärfare, och hvars till-

varo alla från Landsorterne ankomne Riksdagsmän hafva tämeligen högt och gemensamt intygat.

Det gifves Män, och vi hafva hört dem här alla dagar, som försvara ett motsatt förhållande och påstå, det myntrepresentativets mängd och vacklande värde förorsakat denna förlägenhet. För min del kan jag icke fatta denna Lära. Det var just mängden af Pappersmyntet (hvars öfverflödiga och brådstörtande tillökning jag ingalunda vill försvara,) det var just mängden deraf som gaf lif åt Nationens slumrande verksamhet, som förvandlade mången vildmark till fruktbärande åkrar, som grundlade nya Fabriker och uppdref mången Slöjd till en förut saknad fullkomlighet. Det var den starka och oklokt hastiga indragningen af dessa papper, som icke allenast slutade tillväxten, men som är nära att döda tillvaron af denna industri. Hvad åter det vacklande värdet angår, har en värd talare inom detta Samfund, Herr Munk af Rosensköld, på högst bevisande sätt upplyst, att Coursen; vid det öfverflödiga pappersmyntet, var oändeligen lägre och mera stable, än nu, efter 6 a 8 millioners indragning. Beträffande inre rörelsen, är det vanvärde för mig ofattligt, hvarmed man vill stämpla vårt Sedelmynt. Å ena sidan ser jag Banken äga en deremot fullt svarande valuta, om icke till alla delar i Silfver, åtminstone i säkra Hypotheker, hvilka, genom årligt Silfverköp, kunna gifva en småningom, men alltid ökad och omsider för en Realisa-

tion tillräcklig Metallfond. Å andra sidan ser jag dessa Bankens Sedlar kring hela Landet begärligare, än alla Landets producter, dem man anser för en lycka att till låga priser, ja! ända till vanpris få föryttra. När nu producternas vågskål idkeligen faller, och Sedlarnes stiger: när man snart sågt till intet pris kan få förbyta sin jord mot dessa Papper, dem man köper för en hög ränta, dem man i provincerna nästan icke kan få köpa, då frågar jag med förundran, om dessa Sedlar *äro i vanvärde*, om deras mängd *är för stor?*

Man har sagt, att om BancoSedelstocken ökades, skulle dess missförhållande till Silfver-Fonden tilltaga och Capitalisten genom Papperets ytterligare försämring blifva ytterligare lidande. Jag anmärker häremot, att sådant beror på sättet. Banken ärnar säkerligen icke skänka bort nya Sedlar. Lånas de ut mot ränta, och Silfver idkeligen köpes för denna ränta, skola deras förhållande till MetallFonden dagligen förbätttas, medan lifvade Näringar och utvidgad Handel, å andra vägar indraga Silfver i Landet och göra en allmän Realisation omsider möjlig.

I följd af dessa enkla läror, icke hämtade ur lärda Verk, icke framställda med Professorlig vettenskaplighet, men tagne ur erfarenhetens stora Bok, också på sitt sätt ett Classiskt verk; i följd af dessa läror hemställer jag till de Höglofl. Utskotten, och efter

dem till Höglofl. Ridderskapet och Adeln om icke, i fråga om Sedelstockens belopp, det lilla ordet: *Circa*, bör få den möjeligen vidsträcktaste tydning. Jag uppmanar hvarje här tillstädesvarande Landtman, som känner förhållandet, det vill säga förlägenheten, som med värma vill Fäderneslandets väl, vill Näringarnas hjelp och Jordbrukarns räddning, jag uppmanar hvarje sådan man, om någon ännu finnes qvar, att förena sin röst med min! — och desse Herrar, som äro af stridig tanka, som anse förlägenheten endast vara till för den störtade Creditvinglaren, dem inbjuder jag, att göra en Eriksgata genom Rikets sädesrikaste provincer genom Skåne, Öster- och Vestergötland; men icke blott landsvägarne rakt fram, utan i stället dessa obesökta bivägar som leda till kojan, till den aflägsne, sträfvande Hemmansbrukaren. Kanske skola de tro och beklaga hvad de der gå att se, fast de icke nu tro oss; kanske är den Sedelmassa de skola finna i hela Socknar, hela Härader, hela landsträckor ganska lätträknad. I Kronoutlagor, bestämde efter ett dubbelt om icke 3 dubbelt Spanmålspris, utgå från Landsbyggden till Hufvudstaden desse Sedlar. De äro sedan för oss den förlorade Sonen, som dock aldrig återvänder till sin Faders hus, om vi ock för dess hemkomst ville slagta den gödda Kalfven.

N:o 4.

Herr *Tham*, *Wollrath*:

Genom den af de förenade Utskotten föreslagne åtgärd att BancoDisconten skall utgrenas till Götheborg och Skåne samt att räntan skall nedsättas, göres denna Fond mera tillgänglig för Landtmannen. Det är då lämpeligt att lättade Låneutvägar för Handeln och Näringar åfven öppnas.

Vid öfvervägande af Handelns och penningerörelsens lopp i Sverige, torde erkännas att det bästa medlet härtill vore inrättandet af en på privata Actier grundad Discont i Stockholm, försedd med Kongl. Maj:ts Nådiga Reglemeute och Octroij på viss tid.

Man må härmed icke förblanda de olägenheter och missbruk, som förra FilialDiscontor och deras fall förordsakade. Icke uti *principen för deras inrättning*, får ordsaken till deras undergång sökas. Men uti deras *förvaltningssätt* och uti deras till *öfverdrift sträckta rörelse*. Deras Creditiver utgörande vid FilialDisconternes första inrättning omkring En Million Riksdaler blefvo vid 1815 års Riksdag, då en lifligare Handelsrörelse i och för Continental-Systemet r dan upphört till dubbelt belopp vidgade. En bristande controll mot Malmö-Disconts svekfulla förfarande, och Götha Canalbyggnadernes bedrifvande med dess Disconts *Contanta* tillgångar, skulle verka att, när den

förra föll den sednare saknade medel att för ögonblicket uppehålla sin Credit. Rättigheten Actieägarne i Malmö och Götheborgs Disconter ägde att utbekomma årets vinster, gjorde äfven att inga Fonder bereddes för oförutsedda händelser eller för deras betryggande, som der insatte sina Penningar. Omständigheten att den ena Disconten förräntade medel hos den andra, att tillgångarne erhöllos genom insättningar i Stockholm, men åter utlånades i derifrån aflägsne Orter, verkade tillika att vid säkerhetens granskning deras interesse, som tillsläpte medlen icke eller blef med behörig omsorg bevakadt. Men desse och dylika olägenheter kunna förekommas. De Disconter, som förut existerat i Stockholm, hafva alltid gjort nytta åt allmänna rörelsen, upplösts med vinst för Actieägarne och underlättat Industrien. De hafva satt gångbara penningestocken i en lifligare circulation. Förlägenheten för enskildta Låneutgifvare och Lånetagare att sammanträffa och utröna säkerheten har genom dem varit undanröjd: Capitalisten och Köpmannen hafva ägt en eljest uteblifvande vinst både uppå Actierne, och derigenom att de njutit lindrig ränta å summor, som vissa tider skulle legat döda per Cassa. Stockholm är Rikets största HandelsStad, en stor personal af förmögne är der bosatt, en större consumtion af Inrikes producter äger der rum, penningemassan är på stället i betydlig mohn concentrerad. Uti Stockholm som är säte för Regeringen och större delen af dess underordnade Auctoriteter, kan förvaltningen af en all-

män Discont icke eller blifva okånd, men blir deremot lätt att controllera. Bland nödige försigtighetsmått i detta fall kunde räknas att Actieägarne valde, utom Directeurerne, ett visst antal sine Fullmägtige, som mellan årlige revisionerne, eftersågo Förvaltningen och om Discontens bästa hvarje qvartal öfverlade, samt att blott Tjugufem procent af årliga vinsten, sedan Räntan åt Actieägarne och omkostnaden afgått, fingo till Actieägarne utdelas, men att det öfriga borde användas att consolidera Fonden intill dess Discontens Octroij vore förbi och då först utdelas.

Utan att ingå i en vidlyftigare utveckling af detta ämne får jag blott fästa Ridderskapets och Adelns uppmärksamhet derpå, att en dylik Discont ägde framför privatas smärre Assosiationer de företräden:

1:o. Att den vunne en mera bestämd Credit, svår i vårt land att förvärfva för privata penningemän, hvilkas omständigheter och öden lätt förändras.

2:o. Att den öppnar tillfället för personer af olika Stånd och olika förmögenhet att såsom Actieägare deruti deltaga.

3:o. Att föga eller intet dödt Capital skulle finnas i Landet utan alla Cassabehållningar emot 3 procent ingå i rörelsen.

4:o. Att BancoDiscontens utgreningar till

Götheborg och Skåne kunna förses med större Capital än det föreslagne, då Stockholm erhåller sin ersättning i den föreslagne Privat-Disconten.

En Disconts rörelse är likväl af den natur att den vissa tider kan hafva behof af ett extra ordinairt lånebiträde när betydligare uppsägningar af insatte Capitaler inträffa. Rättigheten att kunna få begagna ett sådant temporairt Lånebiträde i Banken borde derföre vara af Riksens Ständer medgifven, likväl utan risque för Banken som icke eller uti någon Discontens förvaltning eller vinst och förlust derå borde deltaga.

I följd af detta och i sammanhang med hvad Utskotten för upprättandet af privata Banker tillstyrkt, får till Ridderskapet och Adeln jag vördsamt föreslå, *att en uppå privata Actier till ett belopp af 300,000 Rdr Banco Discont inrättas i Stockholm för hvilken Kongl. Maj:ts Nådiga Reglemente och Octroij på Femton år begäres; Lånerätt i Banken lemnas åt denna Discont för en lika stor summa som ActieCapitalet är, emot DiscontDirecteurernes en för alla och alla för en å Discontens vägnar utgifna Förbindelser att inom vissa tider de lyftade summorna med tre procents årlig ränta återbetala, hvarvid såsom Hypothek bilöggas nöjaktige handlingar som Disconten innehar i publika papper eller säkre skuldsedlar för femtio procents högre värde än lånesumman utgör. Denna Discont kommer att mot laglig ränta utlåna sina egna samt privata personers eller allmänna Inrätt-*

ningars mot lindrigare Ränta mottagne penningetillgångar. Men biträdet från Banken får aldrig utlånas. Disconten tillåtes beräkna lika stor ränta, som BancoDisconten blifvit tillagd.

Bilagor

till PleniProtocollet för den 22 Julii, eftermiddagen.

N:o 1.

Herr *Marks von Würtenberg, Gustaf Adolf:*

De Handlingar Directeuren J. D. Löfving genom trycket låtit till allmänhetens kännedom komma, och hvilka till Riksens Höglofl. Ständer blifvit öfverlemnade, visa nogsamt billigheten af den för honom föreslagne Belöningen, och styrka rättvisan af den grundsats, att en erkänd förtjenst emot Fädernelandet ej bör lemnas åt glömskan, utan förvaras i en tacksam hugkomst.

Hvad Directeuren Löfving såsom Svensk Medborgare uträttat inom den bana; som har

till föremål förädlandet af vår förnämsta product, Jernet, för att derigenom bereda ett fullkomligare försvarsmedel, förtjenar ofelbart Riksens Höglofl. Ständers benägna uppmärksamhet. Hans uppfinning af den nya och före 1789 okända methoden att med skyndsamhet gjuta runda skrot och Ammunition; att för en sådan operation, hvartill enligt gamla methoden erfordras 210 dagsverken på 12 Skeppunds gjutning, blott 9 dagsverken härpå behöfde efter Löfvings sätt användas; så att under loppet af Ett år dymedelst alltså kunde præsteras lika mycket Ammunition, som annars upptagit en tid af Femton år; samt hans upptäckt att, genom Mallmernas väljande och proportionerande, gjuta Jernkanoner, hvilka uthärda den starkaste skjutning utan att sprängas, innefatta förtjenster, som visserligen böra komma i åtanka, desto häldre, som han ifrån ungdomstiden vinlagt sig om kunskapers förvärfvande i Jernhandteringen, och derefter öfver 30 års tid med sina vundna insigter i detta yrke gagnat Fosterlandet, samt dessutom oegennyttigt meddelat sina rön och uppfinningar utan att derföre ännu hafva njutit någon slags belöning. Nu mera, nära Sextiosex år gammal, stadd i behof och utan att äga utsigt till bergning vid tilltagande ålder, har han flytt till Riksens Ständers ädelmod.

En värd Ledamot af Hedervärda Bonde-Ståndet har för hans återstående dagar föreslagit Ett tusende Riksdaler Banco årlig Pension.

För min enskilta del anser jag den tjenst, Directeuren Löfving genom sina utmärkta och hedrande uppfinningar, nu och för kommande tider, gjort Sveriges Rike, förtjena denna gärd af Nationens välvilja, deraf han, i afseende på dess höga ålder, troligen icke lärer kunna i många år få sig begagna. Blifvandes Höglofl. Ridderskapets och Adelns bifall till i-ifrågavarande pension ett ojäfaktigt bevis på Första RiksStåndets alltid ådagalagda ädla och patriotiska tänkesätt.

N:o 2.

Friherre *Anckarfvärd, Carl Hindric:*

Då ConstitutionsUtskottets Betänkande, rörande den sist förflutne Femåriga förvaltningen af StatsRådsEmbetet föredrogs kunde jag icke föreställa mig, att det lindrigare behandlingssätt som allmänna meningen ansåg Utskottets Betänkande böra påkalla, skulle för Riksens Ständer försvåra eller stänga vägen för derifrån hämtade anledningar till underdåniga önskningar inför Thronen. Då man tyckes vilja försvara sig uti den tankan, att de framfarna misstagen icke borde påkalla den åtgärd hvartill StatsFörfattningen med anledning af ConstitutionsUtskottets Betänkande kunnat föranleda, var man likväl icke derföre öfverens, att ingen ting borde försökas till framtida förebyggande af samma anmärkninganledningar; man föreställde sig icke, att nedläggandet af anmärk-

ningar emot personalen, skulle komma att utgöra ett oöfverstigligt hinder för Thronens nalkande med upplysningar och önskningar i anseende till Saklörhållanden. Att söka tilltalets utväg torde ej vara det rätta, så länge påminnelsens är oförsökt; och det är af denna grund jag trodde, att det skulle gått an, i underdånighet förelägga Kongl. Maj:t ConstitutionsUtskottets Betänkande utan någon anmärkning, utan något anmälande, blott såsom en upplysning om det utslag, som genom Riksens Ständers granskande beredning vunnits. Det var ifrån denna synpunkt jag hämtade anledning till den af mig gjorde hemställan i detta afseende. ConstitutionsUtskottets Betänkande framställde äfven åtskillige anmälanden i anseende till förhållanden, hvilka Utskottet anmärkt såsom grundlagsstridige, men likväl af egenskap att, efter Utskottets mening, icke tarfva någon åtgärd uti sådan anmärkningsväg som den, hvartill 107 § lemnar tillfälle. Då det egenteligen icke är ConstitutionsUtskottets bestämmelse, att vägleda Riksens Ständer till andra önskningar än sådane hvartill, 107 §. lämnar anledning, så kan man likväl icke finna annat än att ConstitutionsUtskottet velat fästa Riksens Ständers uppmärksamhet, å sådane förevarande omständigheter hvars rättelse påkallas af omsorgen för landets väl: det förefaller mig besynnerligt, om ett sådant tillkännagifvande ifrån ConstitutionsUtskottet, skulle uti formerna finna ett hinder att göra sig gällande, och jag inser derföre icke huru Riksens Ständer, med något bibe-

hållande af aktning för det dyrbara förtroende att vara Folkets ombud, kunnat undgå att, utaf dessa ConstitutionsUtskottets anmälanden hämta anledning, att till Kongl. Maj:t i underdånighet framställa önskningar om rättelse, först och främst i alla de fall som ConstitutionsUtskottets Betänkande anmäler, och sedan i sammanhang dermed uti allt, hvad som med rättvisa och billighet kunde önskas annorlunda än det är.

Jag föreställde mig åtminstone icke, att en sådan önskan skulle mötas af det hinder som nu inträffat, då frågan genom Herr Grefven och Landtmarskalkens vägrade proposition, såsom Grundlagsstridig till någon del blifvit ansedd. Vid afgifvandet af mina tankar rörande ConstitutionsUtskottets Betänkande, frånträdde jag i vissa delar villigt, den utväg som 107 §. med anledning af ConstitutionsUtskottets Betänkande lämnade under förhoppning, att det Förslag till underdåniga önskningar jag vid tillfället tog mig friheten framställa, icke skulle annorlunda än genom Majoritetens stridiga mening kunna förkastas. Constitutions-Utskottet har nu rättvisat Herr Grefvens och Landtmarskalkens vägran af proposition i detta ämne, och för mig återstår således ingenting annat än att vörda det tillstånd, som StatsFörfattningens tolkare behagat stadga; att reservera mig deremot, och att angifva skälen för mina tankar härutinnan.

Delade begrepp, delade åsigter, delade in-

tressen, tillhöra alla Samhällen, och de Constitutionella inrättningarne hafva säkerligen den fria utvecklingen af dessa stridiga Opinioner till hufvudföremål; det är genom deras ömsesidiga beröring Samhällets behof och fordringar skola ådagaläggas, det är ifrån påståenden och motbevis som sanningen sluteligen framträder och allt godt, allt varaktigt måste ifrån denna källa hämtas. Det torde böra förlåtas mig om jag efter denne inledning, om jag efter denna redovisning för mina begrepp förs till den slutsatts, att omöjeligt kunna begripa huru en fri StatsförfattningsFormer kunna emot dess principer vara i sådan motsägelse, att framställningen af önskningar till Thronen för Folkets bästa ifrån Dess ombud skulle uti Formerne finna ett hinder sedan principen för önskningarne erkännes på sätt Utskottet framställt; jag tror också icke att det vid detta tillfälle är formerne som äro hinderliga, utan endast det tillfälliga omdömet i anseende till deras tydning. Jag inser ganska väl huru en önskan ifrån Riksens Ständer till Kongl. Maj:t kunnat med anledning af Constitutions-Utskottets Betänkande genom ett annat behandlingssätt ifrån Stånden lätteligen tillvägabringas, men jag inser det försent. Jag har nu ej den lyckan att, fatta och begripa ConstitutionsUtskottets spetsfundiga afhandling om striden emellan godkända principer och deras tillämpning af tvistige ansedde begrepp om formen; jag fattar icke grunderne för ConstitutionsUtskottets gillande af Herr Grefven och

Landtmarskalkens åtgärd medelst den vägrade proposition, och jag reserverar mig emot detta ConstitutionsUtskottets beslut. Jag känner icke mer hvilka utvägar kunna begagnas, för att genom verkställande maktens biträde vinna de förbättringar i Samhällsskicket som tämmeligen allmänt anses vara nödige; jag ser med verkeligt bekymmer huru liten fördel Folket skördat af vårt förändrade Statsskick; jag ser skatterna uti betydlig mohn ökade; jag ser vid våra Riksdagar nya anslag beviljas, utan någon serdeles föregången pröfning, huru ändamålsenligt de förre varit använde, och utan att några nya utvägar utfunnits till ökande af de skattdragandes nog mycket medtagne inkomstkällor; jag ser med en verkelig farhåga huru riktningen för de financiella Ärendernes framtida bestämmande af Styrelsen handlöst öfverlemnats åt striden emellan delade interessen, utan ledning af den medlare, som Styrelsen allena kunnat föreställa; jag ser med oro att af verkställande makten ingen tanke yttras, ingen åtgärd vidtages till beredande utaf ett lyckligare Samhällstillstånd; jag ser huru den enskildta förmögenheten dageligen förminskas under en jämt tilltagande Statsluxe; jag ser huru sakernas gång till det minsta sagdt är den samma som före sista Regementsförändringen; jag har trodt mig understundom finna stora administrativa misstag, och jag ser ingen utväg, att för framtiden förebygga dem, om önskningarnes väg är stängd.

Svenska Historien framställer en alltför

besynnerlig bana af beständigt omväxlande öfvergångsperioder ifrån frihet till envälde och derifrån till frihet; den framvisar Svenska Folket, såsom aldrig lidande förtrycket, men tillika icke mägtigt att, uti några påliteliga inrättningar stadga friheten. Parti-anda, en illa beräknad Statskonst och kanhända mycken egennytta hos de rådande, voro utan tvifvel ordsakerna till den sista öfvergången från friheten till enväldet, och denna Styrelseform har i Sverige alltid varit lika vådlig och olycklig för den styrande, som för de styrde.

Om Representanten uti sina husliga kretsar, uti sitt hvardagliga umgänge, utaf de mäst upplyste medborgare ej sällan hördt farhågor för framtiden yttras; om han hört allmänna rösten fordra, att det vigtiga StatsSecreterare-Embetet med anledning af StatsFörfattningens både ordalydelse och anda förvaltades, af på Stat uppförde Embetsmän och ej af tillfällige föredragande; om han ofta hördt sättas i fråga huru länge dessa skatter, och dessa mera än skatterna tryckande skatteskyldigheterna skola kunna utgöras; om han ofta hördt klandras det sätt hvarå en del allmänna medel blifvit använde; om han trodt sig sakna plan och beräkningsgrunder för många fall och händelser; och om han hördt många andra tro detsamma; om han hördt allmänt klagas huru kostsamme och för landet tryckande våra Riksdagar äro under deras närvarande former; om han hördt huru ofta man varit ense derom att våra Riks-

möten

möten omöjeligt kunna frambringa några sammanhängande verkningar, då de uti Ståndsinrättningen visa ett osammanhang, som är så påtageligt, att det säkerligen en gång kommer att läggas det närvarande slägtledet till mycken last, att så länge hafva underkastat sig dess menliga följder; om han hört mången tänkare yttra huru felaktig vår Economiska Lagstiftning ej sällan visar sig; om han sett trycktvånget missbrukas och om han sluteligen ser huru sjelfva Lagstiftningen genom ConstitutionsUtskottet medelst en hårdragen klyfning utaf principe och form, frånkännes rättigheten att, inom sig afhandla den frågan, huruvida landet väl kan fordra, att det varande tillståndet med oförfalskade färgor skildradt nedlades inför Thronen; så får man icke längre förundra sig om någon misströstan i hoppets ställe hos honom skulle inträda. Jag tillstår upprigtigt att jag icke mera vet hvad som är att uträtta, sedan formerna förklaras stridande emot framställningen af en sådan önskan som den, hvilken af Herr Grefve v. Schwerin och af mig varit föreslagen. Jag har uti mitt Fädernesland varit ögonvittne till en tidpunkt af mycken allmän oro, jag har sedt följderna af ett missnöje som icke ägde den utvägen att af verkställande makten begära hjelp, och det är allt för möjeligt att intrycket ifrån dessa tider, till den grad verkat på min inbillning att jag vid bedömmandet af det närvarande, utaf en

alltför liflig hugkomst i mitt omdöme villseföres af det framfarna.

Jag har allt sedan jag i dessa ämnen börjat tänka oafbrutit föreställt mig nödvändigheten, att för utvecklingen af Sveriges krafter införa ett förändradt StatshushållningsSystem; jag är hänförd af den mening, att Sverige uti sitt ifrån Europa skilda läge, kunde bilda ett lyckligt af de stora politiska verldshändelserna till det mästa oberoende land; Jag har trodt att detta Samhälle hvilket allt sedan dess tillvaro som Stat synts hysa inkräktningsbegäret och i brist deraf försvars omsorgen till sådant hufvudföremål att Samhällsförkofran derigenom uti betydelig mohn blifvit åsidosatt, skulle genom förändrade grundsattser, och endast genom ett sådant vilkor kunna betydeligt stiga i nu bristande inre styrka och förmåga; jag har trodt att nästan hvar enda gren af Statsinrättningen, hos oss behöfde omskapas för att mera ändamålsenligt kunna fylla sitt föremål; jag har trodt mig såsom en obestridelig historisk sanning kunna antaga, att de rökverk som af smickret understundom åt Regenter tändas, på intet ställe verkat till den oupplösliga förening emellan Konungars och Folks intressen hvarförutan Statsskickets bestånd ej hvilar å någon säker grund; jag har derföre trodt att Folkrepresentantens föremål, alltid borde vara ett oförfalskadt yttrande af sine tänkesätt och meningar i afsigt att upplysa; jag har med ett ord trodt, att det vore Folkrepresentantens åliggande att tillkännagifva Styrel-

sens brister, lika så väl som landets öfriga behof, samt att det är Styrelsens pligt, att uttänka medlen till det felaktigas afhjelpande och att dertill verksamt bidraga; jag hade trodt att behofvet af Förslag till ett förbättradt Representationssätt, äfven lämpeligast till Thronen kunnat frambäras i anledning af den ventilerade frågan angående decharge för Stats-Rådet. Om en sådan underdånig önskan kunnat anses innebära en indirect förebräelse emot StatsRådet, att icke härutinnan hafva sjelfkrafdt påmint om Rikets rätt och bästa, så kan jag icke finna anledning att hylla en sådan ömtålighet, hälst Riksens Ständer i och med det samma meddelst en sådan åtgärd villigt erbjudit sig att emellan Ministeren, och sin egen bristfälliga sammansättning dela ordsakerna hvarföre så litet godt kunnat uträttas. Jag har länge varit af den mening, att Sveriges uppkomst och trefnad ovilkorligen påkalla en förändring uti dess representativa former; en förändring som kunde tillvägabringa en kraftfull och tillika allfvarsamt redovisande och ansvarsskyldig Ministère; samt en FolksRepresentation, hvars beståndsdelar åtminstone voro beräknade att bilda ett sammanhang för att kunna uppfylla sitt föremål, att controllera Styrelseåtgärderna, och att för beviljandet pröfva behofven för Skattebidragen.

Vi hafva nu så många Riksdagars erfarenhet, huru litet vi sjelfva och våra ConstitutionsUtskott förmått till något högre mål begagna den uti Constitutionen förbehållne

rättigheten att föreslå ändringar uti Statsförfattningen, och tiden syntes mig således vara inne, äfven som tillfället för mig visade sig lämpeligt att till Konungen framställa äfven den önskan att något Förslag i sådant hänseende åtminstone till nästa Riksdag kunde Riksens Ständer föreläggas; men Constitutions-Utskottet har genom sitt nu ifrågavarande Betänkande stängdt denna utväg; jag reserverar mig emot detta dess förfarande, och jag vågar tro att Nationen derät icke lärer komma att lämna sitt bifall. Jag nödgas helt öppet förklara det jag vid detta Riksmöte blifvit fullkommeligen öfvertygad om omöjeligheten, att under våra närvarande former uträtta något allmänt gagn; jag föreser huru folket nödvändigt skall komma att ledsna vid våra långa och kostsamma Riksdagar, hvars verkningar nästan uteslutande visa sig uti ökade bördor och ej sällan förhastade eller osammanhängande slutliga åtgärder; och jag anar med oro de vanskeliga följderna af ett sådant tillstånd; jag har som Representant fyllt min pligt då jag velat varna deremot; och jag går åtminstone med fullkomligt samvetslugn tillbaka uti det enskildta lifvets förhållanden, nöjd, om jag finner mig kunnat något gagna med min upprigtighet; och ännu nöjdare om jag af en ljusare framtid tillrättavisas uti mine nuvarande omdömen om de ovilkorliga fordringarne för befrämjandet af stadga, säkerhet och styrka för det *Nya Sverige* och för Dess *Nya Dynasti.*

N:o 3.

Herr *Rappe, Carl,*

Vid Allmänna Besvärs- och EconomieUtskottets Betänkande rörande en jämnare fördelning af Extra Roteringspligten, vågar jag ödmjukast framställa följande anmärkningar:

1:o Först torde det tillåtas mig tro, att omnämnde Betänkande erhållit en allt för stor vidlyftighet, hvaraf följer, att ehuru grundeligt det samma i verkligheten är, skall det ändå blifva ganska svårt för vederbörande Autoritet eller Embetsman att föreslå den blifvande Instruction för Roteringens verkställande, på de grunder som Utskottet framlagt. I synnerhet hade underrättelsen om gamla Ordinarie Roteringens uppkomst kunnat undvikas, hufvudsakeligast af det skäl, att den, efter min tanka, ej är så aldeles rigtig. *Utskottet säger, att denna Indelning är upprättad efter Hemmantalet*, och sådant är likväl icke förhållandet, ty i Småland, vid Kronobergs, Jönköpings och Calmare Regementer, befinnas väl de fleste Rotar bestå af $1\frac{1}{2}$ Mantal, men der finnas också några få, som bestå af $1\frac{1}{4}$, ganska många af $1\frac{3}{4}$, och några af 2 Mantal till och med $2\frac{1}{4}$:dels.

2:o. Vid hela utvecklingen af frågan om hvad sort Jord som borde beläggas med extra Rotering eller icke, framställer sig helt enkelt och klart, att enligt Riksens Höglofliga Stän-

ders beslut af 1810, är det all sådan jord, som enligt Rikets gällande Författningar, ej var pligtig att draga rotering, som bör beläggas med eller förblifva vid den så kallade Extra under krig; endast med de undantag som i beslutet finnas intagne för visse i tjenst varande Militairers Boställen.

3:o. All Krono, KronoSkatte, SkatteFrälse och Frälsejord i hela Riket, med undantag af den i Skåne och Halland, som ej befinnes roterad, antingen af uragtlåtenhet eller af andra händelser vid Indelningsverkets upprättande, eller af den ordsak, att Hemman af sådan natur, efter den tiden blifvit från ödesmål upptagne eller i egenskap af Nyhemman uti Skattläggning ingått, hafva varit och äro pligtige att antaga Ordinarie rotering. Att sådane förekommande Hemman eller Hemmansdelar af de blifvande Extra RoteringsJemkningsCommissionerne observeras och å Förteckning upptagas, torde vara både nyttigt och rigtigt äfvensom att de, med åläggande af en billig vacance-afgift till Staten i proportion af deras förhållande till den allmännaste Ordinarie Rotering i orten (om jag så får uttrycka mig,) besparas intill dess den så nödvändige och nyttiga jämkningen af Ordinarie Indelningsverket kan, enligt Kongl. Majts och Riksens Ständers Beslut företagas och i ordning bringas

4:o. Det är derföre ganska rätt att Höglofl. Utskottet föreslagit, det den 1811 säda-

na hemman ålagde Extra Rotering upphörer, och att de, i dess ställe anses till Roteringspligt, enligt sin natur; men hvad beträffar hemman af samma natur, som i Ordinarie gamla Indelningsverket befinnas upptagne i Rote, som bestå af högre Hemmantal, än som i Orten är allmännast, och hvarvid inträffadt i vissa orter att 1811 års Extra Roterings-Commissioner af misstag, frånskiljdt de så öfverskjutande Hemmansdelarne den gamla Roteringen och ålagt dem den extra; vågar jag vördsammast upplysa storheten af detta misstag, och den derigenom uppkomna olagliga rubbning af gamla Indelningsverket, samt det i följe deraf sådana Rotar öfvergångne lidande.

Uti Jönköpings och Calmare Län blefvo såsom ofvannämndt är, tvärtemot ordalydelsen af Kongl. Majts Nådiga Instruction för Extra RoteringsCommissionerne af den 11 Februarii 1811, alla gamla Rotar som i Hemmantal utgjorde mera än 1½ mantal, de öfverskjutande delarne fråntagne eller med Extra Rotering belagde, och efter krigets slut blefvo de enligt Höglofl. Kongl. KammarCollegii Circulaire af 1814 affordrade och måste utgöra Rotafrihetsafgift, och kan hända utgöres den ännu i vissa Orter, som jag likväl ej känner.

Jag har vågat vara vidlyftig i framställningen, af denna del af saken, för att visa, huru betydliga äfven misstag kunna blifva,

och huru lätt de kunna inträffa om ej den största uppmärksamhet användes vid detta och dylika Economiska ärenders utveckling. I de magraste och mäst vanlottade delarne af Riket, och der förut den hårdaste ordinarie Roteringen från ålder varit införd, blefvo nu 100:de tals vanmägtige hemmansägare ytterligare betungade, hvilka trodt, och kanske ännu tro, att det skedt i följd af Konungens och Riksens Ständers beslut.

Höglofl. Utskottets tillstyrkan att till Kongl. Maj:t i underdånighet öfverlemna, att genom de blifvande Rotering-JämnkningsCommissionerne, med de Extra Roteringsskyldige låta contrahera om andra præstationers utgörande, i stället för uppsättandet af manskap; kan jag för min del ej gilla.

Kongl. Maj:t och Riksens Ständer äga visserligen, att på sätt för Fäderneslandets och Arméens brukbarhet är nyttigast, besluta om Extra Roteringspligtens utgörande. Jag hoppas derföre, att ett sådant beslut måtte fattas. På små Landtdagar och Socknestämmor kunna mindre vigtiga ting afhandlas och framställas, men att en sak af denna betydenhet, af denna vigt för Fädernaslandets försvar skall så partielt behandlas, efter olika åsigter, det tror jag vara skadeligt i flerfaldiga afseenden. Förleden vinter och vår då jag hade den äran vara Ledamot i allmänna Besvärs- och EconomiUtskottet, och i den afdelning der detta ärende förevar, yttrade jag mig vid öf-

verläggning om nyttigaste sättet hvarpå Extra voteringen borde föreslås till utgörande, och på hvad sätt som helst. Extra Roteringspligten kommer att utgöras, måtte det af Riksens Höglofl. Ständer föreslås, att ske lika öfver hela Riket, och sålunda af Kongl. Maj:t i Nåder gilladt, äga bestånd till verkelig styrka vid påkommande krig, och små Riksdagar i Landsorterne i detta ämne ej mera förefalla.

Jag yrkar således återremiss af Utskottets Betänkande, och anhåller ödmjukast att desse mine anmärkningar må åtfölja återremissen.

Bilagor

till PleniProtocollet för den 29 Julii, förmiddagen.

N:o 1.

Herr *Treffenberg*, *Curry Gabriel*:

Sedan nu Höglofl Bevillnings-Utskottets Betänkande, angående Postverket och de der-

af inflytande Bevillningsmedel inkommit, torde jag, så väl i anledning af detsamma, som af Utskottets utlåtande öfver min motion, rörande ett bättre uppbörds- och Controllsätt vid nämnde verk, i ett sammanhang, få äran göra några Reflexioner.

I båda dessa Utskottets yttranden, framställes Postinrättningens dubbla ändamål, nemligen: att, mot en billig ersättning, alltid kunna bibehålla en hastig, säker och mot främmande inblandning tryggad gemenskap, emellan personer, stadde å olika orter; samt inbringande af Statsinkomster, genom detta Verks contanta afkastning.

Dessa åsigter af Inrättningens föremål, lågo äfven till grund för min motion, som innefattade det sätt, hvarigenom mig syntes ett förbättradt skick, så i ena som andra hänseendet, icke allenast behöfvas, utan äfven kunna vinnas; men Utskottet har ej delat, i afseende på sättet, samma öfvertygelse, hvaremot det, inkommit med dess tankar i ämnet, och föreslagit de ändringar till ändamålets vinnande, som Utskottet ansett vara de rättaste och behöfligaste.

Jag anhåller först, få yttra mig något öfver de skäl Utskottet framlagt, såsom hinderlige för antagandet af mitt project. Utskottet tror, att det skulle gränsa till omöjlighet, att på hvarje särskildt ort och ställe af detta vidsträckta Rike, kunna med behörig säkerhet

hålla menigheten tillhanda BrefChartor, af mångfaldige och sins emellan olika valeurer, utan att derigenom hämma, eller åtminstone fördröja och försvåra, den så för allmänt, som enskildt väl vigtiga Brefvexlingen.

4, 5, 6, 7, 8 och 9:de punkterne af projectet innefatta huru Chartorne borde hållas Allmänheten tillhanda; nemligen i Städerne genom Chartæ Sigillatæ Ombudsmännen och på Landet af KronoFogdarne och Private personer, som åtaga sig en dylik befattning; hvartill kommer, att innan dessa Chartor, påskrifne passerat Postluckan, voro de nästan att anse, som ett gångbart Sedelmynt; hvarigenom de således äfven spriddes öfverallt.

Embetsverken, Handlande, Fabrikanter, samt större Possessionater och Brukspatroner, äro de egenteligen Corresponderande. Embetsverken, kunna i likhet med hvad som sker med Charta Sigillata, få förlag af BrefChartor, emot qvitto och framdeles redovisning. Jag vill förutse, att det vore mycket ordentligare, och mera öfverensstämmande med sakens natur, om vederbörande Chefer för Embetsverken blefvo ålagde, att upptaga förskotter af, och redogöra för, sådane Chartor, än att FribrefsBöcker finnas, som oftast för Vaktmästare i Verken tillgängelige, så behändigt kunna missbrukas.

Handlande och Fabrikanter bo merendels i Städerne; åtminstone i granskap med sådane Authoriteter, som jag föreslagit, skulle halva

sig uppdragit föryttrandet af BrefChartor. Det vore således ej, med mera besvär förenadt, att tillita dem i detta fall, än alla andra, då de behöfde deras Embetsåtgärd. Man kan ock, med mycket skäl, förutsätta, att om förlaget af BrefChartor, för t. ex. ettfjerndels år skulle genera dem, deras förlager i öfrigt ej äro stora och i följd deraf deras rörelse ej lär tarfva någon vidlyftig correspondence.

Detta gäller äfven för Possessionater och Brukspatroner. Räntan för förlaget (om de räkna på den), hafva de igen i det, att Postförvaltarearfvoden, för Posträknings förande undvikas; dessutom kan man något så när bestämma sitt behof af BrefChartor för en viss tid, ty man vet och känner gemenligen, på hvad orter egenteligen, och till hvad myckenhet, man här och der har sin Correspondence.

De öfrige Corresponderande, eller de som icke vilja, eller kunna hafva förlag af Chartor, finna, om de ej för tillfället kunna skaffa sådane, genom, hvad i 16:de punkten af projectet är föreslagit, den rättigheten förvarad, att inlemna Brefven utan Charta, då de vid framkomstem, af uttagaren, måste med Charta lösas. Äfvenså innehåller 17:de punkten, huru Bref kunna afgå, om inlämnaren endast till en del vill betala Chartæbeloppet, då resten af emottagaren med Charta liqvideras. Dessa sednare fall, har så mycke likhet med den utrikes brukliga frankeringen, hvilken all-

mänt erkännes, såsom beqvämlig för Handels- och CommissionsCorrespondencen, att jag äfven på denna grund, icke kan instämma i Utskottets befarade olägenheter, utan tvertom anser saken ledande till ganska förmånliga resultater.

Den svårigheten, att jemka Chartornes värde efter Brefvets tyngd, hvilken efter Utskottets mening, skulle lemna ett tillfälle för flerfaldige Correspondenterne drabbande chicaner, prejerier och förluster, vill jag finna undanröjd, genom det föreslagne stadgandet, jag nyligen anfört ur Projectets 16:de och 17:de punkter, nemligen, att Postförvaltare, ehvad för liten eller ingen Charta medföljde, skulle emottaga och afsända de bref som inlemnades, så snart inlemnaren, på äfven stadgadt sätt, förut antecknadt, att de skola lösas eller äro ocharterade. Vid framkomsten visas uttagaren Chartan som medföljt, då han, efter den i projectets 24:de punct omnämnde tariff, skulle lösa differencen, med bel rigt påskrifven Charta. Vexlingen, som nu ofta äger rum vid Brefvens inlemnande i Postluckan, föranleder efter min öfvertygelse, till flere obehagligheter, än ofvannämnde methode, möjeligen kunde göra.

Utskottet vill vidare finna, att det föreslagne projectets antagande, skulle försätta samtelige Brefafsändarne, särdeles af allmogen och den mindre odlade delen af Medborgare, i ett obehagligt beroende af vederbörande Post-

Förvaltare, de der ej sällan måste, såsom ensamt ägande kännedom om stämplade Pappersbeloppet, å afgående bref, anlitas att de samma med behörigt omslag förse.

Detta skulle jag medgifva, om mitt Project, i någon enda punkt gaf anledning till, att Postförvaltare ensamt, blefvo ägare af kännedomen om stämplade pappers beloppet för afgående Bref, och alla andra således profana i detta fall; men då jag deremot i Projectets 4:de punct omtalar, att detta stämplade Papper borde påbjudas, och vidare i 24:de Puncten nämnes, att PostFörvaltare borde, till Allmänhetens tjenst, hålla till salu Tariffer öfver BrefChartevaleuren för olike orter och lodtal, kan jag icke dela Utskottets tanka. Om, till exempel, en annan prägel å löspenningar, och annat format samt tryck på Sedelmyntet blefve påbudit, skulle det, på samma grund, kunna försätta Allmogen och den mindre odlade delen af Medborgare, i ett lika obehagligt beroende af PostFörvaltare, men om saken, i öfrigt vore gagnelig för det allmänna, tror jag detta, ändå icke borde få komma i beräkning. Den föreskrift, som Projectets 24:de punkt innehåller, afser egenteligen en mera spridd kännedom, om fastställde Postporto Orterna emellan, än som nu existerar. Allmogen rättar sig nu i detta fall efter Almanackorne, som blott utvisa, hvad afgiften är från det ställe, för hvars Horizont de äro tryckte, och således äro missvisande, om jag så får säga, för alla andra ställen, de i sådaut afseende

begagnas, hvarigenom den mindre odlade, nu verkeligen kan anses. oftare beroende af PostFörvaltares mer eller mindre redlighet. Som ytterligare skäl emot berörde Utskottets anmärkning kan tilläggas: att, enligt hvad förut är nämnt, står det hvar och en fritt utan Charta inlemna Brefven, hvilket kommer den tillgodo, som ej med säkerhet vet, huru stor sådan egenteligen borde erläggas.

Utskottet anförer vidare, att enskilte och särdeles de på Landet bosatte personer, hvilka nödsakades i och för sin Brefvexling hålla särskildte ombud i Städerne, skulle tillskyndas en betydlig tidsutdrägt och kostnad, igenom den förändring projectet åsyftar; men då 2:dra och 19:de puncterna i detsamma, meddela PostFörvaltare fortfarandet af den rättighet, de för närvarande äga, att vara de på landet boendes Commissionairer, i afseende på Correspondencen, försvinner allt utseende af någon ökad tidsutdrägt och kostnad. Emedlertid tror jag mig ej böra längre uppehålla med försvar för BrefCharteförslaget. Det är ännu nytt, och kan således som jag äfven vid motionstillfället kade äran yttra, fordra och ernå, en vida större fullkomlighet, än den jag önskat kunna gifva det, men efter all min öfvertygelse, bör saken ej anses aldeles overkställbar, och som sådan komma helt och hållit i glömska.

Utskottet har icke eller funnit som Controll antagligt, hvad jag föreslagit rörande

PostFörvaltares förpligtande, att genom uthängande på ett dertill anvist ställe af collationerade afskrifter, å de hvarje Postdag, från PostContoiren afgående Bref åtföljande Chartor, för att dermed bereda Controll, utan trott, en sådan skyldighet, i den betydliga mohn öka bemälte Tjenstemäns göromål, att Utskottet ej ansedt sådant kunna dem åläggas innan den deraf förväntade nytta var med säkerhet bestämd. Jag kan emedlertid, på förhand bestämdt inse nyttan af ett sådant PostFörvaltares åliggande. Ty, då dessa doublett-Chartor voro tillgängelige för allmänheten, kunde hvar och en, icke allenast efterse om de Bref han inlemnat derå blifvit upptagne, och om lodtalen derå voro rigtigt uppförde, utan PostFörvaltare hade då en Controlleur, i hvar och en, som till äfventyrs copierade dessa Chartor, och till GeneralPostContoiret insände copiorne, behörigen vidimerade. De Chartor, som således blefvo uthängde, borde förses, med ställets äldste Magistratspersons namnteckning, utan densammes vidare ansvarighet dervid, än att han med omgående Post öfversände dem, under Stadens insegel, till GeneralPostContoiret.

Jag begagnar detta tillfälle, att ytterligare fästa uppmärksamheten på detta mitt Förslag, emedan jag tror, att om det blifver rigtigt pröfvadt skall det på goda skäl kunna antagas, både såsom enkelt och svarande mot ändamålet.

Min

Min motion innehöll äfven lämpeligheten af, att Riksens Ständer fastställde ett premium, till den, som inkom med ett Förslag till controll vid Postverket, och hvilket af dem approberades. Utskottet har icke yttrat sig deröfver, men jag anser detta icke böra underlåtas, helst detta premium icke komme i fråga att utlämnas förr, än Förslagets dugligheet af Ständerna medgafs, och dess föreskrifter blefvo till efterföljd antagne.

Jag vill minnas, att allmänna medel icke längesedan blifvit använde till bestridande af en utrikes resa för ÖfverPostDirecteuren, i afsigt, att genom dess inhämtade underrättelser, få Diligenceinrättning äfven i Sverige, men, det lär stå i vida fältet, om denna utgift, gifver det åsyftade resultatet. Då statsmedel användas på vinst och förlust, som ofta måste ske, bör man icke tveka, att disponera af dem, äfven till det, som föutsätter en obestridelig visad nytta deraf, innan de utgifvas.

Sluteligen, anser Utskottet sig, så mycket mindre kunna lämna någon åtgärd åt den väckta framställningen, om vidtagandet af nödige mått och steg, till förekommande af de på Postgårdarne inlämnade Brefs förlust, som detta ämne ligger utom gränsen för Utskottets i Grundlagen bestämda verksamhet. Föregående olägenhet för de corresponderande, anförde jag i min motion, endast i afsigt att visa

det BrefChartors antagande, äfven för detta fall, vore ett correctiv. Det är åtminstone ganska troligt, att då de på Postgårdarne visste, att under Couvertet till PostContoiret, jemte Brefvet, ej låg annat, än en BrefCharta, som i anseende till påskriften, de icke kunde begagna, voro de ej i den frestelse att bryta Couvertet och förstöra Brefvet, som om Postpenningar medföljde.

Det torde härefter tillåtas mig, göra några erindringar vid Utskottets eget inkomne Betänkande öfver Postverket.

Jag kan ingalunda gilla Utskottets Förslag, att den så kallade moderation å Bref hädanefter må upphöra. Det skulle visserligen blifva en vinst för Staten, men icke i den proportion, som det för den *enskilte* skulle blifva *betungande*; ett afseende, vid hvilket Utskottet sjelf fästat sig, i dess afgifne definition på Postverkets ändamål. Att försnillning i stor scala kan ske, med dess bibehållande under närvarande controllsätt, medgifves fullkomligt, men deremot försvinner hela möjligheten deraf, om sådane doublettChartor, som jag föreslagit, uthängas efter Postens afgång.

Om, för att visa allmänheten, att alla af dem inlemnade Bref, äro rigtigt afgångne, och dessa Bref således, å doubletteChartorne stå hvar för sig specificerade, är det ej rådligt för PostFörvaltaren att vid afsändandet hafva hop-

buntat en del af dem under ett Couverte, och efter moderation upptagit ett sådant Paquet, å den Posten medföljande Charta, efter hvilken liqvid sedan skall ske, ty, när båda dessa Chartor jemföras en gång, upptäckes genast försnillningen.

Den föreslagne Portofriheten för Allmogen i Rättegångsmål, kan jag icke eller medgifva rättsgrunden utaf.

Då detta 1704 och 1719 medgafs, var icke Allmogens rättegångar så många, och Staten gjorde således ej någon särdeles uppoffring i detta fall

Nu mera är förhållandet annorlunda. Allmogen processar mera, och jag vill i ett sådant medgifvande, som Utskottet föreslagit, med visshet, förutse ett hänförande till en ännu större mängd af ofta onödige och dermed äfven i economiskt afseende, för dem förstörande rättegångar.

Till ernående af en säkrare controll vid Postverket, utan att något band eller hinder lägges i vägen för Postens skyndsamma gång, eller PostFörvaltare störas under expeditionstimmarne, föreslår Utskottet, att Herrar Landshöfdingar uppdragas, att när de så för godt finna, antingen sjelfve, och i sådant fall försedde med behörig Protocollsförande, eller ock, genom Ombud, biträdt vid förrättningen af en

edsvuran Protocollist, utan förut skedd tillsägelse, infinna sig än å ett än åter å ett annat PostContoir inom Länet, och der, vid postens ankomst öfvervara öppnandet, af alla till stället adresserade påsar och Brefpaquetter, samt låta inför sig jämföra Brefvens antal och vigt med de bifogade Chartorne, och i händelse något befunnes origtigt, sådant då af dem skulle till ÖfverPostDirecteuren inberättas.

Oberäknadt att detta icke egenteligen blir någon controll, synes antagandet dessutom i flere fall vara olämpligt.

Först förekommer det mig mindre conseqvent, att Utskottet föreslår ett för Herrar Landshöfdingar så ökadt och med mycken besvärlighet förenadt Embetsgöromål, då Utskottet i sitt yttrande öfver mitt Förslag, om doubletter af PostCartor säger, att detta sednare i den betydliga mohn skulle öka PostFörvaltarnes göromål, att Utskottet ej ansett sådan kunna *dem* åläggas. Efter allvarlig granskning, får väl något hvar medgifva, att man med mera billighet kunde ålägga Postförvaltare, att sedan posten är afgången, efter Specialen copiera en förteckning, på de bref som blifvit afsände med den, än fordra, att Landshöfdingarne, som förut hafva en ganska vidsträckt verkningskrets sig anförtrodd, företaga resor, från den ena till andra Staden inom Länen, för att inför sig låta väga och öfverräkna Bref på PostContoiren: Dernäst före-

kommer, att sådane resor för Herrar Landshöfdingar med hvar sin Protocollförande, skulle medföra betydelig kostnad, antingen den då drabbade Staten eller Landshöfdingarne. I förra fallet, hade varit lämpligare och mera uträkning vid, att tillstyrka arfvoden till skrifvare som copierade omnämde doublette Chartor till uthängande, när Utskottet funnit, ett sådant ökadt göromål för Postmästarne sjelfve, vara för mycket begärdt; och i det sednare fallet, är det efter min öfvertygelse stridande emot all rättsprincip, om en sådan utgift varit beräknad skola utgå af Landshöfdingarnes egna medel.

I sammanhang härmed, kan jag icke underlåta att vidröra den farhåga jag hyser, att, om det blef Staten som skulle vidkännas omnämnde kostnad, så skulle möjligtvis, under rubrique att hafva sig af LandshöfdingeEmbetet uppdragit öfvervaron af Postens öppnande, än på ett än på ett ännat ställe, flere Friresor, för enskildte personer, i egne angelägenheter, kunna äga rum, utan gagn och nytta för det allmänna. Under loppet sedan sednaste Riksmöte, har allmänheten kommit i erfarenhet af betydeliga missbruk vid åtskillige LandsSecreteraretjensters utöfning, som icke allenast ger mig full rättighet, utan äfven ålägger mig i egenskap af Representant, att vidröra och således söka förekomma en sådan möjlighet så väl som allt annat hvilket jag finner ledande till oordning i enskildt och allmänt hänseende.

Utskottets ifrågavarande Förslag, står icke eller i full harmonie med dess yttrande om Postinrättningens ändamål, nemligen bland annat, "en mot främmande inblandning tryggad gemenskap emellan personer stadde å olika orter." Jag kan ej frångå den öfvertygelse, att ett sådant uppdrag, som Utskottet tillstyrkt för Herrar Landshöfdingar eller deras Ombud, i hög grad skall motverka, hvad Utskottet med så mycket skäl hänfört till hufvudingrediens för Postinrättningens fullkomlighet. Då jag med en sådan befattning å Landshöfdingarnes sida som den föreslagna, vill förutse ett steg tagas till en framdeles menlig Policemagt öfver Postväsendet, kan jag ej annat än äfven ur denna synpunkt afstyrka bifall dertill.

Utskottets afsigt att bereda controll utan att något band eller hinder lägges för Postens skyndesamma gång, eller PostFörvaltare störas under Expeditionstimarne, tror jag icke eller än vunnen igenom det Utskottet föreslagit, ty om jämnförandet af Brefvens antal och vigt skall ske ordentligt, fordrar det en tid som i annat fall skulle kunna begagnas till Postens skyndsammare afgång; och då Landshöfdingen, med sin närvaro surprinerar PostFörvaltaren, i afsigt att controllera dennes Embetsbröder, kan man, med förutsättande af någon ésprit de corps äfven inom Postverket, räkna på en viss tankspriddhet hos vederbörande, hvarvid möjligen Bref adresserade till Öster kunde komma att afgå till Wester.

Jag har förut haft äran yttra, att detta af Utskottet föreslagna uppdrag åt Landshöfdingarne icke egenteligen blir någon Controll, äfven om moderation å Bref försvinner, och utbeder mig nu få närmare förklara det, genom följande:

Postförvaltaren i A. och Postförvaltaren i B. antages vara i complott med hvarandra, äfvensom att Postporto dessa orter emellan vore 8 sk. B:co Lodet.

Postförvaltaren i A. emottager till exempel 60 Bref, skrifne på ett Bref Postpapper eller ½ ark Skrifpapper. Dessa 60 Bref betalas med 8 sk. Banco stycket, för att afgå till B., hvarigenom inflyter 10 R:dr Banco.

Postförvaltaren slår sedan ihop 50 stycken af dem under ett Couvert och skrifver med förvänd stil ett fingeradt namn till utanskrift, samt begagnar vid förseglingen, ett af Postförvaltaren i B. kändt Sigill. Derefter skrifves Chartan som skall åtfölja på det sätt, att de 10 Brefven af de 60 specificeras ordenteligen derå à 1 lod hvardera, men de öfrige 50 upptagas derå endast, som ett paquette om 20 Lod, hvilket dessa Bref tillsammans efter 5 qvartblad papper på Lodet väga.

Om Landshöfdingen nu infunnit sig i B. för att öfvervara Postens öppnande, kan han

icke annat än vidimera den medföljande Chartan från A. emedan Brefvens antal och vigt öfverensstämma med hvad den innehåller; och då Landshöfdingen aflägsnat sig, bryter Postförvaltaren i B. det stora Paquettet, å hvilket han igenkänner Sigillet, samt utdelar Brefven. Emedlertid fick Staten på detta vis blott hälften af hvad den borde hafva, emedan liqviden efter den vidimerade Chartan blef som följer:

		R:dr	B:co,
10 st. Bref à 1 Lod	-	1:	32. —
1 Paquette à 20 Lod	-	3:	16. —
	Summa	5 R:dr	B:co.

Om det nu i stället ålegat Postförvaltaren i A. att efter Postens afgång uthänga doublette Chartor öfver de med densamma afsände Brefven, så hade troligen försnillningen icke undgådt upptäckt, då deremot, med olika fingerade namn på utanskriften och om några varierade Sigiller vid förseglingen nyttjas, underslef i likhet med det åfvan anförde kan fortgå utan att upptäckas.

Sluteligen ber jag att få fästa uppmärksamheten derpå att någon föreskrift till förekommande af missbruk med FriBrefsBöcker är nödig och borde stadgas.

Om vederbörande med FriBrefsBöcker försedde Embeten blefvo ålagde, att i dessa Böcker under serskildte Columner, intaga Bref-

vens DiarieNummer, eller, om det är Paquet, innehållande Modeller eller dylikt, införa hänvisning till den och den Embetsmans befallning om expedierandet deraf, tror jag att sådant vore gagneligt. Då en controll af denna art, icke lär kunna finnas öfverflödig och overkställbar, torde åt detta Förslag äfven lämnas något afseende.

Jag har icke tvekat att vara vidlyftig i detta ämne, emedan min fulla öfvertygelse är, att Staten både bör och kan erhålla, utan den enskiltes ytterligare betungande i afseende på Postportoförhöjning, betydeliga economiska förbättringar i hvad som rörer Postintraderne, hvarföre jag ock får anhålla om återremiss af så väl Utskottets eget inkomne Betänkande öfver Postverket, som dess utlåtande öfver min Motion, och att desse mine anmärkningar dervid, må få åtfölja remissen.

N:o 2.

Grefve *Spens, Carl Gustaf:*

Under vördsam anhållan om återremiss, anhåller jag att få framställa för Ridderskapet och Adeln några anmärkningar mot det nu förevarande Betänkandet, hvarvid jag med tillfredsställelse påminner mig, att, när vid sista Riksdag frågan förevar om den förhöjning i PostTaxan, som nu berättas icke hafva medfördt så stor förhöjning i inkomsten som vän-

tadt varit, var jag ibland de få, som motsatte mig Utskottets Betänkande. Jag har alltid trott och tror ännu, att Statens uppträdande såsom vinstsökande speculant vid en anstallt, som egenteligen påstås vara inrättad för allmänt gagn och trefnad, och hvarvid till yttermera säkerhet mot missbruk, Staten på ett eller annat vis gjort sig till monopolist, alltid skall blifva ändamålslöst. Erfarenheten har visat nu, att en fjerdedels påhöjning i Postportot icke särdeles ökar dess summa, antingen redan denna tillökning afskräcker ett större antal skrifvande, eller det ligger i Post-Verkets nuvarande natur, ett frö till missbruk och en svårighet af Controll, som, innan det utrotas, gör påhöjningen endast känbar för den betalande. Då jag i dag går att betrakta Postinrättningen äfven i det sednare afseendet, hoppas eller önskar jag åtminstone, att blifva bedömd icke såsom den der åsyftade insinuationer emot personer i och för några af mig kända missbruk; det är möjligheten af sådana som här afses, och som bör göras så liten, som ske kan; och Utskottets Betänkande har med skäl påmint om, att en rättskaffens Embetsman icke misstycker controller. Jag får på förhand förklara, att min afsigt misstydes, om någon tror mig i det efterföljande klandra PostVerkets högre eller lägre Embetsmän, af hvilka jag knappt känner någon enda, jag klandrar Författningarna, i fall de icke äro ändamålsenliga, eller tillåta underslef, som kunna undvikas.

Utskottet har föreslagit, att moderationen af Portobeloppet för större bref hädanefter må försvinna med serskildt undantag för Städernes Magistrater, i fall frågan om deras fribref skulle annorlunda afgöras, än den nu har blifvit i förstärkta StatsUtskottet definitivt afgjord. Efter min tanka ligger orsaken till denna urgamla tillåtelse af modereradt porto icke endast deri, att ett mindre antal Embetsmän i fordna tider hade Fribrefsböcker, utan fastmer deri, att sjelfva Postinrättningens kostnader för större bref icke tillväxa i den proportion, som uttryckes genom Lodtalet. Tyngden och utrymmet i Postväskan är visserligen af betydenhet, och det är således oundvikligen nödigt, att hafva fastställdt, såsom det och alltid har varit, ett maximum af Lodtal för bref, men derjemte måste man medge, att Nio bref om ett lod förorsaka Postverkets Embetsmän mera ökadt besvär, och således i sin mohn belasta Verket med flera kostnader, än ett bref af nio lods vigt, och deri torde ligga en rättsgrund för beviljandet af den omtalade moderationen, som hvarken kan eller bör öfverses, då man betraktar inrättningen mindre som ett beskattningssätt, än som en anstallt till lättande af liflig affairsrörelse i landet, och till möjlighet för enskildta, att utan allt för stora kostnader förvara fatalier, m. m. dylikt. Jag finner väl att Utskottet i det sistnämnda afseendet har tillstyrkt återupplifvandet af åtskilliga redan gällande, ehuru hos många ur minne komna, Författningar, hvilket Förslag jag ock till alla delar gillar. Men vilkoret af

ett särskildt bevisande å den enskildtes sida, att han är berättigad åtnjuta lindring i kostnaden vid det för honom oumbärliga afsändandet af större bref, inskränker i allt fall denna lindringsförmon allt för mycket, synnerligen om till en del blott vissa SamhällsClasser få begagna denna, och detta sednare är ett i Theorien origtigt vilkor, i händelse, såsom nyss anmärktes, det finns en verklig rättsgrund i stöd hvaraf alla med skäl kunna för större bref fordra den omtalta moderationen. Men Utskottet har antydt en fruktan, att denna Moderations-anstalt kan till underslef vid Postuppbörden begagnas, och denna åsigt är ännu tydligare uttryckt i Förslaget om Controlleurers möjliga närvaro vid Postpaketers öppnande. Äfven om det enda medlet att undvika sådana underslef, vore moderationsstadgans upphäfvande, tror jag den ofvannämnde rättsgrunden icke böra förbises och tror sådant ännu mer derföre, att efter min tanka ett vida lämpligare och verksammare correctiv kan uppgifvas mot det man befarar.

Om jag ej mycket bedragit mig, ligger ordsaken, hvarföre man föreslagit att Landshöfdingarne eller dess ombud må få öfvervara Postupptagningen, i den möjligheten, att en Postmästare vid afgångsorten kan vara öfverens med den vid ankomstorten, att sända större eller mindre del af de inlemnade brefven under serskildt omslag till denne sin medbroder och sedermera sjelf åtnjuta moderations-skill-

naden, hvilket förhållande skulle kunna döljas genom olikheten af den Charta, som på ankomstorten uppspikas, och den som återsändes qvitterad, och lägges till grund för redogörelsen från afgångsortens PostContor. Det är klart att den förra af dessa Chartor måste vara i enlighet med det sanna förhållandet, men om bägge äro lika kan äfven med den controll Utskottet föreslagit icke mer än för hvar gång serskilt uppdagas, och med den sällsynthet, som förmodligen skulle bli en egenskap, väsendtligen förenad med dessa Landshöfdingevisiter, i synnerhet i de Städer, der icke Residens finnes, och när dessutom Landshöfdingen eller dess ombud, behöfde åtföljas af en serskildt Protocollist, medför i min tanka den utsigten, att allt blir hädanefter såsom det har varit. Det är visst möjligt, att anstaltens tillvaro något kan afskräcka. Men den rätta, och säkert verksamma Controlleringsmethoden, är den, der Controlleurens närvaro icke gör det minsta uppseende, och om möjligt är icke ens afvetes af den controllerade. Det är derföre jag af de flera Förslag Herr Treffenberg vid denna Riksdag inlemnat till ett förändradt Uppbördssätt vid Postverket, förnämligast anser ett vara af stor vigt, att nemligen ett exemplar eller en afskrift af den afgående Post-Chartan alltid borde å afgångsorten på lämpligt ställe uppspikas. Sjelfva den skrifvandes interesse, att få veta, huruvida hans bref verkligen vore afgånget, skulle vara den bästa borgen, att ingen sådan Charta kunde bestå till någon del af sammanslagne bref och så framt

man till öfverflöd stadgade, det dessa afgångschartor genast efter Postens afgång borde aflemnas till Stadens Magistrat, och upphängas på Rådstugan, samt derstädes af en PostContoret frånskild Authoritet förvaras och summeras, hvilken summering skulle bli Controll på Postuppbörden, ser jag icke hur underslefven skola undvikas på ett på en gång troligare ofelbart, och tillika mindre stötande vis. Just den omständighet, att sådant hvarje Postdag måste ske, och att anstalten icke ensamt vore beräknad på controll å Postmästaren, utan äfven på de skrifvandes snarare erhållande af visshet om brefvens afgång, skulle borttaga äfven allt utseende af chicane. För PostContor på landet skulle på lika sätt samma Chartor kunna sändas till närmaste KronoFogde, eller uppsättas i närmaste Sockenstuga. Vid dessa Contor retar dessutom det ringa antalet bref sällan till underslef. I det Betänkande, som följde på Herr Treffenbergs Memorial, har Utskottet yttrat, att afskrifvandet af alla afgående PostChartor, skulle medföra ett så betydeligen ökadt arbete, att det derföre ej borde stadgas; jag tror sådant icke, utan anser anstalten kunna löna sig, äfven om man derföre skulle få lof hålla en skrifvare mer vid större Contor. Sådant lönar sig, så vida nemligen anledning fins till den Controllanstallt Utskottet tillstyrkt. Den af mig föreslagne skulle just då bäst betala sig, om följden icke kom att synas; all riktigt organiserad Controll har denna natur, att förebygga missbruket, då deremot andra anstalter på sin höjd

upptäcka det då och då, som småningom torde hända blir sällan.

Efter min tanka hade Utskottet, då grunder för Postinrättningens framtida fortvarande, eller, om man så häldre vill säga, för Postbevillningen, skulle Riksens Ständer föreläggas, bordt i ett sammanhang omnämna flera här förbigångna ämnen, under hufvudsakligt afseende på medborgares billiga fordran, att Postverket icke öfver höfvan må betunga deras affairsrörelse, samt att Postskatten må träffa alla lika. I den omständighet, att Regerings-Formens 60 §. räknar Postmedlen till Bevillningen, ligger det tydligaste bevis, att 1809 års lagstiftare ansågo den inrättning, hvarpå föreningen i affairsväg af aflägsna medborgare berodde mera vigtig, än att grunderne derföre skulle få bero på någon annan än högsta Lagstiftande magten. I enlighet med denna vigt har PostTaxan af Riksens Ständer alltid blifvit beviljad, men angående den serskildta förmånen, att få bref in specie recommenderade, har till och med Almanackan hittills endast innehållit att sådant emot serskilt betalning kunde fås. Förhöjning i betalningen härföre har om jag ej mins orätt, just under påstående Riksdagen blifvit påbuden. Jag vill icke bestrida riktigheten af detta påbud för tillfället, och så länge samt intill dess Riksens Ständer vid Post-Taxans uppgörande bestämdare yttrat sig i denna fråga, men då nu regleringen af Postintraden är före, och på lika sätt, som Riksens Ständer då de bestämma den Allmänna Bevill-

ningens belopp och fördelning, äfven bestämma Taxeringssättet och hvad dermed mera kan äga sammanhang, på lika sätt måste i ofvannämnde 60 §. RegeringsFormen en tydlig grund finnas för Riksens Ständer, att företaga till omprövfvande alla de bi-inrättningar vid Postanstalten, som kunna göra dess egentliga ändamål om intet. Jag yrkar derföre att ifall detta Betänkande återremitteras, nästa utlåtande må innehålla bland annat ett Förslag till reglering, i sammanhang härmed, af förhållandet hädanefter med recommenderade bref till alla dess delar. De medel som dervid hittills hafva influtit, äro lika mycket Postmedel, som Postpenningarne, om ock de hittills till stor del ansetts såsom Embetsmännens sportler; medborgaren skattar till Staten lika bestämdt, då han sjelf bidrar till Embetsmännens underhåll, som då hans skärf först passerar Stats-Cassan.

Likaledes önskade jag att BevillningsUtskottet, eller någon af dess härvarande Ledamöter, ville underrätta Ståndet i hvad skick frågan befinner sig om Tidningars Postporto. Det är en för stor del af PostTaxan, att icke böra omnämnas här, äfven i fall Utskottet ärnar derom inlemna serskildt Betänkande. Ett ryckte har varit gängse, att Förslaget om stämpelafgift på Tidningar, i stället för Postporto, skulle komma att underställas Riksens Ständer, hvilket jag för min del anser förtjena mycket afseende.

Sisst

Sisst förekommer frågan om, huru vida någon serskildt afgift bör finnas för emottagandet af recommenderade bref, eller ej. En dylik har alltid existerat, och sådant synes billigt, men olikhet förefinnes i detta afseende emellan olika emottagares vilkor, och detta har förefallit mig obilligt. En enskildt man, som i ett Fribref emottager penningar, betalar ej Fribrefsafsändarens Postpenningar, men alla de allmänna Cassor, som hafva egna Fonder, lära vara ålagda att ersätta Postverket dessa Postpenningars belopp. Ridderskapets och Adelns egna Cassor hafva i detta afseende fått vidkännas åtskilliga utgifter och hemställning derom är af RiddarhusDirectionen gjord till Ridderskapet och Adeln, i anledning hvaraf ett yttrande från RiddarhusUtskottet nu med första inkommer, i sammanhang med dess utlåtande öfver Directionens öfriga Riksdagsberättelse; men då frågan är af allmän natur, och grunderna för hela Postuppbörden nu äro före, utber jag mig, att få fästa samtlige Riksens Ständers och deras BevillningsUtskotts uppmärksamhet på frågan, och yrkar, att emellan Cassor och enskilta i detta afseende ingen skillnad må äga rum, utan de med FribrefsBok försedde Authoriteter, som afsända bref under recommendation, antingen icke få begagna den, när afsändandet anses ske för ett icke allmänt ändamål, eller ock, då afsändandet å Embetes vägnar åligger dem, ingen skillnad göras emellan olika emottagare. Det vore kanske äfven lämpligt,

att någon underrättelse lemnades i afseende på den Controlls beskaffenhet, som jag förmodar, finnas, öfver de medels uppbörd, som, sedan bref under form af Fribref blifvit i PostTaxan införde, med titel af ersättning sedermera i Cassornas Postbok intagas.

Med dessa anmärkningar anhåller jag om återremiss af Betänkandet.

N:o 3.

Herr *Hjärne, Carl Jacob:*

Höglofliga Utskotten hafva visserligen efter min åsigt på ganska goda grunder vederlagt de skäl hvarpå flera enskildte Ledamöter af Respective Stånden grundat deras påstående om rättighet till en vidare præscriptionstid, för inlösen af f. d. GöthaCanals och Götheborgs Disconters utgifne Assignationer på Banken, och tre procentsedlar, men då samma och flere personers anförande äfven innehålla det böra vara med Riksens Ständers värdighet öfverensstämmande hälldre eftergifva en rättighet, som vore grundad på det fattigaste Folkets förlust, än begagna den i sådane som närvarande omständigheter, då dessa i frågavarande förluster drabba hufvudsakeligen den fattigare medborgareklassen, som trodt sig äga en sparpenning i desse penningar, och som säkert icke haft tillfälle läsa de i Tidningarne införde annoncer, och ej haft tillfälle få underrät-

telse derom då de vanligen förtiga sådane besparingar, och således ingen haft anledning förmoda huru mycket sådan annonce kunnat röra dem, så vågar jag ödmjukeligen föreslå, antingen, att Ridderskapet och Adeln med afslag på Utskottens Betänkande ville på desse mina anförde skäl bevilja ett års ytterligare prolongation till desse Assignationers och 3 ProcentsSedlars inlösen, eller om så skulle anses mera enligt med Formen, återremittera Betänkandet med anmodan till Utskotten att uppgöra och inkomma med ett alternativ till en sådan prolongation. Då jag härmed vågar förklara att jag ingen sådan Sedel sjelf äger, och således intet personelt intresse i denna af mig gjorde framställning, hoppas jag Höglofl. Ridderskapet och Adeln lärer lätt öfvertygas att det är endast för den fattige jag ifrar, uti hvilkas händer jag specielt känner sådane Sedlar på min ort finnas, och på hvilkas förlust jag förmodar Höglofl. Ridderskapet och Adeln med mig instämmer ingen Statens vinst eller behållning bör uppgöras, håldst den efter min förmodan icke lärer komma att uppgå till någon betydlig summa.

N:o 4.

Herr *Montgommerie, Gustaf:*

Utan att ingå uti någon egentlig pröfning af de lika oväntade som långa præmisser Höglofl. Utskottet begagnat förr än det ansett sig kun-

na besvara den af mig vördsamt väckta motion om nedsättning af Skjutslegan, och utan att ytterligare söka insnärja detta enkla ämne i så många mer eller mindre främmande eller gifva det en utsträckning, som kunde täfla med Utskottets, anser jag mig endast böra, ännu en gång, hafva den äran att min föresats och min öfvertygelse likmätigt blott med några få ord (för att åtminstone ej belasta mitt samvete med förebråelsen att hafva borttagit altför många minuter af den ofta åberopade, men sällan iagttagne dyrbara tiden, om N. B. med dyrbara menas kostsamma, så bör jag upplysa att hvarje pleniminut efter min noggranna beräkning kostar imellan 8 å 9 R:dr Banco), jag upprepar det att blott med några få ord fästa Höglofl. Ridderskapets och Adelns uppmärksamhet derpå att då skjutslegans förhöjning af Kongl. Maj:t i Nåder beslöts skedde sådant, i följd af den då uppkomne *Foderbriften, tills vidare.* Detta *tills vidare* skall väl betyda detsamma som tills ett eller flere ymnigare *Foderår* inträffa. Som nu ett sådant ymnigt och öfver hela Riket lika beprisadt Foderår är för handen, antingen såsom följd af en högre välsignelse, eller såsom Riksdagsvisan yrkar en följd af LåneSystemet, som åtminstone i ett afseende kan anses lyckligt ehuru äfven i detta fall *nog problematiskt*; så skulle jag tro att *consequencen* fordrade att ordalydelsen af nyss åberopade Kongl. Kungörelse fick den betydelse, hvarje medborgare har anledning, har skäl och orsak att påräkna, i synnerhet, då såsom jag i min motion derom ådagalagdt, nemligen att al-

la MedborgareClasser, den skjutsande likasom den resande, äfvensom Staten, Bonden samt Embets- och Tjenstemannen derpå lika vinna att skjutslegan blir nedsatt antingen till 12 eller 8 sk. milen, eller må hända rättvisast olika i olika Landsorter, t. ex. 12 sk. söder *om Upsala*, och 8 sk. *Norrom* samma Stad, Städernes högre skjutslega oberäknad.

Utskottet sjelft medgifver att ordet *tills vidare*, lika som motiverne till den Kongl. Kungörelsen om skjutslegans förhöjning, föranleda till den önskan Motionären framställt; men Höglofliga Utskottet har likväl afstyrkt Skjutslegans nedsättning, ej af förevarande skäl, dem Utskottet icke kunnat uppgifva, utan af sig yppande om såsom Utskottet yrkar *Post- och Forvognar, entrépreneurer m. m.* framdeles må kunna tillskapas. Huruvida dessa skäl sammanhänga med det närvarande och med det egentliga ämnet, som påkallar *verklighetens* och icke *förhoppningarnes* åtgärd, öfverlemnar jag vördsamligen till Ridderskapets och Adelns upplystare beprövning äfvensom huruvida dessa mina på verklighet grundade anmärkningar vid Uskottets på *förhoppningar* uppstapplade, utlåtande, må föranleda till detsammas återremitterande i hvad som deraf vidrörer det af mig motionerade ämne.

Bilaga

till PleniProtocollet för den 29 Julii, eftermiddagen.

N:o 1.

Herr *von Hohenhausen, Michaël:*

I afseende på de val till Fullmägtige i Banken och RiksgäldsContoiret, hvilka enligt i dag fattadt beslut nästkommande Lördag skola förrättas, får jag vördsamt underställa Ridderskapets och Adelns upplysta pröfning, huruvida det icke skulle vara tjenligt att äfven utvälja 3:ne Suppleanter till hvardera af dessa Verk; på så sätt, att sedan förenämnde val till Fullmägtige för sig gått, skulle antingen samma afton om tiden det medgåfve eller en annan dag valet till Suppleanter serskildt företagas. Vid detta val lärer böra tagas i betragtande nödvändigheten att afse Ordföranden, hvarföre det torde vara lämpeligast att bestämma den ordning efter hvilken Suppleanterne skola inträda. — I detta afseende får jag äran föreslå att af de 3:ne som erhållit flesta rösterne och således blifvit Suppleanter bestämmes deras ordning inom hvarandra efter Matrikeln; och inträde vid inträffad ledighet bland Fullmägtige den af de trenne Suppleanterne, hvilken i ordningen har samma rum ibland Suppleanterne som den afgående ibland Fullmägtige innehaft.

Detta föreslagna valsätt är fullkomligt i enlighet med Grundlagen och RiddarhusOrdningen. Denne sednare hänvisar i detta afseende uti dess 47 §. till 69 §. Riksdagsordningen, hvilken stadgar "att de genom dödsfall eller af andra tillfälligheter uppkomna ledigheter af Fullmägtige eller Revisorer må, *när så fordras* emellan Riksdagarne ersättas genom nya val af de Stånd der ledigheterne inträffa, *på det sätt Ständen hvart för sig lämpeligast finna.*

Orden "*må, när så fordras*" synes ganska tydeligt utmärka att i Grundlagen är afsett, att om Ständen tillika utvälja Suppleanter, nya val icke ofta *skola fordras.* RiddarhusUtskottet har likväl nogsamt insett, att sådana val kunna komma i fråga och har fördenskull uti Instructionen för RiddarhusDirection infört att vid slike tillfällen dessa val af Directionen skall förrättas.